

**MER VOOR STRUCTUURVISIE INTENSIEVE
VEEHOUDERIJ EN GLASTUINBOUW &
BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED**

GEMEENTE PEEL EN MAAS

1 september 2011
075709914:0.1 - Definitief
B01023.000016.001

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	20
1.1 Aanleiding	20
1.2 M.E.R.-plicht	22
1.3 Overzicht procedure PlanMER	23
1.4 Werkwijze om te komen tot de structuurvisie	24
1.5 Consultatie	25
1.6 Leeswijzer	26
2 Beleidskader	27
2.1 Meest bepalend beleid, wet en regelgeving	27
2.1.1 Provinciaal omgevingsplan Limburg (POL2006)	27
2.1.2 Reconstructieplan Noord- en midden Limburg	27
2.1.3 Structuurplan buitengebied Peel en Maas	32
2.1.4 Nadere selectie en begrenzing landbouwontwikkelingsgebieden	34
2.1.5 Structuurvisie Meijel en gebiedsvisie Platveld	37
2.1.6 Andere besluitvormingstrajecten	39
2.2 Overzicht overig kaderstellend beleid en wetgeving	42
2.2.1 Europees niveau	42
2.2.2 Landelijk niveau	43
2.2.3 Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau	45
3 Huidige situatie en ontwikkeling IV en glastuinbouw	47
3.1 Referentiesituatie	47
3.2 Ontwikkeling veehouderij in Nederland	47
3.3 Huidige situatie en trends Land- en Tuinbouw in Peel en Maas	48
3.4 Ontwikkelingsperspectief veehouderij	50
3.5 Ontwikkelingsperspectief (glas)tuinbouw	51
4 Milieugebruiksruimte en huidige milieubelasting	54
4.1 Intensieve veehouderij	54
4.1.1 Ammoniak	54
4.1.2 Geur	60
4.1.3 Fijn stof	63
4.1.4 Conclusies milieugebruiksruimte intensieve veehouderijen	67
4.2 Glastuinbouw	67
4.2.1 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	68
4.2.2 Infrastructurele ontsluiting	69
4.2.3 Licht	69
4.2.4 Depositie van Stikstof	70
5 Alternatieven	72
5.1 Overzicht alternatieven	72

5.2	Referentiesituatie	75
5.2.1	Algemeen	75
5.2.2	Intensieve veehouderij; varianten van de referentiesituatie	76
5.3	Voorkeursalternatief	78
5.4	Sterke sturing	83
5.5	Ontwikkelruimte in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied	87
6	Gebieds- en effect beschrijving	89
6.1	Wijze van beoordelen	89
6.2	Bodem en water	93
6.2.1	Effect op regionaal watersysteem	93
6.2.2	Effecten op bodemkwaliteit en geomorfologie	98
6.3	Natuur	101
6.4	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	110
6.4.1	Effect op cultuurhistorische elementen, structuren, patronen en waardevolle gebieden	110
6.4.2	Effect op openheid, bepalende structuren en waardevolle landschappen	111
6.4.3	Effect op archeologische waarden	116
6.5	Geur	118
6.6	Fijn stof	123
6.7	Geluid	125
6.8	Licht vanuit de kassen	128
6.9	Gezondheid	132
6.10	Duurzame energie en Cradle to Cradle	136
6.11	Verkeer en infrastructuur	139
6.11.1	Effect op de verkeersontsluiting en -afwikkeling	139
6.11.2	Effect op de verkeersveiligheid	141
6.11.3	Effect ondergrondse en bovengrondse infrastructuur	143
7	Vergelijking van de alternatieven	146
7.1	Samenvatting effecten	146
7.2	Aanbevelingen	152
Bijlage 1	Zienswijze en advisering	155
Bijlage 2	Mogelijkheden veehouderij en glastuinbouw op basis van het vastgestelde Structuurplan	156
Bijlage 3	Aantal bedrijven in relatie tot voorkeursalternatief	158
Bijlage 4	Kaarten milieuruimte en alternatieven	159
Bijlage 5	Kaarten ammoniak en geur	160
Bijlage 6	Overige kaarten	161

Bijlage 7	Details rekenwijze alternatieven intensieve veehouderij	162
Bijlage 8	Veestapel en emissie van ammoniak op basis van CBS-cijfers	165
Bijlage 9	Passende beoordeling, modelberekening ammoniak en natuur	167
Bijlage 10	Gezondheid	170
Bijlage 11	Duurzaamheidsaspecten mestvergiftigen	174
Colofon		178

Samenvatting

Inleiding

Bij de voorbereiding van de ontwerp structuurvisie intensieve veehouderij en het nieuwe bestemmingsplan buitengebied Peel en Maas is er sprake van een plicht voor het doorlopen van de procedure milieueffectrapportage (m.e.r.-procedure). Deze omdat de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied een kader vormen voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten, zoals een omgevingsvergunning voor de uitbreiding van een intensieve veehouderij of een gebiedsontwikkeling van meer dan 100 hectare voor de glastuinbouw. Dit Milieueffectrapport (MER) bevat informatie over de milieugevolgen die samenhangen met het voorgenomen beleid (de ontwerp structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw) en de planologisch-juridische regeling (het bestemmingsplan buitengebied), zodat deze informatie kan worden gebruikt in de besluitvorming over die plannen. Het MER wordt samen met de ontwerp-structuurvisie ter inzage gelegd. Reacties op het MER worden meegenomen bij de vaststelling van de structuurvisie en de verdere voorbereiding van – en besluitvorming over het bestemmingsplan buitengebied.

Het MER is gericht op de mogelijke milieugevolgen van de ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de glastuinbouw in de gemeente Peel en Maas. Naast deze milieugevolgen is er ook ingegaan op de gevolgen van het voorgenomen beleid voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderijen en de glastuinbouwbedrijven.

Intensieve veehouderij en glastuinbouw

Het economische perspectief van de landbouw in de wereld en in Nederland is goed te noemen. De wereldbevolking groeit de komende decennia met circa een derde en zal bij gemiddeld toenemende welvaart meer gaan besteden aan voedsel en ook dierlijke producten gaan consumeren.

Er is in Nederland een trend waarneembaar waar consumenten meer en meer kiezen voor product uit eigen land. Parallel aan deze trend verlangen de consumenten meer en meer biologisch 'geproduceerd' product.

Schaalvergroting

De afgelopen jaren is de veehouderij en glastuinbouw in Nederland en de gemeente Peel en Maas levenskrachtig gebleken en kan de concurrentie met het buitenland aan. De trend naar schaalvergroting, naar minder maar grotere bedrijven, zal naar verwachting doorzetten als gevolg van efficiencyvoordelen, techniek en automatisering. Dit is een sterk autonoom proces waarop de overheid nauwelijks invloed op kan uitoefenen, behalve het stellen van grenzen aan de milieugebruiksruimte en grenzen aan de omvang van bouwvlakken, stallen en kassen en de inpassing van de bedrijfsgebouwen.

Algemeen

In de gemeente Peel en Maas zijn 290 bedrijven gelegen met een tak intensieve veehouderij. De type bedrijven lopen uiteen van gespecialiseerde varkenshouderijen tot gecombineerde

bedrijven met melkvee en een kleine tak intensieve veehouderij. Totaal zijn er ongeveer 400 veehouderijbedrijven (inrichtingen, peildatum 2010 milieuvergunningenbestand) binnen de gemeente Peel en Maas. Van de helft van de veehouderijen met een tak intensieve veehouderijen is die tak minimaal 70 n.g.e. (Nederlandse grootte-eenheid, maat voor de economische omvang van een bedrijf), een veel gebruikte maat voor een volwaardig bedrijf. Gemiddeld is een bouwblok met een aanduiding intensieve veehouderij circa 1,1 hectare groot. In extensiveringsgebieden, zones rond natuurgebieden, zijn de bouwblokken gemiddeld genomen kleiner, circa 0,7 hectare.

Binnen de gemeente zijn er 154 glastuinbouw bedrijven. Dit betreft bedrijven met een aanduiding glastuinbouw volgens het concept voorontwerp bestemmingsplan buitengebied. Van deze bedrijven heeft circa twee derde een bouwblok dat kleiner is dan 3 hectare, een maat die vaak gebruikt is en wordt bij het formuleren van ruimtelijk beleid voor glastuinbouw.

Milieugebruiksruimte intensieve veehouderij

De milieugebruiksruimte is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale belasting op basis van wettelijke normen. Ontwikkeling van de intensieve veehouderij binnen de gemeente Peel en Maas zal slechts binnen deze milieuruimte kunnen plaatsvinden. De milieugebruiksruimte voor de veehouderijen wordt vooral bepaald door de wet- en regelgeving die grenzen stelt aan de emissie van ammoniak vanwege de neerslag daarvan (depositie van stikstof) op Europees beschermde natuurgebieden en regels ten aanzien van de maximale geurbelasting. Lokaal kunnen wettelijke normen op het gebied van de concentratie van fijn stof in de lucht en geluid (geluid van installaties of van verkeer) bepalend zijn voor de milieugebruiksruimte.

Ammoniak

In het kader van de Natuurbeschermingswet en de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn worden de meest bijzondere natuurgebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden, extra beschermd. Omdat de huidige hoge stikstofbelasting verschillende instandhoudingsdoelstellingen van de natuurwaarden van de Natura 2000-gebieden rondom de gemeente Peel en Maas bedreigt, leidt dit tot beperkingen met betrekking tot de uitbreiding van ammoniakemissie van intensieve veehouderijen en de depositie op die gebieden en daarmee op de uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen. Uitbreiding van de depositie is in feite niet toegestaan en moet worden gecompenseerd, bijvoorbeeld door een afname van de depositie van andere bedrijven.

Op nationaal en provinciaal niveau wordt er gewerkt aan een zogenaamde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) waarmee een extra daling van de stikstofbelasting van Natura2000 gebieden gepaard moet gaan met ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe economische initiatieven. Hoofddijnen van de aanpak is reductie van emissies in alle sectoren (landbouw, verkeer, industrie e.d.), verminderen van de kwetsbaarheid van natuurgebieden met hydrologische maatregelen en beheermaatregelen en het benutten van een langere periode (tot 2028) om de doelstellingen met betrekking tot het verminderen van de depositie te bereiken.

Op provinciaal niveau en specifiek voor de veehouderijen bereidt de provincie Limburg de verordening Stikstof en Natura 2000 voor. Dit als uitwerking van het convenant ('convenant stikstof en Natura 2000') dat op 29 september 2009 is gesloten. De Limburgs/Brabantse beleidsregel heeft als doelstelling om de ammoniakbelasting op Natura2000-gebieden substantieel te verminderen en tevens de vergunningverlening voor veehouderijbedrijven rond Natura2000-gebieden weer vlot te trekken. De beleidsregel heeft betrekking op het totale Limburgse en Brabantse grondgebied en heeft (voorlopig) alleen betrekking op de stalemissie van ammoniak uit veehouderijbedrijven in relatie tot de stikstofbelasting op Natura2000-gebieden. In juli 2010 heeft de provincie Limburg een aankondiging van de verordening gepubliceerd, waarin is aangegeven dat nieuwe aanvragen vooruitlopend op de vaststelling van de verordening moeten voldoen aan de eisen met betrekking tot de maximale emissiewaarden. Deze eisen zijn strikter dan de nu gangbare eisen (Besluit Huisvesting). De verordening moet ook het onderling verevenen van emissies van ammoniak tussen veehouderijen makkelijker maken.

In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Grootte Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Maasduinen tot een overschrijding van de kritische stikstofdepositie van verschillende stikstofgevoelige habitattypen. Ook in de toekomst (2020) is nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien voor deze stikstofgevoelig habitattypen. De stikstofproblematiek leidt daarom tot een regionaal milieuplafond (de totale belasting mag niet toenemen maar moet zelfs dalen) die randvoorwaarden stelt bij de ontwikkeling van intensieve veehouderijen en andere bronnen van stikstof (bijvoorbeeld mestverwerkingsinstallaties) in de gemeente Peel en Maas.

In het MER is een kaart opgenomen waarin de milieuruimte voor de emissie van ammoniak is weergegeven. Hoe dichterbij een Natura 2000-gebied, hoe moeilijker is het is een eventuele toename van de emissie te compenseren met een afname door het stoppen of krimpen van andere veehouderijen. Een uitbreiding van de dierplaatsen moet dan vaak gepaard gaan met de inzet van technieken, zodat de depositie niet toeneemt. De kaart op de volgende pagina 'de kaart indicatieve milieuruimte', een gecombineerde kaart voor ammoniak en geurhinder, laat zien dat de milieuruimte in het westen van Peel en Maas beperkter is.

Geurhinder uit stallen

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren in stallen. Gemeenten kunnen binnen een wettelijk bepaalde bandbreedten eigen keuzen maken m.b.t. de toegestane geurbelasting. De gemeente Peel en Maas heeft tot op heden geen eigen geurnormen vastgesteld.

Nieuwvestiging van een intensieve veehouderij of omschakeling van een niet-intensief naar een intensief bedrijf gaat altijd gepaard met een uitbreiding van de geuremissie. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen, ontwikkeling van meer dierplaatsen, kan gepaard gaan met de uitbreiding van de vergunde geuremissie en een toename van de geurbelasting. Door toepassing van moderne stalsystemen of luchtwassers is dit niet noodzakelijkerwijs het geval.

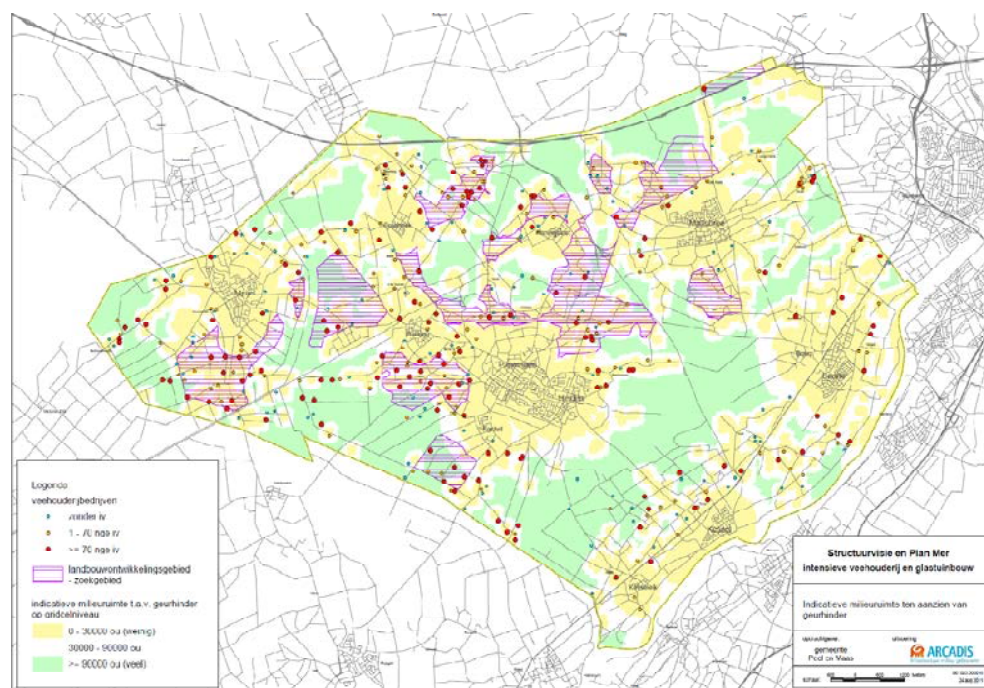
Uitgaande van de vaste wettelijke normstelling is in het MER een kaart opgenomen met de indicatieve milieuruimte op het gebied van geur en in onderstaande kaart opgenomen. De milieuruimte wordt sterk bepaald door de aanwezigheid van woonlinten in het buitengebied en de kernen. De verweving van de woon- en agrarische functies in het buitengebied en in de zones rondom de kernen is hierin terug te vinden.

Milieucombinatie ammoniak en geur

In de onderstaande kaart 'indicatieve milieuruimte ammoniak en geur' is een combinatie gemaakt van de milieuruimte voor de emissie van ammoniak en geur. Relatief gezien zijn er in de gebieden rondom de kernen en rondom het Natura 2000-gebied Grote Peel, Deurnse Peel en Mariapeel meer locaties met een beperkte milieuruimte dan in de potentiële landbouwontwikkelingsgebieden (de in het provinciaal reconstructieplan aangeduide zoekgebieden LOG's). In de verwevingsgebieden (uit het reconstructieplan) is het beeld gemengd: er zijn locaties met relatief veel milieugebruiksruimte maar ook locaties met relatief weinig milieugebruiksruimte.

Afbeelding S.1

Indicatieve milieuruimte ammoniak en geur

Fijn stof

Uit verschillende publicaties is bekend dat de aanwezigheid van fijn stof in de lucht gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijbedrijven kan de kans op overschrijding van de normen of advieswaarden met betrekking tot de concentratie fijn stof in de lucht verhogen. Delen van de provincie Limburg, waaronder de gemeente Peel en Maas, kent een relatief hogere achtergrondconcentratie fijn stof door de invloeden van grotere industrie (ook op grotere afstand), infrastructuur en landbouw. De achtergrondconcentratie fijn stof (voor zeezout gecorrigeerd waarden, bron ISL3a) in het buitengebied van de gemeente Peel en Maas ligt overwegend tussen de 25 en 27,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Deze waarde ligt ruim onder de wettelijke maximale jaargemiddelde concentratie van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, maar boven de (gezondheids)advieswaarde van de World Health Organization (WHO) van 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

De invloed van pluimvee op de fijn stof concentratie is groter dan die van andere (intensieve) veehouderijbedrijven. In de gebieden met een hogere achtergrondconcentratie kan fijn stof sturend worden voor de milieugebruiksruimte. Gemiddeld genomen zal fijn stof voor de intensieve veehouderij (met uitzondering van pluimveehouderij) en glastuinbouw geen bepalende factor zijn voor de milieugebruiksruimte. De ontwikkeling en verdere intensivering van de intensieve veehouderij en de glastuinbouw kan lokaal leiden tot een toename in de verkeers- en vervoersbewegingen en daarmee ook tot een verslechtering van de luchtkwaliteit.

Milieugebruiksruimte glastuinbouw

Voor de glastuinbouwsector wordt de milieuruimte op het abstractieniveau van de structuurvisie vooral bepaald door landschappelijke kwaliteiten, infrastructurele ontsluiting, licht en emissies van stikstof uit installaties. Ook andere aspecten, zoals geluid (bijvoorbeeld door vrachtverkeer) of water (bijvoorbeeld bescherming van verdrogingsgevoelige natuurgebieden), kunnen een rol spelen bij de milieugebruiksruimte voor glastuinbouw. De milieuruimte is voor glastuinbouw gemiddeld genomen minder sturend dan voor de intensieve veehouderij.

Ontwikkelingen zoals de toepassing van warmtekrachtkoppeling (WKK) kan leiden tot extra emissies van stikstof. Ook dan gelden de hiervoor beschreven randvoorwaarden ten aanzien van de depositie van stikstof op Natura2000-gebieden. Er is (nog) geen provinciale verordening stikstof en Natura2000 voor glastuinbouwbedrijven aangekondigd.

Alternatieven

Om de milieugevolgen van de mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij en glastuinbouw in beeld te brengen zijn in het MER een aantal alternatieven (scenario's voor ontwikkeling) geformuleerd. Van deze alternatieven zijn de effecten ingeschat en onderling vergeleken. De alternatieven richten zich op de ontwikkeling van de intensieve veehouderij en glastuinbouw. Deze alternatieven en de in beeld gebrachte effecten geven een bandbreedte van de mogelijke milieugevolgen van het voorgenomen beleid, bedoeld om ondersteuning te bieden bij de besluitvorming en communicatie over dat beleid.

In onderstaande tabel zijn de alternatieven weergegeven voor intensieve veehouderij en glastuinbouw. Het betreft in hoofdlijnen een alternatief dat uit gaat van het beleid zoals dat is verwoord in de ontwerp structuurvisie en een beleidsvariant die inzet op een sterkere ruimtelijke sturing.

Specifiek voor de intensieve veehouderij zijn er nog enkele alternatieven (feitelijk zijn het varianten van de referentiesituatie en een risicoscenario) uitgewerkt in het MER. Deze zijn bedoeld om informatie te geven over de mogelijke ontwikkeling van de ammoniakbelasting op natuurgebieden en de geurbelasting. Rekening houdend met het opvullen van latente ruimte in de milieuvergunningen, de ruimte op de bouwblokken zoals aangeduid in een concept voorontwerp bestemmingsplan buitengebied en de effecten die optreden als de geboden planologische ruimte daadwerkelijk veel meer wordt benut dan op basis van ontwikkelingen in het verleden als aannemelijk wordt ingeschat. Ook hierbij gaat het om de bandbreedte van mogelijke effecten goed te kunnen inschatten.

Alternatief of scenario	Varianten	Opmerking	Toelichting
Sterke Sturing, Intensieve veehouderij		Voor intensieve veehouderij	Inzet van grotere kernrandzones ter bescherming van het woon- en leefklimaat. Maximum maat bouwblokken in verwevingsgebieden. Daar boven op nieuwvestiging.
Sterke Sturing, glastuinbouw	bepaalde groei Meer groei	Voor Glastuinbouw	In deze variant nemen de groeiende bedrijven productierechten en oppervlakte over van stoppende bedrijven. Per saldo blijft daarbij de totale omvang in de gemeente. Alleen groei in Klavertje 4 (buiten het plangebied van deze structuurvisie). Deze variant brengt de gevolgen van een groei van de glasopstand in het plangebied van de structuurvisie, dus buiten K4, in beeld, groei gemiddeld 25 %.
Worst-case I.V.	Alleen opvullen bouwblokken Bouwblokken en vergroting bouwblokken	Voor intensieve veehouderij	Bedoeld om risico's bij zeer sterke groei intensieve veehouderij in beeld te brengen Ruimte op bouwblokken uit concept bestemmingsplan buitengebied worden benut waar mogelijk Zowel ruimte op bouwblok als planologische ruimte voor uitbreiding worden benut waar mogelijk

In het MER en de bijlagen is beschreven hoe de varianten voor de intensieve veehouderijen en de daaraan gekoppelde modelberekeningen voor de thema's geur en ammoniak technisch zijn uitgewerkt. Daarin is aangegeven dat binnen het alternatief sterke sturing een variant "meer groei" voor het thema intensieve veehouderij niet is uitgewerkt. Het alternatief sterke sturing biedt minder ruimte voor groei van de sector intensieve veehouderij dan het voorkeursalternatief, waardoor de planologische ruimte voor een sterkere groei dan circa 15%-20% ten opzichte van de vergunde situatie in 2010, niet aanwezig is.

Vergelijking van effecten op hoofdlijnen

In het MER zijn de effecten van de alternatieven op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. De referentiesituatie brengt zowel voor intensieve veehouderij en glastuinbouw in beeld wat de huidige situatie is. De milieueffecten van de andere alternatieven worden bepaald door de effecten van deze alternatieven te vergelijken met de huidige vergunde (intensieve veehouderij) of aanwezige (glastuinbouw) situatie. In dit MER is dus als referentiesituatie de huidige situatie (situatie 2010) genomen.

Naast de huidige situatie zijn, om een goed inzicht te kunnen geven van de effecten van een mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderijen voor de thema's ammoniak en geur, de effecten ook afgezet tegen "varianten" van deze huidige situatie. Voor de glastuinbouw zijn geen van dergelijke varianten van de referentiesituatie ontwikkeld of beoordeeld. Dit omdat de verschillen tussen dergelijke varianten veel minder relevant zijn en ook niet op een vergelijkbare wijze in beeld kunnen worden gebracht.

Per aspect zijn één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. Dit aan de hand van de onderstaande beoordelingsschaal.

Tabel S.2

Zevenpunts-
beoordelingsschaal

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel S.3

Samenvatting effectscores

Thema	Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
		Bepaalde groei	Meer groei	Bepaalde groei	Meer groei
Bodem en water	Grondwater	0/+	0	+	0/+
	Oppervlaktewater	0/+	0	+	0/+
	Waterkwaliteit	+	+	+	+
	Schaalniveau van beïnvloeding watersysteem	0/+	0/+	+	+
	Effect op de beekdalen	0/+	0	+	+
	Effect op bodemkwaliteit en geomorfologie	0/-	0/-	0/-	0/-
Natuur	Ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden	-	-	-	n.v.t
	Ammoniakdepositie op Wav-gebieden	-	-	-	n.v.t
	Ammoniakdepositie op overige natuur	-	-	-	n.v.t
	Effecten op soorten	0/-	--	0/-	--

Thema	Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
		Beperkte groei	Meer groei	Beperkte groei	Meer groei
	Barrièrewerking en ruimtebeslag	-	--	0/-	--
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Cultuurhistorie	0	-	0/+	0/-
	Landschap	0/+	0/-	+	0
	Archeologie	-	--	-	--
Geur	Leefklimaat binnen bebouwde kom	+	0/+	+	n.v.t.
	Leefklimaat buiten bebouwde kom	+	0/+	+/++	n.v.t.
Fijn stof	Uit bedrijfsvoering	0	0	0	0
	Uit verkeer	0/+	0	+	0/+
Geluid	Effect op geluidhinder	+	0/+	++	+
Licht	Effect van assimilatieverlichting	0/+	0	0/+	0
Duurzaamheid	Duurzame energie	0/+	0/+	0/+	0/+
	Cradle to cradle	0/+	0/+	+	+
	Mogelijkheden benutten aardwarmte	0/+	0/+	+	+
Verkeer	Ontsluiting en verkeersafwikkeling	+	0	++	0/+
	Verkeersveiligheid	+	0	++	0/+
Infrastructuur	Knelpunten en kansen	0/+	0/+	0	0/+

Hieronder zijn de effecten per thema samenvattend beschreven.

Bodem en water

Bij de ontwikkeling van bedrijven wordt het regenwater opgevangen. Dit is een vereiste dat ook benoemd is in het provinciaal kwaliteitsmenu Limburg en het kwaliteitskader buitengebied Peel en Maas. Na opvang dient het water geïnfilterd te worden of vertraagd afgevoerd. In de glastuinbouw wordt het opgevangen regenwater zo optimaal mogelijk gebruikt voor beregening van de gewassen. Hierdoor kan dit hemelwater niet infiltreren waardoor er minder voeding is van het grondwater. In de glasconcentratiegebieden, waar meerdere glastuinbouwbedrijven van formaat ontwikkeld worden heeft dit een groter en beter waarneembaar effect op de grondwaterstand.

Het gebruik van hemelwater of grondwater in de glastuinbouw is geheel afhankelijk van de gewassen die geteeld worden.

TER INDICATIE

Voor substraatteelt van tomaten, komkommers en paprika's ligt de netto waterbehoefte op zo'n 800 mm voor het netto oppervlak waar geteeld wordt. Kijkend naar het bebouwd oppervlak van de

glastuinbouw – bouwvlakken in de gemeente Peel en Maas (rekening houdend met het feit dat hemelwater dat alleen op de kassen valt over het algemeen wordt gebruikt in de kas en datgene dat op overige gebouwen of bestrating valt niet) betekent dit dat minder dan de helft van de jaarlijkse neerslag (700 tot 900 mm) nooit het grondwater bereikt.

Het lozen van (afval-)water is gekoppeld aan strenge regelgeving. De ontwikkeling van intensieve veehouderij en glastuinbouw, daar waar nieuwe systemen worden toegepast ter vervanging van oude systemen, kan een licht positief effect hebben op de kwaliteit.

In het alternatief sterke sturing wordt meer gestuurd op bedrijfsverplaatsingen naar de concentratiegebieden en het bovenregionale projectvestigingsgebied. Door bovenstaande ontwikkeling is het schaalniveau in de ruimte waarop effecten op de bodemkwaliteit en geomorfologie plaatsvinden kleiner dan in het voorkeursalternatief. De totale netto omvang blijft echter gelijk. Het effect op bodem en geomorfologie is voor alle alternatieven en varianten per saldo beoordeeld als licht negatief.

Ammoniak en natuur

De alternatieven zorgen, ten opzichte van de referentiesituatie waarbij rekening is gehouden met de lagere veebezetting (latente ruimte vergunningen) en het besluit Huisvesting, voor een toename aan ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland gelegen in de omgeving van de gemeente Peel en Maas. Ook op de Wav-gebieden en EHS-gebieden zorgen de alternatieven voor een toename aan ammoniakdepositie. Relatief gezien zorgen het voorkeursalternatief beperkte groei en het sturingsalternatief beperkte groei voor de minst grote toename aan ammoniakdepositie.

Deze toename aan ammoniakdepositie is het grootst bij beide worst case varianten. Op basis van de Natuurbeschermingswet, de hoge stikstofbelasting en de gevoeligheid van de Natura2000-gebieden, is er geen milieugebruiksruimte voor een dergelijke worst-case ontwikkeling. Vanwege de “omgekeerde bewijslast” in de (huidige) Natuurbeschermingswet zal de gemeente in haar bestemmingsplan buitengebied en in de vergunningverlening moeten borgen dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet (omgekeerde bewijslast) zal er bij het vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied met zekerheid uitgesloten moeten worden dat er een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden kan ontstaan. Indien dat op dat moment onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling PAS in aanpassing Natuurbeschermingswet) zal deze borging c.q. toets een plek moeten krijgen in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied.

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij (en ook andere bronnen met emissies van stikstof) in Peel en Maas en de omliggende gemeenten zal gepaard moeten gaan met een per saldo afname van de stikstofbelasting. De vereist een verdere inzet van emissie reducerende maatregelen en een ontwikkeling van de veestapel binnen deze milieugebruiksruimte.

De negatieve beoordeling, ook bij VKA beperkte groei en sterke sturing beperkte groei, ontstaat mede door de veronderstelling dat de latente milieuruimte volledig wordt benut en

dat de modelmatige aanname dat de implementatie van het Besluit Huisvesting niet gepaard gaat met een vergroting van de veestapel (om die investeringen te kunnen dragen). Dit is de voorgeschreven vergelijking van mogelijke effecten met een “aangepaste” referentiesituatie. Een groot deel van dit negatief effect wordt veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan ten opzichte van de nog beschikruimte ruimte in de vergunningen met circa 25%. Als er ook in de toekomst een dergelijke latente ruimte blijft bestaan, dus blijvend een verschil tussen vergunde rechten (als maximum) en de feitelijke veebezetting, dan zal het effect van de alternatieven met gelijkblijvende totale veestapel neutraal tot (licht) positief zijn omdat het vee verdeeld wordt over minder maar grotere bedrijven op de plekken met de meeste milieuruimte.

De grootste afname van de depositie wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn klein. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een sterke toename van de veestapel waardoor de milieuwinst van het besluit Huisvesting weer (deels) teniet worden gedaan. Dit blijkt uit een hogere depositie bij VKA-meer groei en zeker bij het worstcasescenario.

Het voorkeursalternatief meer groei, alternatief sterke sturing meer groei en beide worst case alternatieven zorgen voor de meest negatieve effecten op soorten en barrièrewerking/ruimtebeslag. Het voorkeursalternatief beperkte groei en het alternatief sterke sturing beperkte groei zorgen relatief gezien voor een minder groot negatief effect wat betreft barrièrewerking/ruimtebeslag.

Cultuurhistorie, landschap en archeologie

De effecten op cultuurhistorische waarden in het landschap zijn neutraal voor het voorkeursalternatief en (licht) positief voor het alternatief sterke sturing als gevolg van concentratie in de minst kwetsbare gebieden. De variant meer groei heeft een sterk negatieve invloed door het extra ruimtebeslag wat de cultuurhistorische waarden van het landschap kan aantasten.

De effecten op het landschap zijn (licht) positief als gevolg van concentratie in de minst kwetsbare gebieden en als gevolg van kwaliteitsbepalingen. De variant meer groei heeft een negatieve invloed op met name de openheid en zal het positieve effect van de variant met beperkte groei teniet doen.

Zowel binnen als buiten de concentratiegebieden zijn belangrijke archeologische verwachtingswaarden aanwezig. Dit leidt tot een negatieve beoordeling van de effecten van de varianten met beperkte groei en een sterk negatieve beoordeling van de variant met meer groei.

Geurhinder uit stallen

Zowel binnen als buiten de bebouwde kom leiden het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing met beperkte groei tot een verbetering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie (vergunningen 2010). Het worstcase alternatief

(risicoscenario) leidt tot een verslechtering van het van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie.

Alle alternatieven leiden tot een verslechtering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de aangepaste referentie, dus inclusief CBS-correctie en Besluit Huisvesting. Deze negatieve beoordeling voor ook het scenario beperkte groei, ontstaat mede voorgeschreven vergelijking van effecten met deze aangepaste referentiesituatie. Feitelijk wordt een groot deel van dit negatief effect veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan ten opzichte van de nog beschikbare ruimte in de vergunningen met circa 25%. Hierdoor neemt ook de geurbelasting toe.

De grootste afname van de geuremissie en gemiddelde geurbelasting wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn in het buitengebied klein en in de kernen iets groter. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een toename van de geurbelasting.

Fijn stof

De achtergrondconcentratie voor fijn stof ligt onder de wettelijk bepaald grenswaarde, maar hoger dan de advieswaarde van de WHO. Bij uitbreiding mogen bedrijven de normen voor luchtkwaliteit niet overschrijden. Door het voorschrijven van nabehandelingstechnieken en huisvestingsystemen kunnen nieuwe knelpunten worden voorkomen. Lokaal kan de achtergrondconcentratie toenemen door uitbreidingen van bedrijven of omschakeling van pluimveebedrijven (batterijverbod). Toepassing van emissie beperkende technieken (o.a. voorgeschreven in de provinciale verordening stikstof en Natura 2000) zal ook tot een daling van de emissie van fijn stof leiden. Het effect op de concentratie fijn stof door emissies van bedrijven is voor beide alternatieven als neutraal beoordeeld.

De ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven en meer concentratie van de bedrijfsontwikkeling in de meest geschikte gebieden heeft een positief effect op de blootstelling aan fijn stof uit het verkeer. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet. De verschillen in concentraties zijn naar verwachting beperkt.

Geluidsbelasting

De geluidsbelasting in het buitengebied wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd met via de vergunningverlening. Hierdoor kan worden voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-) grenswaarde komt.

Beide alternatieven hebben positieve effecten op de geluidhinder. Dit door de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven op de daartoe meest geschikte locaties. Bij de locatiekeuze van de LOG's en ontwikkelingsmogelijkheden van solitaire glastuinbouwbedrijven in verschillende zones is rekening gehouden met de afstand tot woonkernen. Het alternatief sterke sturing scoort beter dan het voorkeursalternatief.

Groei kan de milieuvoordelen teniet doen.

Lichthinder uit kassen

Glastuinbouw maakt gebruik van kunstmatig verlichting (assimilatiebelichting). De assimilatiebelichting wordt gebruikt voor het beïnvloeden van de ontwikkeling van planten, wanneer het natuurlijk licht te kort schiet. Hierdoor kunnen telers het hele jaar producten telen en beter insprijnen op de marktontwikkeling en -vraag. De assimilatiebelichting heeft, wanneer het direct en in bepaalde mate indirect naar de omgeving uitstraalt, een negatief effect op het woon en leefklimaat van mensen alsook op het leefklimaat van 'lichtgevoelige' dieren. 'Lichtvervuiling' beïnvloed het dag- en nachtritme van mensen en dieren.

Het optreden van effecten door assimilatiebelichting wordt beïnvloed door afscherming, beplanting en andere vormen die voortkomen uit de bedrijfsvoering. Als gevolg van de sinds enkele jaren geldende eis dat kassen zowel aan de zij als bovenkant worden afgeschermd, bovenkant 95% of meer, zijn de effecten beperkt ten aanzien van overlast. Het merendeel van de solitaire locaties in de gemeente Peel en Maas maken geen gebruik van assimilatieverlichting. Met name de bedrijven met een grotere omvang (die over het algemeen gevestigd zijn en worden in de concentratiegebieden of in het Klavertje 4 gebied) zullen, afhankelijk van de teelt, wel gebruik maken van kunstlicht. Door het ontbreken van gegevens over toekomstige teelten in de kassen kan er nog geen kwantitatieve beoordeling (berekening van toename aan aantal lux, verlichtingssterkte) worden gemaakt. Verwacht mag worden dat door de al geldende eisen geen geldende richtwaarden worden overschreden.

Verkeer en infrastructuur

Het overgrote deel van de intensieve veehouderij en glastuinbouw zijn solitaire locaties in het buitengebied. De solitaire locaties zijn ontsloten via lokale wegen naar de hoofdontsluiting-wegen, zoals provinciale wegen. Deze bedrijven maken in meer en mindere mate gebruik van (smalle) lokale wegen zonder scheiding tussen het (vracht-)verkeer en kwetsbare verkeersdeelnemers (vooral fietsers).

In de huidige situatie is er een grote kans op conflicten tussen (vracht-)verkeer en kwetsbare deelnemers op de lokale wegen, 'erftoegangswegen' en kruisingen van deze wegen met de gebiedsontsluitingswegen. De lokale wegen zijn smal waarbij er geen scheiding is met de kwetsbare verkeersdeelnemers. Op de 'erftoegangswegen' en genoemde kruisingen zijn er wel maatregelen genomen. Hier zijn fietsstroken, -suggestiestroken en verhoogde kruisingen aanwezig. Er is echter geen volwaardige scheiding, waardoor de afstand tot de kwetsbare verkeersdeelnemers erg gering is.

De verdere concentratie van intensieve veehouderij en glastuinbouw op de daarvoor geschikte locaties geeft meer verkeersveilige situaties. Met name de gebieden waar de solitaire locaties afnemen zal de verkeersveiligheid toenemen. De locaties waar de concentratie van bedrijven plaatsvindt dient echter wel optimaal ingericht te worden op de scheiding tussen de kwetsbare verkeersdeelnemers en het overige verkeer. Ten aanzien van de ontwikkeling van solitaire locaties geldt dat er rekening gehouden dient te worden met de cumulatie van (vracht-)verkeer op de lokale wegen.

De ontwikkeling van met name glastuinbouwconcentratie biedt zowel knelpunten (aanwezige infrastructuur) als kansen (collectief gebruik maken van nutsvoorziening).

Duurzaamheid en energie

De alternatieven bieden goede mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie en het toepassen van het cradle-to-cradle principe. Zowel op de bedrijven zelf als tussen bedrijven en de omgeving. De beste mogelijkheden biedt het alternatief sterke sturing .

Gezondheid

In een bijlage bij het MER is informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het MER. Ook de belangrijkste conclusies van het meest recente onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" van juni 2011 zijn daarin opgenomen. Uit dit onderzoek blijkt onder meer dat een "megastal" qua mogelijke schadelijke gevolgen niet of nauwelijks verschilt van gangbare intensieve veehouderijen. Wel zijn er verhoogde concentraties fijn stof (met daarin bepaalde micro-organismen en endotoxinen) aangetroffen rondom intensieve veehouderij die een andere samenstelling hebben dan elders. Echter blijken er weinig verschillen te zijn tussen de algemene gezondheid in de omgeving van intensieve veehouderij en die van een omgeving met beduidend minder intensieve veehouderij. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Het thema volksgezondheid speelt met name voor de sector intensieve veehouderij een rol, vanwege de milieuthema's geur en fijn stof en de risico's op de overdracht van dierziekten op mensen. Voor wat betreft glastuinbouw is vooral verkeersveiligheid een belangrijk aspect met betrekking tot het thema glastuinbouw.

Ten aanzien van gezondheid zijn de alternatieven vooralsnog niet onvoldoende onderscheidend. Dit komt door het hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's. Dit aspect is daarom niet opgenomen in de beoordeling.

Uitgaande van een voorzorgsprincipe (zo lang er onvoldoende kennis is uit voorzorg afstand houden tussen intensieve veehouderijen en burgers) heeft het alternatief sterke sturing de voorkeur boven het voorkeursalternatief, omdat grotere afstanden tot woonkernen worden aangehouden en er minder planologische ruimte wordt gegeven voor groei van de veestapel. Beide alternatieven geven ruimte voor een modernisering van bedrijven.

Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Risicobeheersing groei: nadere beperking planologische ruimte op minder duurzame locaties. Veranker eigen afwegingsruimte van het college en/of de gemeenteraad door het opnemen van een omgevingstoets op ongewenste cumulatieve effecten in het bestemmingsplan buitengebied. Voorkom zo nieuwe knelpuntsituaties, bijvoorbeeld op het gebied van geurhinder en verkeersveiligheid.

- Voor-wat-hoort-wat: Benutting van planologische ruimte koppelen aan duurzaamheid ontwikkeling, zoals een evenwichtige verdeling van de milieuruimte die benut wordt voor uitbreiding van bedrijven.
- Houdt ook bij grote schaa sprongen van bestaande intensieve veehouderijen de regie als gemeente. Leg ook hier een relatie met de gewenste afwaartse beweging, de omgevingstoets en het karakter van het initiatief.
- Overweeg een eigen gemeentelijke normstelling m.b.t. geurhinder, een gemeentelijk bevoegdheid in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij. Zodat kan worden voorkomen dat schaalvergroting lokaal gepaard gaat met een ongewenste ontwikkeling van de geurbelasting. Dit is niet alleen van belang voor de vergunningverlening. Met een eigen normstelling kan bij vergunningverlening en bij ruimtelijke procedures gestuurd worden op het beschermen van een goed woon- en leefklimaat in de verschillende kernen binnen de gemeente Peel en Maas en in het buitengebied. In deze gemeentelijke normstelling kan dan onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende kernen en deelgebieden van het buitengebied, afhankelijk van hun 'agrarische karakter'. De gemeente beschikt al over een beleidsnotitie met concrete voorstellen hiervoor. Voor de ruimtelijke ordening, en dus ook het bestemmingsplan buitengebied, is het aan te bevelen dergelijke keuzen door de raad te laten vastleggen.
- De werkwijze van 'bouwblok op maat' inzetten die strakker is vormgegeven dan nu is gedaan in het kader van het concept ontwerp bestemmingsplan. Hierdoor worden risico's op ongewenste ontwikkelingen, zonder sturingsmogelijkheden van de gemeente, beperkt. Dit speelt vooral voor intensieve veehouderijen vanwege de latente ruimte (ruimte op bouwblok en ruimte in de vergunning).
- Bij nieuwe planologische procedures, inclusief het toepassen van wijzigingsbevoegdheden, toetsen aan de Natuurbeschermingswet en/of de provinciale verordening stikstof en Natura 2000. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.
- Een actief gemeentelijke beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten, vooral in zones rondom de kernen, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- Volg de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid. Pas dit daar waar mogelijk toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuw kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.
- Meer sturing op maatwerk in de meer kwetsbare gebiedstypologieën. Gericht op de ontwikkeling van glastuinbouw meer maatwerk toepassen in de beekdalen. Hierbij nadrukkelijk rekening houden met de hydrologische effecten in de directe omgeving van hydrologisch-gevoelige gebieden, waaronder de beekdalen en verdrogingsgevoelige natuurgebieden.
- Stimuleren / belonen van een afwaartse beweging. Dus als er sprake is van de afbouw van een locatie in het extensiveringsgebied (voor intensieve veehouderij), ecologische, groene hoofdstructuur (voor glastuinbouw) of de kernrandzone dan ook de ruimte geven voor verdere ontwikkeling op de duurzame locatie. Deze locatie wordt als duurzaam gekenmerkt vanuit de milieuruimte (zowel ammoniak als geurhinder en fijn stof) alsook andere omgevingsaspecten zoals landschap en verkeersveiligheid en mogelijk ook gezondheid (na het invullen van de kennislacunes).

- Stimuleren op innovaties. Geef hierbij met name aandacht voor de innovaties die verder gaan dan alleen de eigen bedrijfsvoering. Functiecombinaties tussen intensieve veehouderij en glastuinbouw hebben de voorkeur in het LOG Snepheide en glasconcentratiegebied de Kievit.
- Bij verdere (gebieds) ontwikkelingen waar grootschalige glastuinbouw onderdeel van uitmaakt is het aan te bevelen om tot en met de doorgaande ontsluitingsroutes (provinciale- en of rijkswegen) de verkeersveiligheid te borgen of te verbeteren. Hierbij zal te allen tijde rekening gehouden moeten worden met de cumulatie van de verkeer aantrekkende werking van verschillende bedrijven in een bepaald gebied.
- Inzet van verdere optimalisering in de scheiding tussen woongebieden (kernen, kernranden en woonlinten) en vrachtverkeer. Hierbij rekening houdend met de cumulatie die optreedt in gebieden met diverse solitaire bedrijven die over eenzelfde weg ontsluiten. Hierbij zijn deze wegen voornamelijk oudere landbouwontsluitingswegen die niet berekend zijn naar de omvang en type verkeer van nu en later. De aanleg van gescheiden fiets en wandelpaden, passeerhavens of een verplichte routing voor vrachtverkeer zijn voorbeelden van maatregelen voor de verbetering van de verkeersveiligheid op wegvlakken of kruisingen waar een knelpunt kan ontstaan.
- Beoordelen van cumulatief effect van assimilatiebelasting bij gebiedsontwikkeling van glastuinbouw, wanneer de inrichting en gewasteelt bekend zijn.

HOOFDSTUK 1 Inleiding

In dit hoofdstuk staat de aanleiding voor dit planMER. Daarnaast is in dit hoofdstuk ingegaan op de m.e.r.-procedure voor de structuurvisie van de gemeente Peel en Maas. Het hoofdstuk besluit met een leeswijzer voor het document.

1.1

AANLEIDING

De gemeente Peel en Maas wil een beleidskader opstellen voor het stimuleren en toetsen van bestaande en toekomstige initiatieven voor nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven. Dit gemeentelijk vestigingsbeleid zal worden vastgelegd in een Structuurvisie Intensieve Veehouderij en Glastuinbouw. Een Structuurvisie is een planfiguur uit de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (nieuwe Wro), die per 1 juli 2008 in werking is getreden.

FUSIEGEMEENTEN

De vier gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel zijn sinds 1 januari 2010 gefuseerd tot één gemeente. De vier voormalige gemeenten maken nu onderdeel uit van de gemeente Peel en Maas.

De intensieve veehouderij en glastuinbouw hebben voor de gemeente Peel en Maas een belangrijke economische functie en zijn van essentieel belang voor ontwikkeling en behoud van werkgelegenheid. Behoeftes van de ondernemers geven aan dat er een (stijgende) behoefte is aan locaties waar er voor ondernemers ruimte is om te groeien. Tegelijkertijd zijn er bedrijven gevestigd op locaties waar er vanwege andere belangen of waarden weinig mogelijkheden zijn voor ontwikkeling. Belangrijke vraag voor de gemeenten is of, en zo ja waar, groei nog mogelijk is.

Op rijks- en provinciaal niveau is er beleid vastgelegd ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij en de glastuinbouw. De gemeente heeft de ruimte om binnen deze kaders haar eigen keuzen ten aanzien van de nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven vast te leggen. Dit betreft onder andere een nadere begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden en concentratiegebieden glastuinbouw en het opstellen van uitgangspunten met betrekking tot de omvang, milieubelasting en landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven.

De gemeente heeft al een aantal stappen gezet om dit beleid verder te concretiseren. Zo is een projectvestigingsgebied voor de glastuinbouw (Siberië) inmiddels deels gerealiseerd en lopen er procedures gericht op uitbreiding van dit gebied. Ook is er

onderzoek gedaan naar de ontwikkelingsmogelijkheden in de door de provincie aangeduide zoekgebieden voor nieuwvestiging van intensieve veehouderijen.

Ter voorbereiding van de actualisatie van de bestemmingsplannen buitengebied voor de gemeente is er een ontwerp-Structuurplan (planfiguur op basis van de voormalige Wet op de Ruimtelijke Ordening) opgesteld waarin uitgangspunten voor het gemeentelijke beleid op het gebied van glastuinbouwbedrijven zijn opgenomen.

De structuurvisie is in de nieuwe Wro het enige strategische beleidsinstrument. Een structuurvisie kan worden opgesteld door zowel Rijk, provincie als gemeente. De nieuwe Wro geeft aan dat een structuurvisie “de hoofdlijnen bevat voor voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling, evenals de hoofdzaken voor het te voeren ruimtelijk beleid”. Rijk, provincie en gemeenten moeten voor hun hele grondgebied een structuurvisie opstellen. Dit kan door een allesomvattende structuurvisie op te stellen, maar ook door meerdere aparte structuurvisies op te stellen. Een aparte structuurvisie betreft een deel van het grondgebied of een bepaald aspect van het ruimtelijk beleid.

De gemeente wil de uitgangspunten voor de ruimtelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de glastuinbouw vastleggen in een samenhangend document: een gemeentelijke structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw. Zo’n structuurvisie bindt alleen de gemeente, als een vastgesteld beleidskader. Het is niet bindend voor andere overheden of burgers. Er is daarom geen bezwaar en beroep mogelijk tegen een structuurvisie. Het beleid uit de structuurvisie wordt planologisch-juridisch vertaald in bestemmingsplannen. Deze zijn wel bindend en staan daarom wel open voor bezwaar en beroep.

De structuurvisie bevat dus de hoofdlijnen voor een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en de hoofdzaken voor het te voeren ruimtelijk beleid voor de sectoren intensieve veehouderij en glastuinbouw en zal als beleidskader dienen voor het stimuleren en toetsen van bestaande en toekomstige initiatieven voor nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven en het opstellen van bestemmingsplannen.

Dit milieueffectrapport is gekoppeld aan de (ontwerp) structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw Peel en Maas. Het MER vormt daarnaast ook een onderbouwing voor de actualisatie van de bestemmingsplannen buitengebied Peel en Maas. In die bestemmingsplannen wordt het beleid uit de (vastgestelde) structuurvisie immers vertaald naar een planologisch-juridische regeling. Bij de uitwerking van de hoofdlijnen van deze structuurvisie in bestemmingsplanbeleid of bij de uitwerking van andere thema’s (anders dan intensieve veehouderij en glastuinbouw) zouden aspecten aan de orde komen die buiten de bandbreedte of het detailniveau van dit MER liggen. Dan kunnen aanvullingen op het MER, specifiek voor de bandbreedte en het detailniveau de bestemmingsplannen, nodig zijn. Vooralnog is het de verwachting dit niet aan de orde zal zijn. In de toelichting van het ontwerp bestemmingsplan zal dit aspect worden toegelicht.

1.2

M.E.R.-PLICHT

Bij de voorbereidingen van deze structuurvisie is sprake van de plicht voor het opstellen van een planMER. Deze plicht geldt voor wettelijk of bestuursrechtelijk verplichte plannen:

- die het kader vormen voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten (alleen varkens- en pluimveebedrijven zijn m.e.r.-beoordelingplichtig);
- en/of waarvoor een Passende Beoordeling nodig is op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn.

PlanMER vloeit voort uit een Europese richtlijn uit 2001, waar het Strategische Milieubeoordeling heet (SMB). Inmiddels is deze richtlijn vastgesteld in het Besluit houdende wijziging van het Besluit milieueffectrapportage 1994 (uitvoering richtlijn nrs. 2001 142/EG). Dit Besluit is op 29 september 2006 in werking getreden.

In dit rapport worden de volgende termen gebruikt.

TERMEN

m.e.r. = milieueffectrapportage = de procedure

MER = milieueffectrapport = het product

plan-m.e.r. = procedure voor plannen die een kader stellen voor m.e.r.-plichtige activiteiten

planMER = product van de plan-m.e.r. procedure

besluit-m.e.r. = m.e.r.-procedure voor projecten die bij wet m.e.r.-plichtig zijn

besluitMER = product van de besluit-m.e.r. procedure

Kaderstelling m.e.r.:

De gemeente maakt keuzes over de omvang van bouwvlakken van veehouderijen/glastuinbouw en over mogelijkheden voor omschakeling naar en uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderij en glastuinbouw. Het voorgenomen planologisch beleid van de gemeente voor de intensieve veehouderij kan worden aangemerkt als een kader voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten, te weten besluiten over milieu- en bouwvergunningen van veehouderijen met een omvang boven de m.e.r.-drempel (artikel 7.2 Wet milieubeheer: het gaat om de categorieën C14 en D14 van het Besluit m.e.r.). Om die reden dient voor de structuurvisie een planMER te worden opgesteld. Het planMER beschrijft ontwikkelingen en effecten op het schaalniveau van de gemeente Peel en Maas. Het planMER gaat niet in op individuele bedrijven. Voor deze plan-m.e.r.-procedure is de gemeente Peel en Maas zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag.

BESLUIT-M.E.R.-PLICHT BLIJFT GEHANDHAARD

Een misverstand dat wel eens bestaat is dat – na het doorlopen van plan-m.e.r. – voor m.e.r.-plichtige activiteiten geen MER meer nodig zou zijn. Dit is niet het geval: de besluit-m.e.r.-plicht blijft onverkort van kracht. Als bijvoorbeeld een nieuwvestiging of uitbreiding van een grotere veehouderij aan de orde is bij een aanvraag voor een nieuwe vergunning, dan zal getoetst moeten worden of deze van een omvang is dat deze m.e.r.-plichtig is. Basis daarvoor is het Besluit m.e.r. In dit besluit staan twee lijsten: de zogenaamde C-lijst met m.e.r.-plichtige activiteiten en de zogenaamde D-lijst voor activiteiten waarbij het bevoegd gezag dient te beoordelen of er een MER moet worden gemaakt. Mocht er inderdaad sprake zijn van een m.e.r.-plicht, gekoppeld aan de vergunningaanvraag, dan kan er natuurlijk wel gebruik worden gemaakt van de resultaten van de plan-MER, gekoppeld aan de structuurvisie.

Passende beoordeling

Zoals aangegeven vormt ook het uitvoeren van een passende beoordeling een reden dat er een planMER dient te worden opgesteld. Voor de ontwikkelingen in de structuurvisie van de gemeente Peel en Maas geldt dat er mogelijk significante gevolgen zijn op gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). De Nbw is de Nederlandse implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Hierbij ligt de focus op de veehouderij, omdat de ammoniak die vrijkomt uit de stallen van invloed is op gebieden die beschermd worden door de Nbw. Dit gaat breder dan alleen de m.e.r.-plichtige intensieve veehouderijen (zie boven, betreft dan alleen varkens en pluimveebedrijven van een bepaald formaat), maar betreft ook de melkrundveehouderij. Een deel van de grondgebonden bedrijven kent eveneens een kleine neventak met intensieve veehouderij tot maximaal 0,2 hectare (2.000 m²).

Gelet op de omvang van de ontwikkelingen in de structuurvisie, is het advies van de Commissie voor de MER om een passende beoordeling uit te voeren. De gemeente Peel en Maas onderstreept dit advies. Voor de structuurvisie zal een passende beoordeling worden uitgevoerd.

De planMER procedure

De eerste stap bij een plan-m.e.r. is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Met deze notitie bakent de gemeente Peel en Maas af welke onderdelen van de structuurvisie zij wenst te onderzoeken, welke (milieu)thema's daarbij aan de orde komen en welke procedure de gemeente gaat volgen. In de hiernavolgende hoofdstukken is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau uitgewerkt in het voor u liggende planMER.

Koppeling planMER aan structuurvisie

Het doel van de m.e.r.-procedure is het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. De resultaten van het onderzoek naar de milieueffecten van het gemeentelijk vestigingsbeleid zullen worden gebruikt als onderbouwing bij de op te stellen Structuurvisie. Het product dat in het kader van de m.e.r. procedure wordt opgesteld, het MilieuEffectRapport (MER), zal dan ook een integraal onderdeel van de structuurvisie vormen.

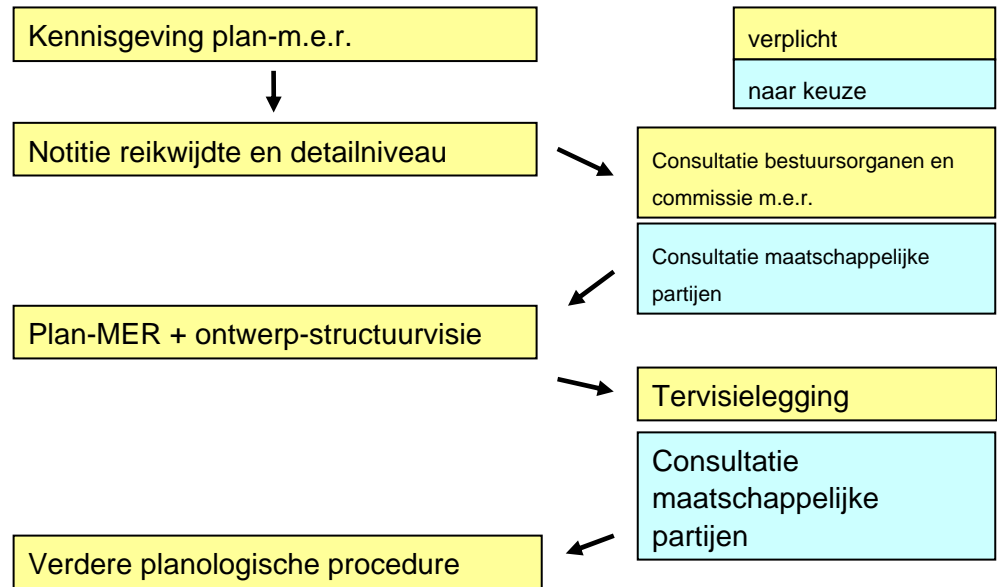
1.3**OVERZICHT PROCEDURE PLANMER**

Voor plan-m.e.r. dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

1. Het opstellen van een notitie c.q. presentatie over de reikwijdte en het detailniveau van het plan-MER.
2. Raadplegen bestuursorganen met specifieke milieuverantwoordelijkheid over reikwijdte en detailniveau van het plan-MER.
3. Opstellen van een plan-MER. In dit geval is dat een rapportage die onderdeel uitmaakt van de structuurvisie (het voorliggende document).
4. Ter inzage leggen van het plan-MER, waarbij inspraak mogelijk is.
5. Motivering van de rol van het plan-MER en de inspraakreacties bij de verdere besluitvorming.

Afbeelding 1

Gekozen procedure voor het plan-MER structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw Peel en Maas

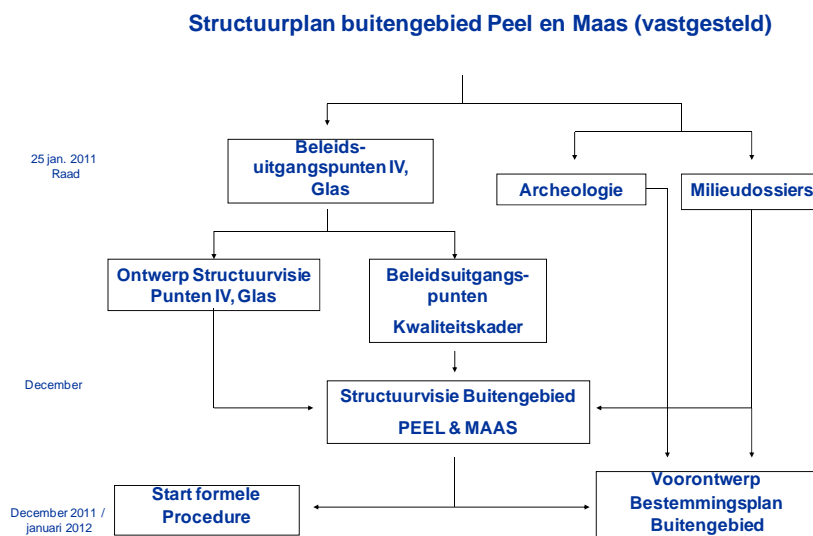
1.4

WERKWIJZE OM TE KOMEN TOT DE STRUCTUURVISIE

Onderstaande afbeelding, opgesteld door de gemeente Peel en Maas, geeft een overzicht van de werkwijze voor de ontwikkeling van de voorliggende structuurvisie. Tevens geeft het schema de relatie aan met de ontwikkeling van het bestemmingsplan buitengebied en de overkoepelende Structuurvisie Buitengebied gemeente Peel en Maas. In het schema is tevens de verwachte tijdspanne weergegeven.

Afbeelding 2

Werkwijze en tijdschema ontwikkeling structuurvisie Buitengebied

Beleidsuitgangspunten van de Raad

Naast het structuurplan buitengebied wordt de basis van de ontwerp structuurvisie gevormd door de raadsnotitie met beleidsuitgangspunten IV en glas (toegevoegd in

bijlage 1 van de structuurvisie). Deze uitgangspunten zijn vervolgens vertaald in de voorliggende ontwerp structuurvisie.

Intergemeentelijke structuurvisie Klavertje 4 / Greenport Venlo

Het Rijk, de provincie Limburg en de gemeenten Horst aan de Maas, Peel en Maas en Venlo hebben de ambitie een duurzame regionale ruimtelijk-economische structuurversterking te realiseren. Om dit een fysieke plek te geven, is het Klavertje 4-gebied aangewezen als ontwikkelingsgebied voor agri-business, glastuinbouw, (vers)logistiek, bijpassende industrie, dienstverlening, detailhandel en onderzoeks- en onderwijsinstellingen. De gebiedsontwikkeling Klavertje 4 is gelegen in de drie buurgemeenten Venlo, Horst aan de Maas en Peel en Maas. Binnen de gemeente Peel en Maas maakt onder andere het projectvestigingsgebied Siberië en het zoekgebied LOG Krabbeborg, gelegen ten noorden en noordoosten van de kern Maasbree, onderdeel uit van deze gebiedsontwikkeling. Het zoekgebied LOG Krabbeborg is bijzonder doordat het een duurzame en innovatieve koppeling mogelijk maakt tussen de intensieve veehouderij en glastuinbouw.

Voor het gebied Klavertje 4 / Greenport Venlo, wordt een intergemeentelijke structuurvisie met bijbehorend MER opgesteld welke eind 2011 in ontwerp zal worden gepubliceerd. Dit om de totale gevolgen van de gehele Klavertje 4 ontwikkelingen in beeld te brengen alsook het gemeente overschrijdend effect. De regisseur van de gebiedsontwikkelingen is de Development Company Greenport Venlo (DCGV). De participerende partijen in de DCGV zijn de gemeenten Venlo, Horst aan de Maas en Peel en Maas en de provincie Limburg.

De gebiedsontwikkeling Klavertje 4 geeft onder andere ruimte aan glastuinbouwbedrijven, intensieve veehouderij en agrarisch gebonden bedrijvigheid / -ondersteunende bedrijvigheid. Vanwege het intergemeentelijk karakter en de aard en omvang, wordt deze gebiedsontwikkeling buiten beschouwing gelaten. In de onderbouwende milieueffectrapportage wordt het gebied behorend bij Klavertje 4 wel als studiegebied meegenomen. In de kaartbeelden bij deze structuurvisie is het gebied met een lijn aangegeven.

Productie en besluitvorming

Dit MER is samen met de structuurvisie opgesteld door ARCADIS, in opdracht van de gemeente Peel en Maas. In de inleiding van de structuurvisie is aangegeven welke overleg- en beslismomenten hebben plaatsgevonden met de stuurgroep, de Raad en een klankbordgroep.

1.5

CONSULTATIE

Het bevoegd gezag voor het plan heeft de reikwijdte en het detailniveau van dit planMER vastgesteld. Hierbij is gelet op de elementen waaraan in dit planMER aandacht moet worden besteed. Bij het bepalen van de reikwijdte en detailniveau voor dit planMER heeft het bevoegd gezag de wettelijk voorgeschreven bestuursorganen en de raadscommissie geraadpleegd (artikel 7.11b Wet milieubeheer).

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER / Structuurvisie IV en Glastuinbouw Peel en Maas heeft ter inzage gelegen tussen 28 januari 2009 en 11 maart 2009.

De consultatie heeft geresulteerd in inhoudelijke reacties van:

- Boels Zanders advocaten namens Gommans Eghel BV;
- P. Smolders;
- Accon AVM bedrijfsadvies namens Tuinbouwbedrijf van den Beuken BV en Kwekerij Dubbroek BV;
- Accon AVM namens Maatschap Lansbergen;
- Mondelinge inspraakreacties van de heer Schouten en de heer Driessen;
- Kamer van Koophandel;
- Provincie Limburg;
- LLTB;
- Rijkswaterstaat.

Daarnaast heeft de Commissie voor de m.e.r. geadviseerd over het op te stellen planMER. In dit planMER is in bijlage 1 “zienswijze en advisering” gemotiveerd welke rol de consultatie heeft gespeeld in het planMER.

Tervisielegging planMER

Op het planMER kan door een ieder zienswijzen worden ingediend. Onderstaand staat aan wie dat geadresseerd dient te worden. De gemeente zal in een kennisgeving de ter visieleggingstermijn vaststellen.

EVENTUELE REACTIES KUNNEN PER POST OF MONDELING WORDEN AANGELEVERD AAN;

De gemeenteraad van de Gemeente Peel en Maas
T.a.v. Dhr. M. Vervaet
Postbus 7000
5980 AA Panningen

1.6

LEESWIJZER

Hoofdstuk 2 beschrijft de belangrijkste beleidskaders die relevant zijn in verband met het opstellen van een structuurvisie IV en Glas en bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Peel en Maas. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de huidige situatie en ontwikkelingen in de intensieve veehouderij en glastuinbouw. De milieugebruiksruimte is beschreven in hoofdstuk 4. De informatie in de hoofdstukken 2 tot en met 4 bepalen de bandbreedte voor alternatieven en varianten die in hoofdstuk 5 zijn beschreven. In hoofdstuk 6 zijn de effecten van de alternatieven beschreven en in hoofdstuk 7 zijn de effecten van de alternatieven samengevat en onderling vergeleken. In hoofdstuk 7 zijn tevens de aanbevelingen vanuit het MER aan de gemeente ten behoeve van de besluitvorming.

HOOFDSTUK 2 Beleidskader

In de structuurvisie kiest de gemeente Peel en Maas voor een planologische regeling ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij en glastuinbouw. Er zijn verschillende beleidskaders en wet- en regelgeving waarmee de gemeenten bij het bepalen van haar planologisch beleid rekening heeft te houden. In dit hoofdstuk worden de meest bepalende beleidskaders en wet- en regelgeving beschreven, te weten Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL2006) Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg, ontwerp structuurplan buitengebied Peel en Maas, onderzoek naar de nadere begrenzing van LOG's, de structuurvisie Meijel en gebiedsvisie Platveld en andere besluitvormingstrajecten. Daarnaast is in tabelvorm een overzicht gegeven van de overige beleidskader en wet- en regelgeving.

2.1 MEEST BEPALEND BELEID, WET EN REGELGEVING

2.1.1 PROVINCIAAL OMGEVINGSPLAN LIMBURG (POL2006)

In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL2006) is op hoofdlijnen een samenhangend overzicht van de provinciale visie op de ontwikkeling van Limburg opgenomen, op het gebied van ruimte, milieu, water en verkeer en vervoer. Voor de landbouw zijn in het POL de volgende centrale doelstellingen geformuleerd:

DOELSTELLING

Het behouden en versterken van de economische positie van de landbouw en in samenhang daarmee: het herstellen en verdiepen van de bijdrage van de landbouw voor de kwaliteit van zijn omgeving.

Voor de niet-grondgebonden sectoren (onder andere glastuinbouw en intensieve veehouderij) wil de Provincie een verdergaande concentratie en clustering van de productieomvang in duurzame gebieden in voornamelijk het Peelland stimuleren en daarmee ook een geleidelijke afbouw op minder duurzame locaties elders realiseren.

2.1.2 RECONSTRUCTIEPLAN NOORD- EN MIDDEN LIMBURG

Intensieve veehouderij

Het provinciaal beleid ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij is vastgelegd in het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg uit 2004 en in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL). Het beleid uit het Reconstructieplan is erop gericht om de intensieve veehouderij zich dusdanig te laten ontwikkelen, dat steeds meer bedrijven op goede locaties en steeds minder bedrijven dicht

bij natuurgebieden en woonkernen liggen. De intensieve veehouderij beweegt zich 'afwaarts' van kwetsbare functies als natuur en wonen.

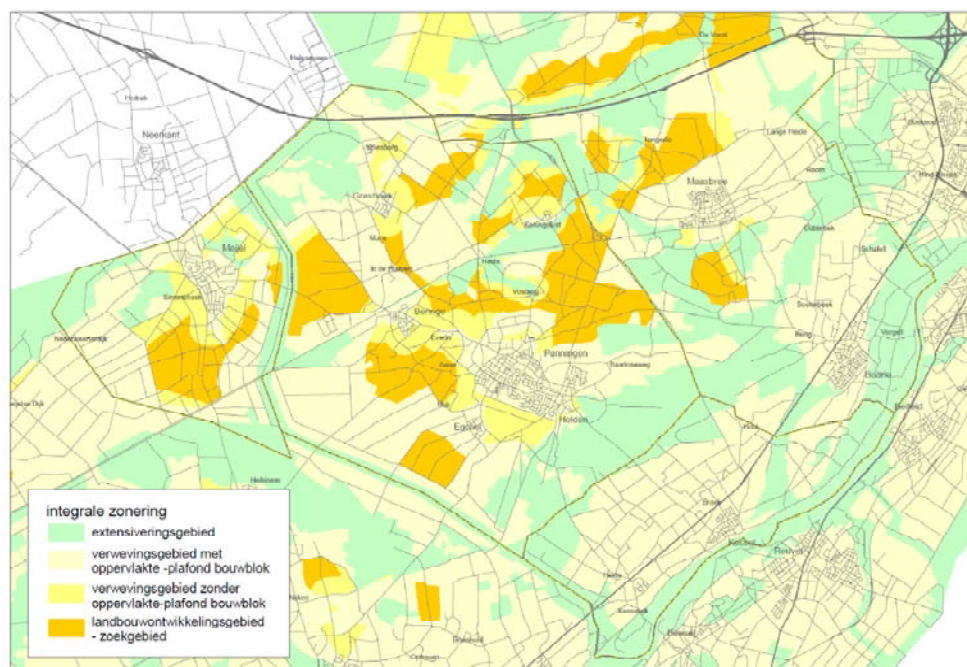
Om deze afwaartse beweging vorm te geven zijn in het reconstructieplan de volgende zones opgenomen die onderdeel uitmaken van de integrale zonering Intensieve veehouderij.

- Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's).
- Verwevingsgebieden.
- Extensiveringsgebieden.

Een onderverdeling van het buitengebied van de gemeenten in deze zones is weergegeven op onderstaande afbeelding.

Afbeelding 3

Integrale zonering
intensieve veehouderij,
Reconstructieplan (2004)

Extensiveringsgebieden

In extensiveringsgebieden wordt gestimuleerd dat de intensieve veehouderij er op termijn wordt afgebouwd. Deze gebieden liggen vooral rond de bos- en natuurgebieden.

In extensiveringsgebieden zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande bedrijven beperkt.

BELEIDSRUIMTE GEMEENTE

Uitbreiding van bouwblokken van intensieve veehouderij of nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is niet toegestaan. De gemeente heeft hierin geen eigen beleidsruimte. De gemeente kan wel eigen, aanvullende instrumenten inzetten, om de gewenste afwaartse beweging te stimuleren.

Verwevingsgebieden

Verwevingsgebieden kennen een sterke vermenging van functies (onder andere landbouw, toerisme en recreatie) met diverse waarden in het buitengebied (zoals water, landschap en natuur). Doel voor deze gebieden is dat deze functies en waarden zich naast elkaar ontwikkelen en elkaar onderling versterken. Nieuwvestiging is binnen verwevingsgebieden

niet toegestaan. Groei van bestaande bedrijven is wel toegestaan. In delen van het verwevingsgebied is bij overschrijding van een bovengrens van het bouwblok van 1,5 ha een tegenprestatie verplicht.

BELEIDSRUIMTE GEMEENTE

De gemeente kan binnen de verwevingsgebieden nadere randvoorwaarden stellen met betrekking tot de uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen (omvang, milieubelasting en landschappelijke inpassing). In het reconstructieplan is specifiek aandacht besteed aan de zones rondom de kernen. Deze zijn begrensd als verwevingsgebied, met een oproep aan gemeenten om specifiek beleid voor deze zones te ontwikkelen, om zo ongewenste ontwikkelingen te voorkomen en gewenste ontwikkelingen te stimuleren.

Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's)

In de LOG's kunnen bestaande intensieve veebedrijven groeien en is – in nader aan te wijzen gebieden binnen de LOG's - ruimte voor nieuwe (of verplaatsende) bedrijven. Ruimtelijke concentratie van de intensieve veehouderij in gebieden die zowel bedrijfseconomisch als wat betreft omgevingskwaliteit duurzaam zijn, is hierbij het uitgangspunt. Volgens het reconstructieplan moet waar mogelijk worden gestreefd naar projectvestigingen en verdergaande samenwerking tussen de bedrijven.

Landbouwontwikkelingsgebieden uit het reconstructieplan zijn zo begrensd, dat er vanuit het provinciaal ruimtelijk- en milieubeleid ook daadwerkelijk ruimte is voor bedrijfsontwikkeling én voor concentratie van bedrijven. In de praktijk zijn desondanks niet alle locaties in een landbouwontwikkelingsgebied ook geschikt om nieuwe bedrijven te vestigen. Vandaar dat er ook voor gekozen is om deze gebieden aan te wijzen als zoekgebieden.

BELEIDSRUIMTE GEMEENTE

De gemeente kan de zoekgebieden nader begrenzen en daarmee besluiten om in delen van de zoekgebieden nieuwvestiging wel of niet toe te staan. De gemeente mag geen LOG's buiten de zoekgebieden aanwijzen. De gemeente kan randvoorwaarden stellen aan omvang (aantal, grootte), milieubelasting en landschappelijke inpassing van nieuwvestigingen en uitbreidingen. Zoekgebieden die door de gemeente (nog) niet als landbouwontwikkelingsgebied zijn aangewezen, hebben de status als verwevingsgebied (zonder oppervlakteplafond).

Samengevat zijn de mogelijkheden voor IV-bedrijven op basis van het provinciaal beleid (Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg) als volgt:

Tabel 1

Mogelijkheden intensieve veehouderij per zone, integrale zonering intensieve veehouderij

	Extensiveringgebied	Verwevingsgebied	LOG
Is uitbreiding binnen bestaand bouwblok mogelijk? (Afhankelijk van milieuvergunning)	Ja	Ja	Ja
Is uitbreiding van het bouwblok mogelijk? (Afhankelijk van BOM+)	Nee	Ja	Ja

	Extensiveringgebied	Verwevingsgebied	LOG
Is nieuwvestiging mogelijk? (Afhankelijk van BOM+)	Nee	Nee	Ja

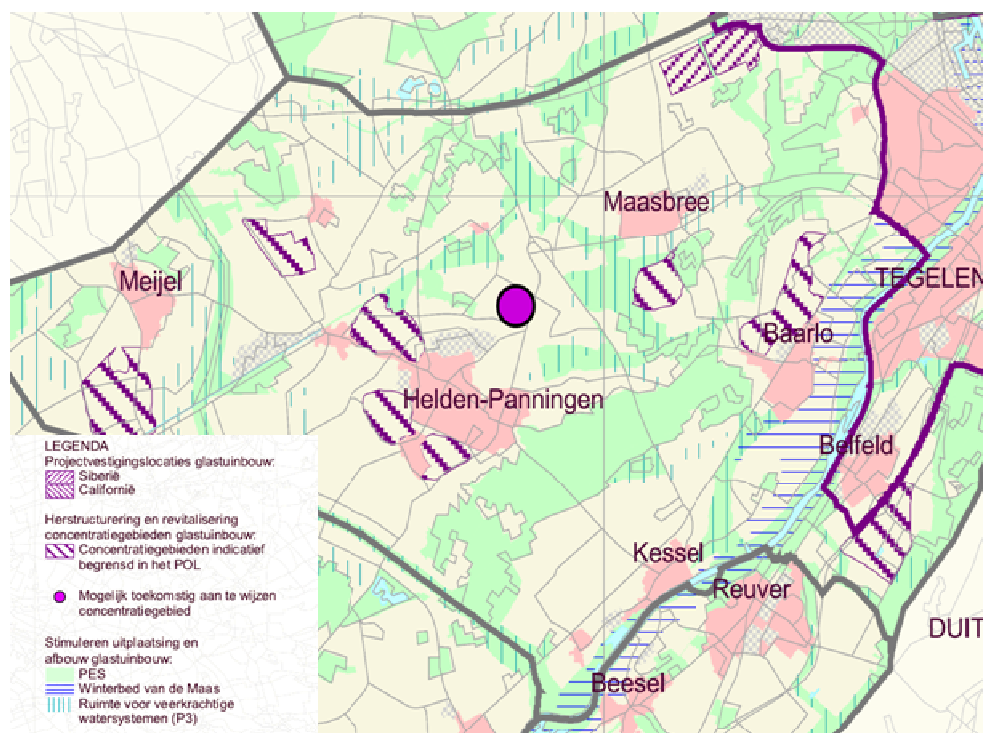
Glastuinbouw

Met betrekking tot de glastuinbouw gaat het provinciale beleid (provinciaal omgevingsplan) uit van het concentratiebeleid en de zogenaamde driesporen aanpak, waarbij:

- De ruimste vestigingsmogelijkheden geboden worden in de projectvestigingen glastuinbouw zoals Siberië. Dat houdt in dat er voorzieningen zijn die duurzame, energiezuinige en grootschalige ontwikkeling van de glastuinbouw mogelijk maken;
- Er in de concentratiegebieden er voor bestaande glastuinbouwbedrijven individuele ontwikkelingsmogelijkheden zijn. In beperkte mate is er plaats voor nieuwe vestigingen van met name starters en verplaatsters vanuit onder andere het Maasdal en de gebieden die in het POL zijn aangeduid als perspectieven P1 (Ecologische Hoofdstructuur) en P2 (Provinciale ontwikkelingszone groen). In het Pol zijn binnen Peel en Maas zes concentratiegebieden aangegeven en globaal begrensd. Daarnaast is indicatief een mogelijk toekomstig aan te wijzen concentratiegebied aangegeven;
- Solitaire bedrijven, dus gelegen buiten de concentratiegebieden en het projectvestigingsgebied, beperkte uitbreidingsmogelijkheden hebben.

Afbeelding 4

Concentratiegebieden glastuinbouw (provinciaal omgevingsplan Limburg)

Om richting te geven aan de uitvoering van dit beleid, heeft de provincie in het POL 2006 referentiematen genoemd per zone. In de beleidsregel bouwkaavel op maat plus en de handreiking ruimtelijke ontwikkeling worden de referentiematen aangegeven en zo nodig geactualiseerd. De hier weergegeven ontwikkelingsmogelijkheden zijn verwoord in de handreiking van augustus 2008. In 2010 is vastgesteld het Limburgskwaliteitsmenu dat

opvolgend beleid omvat ten aanzien van de kwaliteitsbijdrage die gemoeid is met uitbreiding in het buitengebied.

Tabel 2

Mogelijkheden
glastuinbouw (POL 2006)

	Uitbreiding	Nieuw
P1 (Ecologische Hoofdstructuur) en P2 (provinciale ontwikkelingszone groen)	Nee	Nee
P3 Veerkrachtig watersysteem en P4 Vitaal landelijk gebied P5a Ontwikkelingsruimte landbouw en toerisme P5b LOG (intensieve veehouderij), niet tevens projectvestiging of concentratiegebied glastuinbouw	BOM+, referentiemaat 3 hectare	Nee
P5b Projectvestiging glastuinbouw	Ja, geen bovengrens	Ja, geen bovengrens
P5c Concentratiegebied glastuinbouw	BOM+, geen referentiemaat maar boven 5 hectare extra eisen	Ja, BOM+, geen bovengrens, maar boven 5 hectare extra eisen
P6 Plattelandskern P8 Stedelijke ontwikkelingszone P9 Stedelijke bebouwing	BOM+ referentiemaat 3 hectare	Nee

BELEIDSRUIMTE GEMEENTE

De gemeente kan gemotiveerd afwijken van de in het POL genoemde referentiemaat. In het POL zijn een aantal aspecten genoemd die aan bod dienen te komen bij de onderbouwing van zo'n afwijking, zoals de beschikbaarheid van alternatieve locaties/bedrijven en de gemeentelijke ambities van het betreffende gebied. De gemeente kan de gebieden voor projectvestiging en concentratiegebieden glastuinbouwgebieden nader begrenzen. Zij kan ook besluiten voor delen van deze (globaal) begrensde gebieden nieuwvestiging uit te sluiten.

POL-Aanvulling Klavertje 4

Voor de gebiedsontwikkeling Klavertje 4 is een POL-aanvulling vastgesteld in 2009. Deze POL-aanvulling heeft voor de gemeente Peel en Maas een paar wijzigingen. Met name voor het gebied ten westen van het concentratiegebied Siberië. Onderstaande figuren geven de wijzigingen weer, waarin het gebied ten zuidwesten van Siberië, groene arcering, een verdeling krijgt in Provinciale Ontwikkelingszone Groen, Dynamisch landbouwgebied en projectvestiging glastuinbouw. Op onderstaande afbeelding zijn de POL gebieden te zien.

Afbeelding 5

Linker afbeelding;
Voormalig POL 2006

Rechter afbeelding;
POL aanvulling

2.1.3

STRUCTUURPLAN BUITENGEBIED PEEL EN MAAS

De gemeente Peel en Maas werkt aan de actualisatie van het bestemmingsplan buitengebied. Ter voorbereiding daarvan zijn de beleidsuitgangspunten voor de op handen zijnde actualisatie vastgelegd in het Structuurplan buitengebied Peel en Maas. Het structuurplan buitengebied is vastgesteld in december 2008 door de gezamenlijke Raden.

In dit Structuurplan is ook aandacht besteed aan de thema's intensieve veehouderij en glastuinbouw. Hierin zijn de landbouwontwikkelingsgebieden uit het Reconstructieplan en de concentratiegebieden glastuinbouw uit het Provinciaal Omgevingsplan Limburg als zoekgebied overgenomen. Beleidsmatig is voorzien in het beschermen van de (zoekgebieden) LOG's en de concentratiegebieden glastuinbouw tegen gebruiksvormen die later een belemmering kunnen vormen voor de concentratiefunctie van deze gebieden. Voor het projectvestigingsgebied Siberië is geen beleidswijziging voorzien ten opzichte van de bestaande plannen voor dat gebied.

RELATIE STRUCTUURPLAN – STRUCTURVISIE – ACTUALISATIE BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

Voor de nadere afbakening van de landbouwontwikkelingsgebieden en de concentratiegebieden glastuinbouw en het opstellen van het gemeentelijk vestigingsbeleid ten aanzien van deze beide sectoren, is in het structuurplan Buitengebied Peel en Maas verwezen naar de op te stellen Structuurvisie en plan-MER intensieve veehouderij en glastuinbouw. De invulling van de landbouwontwikkelingsgebieden en de concentratiegebieden glastuinbouw zullen niet "direct worden bestemd" in het op te stellen bestemmingsplan buitengebied, dit wordt indirect wel mogelijk gemaakt. Dit geldt ook voor grotere uitbreidingen van intensieve veehouderijen. Dergelijke ontwikkelingen worden via aparte bestemmingsplannen geregeld. De "structuurvisie/MER intensieve veehouderij en glastuinbouw" is hiervoor het beleids- en ontwikkelingskader.

In het structuurplan zijn vooral voor het thema glastuinbouw enkele bouwstenen voor het gemeentelijk vestigingsbeleid verwoord. Deze zijn hieronder samengevat.

BELEIDSUITSPRAKEN UIT HET STRUCTUURPLAN TEN AANZIEN VAN GLASTUINBOUW

Terughoudend beleid voor solitair gelegen bedrijven. Verplaatsen van solitair gelegen bedrijven naar glastuinbouwconcentratiegebieden of projectvestigingsgebieden. Voor een solitair gelegen bedrijf geldt een referentiemaat van 3 ha bouwvlak.

Vanuit het oogpunt van leefbaarheid en economische dynamiek, is het van belang dat bestaande bedrijven toch een duurzaam toekomstperspectief geboden kan worden. Daarom wordt uitgegaan van een wijzigingsbevoegdheid voor uitbreiding van deze bedrijven tot maximaal 5 ha bouwvlak. Voor een dergelijke uitbreiding zal een extra tegenprestatie gevraagd worden. Deze tegenprestatie moet ten goede komen in groter verband en niet alleen op de locatie zelf. Hierbij kan, bijvoorbeeld, gedacht worden aan het slopen van (overtollig)glas ergens in de regio als tegenprestatie.

Het realiseren van glastuinbouwconcentraties. In deze gebieden is nieuwvestiging van een glastuinbouwbedrijf toegestaan. Voor nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven geldt een maximale maat van 10 ha (bouwvlak). Er is gekozen voor een maat boven de 5 hectare (bij een

bouwkavel groter dan 5 ha zijn extra tegenprestaties vereist) omdat dit nodig wordt geacht voor de ontwikkeling van duurzame en perspectiefrijke bedrijven.

Het realiseren van een projectvestigingslocatie (Siberië) waar glastuinbouw onbeperkt mag doorgroeien.

Binnen de glastuinbouwconcentratiegebieden is voor de locaties in de nabijheid van de kernen Helden en Panningen nieuwvestiging niet mogelijk vanwege beperkte beschikbaarheid van grond. De aanwezige gronden dienen gereserveerd te worden voor uitbreidingsruimte van bestaande bedrijven in deze gebieden. Daarnaast liggen een aantal van genoemde concentratiegebieden langs invalswegen naar de dorpen. Hier worden wanden van glas niet wenselijk geacht, vandaar dat hier nieuwvestiging niet mogelijk is vanuit ruimtelijke kwaliteit bezien. Ook de concentratielocatie Maasbreeseweg in Helden wordt gezien als locatie waar geen nieuwvestiging meer mogelijk is, bezien vanuit het aspect ruimtelijke kwaliteit. De landschappelijke impact is hier te groot, doordat dit gebied groen en open is en dient te blijven. Bij aangetoonde lokale behoefte op lange termijn voor nieuwe glastuinbouwbedrijven, kan de locatie aan de westzijde van de Maasbreeseweg als reservelocatie noodzakelijk zijn. Hiervoor is een zorgvuldig landschappelijk raamwerk noodzakelijk, waarbij de groene entree functie behouden dient te blijven.

BELEIDSUITSPRAKEN UIT HET STRUCTUURPLAN TEN AANZIEN VAN LOG'S

Als referentiemaat voor de maximale omvang van intensieve veehouderijen is in het ontwerp Structuurplan een bouwblok van 2,5 hectare genoemd. Verdere vergroting is mogelijk, met toepassing van BOM+.

Daarnaast is aangegeven dat in de gebieden die a) gelegen zijn binnen de provinciale zoekgebieden LOG's, en b) op basis van de te verrichten intergemeentelijke afweging afvallen als geschikt LOG, extra mogelijkheden voor permanente teeltondersteunende voorzieningen worden geboden: maximaal 3 hectare per bedrijf, niet zijnde kassen en deze mogen "wandelen" in relatie tot een teeltplan.

Gebiedstypologie

In het Structuurplan zijn de beleidsmatige en feitelijke ontwikkelingen gekoppeld aan gebiedstypen. De gebiedstypologie is afgeleid van het Landschapskader Noord- en Midden Limburg (provincie Limburg, 2006) en van het Structuurplan Helden.

Er is uitgegaan van de volgende gebiedstypen:

1. Oude, verdichte/besloten bouwlanden.
2. Kleinschalige, half open ontginningslandschappen.
3. Beekdalen / Rivierdal.
4. Grootschalige open ontginningslandschappen.
5. Grootschalige open veen ontginninglandschappen.
6. Bos- en natuurgebieden.

Per gebiedstype zijn ruimtelijk-landschappelijke doelen beschreven en zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van verschillende functies beschreven. In bijlage 2 en in een klein formaat hieronder is de matrix 'functies en gebiedstypologie' voor de planthema's intensieve veehouderij en glastuinbouw weergegeven.

Afbeelding 6

'Uitsnede matrix functies en gebiedstypologieën'.
(Totale matrix is opgenomen in bijlage 2).
Bron: structuurplan buitengebied

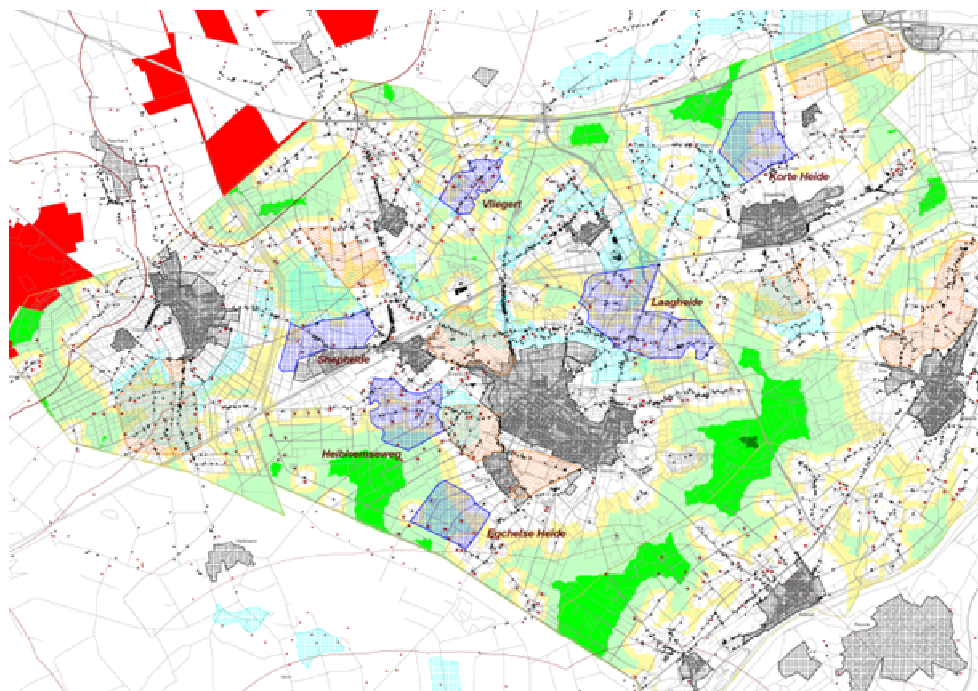
Structuurplanthema	Algemeen	GB	KO
Natuur, ontwikkeling nieuwe natuur EHS, POG, EVZ	De EHS, POG en EVZ worden als zone opgenomen op de kaart. Andere ontwikkelingen moeten rekening houden met deze zone.	Ja, in robuuste besloten landschappelijke structuur en behoud van open akkers	Ja, in robuuste halfopen landschappelijke structuur en behoud kleinschaligheid
Landschap, behoud overgangszones rondom grote bos- en natuurgebieden	Overgangszones rondom de grotere bos- en natuurgebieden worden als een aparte zone opgenomen op de kaart.	Rondom de grotere bos- en natuurgebieden	Rondom de grotere bos- en natuurgebieden
Intensieve Veehouderij uitbreiding bouwblok	Via BOM+ mogelijk binnen zone verwevingsgebied (VG) tot maximaal referentiemaat van 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus). In zone zoekgebied LOG tot maximaal referentiemaat van 2,5 ha, niet in zone EG. NB : Hierboven buitenplans via BOM+ (plus).	Ja, mits in VG via BOM+ tot max. 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus). Ja, mits in LOG tot max. 2,5 ha	Ja, mits in VG via BOM+ tot max. 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus). Ja, mits in LOG tot max. 2,5 ha
Intensieve Veehouderij nieuwvestiging bouwblok	Buitenplans: Alleen in zone zoekgebied LOG via BOM+ tot maximaal referentiemaat van 2,5 ha, met name voor verplaatsing binnen de regio	Nee, tenzij in LOG tot max. 2,5 ha	Nee, tenzij in LOG tot max. 2,5 ha
Glastuinbouw uitbreiding	Via 3-sporenbeleid provincie, i.c. referentiemaat van 3 ha bouwblok voor solitaire vestigingen buiten EHS/POG, vergroting is binnenplans mogelijk tot 5 ha via BOM+ (plus), 10 ha bouwblok voor concentratiegebied en onbepert voor een begrensd projectvestiging gebied. NB : Hierboven (3/10 ha) alleen buitenplans via BOM+ (plus), mede in relatie tot versterking karakter gebied.	Ja, mits solitair buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwblok, vergroting is binnenplans mogelijk tot 5 ha via BOM+ (plus), Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwblok	Ja, mits solitair buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwblok, vergroting is binnenplans mogelijk tot 5 ha via BOM+ (plus), Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwblok
Glastuinbouw nieuwvestiging	Buitenplans: In zoekgebied glastuinbouwconcentratiegebied via BOM+ tot maximaal referentiemaat van 10 ha. Hierboven buitenplans via BOM+ (plus).	Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwblok	Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwblok

2.1.4**NADERE SELECTIE EN BEGRENZING LANDBOUWONTWIKKELINGSGBIEDEN**

Zoals in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau vermeld is heeft Arcadis onderzoek verricht naar de geschiktheid van de zoekgebieden LOG (landbouwontwikkelingsgebieden). In dit onderzoek zijn de meest geschikte gebieden benoemd ten aanzien van de ontwikkelmogelijkheden. Binnen het onderzoek heeft er een inperking plaatsgevonden in twee stappen. Het kaartbeeld zoals weergegeven in onderstaande afbeelding geeft een beeld van de eindconclusie in 2006.

Afbeelding 7

Nadere inperking zoekgebieden LOG's 2006

Stap 1

Om een zo volledig mogelijk beeld te verkrijgen is een selectie gemaakt door de zoekgebieden LOG's uit het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg te vergelijken met de volgende gegevens:

- De beoordeling van de LOG's zoals opgenomen in het MER dat is opgesteld in het kader van het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg.
- De landbouwonwikkelingsgebieden uit de bouwsteen Reconstructie district Helden uit 2002 (destijds regionale vestigingsgebieden intensieve veehouderij genoemd).
- De concentratiegebieden glastuinbouw (POL), voor zover deze overlappen met de zoekgebieden LOG uit het reconstructieplan.
- Een zone van 3 kilometer rondom de Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden (in verband met externe werking en mogelijke knelpunten bij vergunningverlening in verband met toename ammoniakdepositie).

Geselecteerd zijn (in eerste instantie) die gebieden die

- Aangeduid zijn als zoekgebied in het Reconstructieplan.
- Aangeduid zijn als regionaal vestigingsgebied intensieve veehouderij in de bouwsteen.
- Voor een groot deel goed of relatief goed scoren t.a.v. de beoordeling in het MER.

Op basis van de bovenstaande benadering zijn in eerste instantie de volgende gebieden geselecteerd:

- Egchelse Heide, conform grens bouwsteen.
- Laagheide, gebied uit bouwsteen ten noorden uitgebreid.
- Korte Heide, grens uit bouwsteen beperkt uitgebreid. Door de Raad van de (voormalige) gemeente Maasbree is een motie aangenomen in verband met de aanduiding van het LOG. Door de grootschalige ontwikkelingen zoals gepland voor projectvestigingsgebied Siberië wordt de druk, zowel ruimtelijk als milieukundig, te groot voor het gebied en de dorpskern Maasbree.
- De Vliegert, grens aangepast, gebied uit bouwsteen ingeperkt.
- Heibloemseweg, grens aangepast, gebied uit bouwsteen ingeperkt en gebied ten zuiden er van uitgebreid.
- Gebied Snepheide, alleen zuidzijde, niet in bouwsteen.

Daarnaast zijn de volgende grotere gebieden afgevalen waar de ontwikkelingsruimte niet optimaal is:

- Het gebied Leeuwerik vanwege het feit dat dit gebied ook als concentratiegebied glastuinbouw is aangewezen en al bestaande glastuinbouwbedrijven bevat.
- Platveld een groot gedeelte van dit gebied valt binnen de 3 km zone rond het VHR-gebied, er is een overlap met concentratiegebied glastuinbouw en het gebied kreeg geen bijzonder hoge beoordeling in de MER-analyse.
- Kievitsheide/de Kievit, ten noorden van het hiervoor genoemde gebied Snepheide, gelegen binnen de 3 km zone rond het VHR-gebied en de wens om te komen tot een concentratie van glastuinbouw.

Stap 2

Voor de zes resterende gebieden zijn diverse zaken op gebiedsniveau inzichtelijk gemaakt. De zaken die in beeld zijn gebracht betreffen bestaande functies en bestemmingen, hydrologie, cultuurhistorie en archeologie, milieugebruiksruimte t.a.v. geurhinder en ontsluiting. Op basis van die nadere analyse per gebied is in het onderzoek een verdere inperking voorgesteld. De gebieden die als meest geschikt zijn beoordeeld, vanuit de gebiedsbenadering, zijn:

- Egchelse Heide;
- Heibloemseweg;
- Laagheide;
- Korte Heide.

Gebieden die bij nadere detaillering minder geschikt zijn bevonden zijn:

- Vliegert, hier is de fysieke vestigingsruimte zeer beperkt door de aanwezige intensieve veehouderijbedrijven en de aanwezige burgerwoningen (geurgevoelige objecten);
- Snepheide, is als minder geschikt bevonden door de aanwezigheid van bedrijven (gevoelig voor geurhinder). Het noordelijk deel van het gebied is zeer goed ontsloten, maar heeft minder mogelijkheden vanuit milieugebruiksruimte. Deze wordt beperkt door het Natura 2000-gebied Maria Peel.

Nieuwe inzichten

Sinds oplevering van het onderzoek in 2006 zijn nieuwe inzichten ontstaan ten aanzien van de bestaande ontwikkelingsmogelijkheden en gewenste ontwikkelingen. De Raad van de gemeente Peel en Maas heeft aangegeven voordelen te zien in de mogelijke initiatieven voor samenwerking tussen de intensieve veehouderij en glastuinbouw. Deze samenwerking kan vooral gevonden worden in de kansen voor Cradle to Cradle (CO2 neutraal). Het warmteoverschot uit de glastuinbouw kan gebruikt worden in de intensieve veehouderij en energieopwekking kan plaatsvinden door gebruik te maken van mest. Deze combinaties tussen intensieve veehouderij en glastuinbouw kunnen het best gerealiseerd worden in het LOG Snepheide en het glasconcentratiegebied de Kievit. Dit tevens voortkomend uit nieuwe beleidsregels. De gemeente heeft sinds 2007 de mogelijkheid om geurnormen aan te passen. Hierdoor is het gebied Snepheide alsnog als geschikt gebied naar voren gekomen. Door een aangepaste normering van het nabij gelegen bedrijventerreinen en het te realiseren glastuinbouwgebied, is een combinatie met beide andere functies veel meer mogelijk en leidt dit tot minder versnippering van intensief grondgebruik in het landelijke gebied. Het LOG Snepheide wordt herbegrensd tot het westelijke deel van het glasconcentratiegebied de Kievit.

Het gebied Heibloemseweg is als minder geschikt beoordeeld. De ontwikkeling van het LOG Heibloemseweg, in de directe omgeving van de kernen Beringe en Panningen die als geurgevoelig zijn betiteld, heeft nadelige effecten op het aantal geurgehinderden en het woon- en leefklimaat in deze kernen.

De gemeente Peel en Maas heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het gebied Egchelse Heide nader te begrenzen. Hiermee zet de gemeente kracht bij aan haar verkregen grondpositie. Het biedt namelijk de mogelijkheid om uitvoering te geven aan de beleidsuitgangspunten zoals vastgesteld door de Raad op 22 december 2008. Één van deze beleidsuitgangspunten is sturen op minimaal het behoudt van het woon- en leefklimaat in de kern Egchel. De gemeente kan met elke grondverkoop het effect op de kwaliteit van het woon- en leefklimaat van het dorp Egchel doorrekenen en indien blijkt dat bij een vestiging een omslagpunt wordt bereikt, worden de resterende gronden niet meer aan bedrijven met intensieve veehouderij verkocht.

De ontwerp-structuurvisie vormt een nadere onderbouwing, van de keuze om LOG Egchel nader te begrenzen.

Conclusie

De meest geschikte landbouwontwikkelingsgebieden zijn;

- Egchelse heide, ontwikkeling binnen het LOG waarbij is gekozen voor een ingeperkt gebied dat zo ver als mogelijk van de kern Egchel af is gelegen. De gemeente Peel en Maas heeft hier een grondpositie.
- Snepheide, ontwikkelingen voor intensieve veehouderij met mogelijkheden voor een duurzame functiecombinatie tussen de glastuinbouw en de intensieve veehouderij.
- Laagheide, een gebied met mogelijkheden voor verdere ontwikkeling en intensivering van de intensieve veehouderij, mits de ontwikkelingen optimaal worden gestuurd op de aanwezige waarden. Dit mede door sturing in de gebiedsbegrenzing.

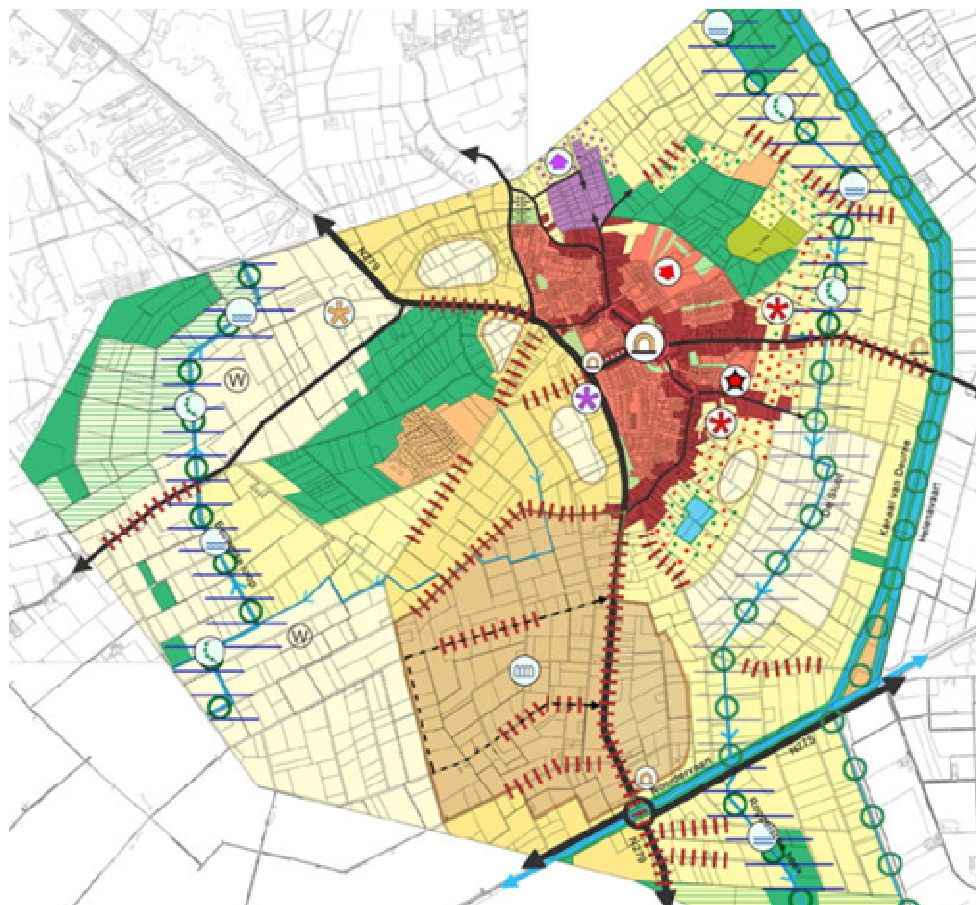
2.1.5

STRUCTUURVISIE MEIJEL EN GEBIEDSVISIE PLATVELD

De voorheen gemeente Meijel heeft in juni 2006 een structuurvisie opgesteld. De gemeente koestert de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, maar geeft ruimtelijke ontwikkelingen ook de ruimte met name in het half gesloten agrarische landschap. In het ruimtelijk model is voor het glastuinbouwconcentratie-gebied en tevens zoekgebied LOG Platveld gekozen voor glastuinbouwontwikkeling. Het zoekgebied LOG Vieruitersten is niet als zodanig ingevuld. Daarbij is de gemeente wel voornemens om IV-bedrijven nabij de kern te verplaatsen.

Afbeelding 8

Ruimtelijk model
structuurvisie Meijel, 2006

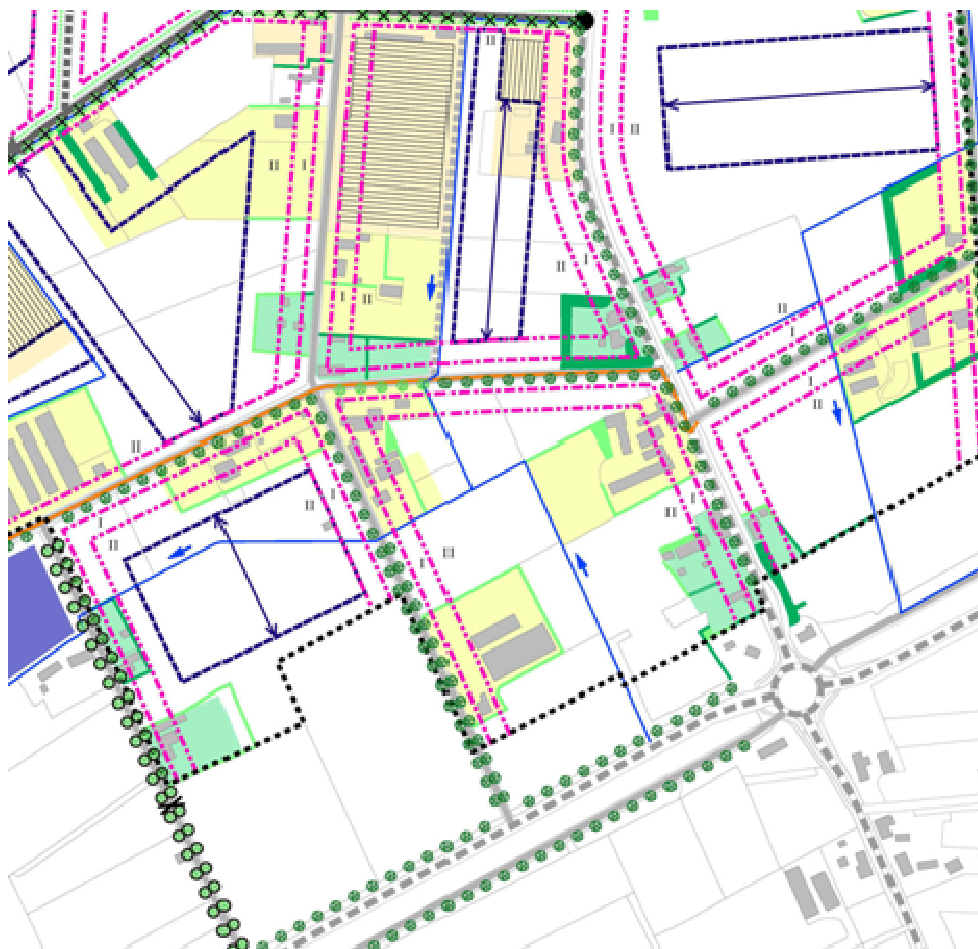

Landschappelijke gebiedsvisie glastuinbouwconcentratiegebied/ LOG Platveld

De voorheen gemeente Meijel heeft in 2005 een Landschappelijke gebiedsvisie vastgesteld voor haar Glastuinbouwconcentratiegebied en LOG Platveld. Deze gebiedsvisie beschrijft de wenselijke invulling van dit gebied en schenkt daarbij zowel aandacht aan de randvoorwaarden van glastuinbouw als de omgevingskwaliteit voor bewoners. De doelstelling is daarom ook het creëren van een duurzaam en landschappelijk raamwerk waarbinnen uitbreiding, omvorming of nieuwvestiging van glastuinbouw mogelijk is en waarbinnen de omgevingskwaliteit voor bewoners is geborgd. Hieronder is een uitsnede van de plankaart voor dit gebied weergegeven.

Afbeelding 9

Uitsnede plankaart
Landschappelijke
gebiedsvisie Platveld

Enkele kenmerken zijn:

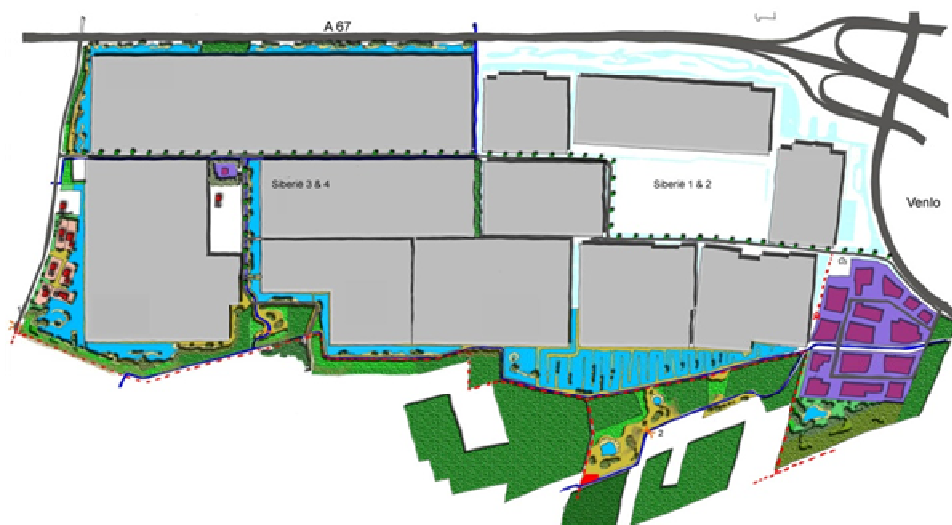
- Het hart van het gebied wordt een zeer intensief glazen hart.
- Duurzaam landelijk raamwerk langs de wegenstructuur met groene buffers, berm, bebouwingsvrij erf, huisweide en dergelijke. Na deze zone is een schil voorzien van multifunctionele landelijke functies (woningen, grondgebonden teelten, bassins en dergelijke).
- Gebiedseigen kenmerken als laanstructuren en watergangen blijven zoveel mogelijk behouden of worden versterkt.
- Gebied zal een andere weghiërarchie krijgen.

2.1.6**ANDERE BESLUITVORMINGSTRAJECTEN*****Projectvestiging Siberië***

In de gemeente Peel en Maas is één projectvestigingsgebied glastuinbouw gelegen, het projectvestigingsgebied Siberië, gelegen op het grondgebied van de voorheen gemeente Maasbree. Gronden in de deelgebieden 1 en 2 zijn uitgegeven. Voor de deelgebieden 3 en 4 is inmiddels een besluit-MER opgesteld en wordt de procedure voor een bestemmingsplan doorlopen. De realisatie van Siberië deelgebied 1 tot en met 4 zal daarom in de plan-MER gekoppeld aan de structuurvisie geen onderdeel zijn van het onderzoek naar de milieueffecten. Wel wordt er rekening gehouden met de beschikbaarheid van uitgeefbare gronden binnen dit projectvestigingsgebied.

Afbeelding 10

Inrichtingsschets Siberië

Gebiedsontwikkeling Klavertje 4

Onder de noemer van Klavertje 4 werken overheden en bedrijfsleven samen aan een onderlinge afstemming en samenwerking tussen een aantal grootschalige projecten in de omgeving van Venlo. Het gaat hierbij onder andere om de projecten Trade Port Noord (aanleg bedrijventerrein, tevens locatie voor de Floriade 2012), ZON Freshpark (nieuwe ontwikkelingen rondom de veiling), de projectvestigingsgebieden glastuinbouw Siberië (gemeente Peel en Maas) en Californië (gemeente Horst aan de Maas) en nieuwe infrastructuur.

Klavertje 4 is een gebied waar bestaande en toekomstige agro-logistieke bedrijvigheid ruimtelijk worden geacommodeerd. Het gebied overlapt gedeeltelijk met het grondgebied van de gemeente Peel en Maas. Zo is het projectvestigingsgebied glastuinbouw Siberië en het gebied ten zuiden en westen van Siberië onderdeel van het gebied Klavertje 4.

Daarnaast maakt het landbouwontwikkelingsgebied Krabbenborg onderdeel uit van Klavertje 4. Het betreft een strook langs de A 67, noordelijk van het projectvestigingsgebied Siberië. Vanuit de kern Baarlo wordt een aantal locaties met intensieve veehouderij verplaatst met de zogenaamde VIV regeling van de provincie. Door de verplaatsing ontstaat een verbetering van het woon- en leefklimaat van de woonkern Baarlo en wordt uitvoering gegeven aan de afwaartse beweging. In gebieden binnen Klavertje 4 waar andere ontwikkelingen zijn voorzien (bedrijventerrein, glastuinbouw, natuur) zullen de mogelijkheden voor uitbreidingen van intensieve veehouderijen waarschijnlijk beperkt zijn.

Afbeelding 11

Indicatieve plankaart
Klavertje 4 in 2020

Afbeelding 12

Mogelijke inplaatsing van
intensieve veehouderij in
het Klavertje 4 gebied,
concept ontwerp
structuurvisie K4, juni 2011

Vanuit het project Klavertje 4 is een marktverkenning uitgevoerd naar de glastuinbouwontwikkelingen in Noord-Limburg, waaruit blijkt dat met name voor grootschalige glastuinbouw (5 hectare en meer) veel vraag is naar vestigingslocaties. Klavertje 4 wil daar invulling aan geven door het uitbreiden van de projectvestigingsgebieden glastuinbouw binnen het plangebied Klavertje 4.

De gemeente Peel en Maas participeert in de ontwikkeling van dit gebied, samen met de gemeente Venlo, de gemeente Horst aan de Maas en de provincie Limburg. Deze partijen

hebben samen een ontwikkelingsmaatschappij opgericht ten behoeve van de gebiedsontwikkeling (grondverwerving, uitgifte, voorbereiden procedures e.d.)

2.2

OVERZICHT OVERIG KADERSTELLEND BELEID EN WETGEVING

Naast het al genoemde Provinciaal Omgevingsplan, het Reconstructieplan Noord- Midden Limburg, en het ontwerp Structuurplan buitengebied Peel en Maas zijn verschillende andere beleidskaders relevant voor het voorliggende planMER en de bijbehorende structuurvisie. Het overheidsbeleid en wetgeving zijn zowel kaderstellend als sturend. In hoeverre beleid kaderstellend of sturend is hangt mede af van het niveau waarop het beleid ontwikkeld wordt. In dit hoofdstuk wordt de relevante wet- en regelgeving behandeld aan de hand van drie niveaus:

- Europees niveau;
- Landelijk niveau;
- Provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau.

2.2.1

EUROPEES NIVEAU

In onderstaande tabel is aangegeven welk beleid en regelgeving van toepassing is in de gemeente Peel en Maas. Europese regelingen zijn over het algemeen nader uitgewerkt op landelijke en/of regionaal niveau.

Tabel 3

Europees kader beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Peel en Maas
Kaderrichtlijn Water (KRW)	Kwaliteitsverbetering oppervlakte- en grondwater gericht op goede chemische en ecologische toestand.	In dit planMER zijn de effecten op water beschreven. Waar relevant wordt een relatie gelegd met de waterfuncties zoals geformuleerd door het waterschap o.b.v. de KRW.
Verdrag van Malta	Bescherming van archeologisch erfgoed.	Vergravingen kunnen invloed hebben op het bodemarchief. Ook bij bouwwerkzaamheden dient rekening te worden gehouden met archeologie. In dit planMER komt dit globaal aan de orde, bij concrete activiteiten verdient het aandacht.
IPPC-richtlijn	De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention Control) is een Europese richtlijn inzake de geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreinigen. De IPPC richtlijn verplicht de lidstaten van de EU om grote milieuvuulende bedrijven te reguleren middels een integrale vergunning gebaseerd op de beste beschikbare technieken (BBT).	Een gedeelte van de intensieve veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van de richtlijn.

2.2.2

LANDELIJK NIVEAU

Onderstaande tabel geeft inzicht in landelijke kaders.

Tabel 4

Landelijk kader beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Peel en Maas
Natuurbeschermingswet 1998	De Natuurbeschermingswet 1998 geeft uitvoering aan Europese richtlijnen: de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn beschermde gebieden in ontwerp aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. De gebieden zijn van grote betekenis voor de bescherming van de Europese biodiversiteit en dienen gezamenlijk met alle andere aangewezen gebieden in Europa een ecologisch netwerk te vormen.	Binnen het grondgebied van de Gemeente Peel en Maas zijn geen Natura2000-gebieden aanwezig. Wel zijn er Natura 2000-gebieden aanwezig in de nabijheid van de gemeente.
Crisis en herstelwet	Het doel van de crisis- en herstelwet is het bestrijden van de gevolgen van de economische crisis waarin de mondiale en de Nederlandse economie zich sinds het najaar van 2008 bevinden. Weliswaar komt de bodem van de recessie in zicht, maar de Nederlandse economie zal nog zeker tot 2014 de gevolgen van de recessie ondervinden, met name op het gebied van werkgelegenheid. Door middel van de nieuwe wet moet de economische structuur worden versterkt, zodat Nederland sneller en sterker uit de recessie tevoorschijn komt.	De Crisis- en herstelwet geldt vanaf 1 april 2010 en voorziet wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998.
Wet ruimtelijk ordening	De Wet ruimtelijke ordening (Wro) draagt bij aan vereenvoudiging en versnelling van procedures en beroepsprocedures. Ook zal er een scherpere handhaving zijn.	Vooraf door de mogelijkheid van het opnemen van milieunormen in het bestemmingsplan en het verordenend karakter van gebruiksregels worden nieuwe wegen geopend voor de bescherming van het lokale milieu. In de opzet van de Wro legt de gemeente haar beleid vast in een structuurvisie en worden de planologische mogelijkheden concreet beschreven in de bestemmingsplannen.
Flora en faunawet	Nederlandse implementatie van de soortenbescherming uit Vogel- en Habitatrichtlijn	Aangezien op het niveau van planMER de detailinformatie niet voorhanden is voor oriëntatie op de Flora en faunawet schuift deze informatieplicht door naar meer concrete initiatieven.

Kader	Doel	Positie gemeente Peel en Maas
Nota Ruimte	De Nota Ruimte stelt ruimte voor ontwikkeling centraal en gaat uit van het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'.	De vitaliteit van het platteland wordt versterkt door ruimte te geven aan hergebruik van bebouwing en nieuwbouw in het buitengebied, vergroting en aanpassing van het toeristisch-recreatieve mogelijkheden en door ruimte te bieden aan een duurzame en vitale landbouw en overige economische activiteiten die zich verdragen met de kwaliteit van het landschap.
Wetgeving op het gebied van dierwelzijn zoals het varkensbesluit en het Legkippenbesluit 2003	Er is diverse regelgeving die betrekking heeft op dierenwelzijn.	Het Varkensbesluit stelt een groter vloeroppervlak per dier voor een aantal dieren verplicht. In het Legkippenbesluit 2003 is bepaald dat het gebruik van legbatterijen voor de huisvesting van legkippen per 1 januari 2012 niet langer is toegestaan.
Wet milieubeheer, waaronder de luchtkwaliteitseisen	De Wet milieubeheer bepaalt welk gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. Daarnaast dient er geen overschrijding te zijn van grenswaarden voor stoffen die in deze wet zijn benoemd.	Toetsing aan wettelijke normen voor fijn stof is relevant en wordt in dit planMER behandeld.
Wet geluidhinder	Doel is het voorkomen of beperken van geluidhinder.	Geluidstoe- of -afname zal in het planMER gerelateerd worden aan de geluids-gevoelige categorieën: bebouwde kom, geluid-gevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden.
Wet geurhinder en veehouderij (WGV)	Deze wet vormt het toetsingskader voor geur veroorzaakt door het houden van dieren. Er wordt gerekend met "odour units" (Ou) en geurgevoelige objecten krijgen een beschermingsfactor toegewezen.	De WGV geeft de gemeenten de mogelijkheid om bij verordening gebiedsgericht geurbeleid vast te stellen en hiermee af te wijken van de standaardnorm voor geur. Zie gemeentelijk geurbeleid.
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)	De Wet ammoniak en veehouderij (Wav) bevat regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit dierverblijven. Dit ter bescherming van de zogeheten kwetsbare gebieden.	Deze regels moeten worden toegepast bij de verlening van milieuvergunningen voor veehouderijen.

Kader	Doel	Positie gemeente Peel en Maas
Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderijen (AMvB)	Met dit Besluit wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden.	Dit besluit moet worden toegepast bij bestaande intensieve veehouderijen en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen. In het planMER is uitgegaan van toepassing van emissie-arme stallen in de autonome ontwikkeling, die als referentie dient.
IPPC omgevingstoets ammoniak en veehouderij	Door het ministerie van VROM is de beleidslijn IPPC-omgevingstoets ammoniak en veehouderij ontwikkeld. Deze beleidslijn is bedoeld als handreiking voor het uitvoeren van de omgevingstoets die op grond van de IPPC richtlijn voor ammoniakemissie dient te worden uitgevoerd.	Een gedeelte van de intensieve veehouderijbedrijven valt onder de werkingssfeer van deze beleidslijn.

2.2.3

PROVINCIAAL, REGIONAAL EN GEMEENTELIJK NIVEAU

Met welke kaders rekening gehouden dient te worden op provinciaal, regionaal en gemeentelijk niveau is aangegeven in onderstaande tabel.

Tabel 5

Provinciaal, regionaal en gemeentelijk kader beleid en wetgeving

Kader	Doel	Positie gemeente Peel en Maas
Gemeentelijk geurbeleid	Gemeenten kunnen op grond van de Wet geurhinder en veehouderij eigen normen stellen.	De gemeente Peel en Maas heeft geen geurverordening met gemeentelijke geurnormering opgesteld, zodat de generieke wettelijke normen van toepassing zijn. De gemeente heeft wel een beleidsnotitie bebouwde kom Wet geurhinder en veehouderij die mogelijk wordt uitgewerkt in een gebiedsvisie en verordening.
Waterbeheerplan Peel en Maasvallei	Meer ruimte voor water, niet alleen in de beek, maar in het gehele beekdal. Dat is de wens van Waterschap Peel en Maasvallei voor de toekomst.	De van toepassing zijnde doelen en noodzakelijk ingrepen voor de gemeente Peel en Maasvallei worden meegenomen in dit planMER.
(Provinciale) Ecologische hoofdstructuur	Realisatie van verbindingen voor verspreiding van planten en dieren.	Realisatie van een LOG kan leiden tot het onderbreken of verstoren van een ecologische verbindingzone.

Kader	Doel	Positie gemeente Peel en Maas
Cultuurhistorische waardenkaart Limburg	Op deze kaart worden alle archeologische en cultuurhistorische waardevolle elementen in beeld gebracht die voor bescherming in aanmerking komen. Naast de bestaande waarden wordt op deze kaart ook de archeologische verwachtingswaarde weergegeven.	Deze informatie geeft een indicatie van de kans om daadwerkelijk archeologische vondsten te doen in de gemeente Peel en Maas.

HOOFDSTUK 3

Huidige situatie en ontwikkeling IV en glastuinbouw

3.1

REFERENTIESITUATIE

De huidige situatie en vaststaande autonome ontwikkelingen vormen de referentie voor het beoordelen van de alternatieven en varianten in het MER. De ontwikkeling in de land- en tuinbouw maakt geen deel uit van de referentie maar is wel een belangrijke factor in het vormgeven van de alternatieven en varianten. Daarom is de ontwikkeling van de land- en tuinbouw in dit hoofdstuk beschreven. Hoofdstuk 4 beschrijft de milieugebruiksruimte voor de intensieve veehouderij op basis van ammoniak, geur en fijn stof. Deze milieuaspecten zijn bepalend voor wat mogelijk is in de ontwikkeling van veehouderijen. De milieuruimte voor glastuinbouw is beschreven op basis van landschap en verkeer. Binnen deze milieugebruiksruimte, en rekening houdend met de ontwikkeling in de land- en tuinbouw, zijn vervolgens in hoofdstuk 5 de alternatieven en varianten voor intensieve veehouderij en glastuinbouw ontwikkeld. De referentiesituatie voor de overige aspecten is beschreven in hoofdstuk 7 waarin de effecten zijn beoordeeld.

3.2

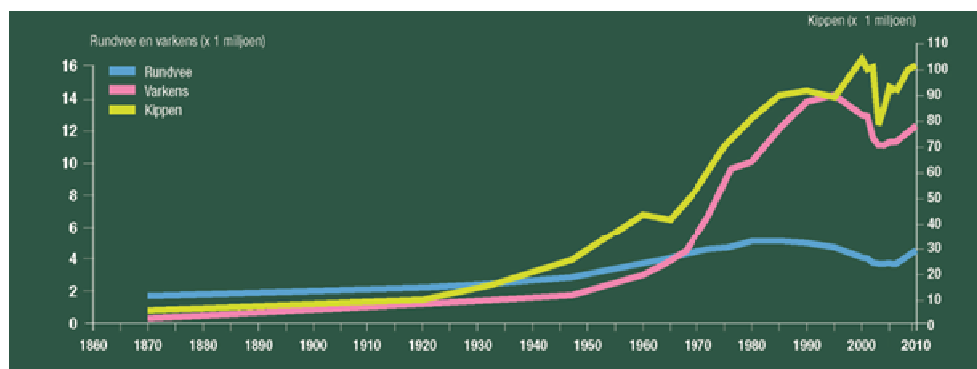
ONTWIKKELING VEEHOUDERIJ IN NEDERLAND

Onderstaande afbeelding laat de ontwikkeling van de Nederlandse veestapel zien tot 2010.

Afbeelding 13

Ontwikkeling Nederlandse veestapel.

(Bron: CBS, bewerking door ARCADIS)

Ter toelichting op de afbeelding is het volgende van belang:

- De veestapel in Nederland en ook Peel en Maas nam sinds de jaren 60 sterk toe als gevolg van intensievere landbouwmethoden en de import van veevoer.
- Het aantal runderen daalt sinds de invoering van de melkquotering in 1984, om de zuiveloverschotten in Europa te beteugelen. Bij een gelijkblijvend nationaal melkquotum daalde sindsdien het aantal melkkoeien als gevolg van een steeds hogere melkproductie per koe. De laatste paar jaar stijgt het aantal melkkoeien weer als gevolg van verruiming van het melkquotum. Ook het aantal vleeskalveren is de laatste jaren toegenomen.

- Na het in 1987 instellen van mestproductierechten is het aantal varkens en kippen in Nederland sinds 1999 gemaximeerd door het invoeren van een systeem van varkens- en pluimveerechten wat sindsdien een plafond betekent voor de totale omvang van de pluimvee- en varkensstapel in Nederland. Dit om milieuredenen om het nationale mestoverschot beheersbaar te houden. De structurele afname van het aantal varkens en kippen sinds 2000 komt vooral door de eenmalige opkoopregeling van varkens- en pluimveerechten om het Nederlandse mestoverschot te verminderen. In de periode 2006-2010 groeide de varkens- en kippenstapel weer. Deels komt dit door het uitgeven van extra dierrechten door het rijk, in ruil voor afzet van de mest buiten de Nederlandse landbouw en deels wellicht door een hogere benuttingsgraad van rechten.
- De schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven gaat gestaag door. Groeiende bedrijven nemen daarbij grond, melkquotum, varkens- of pluimveerechten over van stoppende bedrijven. Het LEI verwacht dat de komende 15 jaar het aantal landbouwbedrijven in Nederland met circa een derde zal afnemen. Dat betekent een (voortgaande) afname met enkele procenten per jaar (LEI rapport 2010.042).
- Op 1 januari 2008 is de zogenoemde compartimentering van de varkens- en pluimveerechten afgeschaft. Deze compartimentering zorgde er voor dat varkens- en pluimveerechten niet konden verschuiven naar en tussen de concentratiegebieden: het concentratiegebied oost (Gelderland, Overijssel en een deel van Utrecht) en het zuidelijke concentratiegebied (Noord-Brabant en Limburg). Tussen begin 2008 en begin 2010 heeft zich per saldo een lichte migratie voorgedaan van varkens- en pluimveerechten naar Brabant en Limburg. Op 23 april 2010 heeft het kabinet besloten om de compartimentering met onmiddellijke ingang weer in ere te herstellen overeenkomstig de regels vóór 1 januari 2008. Dit om verdere concentratie van varkens en kippen en het mestoverschot in de concentratiegebieden te voorkomen.

3.3

HUDIGE SITUATIE EN TRENDS LAND- EN TUINBOUW IN PEEL EN MAAS

Situatie en trends op basis van CBS cijfers

De land- en tuinbouw in Peel en Maas gebruikt 53% van de totale oppervlakte van de gemeente en is sterk gevarieerd: akkerbouw, melkveehouderij, intensieve veehouderij (varkens en kippen), tuinbouw in de open grond en onder glas, zowel groenten, bloem-, sier- en boomteelt. Tabel 6 geeft een overzicht van de samenstelling en ontwikkeling van de land- en tuinbouw tussen 2000 en 2009.

Het aantal landbouwbedrijven nam tussen 2000 en 2009 af met 31% van 830 naar 574 (dus met circa 3% per jaar, wat overeenkomt met de trend voor heel Nederland). De oppervlakte landbouwgrond nam met 6% af en de hoeveelheid varkens en kippen met 7 en 8%, veel minder dan de afname van het aantal landbouwbedrijven. Dit betekent een ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven, waarbij groeiende bedrijven grond en productierechten overnemen van stoppende bedrijven. De intensiteit van het grondgebruik nam toe: tuinbouw in de open grond nam toe met 23%, onder glas met 47%. Het aantal bedrijven met glastuinbouw nam desondanks nog licht af tot 126 want duidt op een aanzienlijke schaalvergroting. De oppervlakte glastuinbouw bedraagt ruim 300 hectare (de gemiddelde bedrijfsgrootte in de glastuinbouw is dus bijna 2,5 ha), waarvan circa twee derde glasgroenten en circa een derde bloemen, boomteelt en vaste planten. De tuinbouw in de open grond beslaat ook een aanzienlijke oppervlakte van circa 1750 ha.

De oppervlakte grasland halveerde en het aantal runderen nam af met 25%, wellicht vooral door het vertrek van melkveehouders uit de gemeente om plaats te maken voor ander grondgebruik. De laatste jaren is de hoeveelheid varkens en kippen weinig veranderd, enige afname vond begin deze eeuw plaats, wellicht als gevolg van de opkoopregeling van varkens- en kippenrechten om het mestoverschot te verkleinen. In 2010 zijn er 100 bedrijven met varkens en 26 bedrijven met kippen.

Tabel 6

Aantal landbouwbedrijven (groter dan 3 NGE), dieren en grondgebruik in Peel en Maas in de periode 2000-2009
(Bron; CBS)

Getallen in ha, mits anders weergegeven

X = niet bekend

* = aantal

= aantal in 1000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009 in % van 2000
Oppervlakte gemeente Peel en Maas	x	x	x	x	x	x	x	x	16130	x	x
Bos en natuur	x	x	x	x	x	x	x	x	2543	x	x
Overig, (stedelijk en infrastructuur)	x	x	x	x	x	x	x	x	5389	x	x
Landbouwgrond, waarvan:	8881	8872	8722	8601	8596	8529	8391	8604	8705	8198	94
Bouwland	5334	5632	5206	5389	5472	5407	5341	5436	5256	5146	96
Grasland	1837	1494	1597	1302	1118	1108	1019	947	1215	892	49
Tuinbouw open grond	1500	1522	1674	1658	1753	1761	1755	1943	1956	1852	123
Tuinbouw onder glas	208	223	243	250	252	252	274	276	277	306	147
Aantal landb. bedr., waarvan met:	830	787	764	726	691	665	640	619	593	574	69
graasdieren	398	378	361	345	318	292	287	281	267	267	67
hokdieren	242	230	213	194	185	173	164	172	167	155	64
akkerbouw	581	566	493	478	449	398	387	380	374	362	62
tuinbouw in de open grond	317	285	275	257	250	224	231	215	204	195	62
glastuinbouw	183	169	167	162	150	142	142	137	127	126	69
Paddenstoelen	31	29	26	20	15	13	12	11	11	12	39
Rundvee totaal#	16	16	13	12	12	12	11	12	13	12	75
Vleeskalveren *	4140	4113	2455	2649	2910	3065	2275	3024	3284	2100	51
Geiten *	148	60	45	52	51	69	34	41	33	36	24
Varkens totaal#	288	294	272	258	256	248	258	262	260	267	93
Biggen#	119	131	120	111	112	110	122	122	123	129	108
Vleesvarkens#	133	129	119	116	112	104	102	109	107	107	80
Fokvarkens#	35	34	33	31	31	35	33	32	30	31	88
Kippen totaal#	1952	2146	2029	1546	1792	1443	1955	1727	1924	1796	92
Vleeskuikens#	x	x	1539	x	x	x	1318	x	1353	1253	x
Leghennen#	480	471	490	385	495	4389	637	559	571	543	113

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009 in % van 2000
Overig pluimvee#	288	294	272	258	256	248	258	262	260	267	93

Situatie op basis van milieuvergunningen

Op basis van het milieuvergunningenbestand zijn in het plangebied 401 agrarische locaties met veehouderij. Hiervan houdt 23% rundvee, 40% varkens en 11% pluimvee. Van alle bedrijven is 6% gemengd en 14 % houdt paarden.

Van alle bedrijven is 32% kleiner dan 40 Nederlandse Grootte Eenheden (NGE) en deze grote groep bedrijven kleiner dan 40 NGE omvat slechts 4% van de totale productieomvang in NGE in Peel en Maas. De 63 bedrijven van 40 tot 70 NGE (16% van totaal aantal bedrijven) omvatten samen 7% van de totale productieomvang in NGE in Peel en Maas. De 209 bedrijven groter dan 70 NGE (52% van totaal aantal bedrijven) omvatten samen 89% van de totale productieomvang in NGE in Peel en Maas. In aandeel van de totale economische omvang van de veehouderij in Peel en Maas in NGE is de varkenshouderij met 67% de grootste veehouderijtak in Peel en Maas, gevolgd door (melk)rundveehouderij met 30%, de pluimveehouderij met 16%, pelsdierhouderij 11% en paardenhouderij 18%.

3.4

ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF VEEHOUDERIJ

Het economisch perspectief van de landbouw in de wereld en in Nederland is goed te noemen. De wereldbevolking groeit de komende decennia met circa een derde en zal bij gemiddeld toenemende welvaart meer gaan besteden aan voedsel en ook meer dierlijke producten gaan consumeren. Daarnaast neemt de vraag naar bio-energie en bio-vezels toe.

Ook het economisch perspectief van de veehouderijsector in Nederland is goed. De sector is de afgelopen jaren levenskrachtig gebleken en kan de concurrentie met het buitenland aan. De trend naar schaalvergroting naar minder maar grotere bedrijven zal doorzetten als gevolg van efficiency-voordelen, techniek en automatisering. Dat is een sterk autonoom proces waarop de overheid nauwelijks invloed kan uitoefenen, behalve het stellen van milieugrenzen en grenzen aan de omvang van bouwblokken en stallen.

Voor zover de omvang van individuele bouwblokken beperkend zal zijn voor schaalvergroting zullen schaal vergrotende bedrijven steeds vaker meerdere bedrijfslocaties omvatten. Het is niet aannemelijk dat de veestapel in Nederland afneemt door gebrek aan economisch perspectief of gebrek aan geschikte locaties. Binnen de huidige milieuregels en bouwblokken zijn er nog voldoende geschikte locaties om de huidige Nederlandse veestapel te huisvesten en te laten groeien op minder maar grotere bedrijven. De Nederlandse veestapel kan mogelijk gaan groeien door de volgende ontwikkelingen:

- Het afschaffen van de melkquotering in 2015. Dan kan de totale Nederlandse melkveestapel mogelijk toenemen, tenzij er dan, om de mestproductie en andere emissies te beperken, dierrechten voor melkvee ingesteld worden. Het Landbouw Economisch Instituut (LEI) heeft onderzocht dat de toename van de Nederlandse melkveestapel dan enkele tientallen procenten kan bedragen. Uitbreiden wordt dan goedkoper omdat melkveebedrijven voor die uitbreiding geen quotum meer hoeven te kopen van stoppende bedrijven;
- Het mogelijk vervallen van het systeem van pluimvee- en varkensrechten in 2015. Dit systeem vervalt als niet voor die tijd besloten wordt om het te handhaven. Als het systeem vervalt, kan de Nederlandse varkens- en pluimveestapel toenemen. Uitbreiden wordt dan goedkoper omdat veebedrijven voor die uitbreiding geen rechten meer hoeven te kopen van stoppende bedrijven.

De toekomstige ontwikkeling van de omvang van de veestapel in Peel en Maas zal vooral afhangen van het mestbeleid van het rijk na 2015, de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse veehouderij en het ruimtelijk beleid van de gemeente. Gegeven de sterke Nederlandse concurrentiepositie enerzijds en de beperkte milieugebruiksruimte (mestafzet, emissies) voor groei van de veestapel anderzijds is het voorshands niet aannemelijk dat de Nederlandse en gemeentelijke veestapel grote krimp of groei zal laten zien.

Voor dit MER is daarom in eerste instantie uitgegaan van een gelijkblijvende totale gemeentelijke veestapel (op minder maar grotere bedrijven). Echter als de plafonds op de Nederlandse veestapel (melkquotering, varkens- en pluimveerechten) in 2015 verdwijnen is het niet uitgesloten dat de Nederlandse en gemeentelijke veestapel nog substantieel kunnen groeien, zeker als bewerken en exporteren van de mest verder van de grond komen. Daarom zijn in het MER ook alternatieven die uit gaan van een groei van de gemeentelijke veestapel onderzocht.

3.5

ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF (GLAS)TUINBOUW

In het LEI rapport 2009-021 (De agrarische sector in Nederland naar 2020, perspectieven en onzekerheden) is gesteld dat de mogelijkheden tot verdere groei van de glasgroenteteelt beperkt zijn, gegeven de verwachte ontwikkelingen op het gebied van productiviteit, omvang van de bevolking en koopkracht op de relevante markten. Daardoor zal het areaal glasgroente afnemen. Voor sierteeltproducten (bloemen, planten, bollen, bomen) zal de vraag onder invloed van de stijgende koopkracht sterker toenemen dan voor de voedingstuinbouw en voor landbouwproducten in het algemeen. De inkomenselasticiteit van de vraag naar sierteeltproducten is naar verhouding hoog. In de (12) nieuwe lidstaten is die nog hoger, en trouwens ook in de meeste landen buiten de EU, dan de in de al welvarender 'oude' EU-landen. De Nederlandse sector kan van die vraagstijging profiteren, mede omdat het beschikt over een op alle onderdelen sterke concurrentiepositie in de teelt en de internationale handel. In die zin heeft de sierteelt minder dan de voedingstuinbouw de concurrentie met andere EU-landen te duchten. Door de (sterkere) positie van de sierteeltsectoren kunnen de arealen van deze gewassen toenemen, zowel onder glas als in de open grond. Dit hangt in belangrijke mate samen met de inkomensontwikkeling in Centraal Europa en de rest van de wereld.

In Klavertje 4, marktperspectief 2009-2015, is gesteld dat de totale oppervlakte glastuinbouw in Nederland sinds 2000 constant is maar dat het aantal glastuinbouwbedrijven met 8% per jaar afnam. De algemene verwachting is dat de sector na een periode van 'stilstand' over enkele jaren weer aantrekt. Het totale areaal in Nederland zal niet (sterk) groeien en blijft circa 10.000 ha. Kansen voor Klavertje 4 zitten in de benodigde 'nieuwbouw' die voortkomt uit vernieuwing van bedrijven, samengaan van bedrijven (schaalvergroting), verplaatsing vanwege sanering van oude locaties, verplaatsing vanwege ruimtetekort, et cetera. De inzet voor glasgroente is een verdere groei van het Nederlandse marktaandeel in de (Europese) markt. Kanttekening daarbij is de trend dat consumenten meer en meer kiezen voor product uit eigen land; de vraag is of deze trend doorzet of van voorbijgaande aard zal blijken. Nederland concurreert vooralsnog nog steeds op de geboden kwaliteit van producten. Wat betreft sierteelt zijn de perspectieven onduidelijker. Enerzijds is de verwachting dat deze branche sneller herstelt en mee groeit zodra de economie aantrekt. Anderzijds is de concurrentie van buitenlandse producenten een factor om serieus rekening mee te houden. Bovendien is de impact van het geplande vertrek van Flora Holland uit Venlo nog niet helemaal te voorspellen. Perkplanten en (kleine) boomteelt bieden interessante perspectieven voor de regio Venlo.

Het Klavertje 4-rapport gaat uit van een ruimtevraag vanuit de glastuinbouw van 330 ha voor de periode 2009-2020, waarbij de vraag zich met name vanaf 2015 manifesteert. Basis voor deze inschatting van de ruimtebehoefte in de glastuinbouw vormt het scenario 'correctie historische groei' van Arvalis (Marktontwikkelingen in de Glastuinbouwsector 2007-2015). In dit scenario wordt de behoefte voor de periode 2007-2020 ingeschat op 370 ha. Anders dan in het Arvalis-scenario, dat uitgaat van een afvlakking van de jaarlijkse vraag, wordt in het hier gehanteerde, aangepaste scenario in de eerstkomende jaren een geringe vraag voorzien en een hogere jaarlijkse ruimtevraag in de eindfase van deze periode.

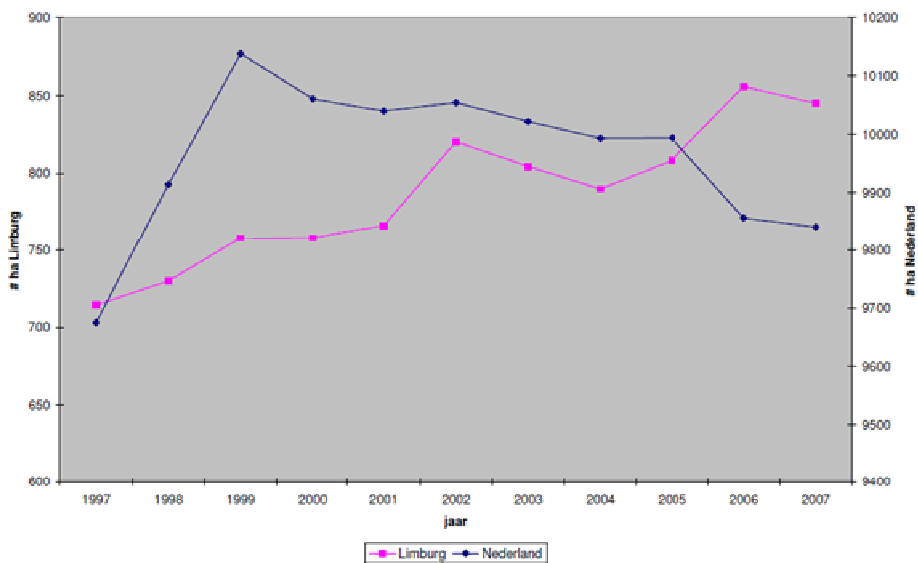
Volgens het Arvalis-rapport (scenario "correctie historische groei") zal de oppervlakte glastuinbouw in Noord- en Midden Limburg toenemen van ongeveer 1000 ha in 2010 tot ongeveer 1145 ha in 2015, een toename met 15%. Het totale glasareaal van de gespecialiseerde glastuinbouwbedrijven in Limburg steeg van 714 ha in 1997 tot 845 ha in 2007, een toename van 131 ha. Dit is een stijging van 18% in de afgelopen 10 jaar. In Nederland als geheel is de stijging van het areaal gespecialiseerd glas minder. Namelijk van 9675 ha in 1997 naar 9841 ha in 2007. Dit is een stijging van 0,2% in 10 jaar. Onderstaande afbeelding laat zien de ontwikkeling van gespecialiseerd glas in Limburg t.o.v. de ontwikkeling in Nederland.

Voor dit MER is gegeven de landelijke trends die het LEI aangeeft (geen groei) en de ruimte voor glastuinbouw binnen het Klavertje 4 gebied, is in eerste instantie uitgegaan van een per saldo nulgroei van de totale glastuinbouw in Peel en Maas, voor zover gelegen buiten het Klavertje 4 gebied. Als variant hierop is in het MER ingegaan op effecten bij een ontwikkeling die uitgaat van groei (gemiddeld 25%) van de glasopstand in het plangebied van deze structuurvisie, dus het gemeentelijke grondgebied buiten Klavertje 4.

Afbeelding 14

Ontwikkeling oppervlakte glastuinbouw in Nederland en Limburg

(Bron: Marktontwikkelingen in de glastuinbouwsector 2007-2015, Arvalis)

HOOFDSTUK

4 Milieugebruiksruimte en huidige milieubelasting

4.1

INTENSIEVE VEEHOUDERIJ

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij wordt mede beïnvloed door wettelijke normen ten aanzien van de maximale milieubelasting. De milieugebruiksruimte is het verschil tussen de huidige milieubelasting en de maximale milieubelasting op basis van wettelijke normen of andere toets waarden, zoals door de gemeenteraad vastgestelde normen met betrekking tot de maximale geurbelasting. Veehouderijen nabij natuurgebieden of woonkernen hebben veelal minder milieugebruiksruimte dan veehouderijen in een open agrarisch gebied.

De milieugebruiksruimte van intensieve veehouderijen wordt vooral bepaald door de wet- en regelgeving op het gebied van ammoniak (maximale emissies per dier of per bedrijf of maximale depositie op Europees beschermde natuurgebieden) en geur (maximale geurbelasting op voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen in een kern of woningen in het buitengebied). Lokaal kunnen normen op het gebied van fijn stof (vooral voor de pluimveehouderij) en geluid (van verkeer of installaties) een belangrijke sturende factor zijn voor de milieugebruiksruimte voor intensieve veehouderijen. Hierna wordt op een aantal aspecten nader ingegaan. Ook komen een aantal aspecten aan de orde in het hoofdstuk gebieds- en effectbeschrijving.

4.1.1

AMMONIAK

Beleidskader

Natuurbeschermingswet 1998 (Natura 2000)

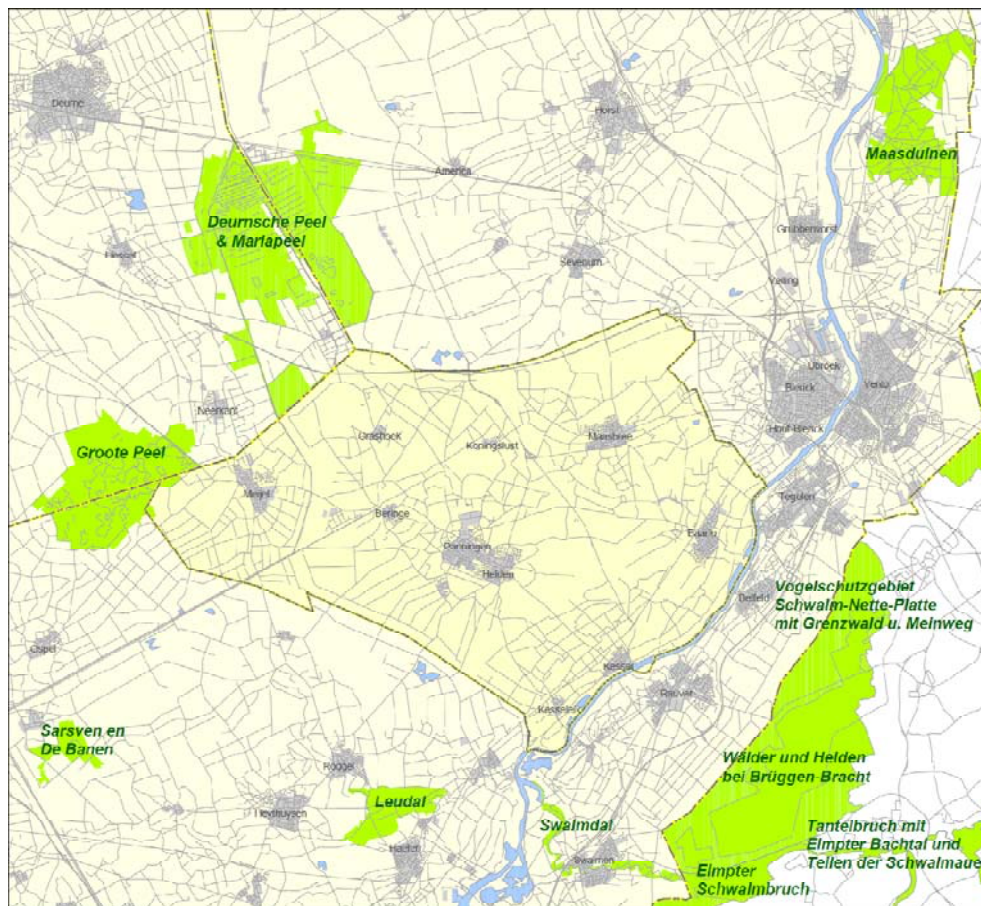
In het kader van de Natuurbeschermingswet of de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn worden diverse natuurgebieden beschermd. Soorten worden beschermd door de Flora- en Faunawet. In Nederland hebben verschillende natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Twee categorieën zijn onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden.
- Beschermde Natuurmonumenten.

Onderstaande afbeelding bevat een overzicht van beschermde natuurgebieden in, het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, en rond het plangebied. In en rondom de gemeente Peel en Maas liggen enkele beschermde natuurgebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

Afbeelding 15

Natura 2000-gebieden in en rondom de gemeente Peel en Maas

Vestiging of uitbreiding van veehouderijbedrijven kan, vooral vanwege de uitstoot van ammoniak (NH₃), leiden tot een toename van stikstof (N) op deze Europees beschermde natuurgebieden. Indien de natuurwaarden van die gebieden beïnvloed worden door de belasting van stikstof en indien deze gebieden nu al een te hoge belasting van stikstof hebben, kan die toename leiden tot een achteruitgang van die natuurwaarden of doelen om die natuurwaarden te verbeteren moeilijker realiseerbaar maken. In de huidige situatie is er sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarden (toetswaarden gerelateerd aan de natuurdoelen) in de beschermde natuurgebieden in en rondom de gemeente Peel en Maas (zoals de Deurnsche Peel & Mariapeel, de Grote Peel en de Maasduinen). Ook in de toekomst (2020) wordt, bij ongewijzigd beleid, nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien. Ook andere externe effecten, zoals verstoring of verdroging, kunnen tot negatieve effecten leiden.

Als bij het opstellen van een ruimtelijke plan (zoals een structuurvisie of een bestemmingsplan) of in het kader van de vergunningverlening op voorhand significant negatieve effecten niet kunnen worden uitgesloten dient er een zogenaamde passende beoordeling plaats te vinden (op grond van de Natuurbeschermingswet 1998). De passende beoordeling geeft inzicht in de mogelijke significante gevolgen op de Natura 2000-gebieden. In de bijlage bij de MER is een Passende Beoordeling van de (ontwerp) structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw gemeente Peel en Maas opgenomen. Hierin is ook nader ingegaan op de stikstofgevoeligheid van de Natura2000-gebieden in de omgeving van de gemeente Peel en Maas.

Indien depositie van ammoniak of een andere externe werking de instandhoudingdoelstellingen van de natuurwaarden van die gebieden bedreigt, kan dat leiden tot vergaande beperkingen voor vestiging of uitbreidingsmogelijkheden van veehouderijen nabij deze gebieden. Indien dergelijke effecten niet kunnen worden uitgesloten of onvoldoende worden gecompenseerd (zodat er per saldo geen sprake is van een negatief effect), is de ontwikkeling in principe niet mogelijk.

Het Rijk heeft getracht een landelijk toetsingskader op te stellen met betrekking tot de maximale ammoniakdepositie op Natura2000 gebieden. Het uitgangspunt was dat een bedrijf maximaal 5% van de kritische depositiewaarde van het betreffende gebied mocht veroorzaken. Dit toetsingskader bleek juridisch gezien niet houdbaar (zie ABRvS 200800289/1, van 26 maart 2008). Bij elke toename van depositie van ammoniak op de "overbelaste" Natura2000 gebieden zal de vraag aan de orde zijn of er voldoende zekerheid is dat er per saldo geen sprake is van een toename van de totale depositie van stikstof op de betreffende gebieden. Uitbreidingen van veehouderijen die gepaard gaan met een toename van de emissie van ammoniak of nieuwvestiging van veehouderijen zijn daarom niet of moeilijk vergunbaar. Compensatie, zoals het intrekken van rechten van andere veehouderijen, is namelijk niet altijd mogelijk. De gewenste modernisering van bedrijven of de afwaartse beweging stuit vaak op deze randvoorwaarden vanuit de Natuurbeschermingswet.

Om uit deze impasse te komen wordt er een programmatische aanpak van deze problematiek voorbereid. Op nationaal en provinciaal niveau wordt er gewerkt aan een zogenaamde Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) waarmee een extra daling van de stikstofbelasting van Natura2000 gebieden gepaard moet gaan met ontwikkelingsmogelijkheden voor nieuwe economische initiatieven. Hoofdpijnen van de aanpak is reductie van emissies in alle sectoren (landbouw, verkeer, industrie) te verminderen van de kwetsbaarheid van natuurgebieden met hydrologische maatregelen en beheermaatregelen en het benutten van een langere periode tot 2028 om de doelstellingen met betrekking tot het verminderen van de depositie te bereiken.

De aanvullende maatregelen uit de PAS moeten leiden tot een extra daling van stikstof en een deel van die daling wordt benut om incidentele toenames te kunnen salderen, zodat er op gebiedsniveau voldoende zekerheid is dat er per saldo sprake is van een afname van de totale depositie.

Op provinciaal niveau en specifiek voor de veehouderijen bereidt de provincie Limburg de verordening Stikstof en Natura 2000 voor. Dit als uitwerking van het convenant dat is gesloten.

HOOFDLIJNEN VAN EEN PROVINCIALE BELEIDSREGEL STIKSTOF EN NATURA2000

Samenwerkende partijen betrokken bij het Bestuurlijk Overleg Stikstof en Natura2000 hebben in het najaar van 2009 de hoofdlijnen van een provinciale beleidsregel Stikstof en Natura2000 opgesteld. Deze samenwerkende partijen zijn: Provincies Limburg en Brabant, Directie Regionale Zaken Ministerie LNV, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Limburgse Milieufederatie, Brabantse Milieufederatie.

De Limburgs/Brabantse beleidsregel heeft als doelstelling om de ammoniakbelasting op Natura2000-gebieden substantieel te verminderen en tevens de vergunningverlening voor veehouderijbedrijven rond Natura2000-gebieden weer vlot te trekken. De beleidsregel heeft betrekking op het totale Limburgse en Brabantse grondgebied en heeft (voorlopig) alleen betrekking op de stalemissie van ammoniak uit veehouderijbedrijven in relatie tot de stikstofbelasting op Natura2000-gebieden.

Onderdelen van deze beleidsregel zijn:

- Extra emissiereductie: voor alle nieuwe intensieve veehouderijstallen een emissiereductie- % op basis van Best Beschikbare Technieken ++ afgeleid uit de handreiking IPPC. Voor de varkenshouderij betekent dat 85% reductie. Voor pluimveehouderij is dat een meer gedifferentieerd percentage. De reductiepercentages gelden t.o.v. traditionele stallen. Aan het eind van de derde beheerplanperiode (omstreeks 2027) dienen alle stallen op een bedrijfslocatie (zowel nieuw als oud) gemiddeld aan deze emissie-eisen te voldoen.
- Opheffen piekbelastingen: depositiepieken van bedrijven die een hoge depositie veroorzaken zullen worden gesaneerd (d.m.v. technische maatregelen, verplaatsing, (gedeeltelijke) beëindiging)
- Depositiealdering door middel van een depositiebank: bedrijven mogen ten opzichte van hun huidige depositieniveau groeien, mits de groei gecompenseerd wordt door uitruil van depositierechten met andere gestopte/stoppende veehouderijbedrijven. Deze uitruil is alleen toegestaan via een zogenaamde de depositiebank. Salderen is verplicht boven de depositie die veroorzaakt wordt bij het niveau van het emissieplafond op basis van uitvoering van de AMvB huisvesting. Varkens- en pluimveebedrijven mogen salderen tot een niveau van maximaal 50 mol.
- Monitoringssysteem: er zal een monitoring van de voortgang van de depositievermindering per Natura2000-gebied opgezet worden. Onderdeel van de monitoring is een systematiek van "hand-aan-de-kraan", waarbij bestuurlijk zal worden ingegrepen, dat indien ongewenste ontwikkelingen optreden die een te geringe afname of zelfs een toename van de depositie zouden betekenen.

De beleidsregel is juridisch verankerd in de Crisis- en Herstelwet, waarin een aantal wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn opgenomen, o.a. gericht op de aanpak van de reductie van de stikstofdepositie en de toetsing van bestaand gebruik (peildatum 7 december 2004) aan de Natuurbeschermingswet.

De provincie Noord-Brabant heeft bovenstaand convenant inmiddels vertaald in een provinciale verordening die in juli 2010 is vastgesteld door Provinciale Staten. De provincie Limburg heeft in dezelfde periode een aankondiging van de verordening gepubliceerd, waarin is aangegeven dat nieuwe aanvragen vooruitlopend op de vaststelling van de verordening moeten voldoen aan de eisen met betrekking tot de maximale emissiewaarden.

De verwachting is dat Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg eind 2011 of in 2012 een soortgelijke verordening als in Noord-Brabant ter vaststelling zal aanbieden aan Provinciale Staten. Mogelijk zal deze op punten afwijken van de Brabantse verordening, vanwege de relatie met de PAS. De maatregelen in de PAS worden naar verwachting eind 2011 of begin 2012 op nationaal niveau vastgesteld, met daarin opgenomen maatregelen en ontwikkelruimte in Limburg.

Ontwikkeling binnen het gecorrigeerd emissieplafond mogelijk?

Uitgaande van het convenant en de vertaling daarvan in een provinciale verordening zoals dat in Noord-Brabant is gedaan, is voor de meeste veehouderijen de emissie op basis van de in december 2004 vergunde en gerealiseerde bedrijfssituatie, na correctie voor de eisen uit de AMvB Huisvesting, de referentiewaarde (gecorrigeerd emissieplafond). Indien de emissie van ammoniak in een nieuwe aanvraag voor een omgevingsvergunning onder die waarde ligt, is er geen saldering nodig.

Vooraf voor varkensbedrijven en in mindere mate voor pluimveebedrijven zijn er technieken als luchtwassers beschikbaar die bij toepassing leiden tot een emissie die lager is dan de eisen uit de AMvB Huisvesting. Bedrijven die dergelijke technieken al hebben toegepast en of kunnen toepassen (ook in bedrijfseconomisch oogpunt), kunnen in principe groeien met het aantal dieren, binnen dit gecorrigeerd plafond. Zij zijn bij een groei van het aantal dierplaatsen dan niet afhankelijk van salderen. Veehouderijen waarvoor dergelijke technieken (nog) ontbreken, zoals melkveebedrijven en bedrijven met paarden, zijn aangewezen op salderen bij een toename van het aantal dieren.

Voor alle bedrijven samen is er geen ruimte voor groei van de emissie van ammoniak. Het totale plafond (som van de gecorrigeerde emissieplafonds van de nu actieve bedrijven) is lager dan de nu vergunde ammoniakemissie. Dat plafond zal, uitgaande van de Brabantse verordening, ook nog naar beneden worden bijgesteld voor dat deel van de vergunningen (uit december 2004) die niet waren/zijn gerealiseerd.

Ontwikkeling boven het gecorrigeerd emissieplafond mogelijk?

Een toename van de emissie op bedrijfsniveau boven het gecorrigeerd emissieplafond is alleen mogelijk bij saldering en dus bij een per saldo daling van de depositie op de gevoelige habitats. Met andere woorden groei van emissie op bedrijfsniveau is alleen mogelijk indien er eerst sprake is van daling van de emissie en depositie van andere veehouderijen in de buurt. De groei van emissie op bedrijfsniveau kan op basis van de verordening immers niet gepaard gaan met een toename van de depositie op de overbelaste en kwetsbare habitats binnen de Natura 2000-gebieden.

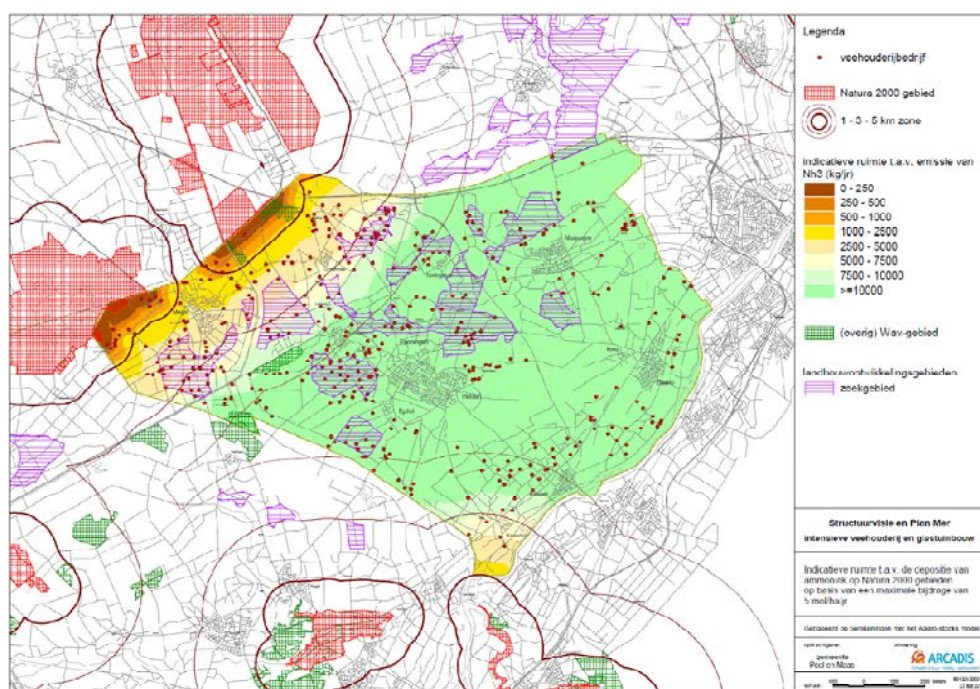
De milieuruimte voor veehouderijen, uitgedrukt als de mogelijkheid op om bedrijfsniveau te kunnen uitbreiden met de emissie van ammoniak, wordt naast (voldoende) afstand tot de gevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden, bepaald door de vraag of er voldoende saldo is (door stoppers en krimpers) op de depositiebank (weer uitgaande van de Brabantse verordening). Die mogelijkheden zijn op basis van de huidige inzichten beperkt, vooral voor bedrijven met een depositiepiek van 5 mol of meer op de relevante habitats.

De milieuruimte voor bedrijven nabij de gevoelige habitats is dus zeer beperkt. Omdat die ruimte mede wordt bepaald door de omvang en locaties van de stoppers en krimpers, is dit niet vooraf per bedrijf in kaart te brengen. Wel kan gesteld worden dat de mogelijkheden voor bedrijven op relatief korte afstand van de gevoelige habitats, zeer beperkt zullen zijn. Een aantal veehouderijen in Peel en Maas liggen op korte afstand van die gebieden en de mogelijkheden voor groei van de emissie op bedrijfsniveau voor die bedrijven zijn dus niet aanwezig of beperkt.

In onderstaande afbeelding, die ook op groter formaat is opgenomen in de bijlagen van dit MER, is de milieugebruiksruimte ten aanzien van de depositie van ammoniak op (overbelaste) Natura2000-gebieden indicatief weergegeven.

Afbeelding 16

Indicatieve ruimte t.a.v. de depositie van ammoniak op Natura 2000-gebied, uitgaande van een depositie van ammoniak op Natura 2000-gebieden van maximaal 5 mol/ha/jaar

Vanwege de strikte regels uit de Natuurbeschermingswet, de provinciale verordening stikstof en Natura2000 en de landelijke milieueisen (Besluit Huisvesting), wordt verwacht dat de verdere ontwikkelingen in de veehouderij gepaard zullen moeten gaan met de toepassing van technieken die de emissie van ammoniak beperken. Lokale groei van emissies is alleen mogelijk indien er voldoende milieuruimte beschikbaar is van stoppers of krimpers. In gebieden relatief nabij de Natura2000-gebieden (vooral het westelijk deel van het grondgebied) zal een dergelijke saldering moeilijker zijn (meer beslag op de beperkte milieuruimte) dan op grotere afstand.

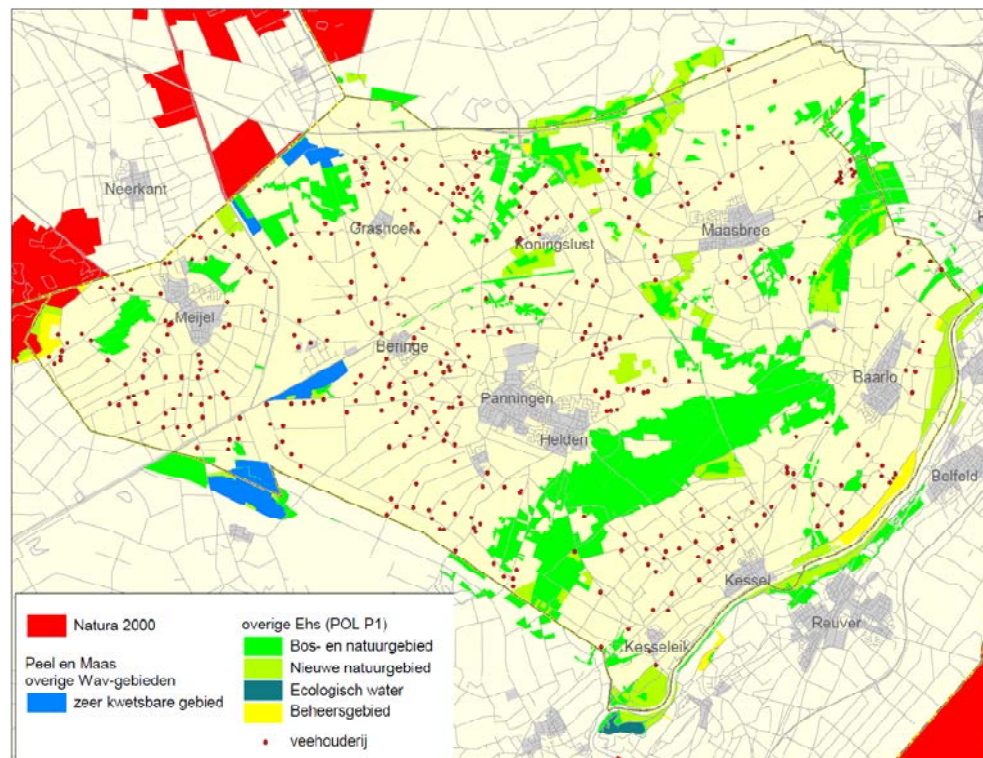
Wet ammoniak en veehouderij (Wav)

Ook het beschermingsregime voor Wav-gebieden (gebieden die op grond van de Wet ammoniak en veehouderij zijn aangewezen als zeer kwetsbare natuur) is van belang voor de milieugebruiksruimte t.a.v. het aspect ammoniak. In de Wav-gebieden en in een zone van 250 meter hebben bedrijven te maken met een gecorrigeerd emissieplafond (vergunde emissie gecorrigeerd voor de AMvB Huisvesting). In onderstaande afbeelding (zie ook de kaart op groter formaat in de bijlagen) is de ligging van de overige Wav-gebieden (Wav-

gebied zonder status als Natura2000-gebied) en andere voor verzuring gevoelige gebieden (zonder beschermde status) weergegeven.

Afbeelding 17

Voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden en overige delen van de ecologische hoofdstructuur

De Wav-gebieden overlappen grotendeels met de extensiveringsgebieden uit het Reconstructieplan Noord- en Midden Limburg. De ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderijen (of een tak intensieve veehouderij) in die extensiveringsgebieden zijn ingeperkt tot het vigerende bouwvlak. Het aantal veehouderijen, gelegen in een Wav-gebied of extensiveringsgebied (Reconstructieplan), is beperkt.

Besluit huisvesting

Bedrijven moeten in 2013 voldoen aan het Besluit huisvesting. Dit geeft invulling aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland en is vanaf 1 april 2008 van kracht. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit maximale emissiewaarden. Daarnaast is het mogelijk om te salderen binnen één bedrijf. Dat wil zeggen dat de oudere stalsystemen (met een hogere emissie) in gebruik mogen blijven wanneer een nieuwe stal (op hetzelfde bedrijf) een veel lagere emissie heeft. Niet alle stallen op het bedrijf hoeven dus een emissiefactor te hebben die lager of gelijk is aan de norm uit het Besluit huisvesting.

4.1.2

GEUR

Beleidskader

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) stelt eisen aan de maximale geurbelasting die de veehouderij mag veroorzaken op een voor geurhinder gevoelig object zoals een woning. De

geuremissie – en belasting wordt uitgedrukt in zogenaamde Odour Units (OU's). De in de wet opgenomen maximale geurbelastingsnormen voor de concentratiegebieden (waaronder Peel en Maas) zijn maximaal 14 OU/m³ voor geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom en maximaal 3 OU/m³ voor geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom. Voor bepaalde veehouderijbedrijven (geen intensieve veehouderij, zoals rundveebedrijven) geldt een vaste afstand die in acht genomen dient te worden.

EIGEN NORMSTELLING GEMEENTE?

De gemeente Peel en Maas heeft (situatie medio 2011) geen eigen geurnormen vastgesteld, zodat in Peel en Maas bovenstaande landelijke normen gelden. Gemeenten kunnen, binnen de wettelijk vastgestelde bandbreedte, eigen normen vaststellen die afwijken van de landelijke normen. Voor de meeste intensieve veehouderijen is vooral de norm voor woningen in het buitengebied en de nabijgelegen woonkernen, bedrijventerreinen en recreatieterreinen van belang. Bij een versoepeling van de normen (hogere waarden) is er meer ruimte voor de ontwikkeling van veehouderij, maar kan ook de kans op geurhinder toenemen. Bij strengere normen worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande en nieuwe intensieve veehouderijen kleiner, maar is er ook minder kans op geuroverlast. De normstelling heeft ook zijn uitwerking op de mogelijkheden voor de ontwikkeling van geurgevoelige objecten, zoals de nieuwbouw van woningen aan de rand van de bebouwde kom. Bij soepeler normen zijn er meer mogelijkheden voor woningbouw. Met andere woorden: de gemeenten kunnen mede op basis van een eigen normstelling de gewenste ontwikkeling van veehouderij en andere functies ondersteunen of ongewenste ontwikkelingen beperken.

Nieuwvestiging van een intensieve veehouderij (of omschakeling van niet-intensief naar intensief) gaat altijd gepaard met een uitbreiding van de geuremissie. Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen (meer dierplaatsen) kan gepaard gaan met de uitbreiding van de vergunde geuremissie, maar dat is niet noodzakelijkerwijs het geval. Door toepassing van moderne stalsystemen of luchtwassers is het ook mogelijk om, binnen het vergunde emissieniveau, uit te breiden. Zie hiervoor ook de voorgaande paragraaf over ontwikkelingen binnen een ammoniakplafond. Anders dan voor ammoniak is er bij geur geen sprake van een correctie op basis van het besluit Huisvesting.

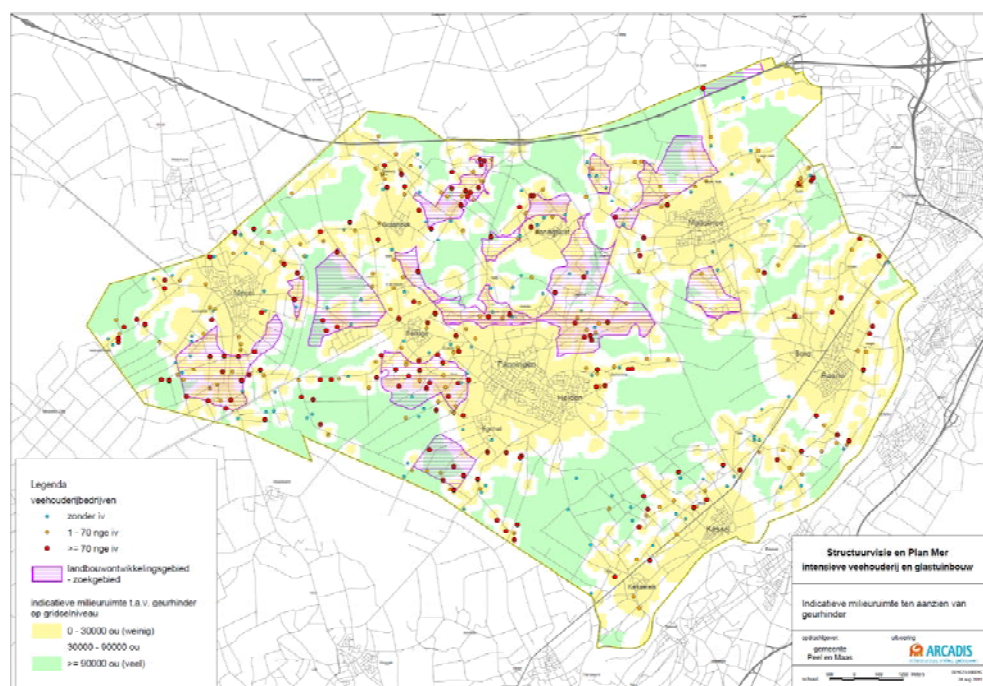
Omdat de wet- en regelgeving en daarmee ook de rekenmethode relatief recent is veranderd, is er bij intensieve veehouderijen met een traditionele huisvesting ten opzichte van BBT relatief een grotere kans dat de milieuruimte beperkt wordt door de aanwezigheid van geurgevoelige objecten binnen of nabij de maximale geurbelastingscontouren. Door toepassing van technieken als luchtwassers of andere technieken die de geuremissie en – belasting sterk beperken, is wel groei (van het aantal dieren) binnen een bepaald plafond mogelijk.

Het voldoen aan de minimale afstanden voor bedrijven met vaste afstanden is, vooral in het buitengebied, meestal oplosbaar op inrichtingsniveau. Omdat deze afstanden al sinds lange tijd gelden, is er meestal geen sprake van een geurgevoelige objecten binnen de vaste afstand contour. Daarmee is er ook weinig impact op de milieuruimte voor deze veehouderijen (de vaste afstand verandert immers niet bij een toename van het aantal dieren). Daar waar er knelpunten zijn, zijn deze vaak een gevolg van functieveranderingen (voormalige agrarische bedrijfswoningen zijn in gebruik als burgerwoning).

De geurbelasting is afhankelijk van de afstand tot veehouderijbedrijven en de emissie van geureenheden. Onderstaande afbeelding (die in groter formaat ook in de bijlagen is opgenomen) laat de indicatieve ruimte voor geuremissie zien. Deze afbeelding geeft indicatief aan hoeveel OU veehouderijbedrijven (met dieren waarvoor een emissiefactor geldt, zoals varkens, pluimvee en vleeskalveren) mogen uitstoten, voordat zij tegen de 3 OU-norm 'aanlopen' van de bebouwde kom en tegen de 14 OU-norm voor het buitengebied. In de afbeelding is te zien dat de milieuruimte in en rondom de woonkernen en woningen in het buitengebied beperkt is.

Afbeelding 18

Indicatieve ruimte t.a.v. de emissie van geur uit stallen

Naast de milieuruimte die uitgaat van de maximale geurbelasting van 1 veehouderij (de zogenaamde voorgrondbelasting, een norm die geldt in het kader van de verlening van een milieuvergunning), moet in het kader van de besluiten op het gebied van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ook worden getoetst aan de vraag of er bij een bepaalde ontwikkeling sprake is van een aanvaardbaar woon-, leef- en werkklimaat. Dit is bijvoorbeeld aan de orde bij de ontwikkeling van de nieuwe woningen maar ook bij agrarische ontwikkelingen. Hierbij is relevant de totale geurbelasting, de zogenaamde achtergrondbelasting.

In een aantal gebieden in het buitengebied van de gemeente, vooral in het westelijk deel van het grondgebied (in de voormalige gemeenten Helden en Meijel) is de huidige achtergrondbelasting (uitgaande van de verleende milieuvergunningen) hoog en wordt het woon- en leefmilieu op basis van een landelijke indeling als "matig" of "slecht" geïnclassificeerd. Het betreft vooral delen van het buitengebied rondom een concentratie van grotere intensieve veehouderijen. In die gebieden kan de achtergrondbelasting de uitbreidingsmogelijkheden bij ruimtelijke procedures (zoals vergroting van bouwblokken) beperken, omdat in die procedures een toets op een goed woon- en leefklimaat aan de orde is.

In de bijlagen zijn afbeeldingen opgenomen met de huidige achtergrondbelasting en de achtergrondbelasting uitgaande van alternatieven c.q. scenario's m.b.t. de ontwikkeling van de veehouderij. Verwacht wordt dat in Peel en Maas, mede vanwege de milieueisen en beperkte milieuruimte vanwege vooral ammoniak (Natura 2000), de geurbelasting per saldo zal afnemen. In hoofdstuk 6 van het MER (effecten) is hier nader op ingegaan.

4.1.3

FIJN STOF

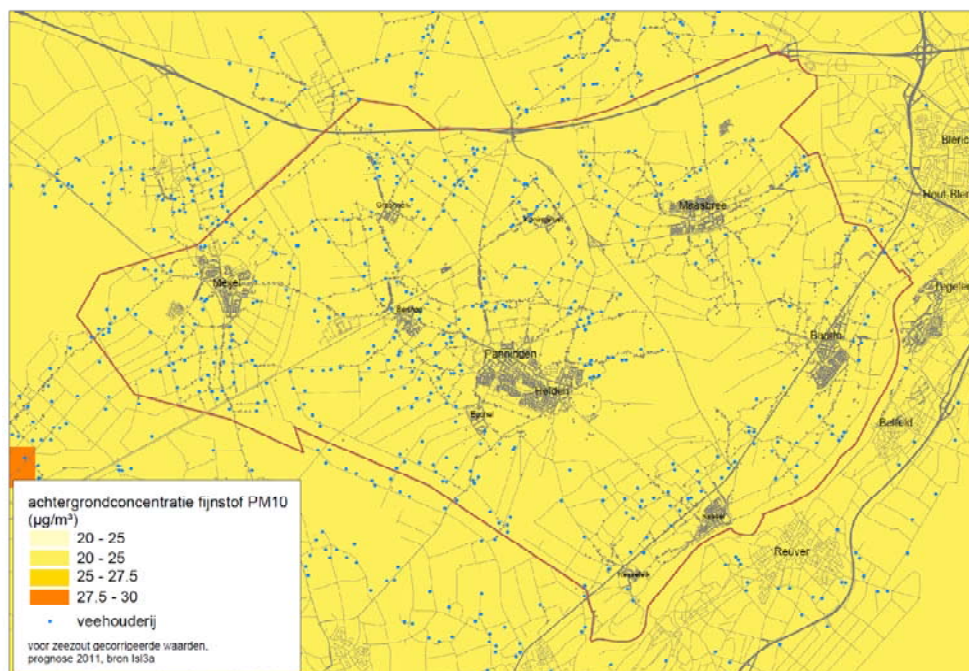
Fijn stof wordt gezien als één van de meest schadelijke stoffen van luchtverontreiniging. Tot fijn stof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer (PM10) gerekend. Fijn stof zweeft in de lucht en bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, met een verschillende chemische samenstelling. Uit verschillende publicaties is bekend dat fijn stof gezondheidsproblemen en vroegtijdige sterfte kan veroorzaken bij de mens. Concentratie van veehouderijen kan de kans op overschrijding van de fijn stof normen verhogen. Mogelijk vormt dit een beletsel bij de vergunningverlening voor grotere intensieve veehouderijen, vooral pluimveehouderijen.

Het voorkomen van nieuwe overschrijdingen is een belangrijk uitgangspunt van de wet- en regelgeving. In het kader van vergunningverlening zal de gemeente rekening houden met de wet- en regelgeving met betrekking tot fijn stof. In het wettelijk toetsingskader is opgenomen dat de concentratie van fijn stof uitsluitend wordt beoordeeld op woonlocaties en op locaties die voor het publiek toegankelijk zijn. Met behulp van dit toetsingskader en de tabel met emissiefactoren fijn stof toetst de gemeente de milieuanvragen op het onderwerp fijn stof.

De totale emissie van fijn stof in Nederland bedroeg in het jaar 2000 circa 50 Kton aan PM10. Hiervan was circa 10 Kton (20%) afkomstig uit de landbouw. Van de fijn stof uit de landbouw is het overgrote deel afkomstig van pluimvee- en varkensstallen (geschatte bijdrage circa 9 Kton).

Afbeelding 19

Achtergrondconcentratie
fijn stof, prognose 2011

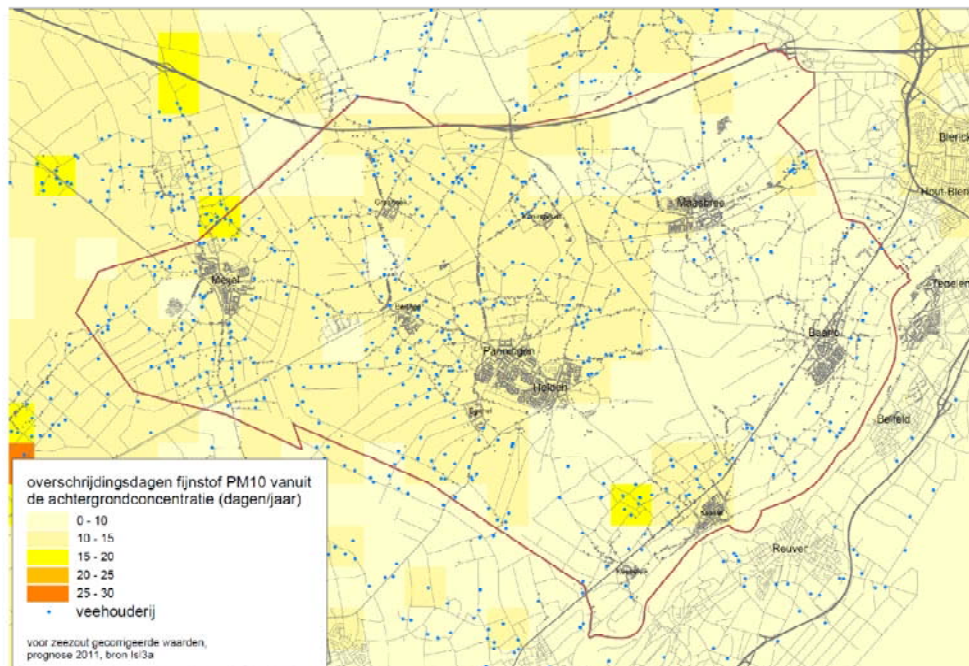

Uit de Grootschalige Concentratiekaart Nederland (www.mnp.nl) blijkt dat in 2011 de geschatte jaargemiddelde achtergrondconcentratie van fijn stof (PM10) in het buitengebied van Peel en Maas tussen de 25 en 27,5 µg/m³ ligt. Dat is onder de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie van 40 µg/m³ fijn stof in de buitenlucht ligt. Echter, het gezondheidsadvies van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijn stof bestaat uit een maximum jaargemiddelde concentratie van 20 µg/m³. Het WHO advies stelt de gezondheid van de mens centraal en is scherper dan die van de EU. De EU geeft overigens wel een scherpere streefwaarde dan de norm zelf. Uitgaande van die advies- c.q. streefwaarde is er in het hele buitengebied sprake van een relatief hoge achtergrondconcentratie.

Daarnaast geldt een grenswaarde van 50 µg/m³ voor het daggemiddelde. Deze grenswaarde mag niet meer dan 35 dagen per jaar worden overschreden. Onderstaande afbeelding geeft een beeld van de overschrijdingsdagen van fijn stof vanuit de achtergrondconcentratie. In de afbeelding is te zien dat er in de hele gemeente Peel en Maas geen locaties zijn met 35 of meer overschrijdingsdagen. In het overgrote deel van de gemeente is het aantal dagen dat de fijn stof concentratie wordt overschreden lager dan 20 overschrijdingsdagen per jaar. Dat neemt niet weg dat er vanwege lokale bronnen sprake kan zijn van hogere concentraties en een groter aantal overschrijdingsdagen. Zo zijn er bij de landelijke inzoomactie fijn stof en veehouderij in Peel en Maas een aantal mogelijke knelpunten gesignaleerd. Het betreft pluimveehouderijen.

Afbeelding 20

Overschrijdingsdagen fijn stof, vanuit de achtergrondconcentratie prognose 2011

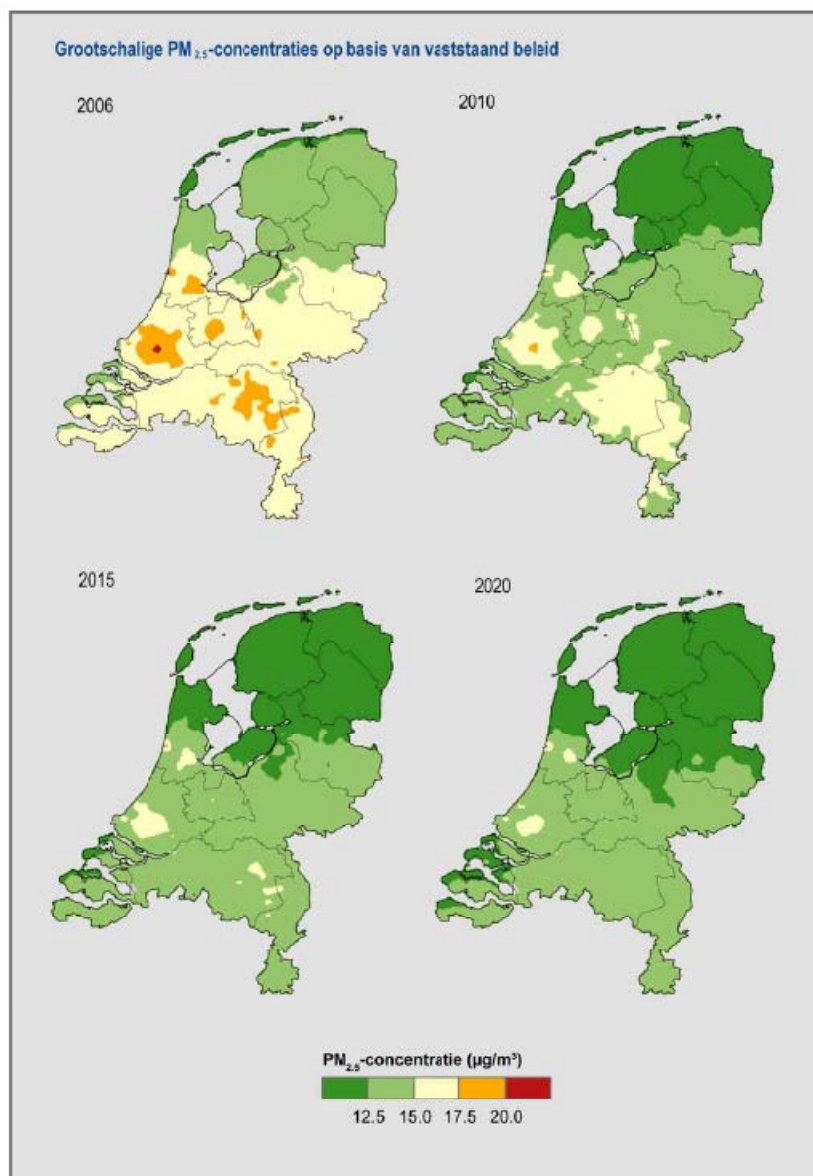
In de bijlagen is een afbeelding opgenomen waarbij op basis van het vergunningenbestand de cumulatieve bijdrage is weergegeven van de bestaande veehouderijbedrijven aan de jaargemiddelde concentratie fijn stof PM10. Uit die afbeelding blijkt dat de bijdrage van de veehouderij in grote delen van de gemeente ligt onder $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Plaatselijk bedraagt de bijdrage van de veehouderij meer dan $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, tot $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ of meer.

Voor PM2,5 is nog geen Groot-schalige Concentratiekaart Nederland vastgesteld. Wel is een indicatieve kaart beschikbaar (zie onderstaande afbeelding). Hieruit is af te leiden dat in 2010 de achtergrondconcentratie PM2,5 in Peel en Maas rond $15 \mu\text{g}/\text{m}^3$ tot $17,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. Hiermee wordt voldaan aan de richtwaarde voor 2010. Er is nog geen nauwkeurige informatie beschikbaar van de emissie van PM2,5 van veehouderijen, maar uit informatie van de Commissie voor de m.e.r. wordt aangenomen dat de emissie voor primair PM2,5 grofweg gelijkgesteld kan worden aan 20% van de PM10 emissies. Daarnaast is er nog een geringe bijdrage van secundair PM2,5 dat ontstaat door de omzetting van geëmitteerd NH3 in NH4-deeltjes. De richtwaarde voor PM2,5 komt effectief overeen met 77% van de grenswaarde voor PM10.

Afbeelding 21

Achtergrondconcentraties
fijn stof PM_{2,5}

(Bron: MNP rapport
500088003/2007)

Milieugebruiksruimte fijn stof

Gedurende de looptijd van de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied (periode van 10 tot 15 jaar) zullen de concentraties mogelijk lager worden, doordat volgens de prognoses de emissies uit verkeer mogelijk afnemen. Of de emissies uit de veehouderij afnemen hangt af van de bedrijfsontwikkeling. Enerzijds is waarschijnlijk sprake van afname door de maatregelen vanwege de AMvB-Huisvesting (vooral voor intensieve veehouderijen), anderzijds zal ten gevolge van het legbatterijverbod en de omschakeling naar scharrelhuisvesting of andere systemen (pluimvee, leghennen) de emissie van fijn stof lokaal (nabij die pluimveebedrijven) kunnen gaan toenemen. Verwacht mag worden dat in Peel en Maas, mede vanwege de milieueisen en beperkte milieuruimte vanwege vooral ammoniak en in mindere mate geur, de emissie en concentratie van fijn stof door de veehouderij niet zal toenemen, maar per saldo zal afnemen.

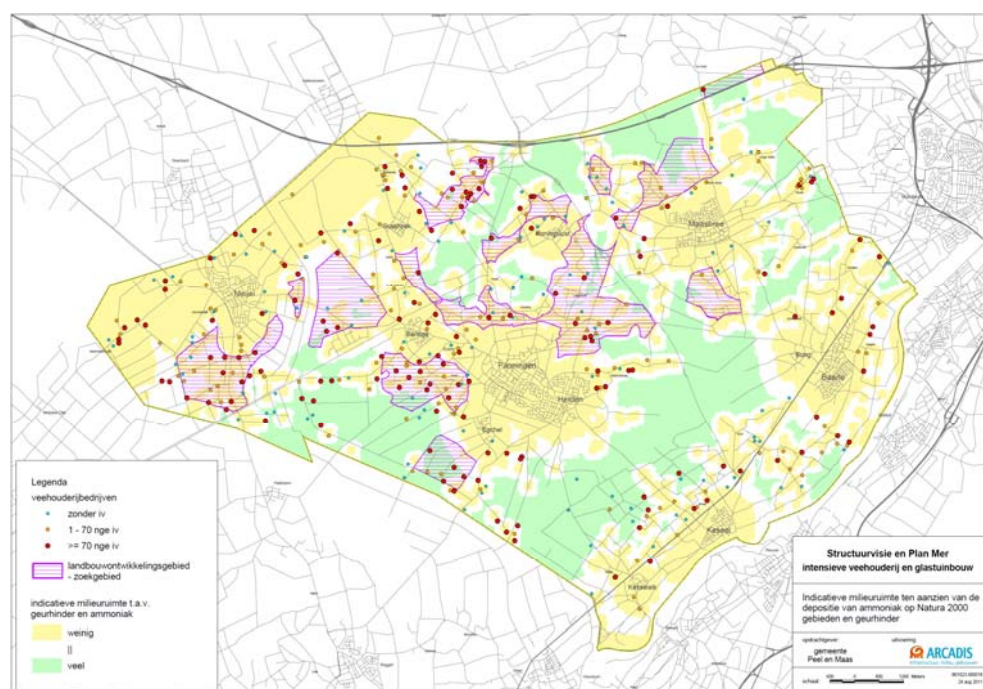
4.1.4

CONCLUSIES MILIEUGEBRUIKSRUIMTE INTENSIEVE VEEHOUDERIJEN

De invloed van pluimvee op de fijn stof concentratie is groter dan die van andere (intensieve) veehouderijbedrijven. Vanuit een pluimveehouderij vindt een groter uitstoot van fijn stof plaats. In de gebieden met een hogere achtergrondconcentratie ($> 25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) kan fijn stof lokaal sturend worden voor de milieugebruiksruimte. Ammoniak (in relatie tot de hoge stikstofbelasting van Natura2000-gebieden) en geur zijn voor intensieve veehouderij de meest bepalende factoren voor de milieugebruiksruimte. Natuurlijk spelen ook andere factoren een rol bij de ontwikkelingsmogelijkheden, zoals de ligging van de extensiveringsgebieden, lokale milieuknelpunten of praktische (on)mogelijkheden. Onderstaande afbeelding is dan ook bedoeld om een indicatie te geven. Hierin is een combinatie gemaakt van een inschatting van de milieuruimte voor de depositie van ammoniak op Natura2000 gebieden en de maximale geurbelasting (voorgroondbelasting). In de gebieden rondom de kernen, bebouwingslinten, bebouwingsconcentraties in het buitengebied en rondom de Natura 2000-gebieden Grote Peel, Deurnse Peel en Mariapeel zijn de meeste locaties te vinden met een beperkte milieugebruiksruimte. Locaties (intensieve veehouderijen) met meer milieugebruiksruimte zijn te vinden in delen van het verwevingsgebied en delen van de zoekgebieden LOG. Onderstaande afbeelding is ook in groter formaat in de bijlagen opgenomen.

Afbeelding 22

Combinatie indicatieve milieuruimte ammoniak/Natura 2000 en voorgroondbelasting geur

4.2

GLASTUINBOUW

Voor de glastuinbouwsector wordt de milieuruimte op het abstractieniveau van de structuurvisie vooral bepaald door landschappelijke kwaliteiten, infrastructurale ontsluiting, licht en de emissie van stikstof. Ook andere aspecten, zoals geluid (bijvoorbeeld door vrachtverkeer) of water (bijvoorbeeld bescherming van verdrogingsgevoelige natuurgebieden), kunnen een rol spelen bij de milieugebruiksruimte voor glastuinbouw. De milieuruimte is voor glastuinbouw gemiddeld genomen minder sturend dan voor de

intensieve veehouderij. Hieronder wordt op een aantal, deels ruimtelijke aspecten, kort ingegaan. Ook komen een aantal aspecten aan de orde in het hoofdstuk gebieds- en effectbeschrijving.

4.2.1

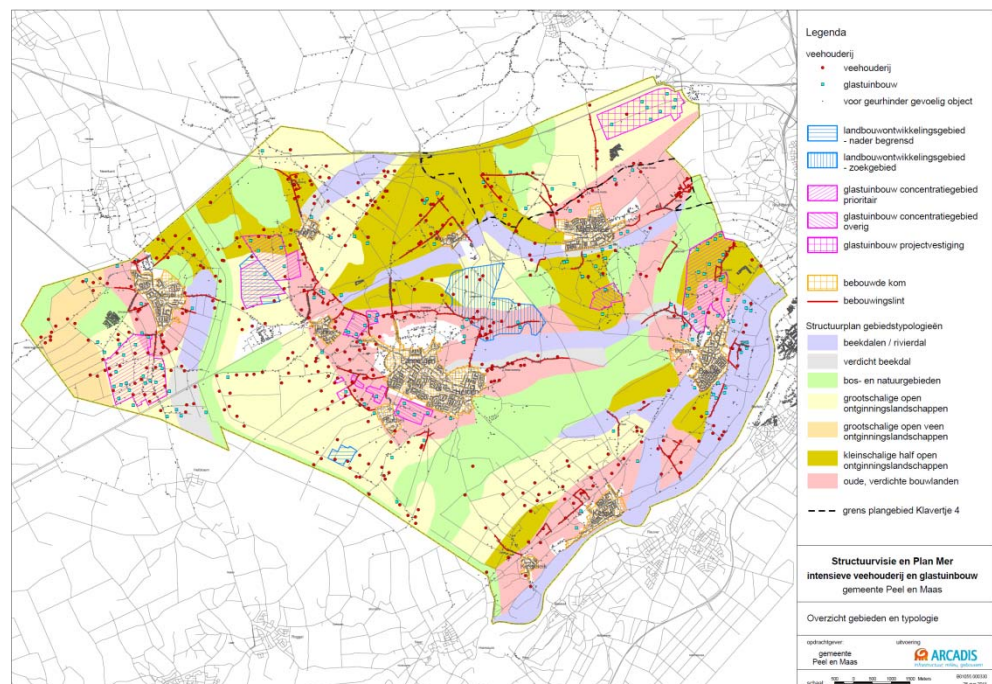
LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Het structuurplan Buitengebied, regio Peel en Maas vormt de basis voor de gemeentelijke visie op de ruimtelijke kwaliteit. In het landschappelijke kwaliteitskader is het structuurplan uitgewerkt vanuit het landschap, met zijn karakteristieken en kwaliteiten, die maatgevend zijn voor de wijze waarop ontwikkelingen waaronder de glastuinbouwsector mogen plaatsvinden. Ook in de (ontwerp) structuurvisie en het kwaliteitskader is er in het algemeen een relatie gelegd tussen de landschappelijke waarden, de ruimte ontwikkelingsmogelijkheden en de verwachte tegenprestaties bij ontwikkeling van glastuinbouwbedrijven. In mindere mate is er in de ontwerp structuurvisie ook voor de intensieve veehouderij zo'n relatie gelegd. Zie hiervoor o.a. hoofdstuk 2 van de (ontwerp) structuurvisie (visie op hoofdlijnen), bijlage 2 (matrix functies en gebiedstypologie) en het gemeentelijk kwaliteitskader.

In onderstaande afbeelding zijn de landschappelijke gebiedstypologieën beschreven. Deze afbeelding is op groter formaat ook in de bijlagen opgenomen.

Afbeelding 23

Overzicht gebieden en landschappelijke typologie

In Peel en Maas zijn verspreid door de gemeente verschillende cultuurhistorische waarden aanwezig. Het betreft zowel cultuurhistorische vlakken (enkeerdgronden), lijnelementen (wegen) als objecten (bijvoorbeeld een kasteel). Deze waarden liggen voornamelijk langs de steden en dorpskernen. Opvallend is ook de hoge dichtheid aan cultuurhistorische waarde langs de Maas.

In een groot deel van de gemeente is de kans op archeologische vondsten middelhoog tot hoog. Dit is met name rondom de beekdalen het geval, in de rest van het gebied is de archeologische verwachtingswaarde laag.

De gemeente legt vast hoe zij om wil gaan met deze cultuurhistorische en archeologische gebieden. De gemeente kan nader onderzoek verplichten of begeleiden tijdens de uitvoering eisen.

Naar verwachting leiden de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden vooral voor de solitaire gelegen glastuinbouwgebieden tot beperkingen of belangrijke randvoorwaarden. In de concentratiegebieden zijn deze waarden minder aanwezig en gelden ook andere referentiematen.

4.2.2

INFRASTRUCTURELE ONTSLUITING

Uitbreiding van glastuinbouwbedrijven en daarmee een toename van de aan- en afvoer van producten heeft een belangrijke invloed op de hoeveelheid en oriëntatie van het vrachtverkeer in het buitengebied. Het grootste probleem met vrachtwagens zijn de potentiële conflicten met andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer. Dit speelt vooral op het lokale wegennet. Deze wegen zijn vaak nog smal en niet of slechts beperkt berekend op vrachtverkeer. Op de hoofdwegen zijn deze verkeersdeelnemers veelal gescheiden.

Er zijn in Peel en Maas belangrijke verschillen met betrekking tot de interne en externe ontsluiting van de gebieden met concentraties glastuinbouw. Dit is mede bepalend geweest bij de begrenzing en nadere uitwerking van de concentratiegebieden glastuinbouw.

4.2.3

LICHT

Glastuinbouwbedrijven kunnen lichthinder veroorzaken voor de omgeving. De oorzaken zijn de toegepaste assimilatiebelichting in de glastuinbouw. Met name door weerkaatsing via het wolkendek kan tot in de verre omtrek lichthinder optreden. Lichthinder kan zowel effecten hebben op mensen als op de natuur. Voor beide bestaan geen formeel vastgelegde normen. Voor Natura2000-gebieden geldt dat er geen sprake mag zijn van significante effecten door ontwikkeling van glastuinbouw. De 0,1 lux contour wordt algemeen geaccepteerd als een waarde waar beneden geen effecten op planten- of diersoorten en dus geen significante effecten meer plaatsvinden.

In de glastuinbouw is toepassing van assimilatiebelichting noodzakelijk voor het bevorderen van de groei bij een aantal soorten planten en de verbetering van de kwaliteit van de producten. In 2004 is een convenant tussen Stichting Natuur en Milieu en LTO Nederland afgesloten over belichting en afscherming in de glastuinbouw. In dit convenant is opgenomen dat vanaf 1 januari 2008 alle bestaande glastuinbouwbedrijven die een scherm kunnen installeren, 95% boven afscherming dienen te realiseren. Bedrijven die geen scherm kunnen installeren, mogen alleen nog belichten na een vrijstelling door het bevoegd gezag.

Naar verwachting zorgt het thema licht, er van uitgaande dat de in het convenant opgenomen maatregelen worden doorgevoerd, voor weinig verschillen in ontwikkelingsmogelijkheden van glastuinbouwbedrijven. Alleen voor (solitair gelegen) glastuinbouwbedrijven op korte afstand van Natura2000-gebieden, kunnen er mogelijke belemmeringen zijn, voor zover er sprake is van assimilatieverlichting. Verreweg de meeste van de solitair gelegen glastuinbouwbedrijven gebruiken geen assimilatieverlichting.

4.2.4

DEPOSITIE VAN STIKSTOF

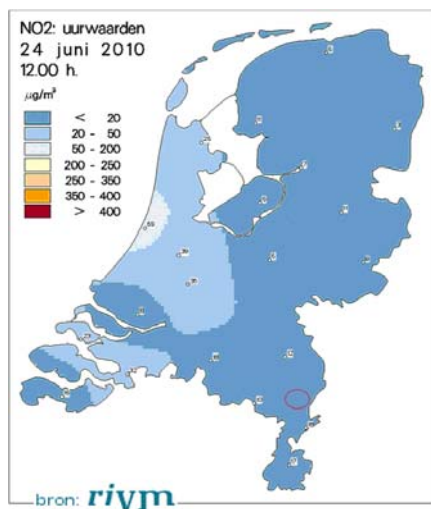
Vooraf het wegverkeer levert een belangrijke bijdrage op de luchtkwaliteit en de concentraties luchtverontreinigende stoffen die in de atmosfeer aanwezig zijn ter plaatse van het onderzoeksgebied. Met uitzondering van de verwarmings- en energie gerelateerde installaties (verwarmingsketels/WKK) toegepast in de glastuinbouw vinden er geen werkzaamheden plaats die een relevante luchtverontreiniging kunnen veroorzaken. Voor de verwarmings- en energie gerelateerde installaties wordt er van uitgegaan dat de emissie fijn stof en andere luchtcomponenten zoals benzeen, koolmonoxide, benzo-a-pyreen en zwaveldioxide die als gevolg van het verbranden van aardgas geëmitteerd worden verwaarloosbaar klein zal zijn. Gezien de achtergrondconcentraties van deze componenten, zal de bijdrage van deze stationaire bronnen niet leiden tot overschrijdingen van de grenswaarden van deze componenten.

Glastuinbouwbedrijven kunnen stikstofdioxiden (NO_x). Deze komt vrij uit stookinstallaties. Onderstaande afbeelding van het RIVM geeft de NO_2 (achtergrond)depositie weer in de gemeente Peel en Maas (Rode arcering). Omdat blootstelling aan hoge concentraties NO_2 nadelig is voor de gezondheid is een EU-grenswaarde ingesteld van 40 microgram NO_2 per kubieke meter lucht. Deze grenswaarde wordt in de huidige situatie niet bereikt. Deze grenswaarde zal naar verwachting ook in de toekomst niet bereikt worden. Naar verwachting zorgt deze NO_2 grenswaarde voor de gezondheid voor geen beperkingen wat betreft de glastuinbouwsector.

Analoog aan de veehouderij kan ook een toename van de eventuele stikstofuitstoot tot problemen in verband met de toetsing aan de Natuurbeschermingswet en de huidige stikstofbelasting van die gebieden. De bijdrage van glastuinbouw ten opzichte van de veehouderij is wel beperkt. Op basis van de huidige regels en in voorbereiding zijnde regels zal een toename van de stikstofbelasting gecompenseerd moeten worden (projectsaldering) of zal de milieuruimte hiervoor opgenomen moeten worden in de PAS. Vanwege eisen die worden gesteld aan stookinstallaties (BEES) zal er een daling optreden van de emissie van stikstof uit de bestaande installaties.

Afbeelding 24

NO₂ depositie in juni 2010
in de gemeente Peel en
Maas

HOOFDSTUK 5 Alternatieven

5.1 OVERZICHT ALTERNATIEVEN

Om de milieugevolgen van de mogelijke ontwikkelingen van de intensieve veehouderij en glastuinbouw in de gemeente Peel en Maas in beeld te brengen zijn in het MER een aantal alternatieven geformuleerd. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de te onderzoeken alternatieven. De alternatieven (en varianten van die alternatieven) worden in dit hoofdstuk toegelicht.

Tabel 7

Overzicht alternatieve en varianten

Alternatief	Varianten	Opmerking	Toelichting
Huidige situatie, vergund		Voor IV en Glastuinbouw	De huidige vergunde situatie, die dient als referentiesituatie. Brengt de huidige milieusituatie in beeld in het peiljaar 2010.
Huidige situatie vergund, correctie CBS		Voor IV	Huidige vergunde situatie, gecorrigeerd voor verschil tussen CBS-tellingen en vergunde veestapel (CBS: 25% lager dan vergund)
Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting		Voor IV	Veestapel als in huidige situatie vergund, maar alle stallen voldoen aan besluit Huisvesting
Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting		Voor IV	Veestapel als in huidige situatie vergund, maar alle stallen voldoen aan besluit Huisvesting en gecorrigeerd voor verschil tussen CBS-tellingen en vergunde veestapel

Alternatief	Varianten	Opmerking	Toelichting
Voorkeursalternatief	<p>Herverdeling per saldo beperkte groei bestaande bedrijven (per saldo 0% bestaande bedrijven + nieuwvestiging IV)</p> <p>Herverdeling meer groei bestaande bedrijven (groei bestaande bedrijven tot 25% + nieuwvestiging IV)</p>	Voor intensieve veehouderij	<p>Planologische sturing conform ontwerp structuurvisie.</p> <p>Ontwikkeling veehouderij conform ontwikkeling afgelopen jaren: groei en krimp veehouderijen, veestapel op bestaande locaties IV blijft per saldo ongeveer gelijk. Daar boven op nieuwvestiging.</p> <p>Ook groei en krimp, maar meer groei van op de blijvende locaties, tot circa 25%. Daar boven op nieuwvestiging.</p>
Voorkeursalternatief	<p>Beperkte groei</p> <p>Meer groei</p>	Voor glastuinbouw	<p>In deze variant nemen de groeiende bedrijven productierechten en oppervlakte over van stoppende bedrijven. Per saldo blijft daarbij de totale omvang glas (excl. K4) in de gemeente gelijk.</p> <p>Deze variant brengt de gevolgen van een groei van de glasopstand, ook buiten K4, in beeld.</p>
Sterke Sturing	Per saldo beperkte groei bestaande bedrijven (per saldo 0% bestaande bedrijven + nieuwvestiging IV)	Voor intensieve veehouderij	Inzet van grotere kernrandzones ter bescherming van het woon- en leefklimaat. En beperking tot de twee meest geschikte LOG's. Meer onderlinge herverdeling dan in VKA. Daar boven op nieuwvestiging.

Alternatief	Varianten	Opmerking	Toelichting
Sterke Sturing	<p>beperkte groei (per saldo geen groei in plangebied structuurvisie)</p> <p>Meer groei (ook buiten K4)</p>	Voor Glastuinbouw	<p>In deze variant nemen de groeiende bedrijven productierechten en oppervlakte over van stoppende bedrijven. Per saldo blijft daarbij de totale omvang in de gemeente. Allen groei in Klavertje 4 (buiten het plangebied van deze structuurvisie).</p> <p>Deze variant brengt de gevolgen van een groei van de glasopstand in het plangebied van de structuurvisie, dus buiten K4, in beeld, groei gemiddeld 25 %.</p>
Worst-case IV:	<p>Twee varianten:</p> <p>Alleen opvullen bouwblokken</p> <p>Bouwblokken en vergroting bouwblokken</p>	Voor IV	<p>Bedoeld om risico's bij zeer sterke groei intensieve veehouderij in beeld te brengen</p> <p>Ruimte op bouwblokken uit concept bestemmingsplan buitengebied worden benut waar mogelijk</p> <p>Zowel ruimte op bouwblok als planologische ruimte voor uitbreiding worden benut waar mogelijk</p>

De referentiesituatie brengt zowel voor intensieve veehouderij en glastuinbouw in beeld wat de huidige situatie is. De milieueffecten van de andere alternatieven worden bepaald door de effecten van deze alternatieven te vergelijken met de huidige vergunde (intensieve veehouderij) of aanwezige (glastuinbouw) situatie. In dit MER is dus als referentiesituatie de huidige situatie (situatie 2010) genomen.

Naast de huidige situatie (vergund) worden, om een goed inzicht te kunnen geven van de effecten van een mogelijke ontwikkeling van de intensieve veehouderijen, de effecten ook afgezet tegen "varianten" van deze huidige situatie. Dat is in de volgende paragraaf toegelicht. Voor de glastuinbouw zijn geen van dergelijke varianten van de referentiesituatie ontwikkeld of beoordeeld. Dit omdat de verschillen tussen dergelijke varianten veel minder relevant zijn en ook niet op een vergelijkbare wijze in beeld kunnen worden gebracht.

Het voorkeursalternatief bestaat uit het beleid zoals dit is opgenomen in het ontwerp van de structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw. Met dit alternatief worden de mogelijke effecten van de ontwikkelingsruimte zoals deze wordt geboden in beeld gebracht. Het alternatief sterke sturing brengt de gevolgen in beeld bij ingezet van een sterkere

afwaartse beweging vanuit kwetsbare gebieden en een meer regionale (boven gemeentelijke) sturing op groei ontwikkeling.

Voor een tweetal alternatieven, voorkeursalternatief en sterke sturing, zijn varianten benoemd. Deze varianten laten een bandbreedte zien ten aanzien van de groeiverwachting en mogelijke gevolgen. De groeiverwachting wordt in beeld gebracht met 0% groei (groei en krimp, veestapel blijft ongeveer gelijk) en 25% groei van de (economische) omvang van de bestaande bedrijven, voor zover mogelijk. Dit is exclusief het effect van nieuwvestiging van intensieve veehouderijen in het plangebied en nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouw in het gedeelte van Peel en Maas, gelegen binnen het Klavertje 4 gebied.

Voor zowel de intensieve veehouderij als voor de glastuinbouw is in beeld gebracht welke (rest)ruimte er gemiddeld aanwezig is op de bouwblokken. Hierbij is uitgegaan van de bouwblokken zoals deze zijn opgenomen in een concept voorontwerp bestemmingsplan buitengebied. Het benutten van deze restruimte (d.w.z. de planologische ruimte daar voor te geven) is beschouwd als onderdeel van het voornemen. In de bijlagen van dit MER is nader ingegaan op de mogelijkheden om te kunnen ontwikkelen binnen deze concept bouwblokken.

5.2 REFERENTIESITUATIE

5.2.1 ALGEMEEN

Het referentiesituatie brengt zowel voor intensieve veehouderij en glastuinbouw in beeld wat de huidige situatie is. Dit aan de hand van de vergunde/geïnventariseerde situatie in het peiljaar 2010.

De huidige situatie (2010) is voor de intensieve veehouderij in beeld gebracht door uit te gaan van de vergunde rechten in 2010. De vergunningen van veehouderijen zijn gekoppeld aan de agrarische bouwblokken, zoals deze zijn begrensd in het kader van het (concept) voorontwerp bestemmingsplan buitengebied. Ook is per agrarisch bouwblok een inschatting gemaakt van de feitelijk aanwezige bebouwing (stallen, andere bedrijfsgebouwen, bedrijfswoning) op basis van recente digitale topografische bestanden van de gemeente.

Ook voor de glastuinbouwbedrijven bedrijven is op deze wijze de bebouwing (vooral glasopstand) gekoppeld aan de agrarische bouwblokken. Zo is ook het feitelijk aanwezige oppervlak glastuinbouw ingeschat voor de huidige situatie.

Deze huidige situatie (2010) is als referentie (basis voor vergelijking van alternatieven) gehanteerd in dit MER. Specifiek voor de intensieve veehouderij zijn er varianten van deze referentiesituatie beschreven. Dit om rekening te houden met een zeker verschil tussen de vergunde veestapel en de feitelijke aanwezige veestapel. Informatie daarover per bedrijf ontbreekt. Daarom is gebruik gemaakt van een inschatting op basis van een vergelijking van de vergunningen met de opgaven uit de landbouw mei tellingen (LEI en CBS). Ook is in beeld gebracht welk effect het Besluit Huisvesting (maximale emissiewaarden) heeft voor de

emissies van geur en ammoniak. Dergelijke varianten zijn voor het thema glastuinbouw niet aan de orde. Omwille van de leesbaarheid is er daarom voor gekozen de huidige situatie 2010 (vergund veehouderij en inventarisatie glastuinbouw) als referentie, dus als basis voor de effectvergelijking, te hanteren. Voor de thema's geur en natuur/ammoniak, relevant voor de intensieve veehouderij, is nader ingegaan op deze varianten van de referentiesituatie en zijn de effecten van de alternatieven (voorkeursalternatief en sterke sturing) ook met deze varianten vergeleken.

5.2.2

INTENSIEVE VEEHOUDERIJ: VARIANTEN VAN DE REFERENTIESITUATIE

Met name voor bestemmingsplannen buitengebied is het soms lastig om te bepalen welke elementen nu behoren tot de referentiesituatie en welke tot het voornemen.

Toegespitst op de milieueffecten van de intensieve veehouderij, is de referentiesituatie opgebouwd uit:

- vergunningen voor de veehouderijen, voor zover die feitelijk zijn ingevuld;
- vergunningen die nog niet (volledig) zijn ingevuld, maar wel op korte termijn worden ingevuld;
- ontwikkelingen in de veehouderij op basis van andere reeds genomen besluiten (de zogenaamde autonome ontwikkeling), zoals het Besluit Huisvesting dat eisen stelt aan de stalsystemen (maximale emissies per dier) die worden toegepast.

Het is lastig te bepalen welk deel van de vergunde ruimte (milieuvergunningen) die nu nog niet zijn gerealiseerd op korte termijn (bijvoorbeeld binnen 3 jaar) wel zullen zijn gerealiseerd. De vergunningen van veehouderijen worden systematisch door gemeenten en provincie geregistreerd; informatie over concrete initiatieven of plannen van veehouders om te investeren (of juist niet) is veel minder goed toegankelijk.

In dit MER is daarom de volgende aanpak gehanteerd:

- Op basis van de vergunde rechten van de veehouderijen in de gemeente en omgeving is de (vergunde) milieubelasting in beeld gebracht. Dus de milieubelasting op basis van de vergunde stalsystemen en het vergund aantal dieren per type.
- Uitgaande van de normen (maximale emissie per dierplaats) uit het Besluit Huisvesting is ingeschat hoe de milieubelasting zich ontwikkelt indien het nu vergund aantal dieren is gehuisvest in stallen volgens die maximale emissiewaarden. Dus het huidig vergund aantal dieren per type en de emissie per dier voldoet aan de eisen uit dit besluit.
- Uitgaande van de CBS landbouwtellingen is op gemeenteniveau een inschatting gemaakt van het verschil tussen het vergund aantal dierplaatsen (vergunningen) en de opgave van het daadwerkelijk aantal dieren dat gemiddeld aanwezig is (CBS mei tellingen).
- De milieubelasting op het gebied van geur en ammoniak op basis van de huidige vergunde situatie en op basis van het Besluit Huisvesting is vervolgens met dat verschil "gecorrigeerd" om ten behoeve van de effectvergelijking de alternatieven te kunnen vergelijken met de referentiesituatie (referentiesituatie CBS).

In onderstaande tabel is het verschil tussen het vergund aantal dierplaatsen en de daarvan afgeleide ammoniakemissie en geuremissie en de opgave van de veebezetting uit de CBS-tellingen inzichtelijk gemaakt. Uitgedrukt in de emissie van ammoniak bedraagt dit verschil circa 32% en uitgaande van de geuremissie circa 33%.

Tabel 8

Vergelijking vergunde veestapel met opgave CBS landbouwtellingen

	Cbs Aantal	Vergund Aantal	Bezetting	Vergund NH3	Cbs NH3	Vergund Ou	Cbs Ou
Melk- en kalkoeien (>= 2 jaar)	2827	5166	55%	50519	27646	0	0
Zoogkoeien (>= 2 jaar)	601	1199	50%	6358	3187	0	0
Jongvee voor de melkveehou- derij	3038	5107	59%	19924	11852	0	0
Vleeskalver- en	5901	9542	62%	52551	32499	330619	204463
Fokstieren, ov rundvee >2 jr	377	198	190%	1882	3583	0	0
Schapen	1662	2966	56%	2079	1165	23134	12963
Geiten	27	35	77%	45	35	508	392
Biggen	99105	106564	93%	38892	36170	655124	609268
Fokvarkens*	30592	32749	93%	110282	103018	606809	566842
Vlees- varkens	106688	186165	57%	332545	190576	3491977	2001193
Leghennen en ouderdieren van legghennen	420878	744331	57%	80414	45470	189797	107320
Vlees- kuikens	1073324	1942129	55%	141252	78063	466110	257597
Ouderdieren van vlees- kuikens	32200	59011	55%	14400	7858	32657	17820
Kalkoenen	138888	130045	107%	77477	82745	201570	215277
Konijnen	7614	15698	49%	4716	2287	0	0
Edelpelsdier- en	64098	65149	98%	17279	17000	0	0
Paarden en pony's	1156	2145	54%	9138	4925	0	0
				959753	648079	5998305	3993134
					68%		67%

* Biggen op % fokvarkens gezet

Dit verschil wordt veroorzaakt door verschillen in wijze van registreren (locatie inrichting versus locatie eigenaar), functionele leegstand (afvoeren van slachtvee, schoonmaken het stallen), het feit dat bedrijven in opbouw zijn en daarom de vergunde ruimte nog niet volledig benutten, bedrijven gestopt zijn maar vergunningen nog niet zijn ingetrokken of omdat bedrijven structureel of vanwege marktomstandigheden hun vergunde ruimte niet benutten.

Wanneer rekening wordt gehouden met de functionele leegstand die al is verdisconteerd in de wettelijke emissiefactoren per dier (gemiddeld 5 tot 10%) en bedrijven die in opbouw zijn, is de latente vergunde ruimte op basis van deze vergelijking circa 20% tot 30%. In de berekeningen die verder op in deze MER zijn opgenomen, is uitgegaan van een verschil (correctiefactor CBS) van 25%.

5.3

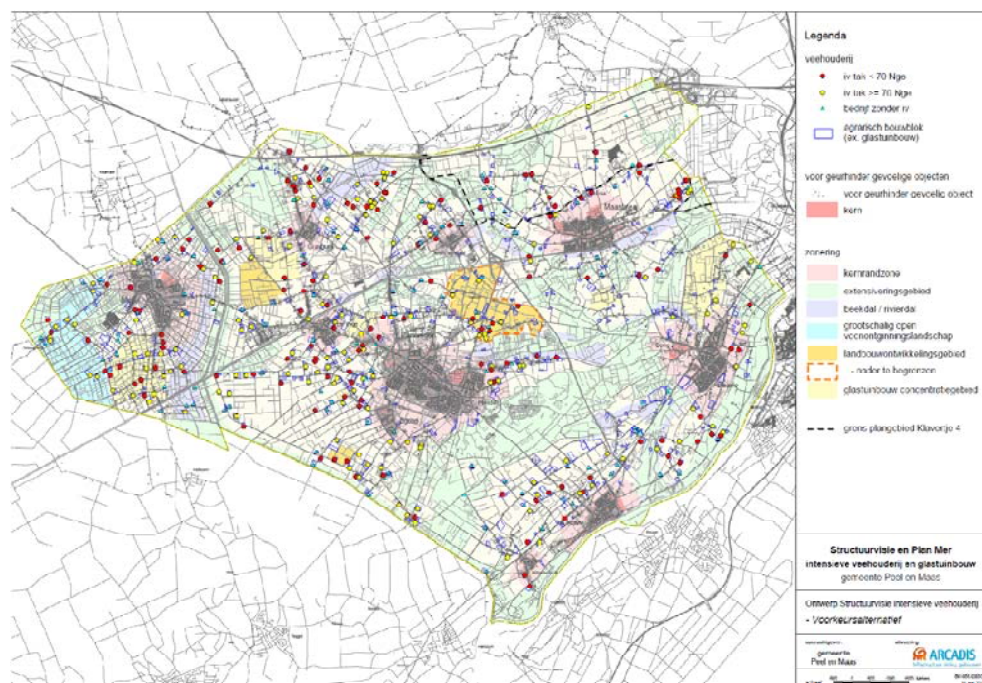
VOORKEURSALTERNATIEF

Het voorkeursalternatief is gelijk / vergelijkbaar met het beleid zoals dit is opgenomen in de structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw. Met dit alternatief worden de mogelijke effecten van de ontwikkelingsruimte zoals deze wordt geboden in beeld gebracht.

In de Structuurvisie IV en Glastuinbouw wordt beleid ontwikkeld voor het mogelijk maken van groei binnen de sectoren intensieve veehouderij en glastuinbouw. Het voorgestelde beleid komt zoveel mogelijk overeen met een alternatief in het MER. Het voorkeursalternatief (vka) is het alternatief dat de meeste voorkeur geniet. In onderstaand VKA uit zich dat in de mogelijkheid voor het bieden van (beleidsmatige) ontwikkelingsruimte, ook ten aanzien van solitaire locaties, en het aanvullend beschermen van het woon en leefklimaat en enkele (landschappelijke) kwaliteiten. Binnen dit alternatief wordt alleen ingezet op de zoekgebieden landbouwontwikkeling en concentratiegebieden glastuinbouw die het meest geschikt zijn voor schaalvergroting en nieuwvestiging. Dit betreft de nader begrensde LOG's Egchel en Snepheide. Voor de glastuinbouw zijn dit de concentratiegebieden Tangbroek, de Kievit en Platveld. De overgebleven concentratiegebieden faciliteren alleen de groei voor de bestaande bedrijven binnen het concentratiegebied. Nieuwvestiging en ontwikkeling kan voor de glastuinbouw tot 5 ha als referentiemaat en maximaal 10 ha. Wanneer er een ontwikkeling plaats vindt boven de referentiemaat dient er een bijdrage geleverd te worden aan de gebiedsinpassing door middel van de grondexploitatie.

Afbeelding 25

Afbeelding VKA,
intensieve veehouderij

Vanwege de geschiktheid van het LOG, de gemeentelijke grondpositie en daarmee gemeentelijke sturingsmogelijkheden over de invulling van het LOG, wordt nieuwvestiging in eerste instantie beperkt tot het LOG Egchelse Heide. Deze is nader begrensd naar aanleiding van de mogelijkheden en uitgeefbaarheid van percelen. Voor de verdere ontwikkeling van het LOG wordt een ontwikkelplan opgesteld. Hierin is de maximale maat benoemd van 4 ha bouwvlak. Wanneer er geen intensieve veehouderij meer ontwikkeld kan worden, maximaal 6 nieuwvestigingen of tot de huidige belasting van het woonklimaat in Egchel (achtergrondbelasting geur), in het LOG Egchelse heide wordt er ingezet op nieuwvestiging in LOG Snepheide.

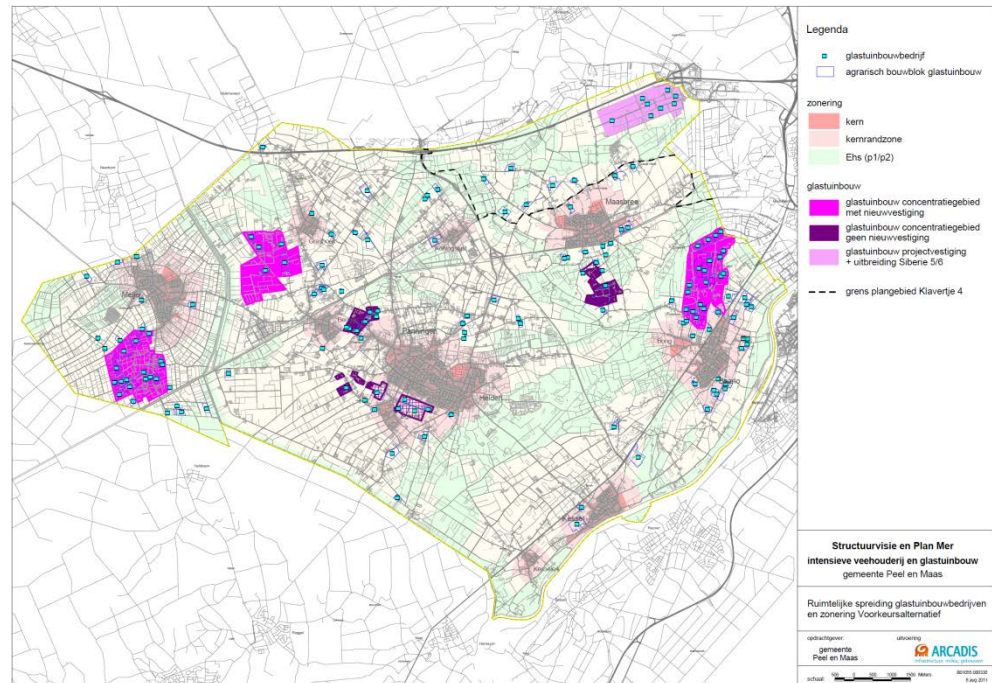
Voor de intensieve veehouderij is het mogelijk voor locaties gelegen in het verwevingsgebied (inclusief de niet-begrensde delen van het LOG) door te groeien tot de referentiemaat van 1,5 ha. Met de inzet van aanvullende kwaliteit kan maximaal tot 2,5 ha ontwikkeld worden. Hierbij is de beperking afhankelijk van de gebiedskarakteristieken en – kwaliteiten. Glastuinbouw kan ontwikkelingen tot de referentiemaat van 3 ha op solitaire locaties. Met de inzet van aanvullende kwaliteit, de glasban(k)regeling, kan dit maximaal tot 5 ha.

In de 'bos- en natuurgebieden' en rivier en beekdalen zijn beperkingen aan de verdere ontwikkeling van de beide sectoren. Voor beide sectoren geldt dat er geen verdere uitbreiding mogelijk is in het bos- en natuurgebied (in het raadsbesluit ten behoeve van vaststelling Structuurplan buitengebied Peel en Maas is benoemd dat bedrijven binnen het bos en natuurgebied een normale afweegbare uitbreidingsmogelijkheid hebben mits deze niet zijn gelegen in het extensiveringsgebied als het gaat om intensieve veehouderij en de ecologische hoofdstructuur als het gaat om glastuinbouw. Voor de intensieve veehouderij geldt dat er alleen voor aanpassing vanuit dierenwelzijn 15% uitbreiding mogelijk is in de rivier en beekdalen, mits deze niet op het bestaande bouwvlak gerealiseerd kan worden.

Glastuinbouw kan hier uitbreiden overeenkomstig solitaire locaties mits deze de openheid niet aantasten.

Afbeelding 26

Afbeelding VKA, glastuinbouw

Het woon- leefklimaat wordt beschermd doormiddel van een 'kernrandzone'. Binnen de kernrandzone geldt een stand-still principe voor de intensieve veehouderij en glastuinbouw bedrijven. Hier wordt het bouwvlak van het vigerende bestemmingsplan als maximale maat gehanteerd. Een verdere schaalvergroting hier is niet wenselijk en mogelijk. Voor de intensieve veehouderij wordt een uitzondering gemaakt voor de bedrijven die de aanpassingen voor het Besluit dierenwelzijn niet op het huidige bouwvlak kunnen uitvoeren. Deze bedrijven kunnen in aanmerking komen voor een éénmalige uitbreiding van maximaal 15%.

KWALITEITSKADER PEEL EN MAAS

Met het Kwaliteitskader Peel en Maas wordt invulling gegeven aan het Limburgs Kwaliteitsmenu van de provincie Limburg. Doelstelling van het kwaliteitskader is dat ontwikkelingen in het buitengebied een positieve bijdragen gaan leveren aan de kwaliteit van dat buitengebied. Bij ontwikkelingen in het buitengebied van de gemeente Peel en Maas is het (concept) Kwaliteitskader Peel en Maas van kracht. In het gemeentelijk kwaliteitskader worden de provinciale aspecten nader ingevuld. Hierbij wordt invulling gegeven aan de basiskwaliteit, inzet van landschappelijke inpassing en wettelijke waterberging / waterneutraal bouwen, maar ook aanvullende kwaliteit. De inzet van aanvullende kwaliteit is benoemd in het kwaliteitskader Peel en Maas. De omgang is afhankelijk van het betreffende gebied en de karakteristieke waarden. Voor glastuinbouw sluit de aanvullende kwaliteit volledig aan op de provinciale glasban(k)regeling. Bij de bouw van 1 m2 glas boven de referentiemaat (voor solitaire glastuinbouwlocaties) dient 2 m2 bestaand glas worden gesloopt.

Samengevat

- Inzet op de meest geschikte zoekgebieden landbouwontwikkeling en glasconcentratiegebied voor nieuwwestiging;

- Overige concentratiegebieden geven uitbreidingsruimte aan bestaande glastuinbouwbedrijven in de betreffende gebieden;
- Solitair glas in kwetsbare gebieden heeft beperkte of geen doorgroei mogelijkheden;
- Solitair glas in minder kwetsbare gebieden heeft beperkte doorgroei mogelijkheden;
- Landschappelijke inpassing van glastuinbouw in alle gebieden waarbij de kwantiteit en kwaliteit gekoppeld zijn aan de aanwezige waarden;
- Aanvullende kwaliteitsimpuls voor uitbreiding van solitair glas boven de referentiemaat en bij nieuwvestiging zonder sloop bestaand glas in de gemeente Peel en Maas.

Tabel 9

Samengevat beleid

Ontwerp-structuurvisie IV
en Glas (= vka).*Nieuw = nieuwvestiging.*

Gebiedstypologieën	Intensieve veehouderij		Glastuinbouw	
	Nieuw	Uitbreiding	Nieuw	Uitbreiding
Kernrandzone	Nee	Huidige rechten vigerend Bestemmingsplan Buitengebied max. 15% ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Huidige rechten vigerend Bestemmingsplan Buitengebied
Bos- en natuurgebied	Nee	Huidige rechten vigerend Bestemmingsplan Buitengebied max. 15% ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Huidige rechten vigerend Bestemmingsplan Buitengebied
Rivier- en Beekdal	Nee	Huidige rechten vigerend Bestemmingsplan Buitengebied max. 15% ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Ja, mits beekdal open blijft, referentiemaat 3 ha. Maximale maat 5 ha.
Grootschalig open veenontginningslandschap	Nee	Ja, mits in verweving maximale maat 1,5 ha	Nee	Ja, referentiemaat 3 ha. Maximale maat 5 ha.
Grootschalig open ontginningslandschap / kleinschalig half open ontginningslandschap / oude verdichte bouwlanden	Nee	Ja, mits in verweving referentiemaat 1,5 ha, maximale maat 2,5 ha	Nee	Ja, referentiemaat 3 ha. Maximale maat 5 ha.
Landbouwontwikkelingsgebied Egchelse Heide	Ja	Ja, maximaal 4 ha per nieuwvestiging Maximaal 6 nieuwvestigingen of omschakelingen (conform raadsbesluit voormalig gemeente Helden) (mits er een knelpunt in de gemeente Peel en Maas wordt opgelost)	Nee	Nee

Gebiedstypologieën	Intensieve veehouderij		Glastuinbouw	
	Nieuw	Uitbreiding	Nieuw	Uitbreiding
Landbouwontwikkelingsgebied Snepheide en Laagheide	Ja	Ja, maximaal 2,5 ha, mits LOG Egchel is uitontwikkeld. Maximaal 3 nieuwvestigingen of omschakelingen (mits er een knelpunt in de gemeente Peel en Maas wordt opgelost)	Nee	Ja, referentiemaat 3 ha. Maximale maat 5 ha.
Concentratiegebied Egchel (-oost / west) / Kaumeshoek / Vlasrooth	Nee	Ja, in principe maximaal 1,5 ha, uitgezonderd maatwerk	Nee	Ja, referentiemaat 5 ha. Maximale maat 10 ha.
Concentratiegebied Tangbroek / Kievit / Platveld	Nee	Ja, in principe maximaal 1,5 ha, uitgezonderd maatwerk	Ja	Ja, referentiemaat 5 ha. Maximale maat 10 ha.

Varianten beperkte groei en meer groei

Voor het voorkeursalternatief zijn varianten benoemd. Deze varianten laten een bandbreedte zien ten aanzien van de groeiverwachting en mogelijke gevolgen. De groeiverwachting wordt in beeld gebracht via twee varianten:

- Beperkte groei: per saldo geen groei van de economische omvang van bestaande bedrijven. De omvang van modelmatig ingeschatte “stoppers” wordt herverdeeld onder “potentiele groeiers”. Wel is er een zekere groei via de nieuwvestiging van intensieve veehouderijen.
- Meer groei: Per saldo groei van bestaande bedrijven, voor zover dat mogelijk is (milieuruimte en planologische ruimte). Daar bovenop ook groei via de nieuwvestiging van intensieve veehouderijen.

In de bijlagen van het MER is beschreven hoe deze varianten voor de intensieve veehouderijen en de daaraan gekoppelde modelberekeningen voor de thema's geur en ammoniak technisch zijn uitgewerkt. De twee varianten voor glastuinbouw geven een inzicht in de effecten bij een herverdeling van de glastuinbouw met gelijkblijvend oppervlakte en een herverdeling inclusief groei van 25 % in oppervlakte.

5.4

STERKE STURING

Het alternatief sterke sturing brengt de gevolgen in beeld van een sterkere afwaartse beweging vanuit kwetsbare gebieden en een meer regionale (boven gemeentelijke) sturing op groei ontwikkeling. Dit om een beeld te kunnen geven van de effecten van een meer gestuurde afwaartse beweging van solitaire intensieve veehouderij en glastuinbouw locaties. Hierbij wordt, met name voor glastuinbouw, ingezet op een regionale, boven gemeentelijke sturing. Bovengemeentelijke sturing is met name ingezet vanuit de huidige gebiedsontwikkeling in Klavertje 4. Binnen deze gebiedsontwikkeling is ruimte voor grootschalige glastuinbouwontwikkeling.

De gebieden die het meest geschikt zijn voor de grootschalige vestiging en ontwikkeling van intensieve veehouderij en glastuinbouw worden in het alternatief sterke sturing hier ook voor gebruikt. Deze gebieden borgen de ruimte voor de marktvraag gericht op de schaalvergroting en intensivering. Daarnaast worden die gebieden die meer kwetsbare functies bevatten beschermd door een beperktere uitbreidingsmogelijkheid voor de intensieve veehouderij en glastuinbouw.

Intensieve veehouderij

De kernen krijgen een sterkere bescherming binnen dit alternatief. De kernrandzone wordt respectievelijk 400 meter en 600 meter voor de kleine kernen en grotere kernen, en zijn daarmee 200 meter groter dan in het voorkeursalternatief. In deze zone geldt dat de intensieve veehouderij geen verdere uitbreidingsruimte krijgt dan de huidige rechten in het vigerende Bestemmingsplan Buitengebied.

Gericht op de natuurwaarden, vermindering van uitstoot stikstof op de natuurgebieden en kwetsbare soorten wordt de gebiedscategorie bos- en natuurgebieden aangevuld met een zone van 500 meter rondom de Natura 2000-gebieden. Dit heeft met name een effect voor het gebied rondom de Natura 2000-gebieden Deurnsche Peel & Mariapeel en de Grote Peel.

In de gebiedscategorie rivier- en beekdalen, de bos- en natuurgebieden en de zone rondom de Natura 2000-gebieden geldt dat de intensieve veehouderij geen verdere uitbreidingsruimte krijgt dan de huidige rechten in het vigerende Bestemmingsplan Buitengebied.

De intensieve veehouderijen buiten de extensiveringsgebieden, de ruimte kernrandzones en de zone rondom de Natura2000-gebieden kunnen ontwikkelen tot de maximum maat van 1,5 hectare. Verdere groei is binnen dit alternatief in principe niet mogelijk. De bedrijven die een verdere schaalvergroting of intensivering willen inzetten hebben deze mogelijkheid in de aangewezen landbouwontwikkelingsgebieden.

In de LOG's geldt een maximum maat van 2,5 hectare. Wanneer alle ontwikkelruimte is vergeven binnen het LOG Egchel komt het LOG Snepheide aan bod. Omschakeling (het benutten van een bestaand bouwvlak niet zijnde IV voor een tak intensieve veehouderij) is gelijkgeschakeld aan nieuwvestiging.

Bij nieuwvestiging en omschakeling in de LOG's dient er een bijdrage geleverd te worden aan de afwaartse beweging binnen de gemeente Peel en Maas. Dit betekent dat er een bestaande intensieve veehouderij binnen de gemeente Peel en Maas dient te worden opgeheven. Hierdoor verkrijgt de gemeente extra mogelijkheid voor sturing op de ruimtelijke mogelijkheden, milieu ruimte en de inzet van de afwaartse beweging.

Glastuinbouw

De glasconcentratiegebieden de Kievit, Platveld en Tangbroek zijn het meest geschikt. Daarnaast is er boven regionaal het projectvestigingsgebied 'klavertje 4'. Klavertje 4 bestaat onder andere uit Siberië en Californië. Voor een gedeelte liggen deze projectvestigingsgebieden binnen de gemeente Peel en Maas. De projectvestiging kent een optimale inrichting voor grootschalige glastuinbouwontwikkeling waarbij tevens rekening is gehouden met aanverwante bedrijvigheid en de aan en afvoer.

De projectvestigingsgebieden kunnen de grootschalige uitstraling van de glastuinbouw, aantal verkeersbewegingen en andere (milieu-) effecten veel beter dragen. Naast de projectvestiging wordt er ingezet op ontwikkeling van de meest kansrijke concentratiegebieden, Platveld, Kievit en Tangbroek. Deze concentratiegebieden hebben de beste mogelijkheden voor ontwikkeling en nieuwvestiging. Dit in verband met de ligging ten aanzien van de infrastructuur en kwetsbare gebieden alsook de mogelijkheden ten aanzien van synergie voordelen.

In de projectvestiging is de nieuwvestiging en uitbreiding 'onbeperkt'. Daarentegen is de uitbreidings- en nieuwvestigingsruimte in de concentratiegebieden beperkt tot de referentiemaat van 5 hectare en de mogelijkheid om door te groeien naar 10 hectare met de inzet van aanvullende kwaliteitsbijdrage. De aanvullende kwaliteitsbijdrage richt zich in zijn geheel op de sloop van bestaande glastuinbouw. Hierdoor ontstaat er een gestimuleerde afwaartse beweging.

De solitaire glastuinbouw, over het algemeen bestaand uit relatief kleine oppervlakten die verspreid gelegen zijn door het landschap, krijgt geen ruimte voor grootschalige doorontwikkeling. De solitaire glastuinbouw mag beperkt door ontwikkelen tot de referentiemaat van 1,5 ha, met de mogelijkheid tot maximaal 3 hectare (met de inzet van aanvullende kwaliteitsbijdrage). Dit geeft nog voldoende uitbreidingsruimte die overeenkomt met de naastgelegen functies.

De inzet van de gemeentelijke glasba(n)kregeling, bij overschrijding van de referentiemaat, geeft invulling aan de afwaartse beweging van glastuinbouw die is gelegen in of in de nabijheid van meer kwetsbare functies. De veelal kwetsbare gebieden, vanuit natuur oogpunt, de landschappelijke waarden en het woon en leefklimaat, zullen in de loop der jaren geleidelijk worden gevrijwaard van glastuinbouw. De glasopstand op de bedrijven die stoppen omdat er geen opvolging is voor de bedrijfsvoering, de concurrentie niet kunnen volgen of andere redenen zal worden gesloopt.

Samengevat

- Keuze voor de beste locatie voor concentratie van glastuinbouw.
- Sturing van grootschalige glastuinbouw naar de projectvestigingsgebieden.

- Sturing op afwaartse beweging voor de meer kwetsbare en gevoelige gebieden.
- Stimulering van verplaatsing.

Tabel 10

Samengevat alternatief
sterke sturing

Gebiedstypologieën	Intensieve veehouderij		Glastuinbouw	
	Nieuw	Uitbreiding	Nieuw	Uitbreiding
Kernrandzone (+ 200 meter tov VKA voor intensieve veehouderij, 400 meter kleine kernen en 600 meter grote kernen). Voor glastuinbouw gelijkblijvend	Nee	Huidige rechten vigerend bestemmingsplan buitengebied max. 15 % ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Huidige rechten vigerend bestemmingsplan buitengebied
Bos- en natuurgebied (voor intensieve veehouderij aangevuld met een zone van 500 meter rondom Natura 2000-gebieden). Voor glastuinbouw gelijkblijvend.	Nee	Huidige rechten vigerend bestemmingsplan buitengebied max. 15 % ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Huidige rechten vigerend bestemmingsplan buitengebied
Rivier- en beekdalen	Nee	Huidige rechten vigerend bestemmingsplan buitengebied max. 15 % ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Ja, mits beekdal open blijft, referentiemaat 1,5 ha en maximale maat 3 ha
Grootschalig open veenontginningslandschap (voor intensieve veehouderij aangevuld met oude verdichte bouwlanden)	Nee	Huidige rechten vigerend bestemmingsplan buitengebied max. 15 % ten behoeve van dierenwelzijn	Nee	Ja referentiemaat 1,5 ha en maximale maat 3 ha
Grootschalig open ontginningslandschap / kleinschalig half open ontginningslandschap / oude verdichte bouwlanden	Nee	Ja, mits in verweving referentiemaat 1,5 ha en maximale maat 2,5 ha	Nee	Ja referentiemaat 1,5 ha en maximale maat 3 ha
Landbouwontwikkelingsgebied Egchel en Snepheide	Ja	Ja, maximaal 2,5 ha, met uitzondering van Egchel, 4 ha	Nee	Ja referentiemaat 1,5 ha en maximale maat 3 ha
Concentratiegebied Egchel (-oost / -west) / Kaumeshoek / Vlasrooth	Nee	Ja, maximaal 1,5 ha	Nee	Ja referentiemaat 5 ha en maximale maat 10 ha
Concentratiegebied Tangbroek / de Kievit / Platveld	Nee	Ja, maximaal 1,5 ha	Ja	Ja referentiemaat 5 ha en maximale maat 10 ha

Varianten beperkte groei en meer groei

Voor het thema glastuinbouw zijn, net als voor het voorkeursalternatief, twee varianten benoemd. Deze varianten laten een bandbreedte zien ten aanzien van de groeiverwachting en mogelijke gevolgen. De groeiverwachting wordt in beeld gebracht via twee varianten: 0% en 25% groei. De twee varianten voor glastuinbouw geven een inzicht in de effecten bij een

herverdeling van de glastuinbouw met gelijkblijvend oppervlakte en een herverdeling inclusief groei van 25 % in oppervlakte.

In de bijlagen van het MER is beschreven hoe deze varianten voor de intensieve veehouderijen en de daaraan gekoppelde modelberekeningen voor de thema's geur en ammoniak technisch zijn uitgewerkt. Daarin is aangegeven dat binnen het alternatief sterke sturing een variant "meer groei" voor het thema intensieve veehouderij niet is uitgewerkt.

Het alternatief Sterke sturing heeft meer gebieden met beperkingen dan het Vka. Dientengevolge zijn er in de modelmatige benadering meer stoppers en veel minder groeiers onder de bestaande bedrijven. Bovendien is de maximale bouwblok grootte geringer dan in het Vka (1,5 hectare versus 2,5 hectare). In de variant "sterke sturing, beperkte groei" wordt de economische omvang van de "modelmatige stoppers" herverdeeld over de "modelmatige groeiers", door die modelmatige groeiers met circa maximaal 50% te laten groeien. Daarnaast worden er 9 nieuwvestigingen gerealiseerd. De herverdeling zorgt er voor dat alle nge's van de stoppers bij de groeiers terecht komen (per saldo nulgroei binnen de bestaande bedrijven). Daarnaast wordt door de nieuwvestiging een groei van bijna 15% gerealiseerd.

Omdat bij de variant "sterke sturing, beperkte groei" reeds een groeipercentage van maximaal 50% nodig is voor de herverdeling van de nge's, wordt een verdere groei binnen deze beleidsmatige aanduidingen niet als reële optie gezien en is uitwerking daarvan niet mogelijk/zinvol. Anders geformuleerd: het alternatief sterke sturing biedt minder ruimte voor groei van de sector intensieve veehouderij dan het voorkeursalternatief.

5.5

ONTWIKKELRUIMTE IN HET NIEUWE BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED

De Commissie m.e.r. hanteert in haar advisering en toetsing als basisregel dat alles waarover een nieuw besluit kan worden genomen onderdeel is van het voornemen. Toegespitst op het MER dat vooral in gaat op de milieueffecten van de intensieve veehouderij en glastuinbouw, betekent dit dat het voornemen is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- De begrenzing van de bouwblokken zoals deze straks gestalte krijgt in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Hoeveel ruimte wordt er geboden voor uitbreiding van bebouwing zonder dat hiervoor een nieuwe planologische procedure voor hoeft te worden doorlopen?
- Welke flexibiliteitsmogelijkheden biedt het bestemmingsplan? Welke besluiten kan het college nemen zonder dat hiervoor een nieuw besluit van de raad (vaststelling bestemmingsplan) nodig is. Hierbij gaat het om de ontheffings- en wijzigingsbevoegdheden van het college voor het vergroten van de bouwblokken en de mogelijkheden voor omschakeling naar een andere functie, bijvoorbeeld van agrarisch bouwblok naar een bouwblok voor een intensieve veehouderij.

De structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw bevat de kaders voor de ontwikkelingsmogelijkheden die worden geboden in het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Het beleid uit de structuurvisie wordt vertaald in de regels en de plankaarten van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied. Deels wordt dat vertaald in directe bouwtitels (begrenzing bouwblokken), deels via indirecte mogelijkheden, zoals via wijzigingsbevoegdheden van het college. Het is ook mogelijk dat voor ontwikkelingen, passend binnen het beleid uit de structuurvisie, aparte planologische procedures worden gevolgd.

Bij het opstellen van dit MER is uitgegaan van het beleid zoals opgenomen in de ontwerp structuurvisie. De wijze waarop dit beleid exact juridisch wordt vertaald in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied is nog niet bekend.

Om een beeld te kunnen geven van de ontwikkelruimte binnen de begrensde bouwblokken, is in het kader van het MER een analyse gedaan op basis van een concept versie van de bouwblokken. Deze analyse is als input gebruikt om een inschatting te kunnen geven van de effecten van het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing.

Intensieve veehouderij

Op basis van de begrenzing en aanduiding van bouwblokken uit het concept ontwerp bestemmingsplan is het bebouwingspercentage van de bestaande bouwvlakken in beeld gebracht.

Tabel 11

Percentage bebouwing op concept bouwblokken, naar grootte van de tak intensieve veehouderij

	1-20%	20-40%	40-60%	60-80%	Totaal
1-40 nge i.v.	15	26	4	1	46
40-70 nge i.v.	9	15	6	0	30
>= 70 nge i.v.	18	77	23	1	119
Totaal	42	118	33	2	195
%-totaal	21%	61%	17%	1%	100%

Uit deze tabel blijkt dat, op basis van deze concept begrenzing, er voor de meeste intensieve veehouderijen nog mogelijkheden zijn om belangrijke ontwikkelingen door te voeren binnen het bouwblok. Dus zonder dat daarvoor een nieuwe planologische procedure nodig voor zou zijn.

In de doorrekening van het worstcase-alternatief (alleen voor intensieve veehouderij, thema's geur en ammoniak) is rekening gehouden met opvulling van de bouwblokken, in relatie tot de aanwezige milieuruimte. Ook is het effect van uitbreidingen van bouwblokken meegenomen. Het effect van het opvullen van de bouwblokken is apart aangegeven.

Glastuinbouw

Op basis van het concept ontwerp bestemmingsplan is het bebouwingspercentage van de bestaande bouwvlakken met de aanduiding glastuinbouw in beeld gebracht. Dit bebouwingspercentage is over het algemeen redelijk hoog. Van de bestaande bouwvlakken is 80-100% vol bebouwd en is 60-80% (nagenoeg) vol bebouwd (zie onderstaande tabel).

Tabel 12

Percentage bebouwing op concept bouwblokken met aanduiding glastuinbouw

	1-20%	20-40%	40-60%	60-80%	>80%	Totaal
% aantal bedrijven	5 %	10 %	26 %	46 %	13 %	100%
Aantal bedrijven	7	14	37	65	19	142

HOOFDSTUK

6 Gebieds- en effect beschrijving

6.1

WIJZE VAN BEOORDELEN

Dit hoofdstuk beschrijft het effect van de alternatieven op de verschillende milieuaspecten. Het effect is getoetst op basis van verschillende criteria.

Studiegebied

Het gebied waar het MER betrekking op heeft is het gebied dat valt binnen de grenzen van de structuurvisie en het bestemmingsplan voor het buitengebied. De effecten van de m.e.r.-plichtige activiteiten kunnen verder reiken dan dit plangebied, dit is afhankelijk van het milieuaspect. De omvang van dit zogenaamde studiegebied verschilt daarom per milieuaspect.

Planhorizon

Op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is een bestemmingsplan maximaal 10 jaar geldig. De planhorizon ligt dus 10 jaar na vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied, circa 2022.

Beoordelingsschaal

In het MER zijn de effecten van de alternatieven op verschillende aspecten in beeld gebracht en vergeleken met de referentiesituatie. De referentiesituatie is de huidige situatie en autonome ontwikkeling zonder het voornemen in de vorm van de structuurvisie en het bestemmingsplan. Per aspect worden één of meer criteria gebruikt voor de effectbeoordeling. De effectbeoordelingen zijn, afhankelijk van de beoordelingscriterium, indien mogelijk kwantitatief in beeld gebracht. De effecten zijn kwalitatief beoordeeld met onderstaande zeven punts-beoordelingsschaal.

Tabel 13

Zeven punts
beoordelingsschaal

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie.
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie.
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie.
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie.
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie.
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie.

Relevante beoordelingscriteria

De milieueffecten van het voorgenomen beleid en de alternatieven zijn beschreven aan de hand van de beoordelingscriteria, die samen met de gemeente bepaald zijn in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, zie onderstaande tabel. De beoordelingsaspecten staan in de volgorde van de lagenbenadering: eerst komt de onderste laag van bodem en water, daarna natuur (inclusief de milieuthema's ammoniak en NOx) en landschap, vervolgens de (leef)milieuthema's geur, fijn stof, geluid, licht vanuit kassen, gezondheid en duurzaamheid. Tenslotte infrastructuur en verkeer, ontwikkelingsmogelijkheden intensieve veehouderij en glastuinbouw.

De genoemde beoordelingsaspecten en beoordelingscriteria gelden grotendeels voor zowel de intensieve veehouderij als de glastuinbouwsector. Specifieke beoordelingsaspecten voor de intensieve veehouderij zijn ammoniak, geur, fijn stof en gezondheid. Voor de glastuinbouwsector zijn dit de beoordelingsaspecten licht, energie/uitstoot en NOx.

Tabel 14
Beoordelingscriteria

Aspect	Criterium	Intensieve veehouderij	Glastuinbouwsector
Bodem en water	Effecten op de kwantiteit en kwaliteit (regionaal) van het watersysteem (grond- en oppervlaktewater)	Niet relevant Uitgangspunt is waterneutraal bouwen en vloeistofdichte vloeren	Relevant vanwege verhardingen en grote bouwblokken en mogelijke grondwaterafhankelijke systemen als gietwater. Voor waterkwaliteit minder relevant, vanwege vergunningseisen als vloeistofdichte vloeren en substraatteelt
	Effecten op bodemstructuur & geomorfologie	Relevant, door uitbreiding van bouwvlakken	Relevant, door uitbreiding van bouwvlakken
Natuur	Depositie van ammoniak op natura 2000-gebied, beschermde natuurmonumenten en overige natuur	Relevant, stalemissies dragen bij aan ammoniak- en stikstofdepositie	Minder relevant, bij toepassing van warmtekrachtkoppel is er beperkte uitstoot van NOx, met een bijdrage aan stikstofdepositie
	Barrière werking en ruimtebeslag	Relevant bij gebiedsontwikkeling in LOG's en beperkt door oppervlakte bouwvlak	Relevant bij gebiedsontwikkeling in concentratiegebieden en beperkt door oppervlakte bouwvlak
	Verdroging van waardevolle en beschermde gebieden	Minder relevant, onttrekking en-of warmte koude opslag kunnen gering effect hebben	Relevant, onttrekking voor productie kunnen effect hebben
	Waardevolle en beschermde soorten, soortbescherming Flora- en Faunawet	Niet relevant, informatieplicht schuift door naar meer concrete initiatieven	Niet relevant, informatieplicht schuift door naar meer concrete initiatieven
Landschap en cultuurhistorie en archeologie	Invloed op cultuurhistorische elementen, structuren, patronen en waardevolle gebieden	Relevant, doorsnijden van bepalende structuren of aantasting landschappen	Relevant, doorsnijden van bepalende structuren of aantasting landschappen

Aspect	Criterium	Intensieve veehouderij	Glastuinbouwsector
	Invloed op openheid, bepalende structuren en waardevolle landschappen	Relevant, doorsnijden van bepalende structuren of aantasting landschappen	Relevant, doorsnijden van bepalende structuren of aantasting landschappen
	Invloed op de archeologische waarden	Relevant, bij aanleg van gebouwen en of bouwwerken is mogelijk aantasting van waarden	Relevant, bij aanleg van gebouwen en of bouwwerken is mogelijk aantasting van waarden
Geur	Leefklimaat binnen de bebouwde kom	Relevant, stalemissies leveren bijdrage aan geurhinder	Niet relevant, glastuinbouw kent geen bijdrage geurhinder
	Leefklimaat buiten de bebouwde kom	Relevant, stalemissies leveren bijdrage aan geurhinder	Niet relevant, glastuinbouw kent geen bijdrage geurhinder
Fijn stof	Fijn stof verkeer	Relevant, toename (vracht-)verkeer	Relevant, toename (vracht-)verkeer
	fijn stof intensieve veehouderij	Relevant, toename door IV en specifiek pluimveehouderij	Niet relevant, geen uitstoot fijn stof uit kassen
Geluid	Verandering in geluidsemissie bij geluidsgevoelige categorieën; bebouwde kom gevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden	Relevant, vanwege geluidsemissie van (ventilatie-)systemen en toe- of afname (vracht-)verkeer	Relevant, vanwege geluidsemissie van (ventilatie-)systemen en toe- of afname (vracht-)verkeer
Licht	Licht vanuit stallen en kassen	Niet relevant, geen noemenswaardige uittrekking licht uit stalsystemen	Relevant, door mogelijk gebruikt assimilatiebelichting
Gezondheid	Gezondheidsaspecten van de veehouderij/ glastuinbouw	Relevant, vanwege onder andere effect fijn stof, maar geen dosis-effectrelatie op dit planniveau beschikbaar.	Minder relevant, vanwege onder andere effect fijn stof, maar geen dosis-effectrelatie op dit planniveau beschikbaar.
Duurzaamheid	Duurzame energie / cradle to cradle op bedrijfsniveau	Relevant vanwege mogelijkheden	Relevant vanwege mogelijkheden
	Duurzame energie/ cradle to cradle op gebiedsniveau	Relevant vanwege mogelijkheden bedrijfsniveau overstijgend	Relevant vanwege mogelijkheden bedrijfsniveau overstijgend
Verkeer en infrastructuur	Invloed op de verkeersontsluiting / -afwikkeling, toe- of afname intensiteit en as-last	Relevant door toename van vrachtverkeer op lokale wegen en cumulatie	Relevant door toename van vrachtverkeer op lokale wegen en cumulatie
	Invloed op de verkeersontsluiting / -afwikkeling, ligging van concentratiegebieden	Relevant door toename van vrachtverkeer	Relevant door toename van vrachtverkeer

Aspect	Criterium	Intensieve veehouderij	Glastuinbouwsector
	Invloed op verkeersveiligheid.	Relevant door toename van vrachtverkeer en samengaan met kwetsbare verkeersdeelnemers	Relevant door toename van vrachtverkeer en samengaan met kwetsbare verkeersdeelnemers
	Effect ondergrondse en bovengrondse infrastructuur	Relevant, ligging bepaald mogelijkheden gebiedsontwikkeling en solitaire ontwikkeling	Relevant, ligging bepaald mogelijkheden gebiedsontwikkeling en solitaire ontwikkeling

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbouw en werkwijze van de effectbeschrijving per aspect.

Tabel 15

Opbouw en werkwijze per aspect

Opbouw	Onderwerpen
Methodiek	Beoordelingscriteria
Huidige situatie en autonome ontwikkeling	Beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling (samen de referentie, 0, voor de beoordeling van de alternatieven) in relatie tot de beoordelingscriteria voor zover nog niet beschreven in het hoofdstuk milieugebruiksruimte voor ammoniak, geur en fijn stof.
Effecten en effectbeoordeling	Beschrijving van de effecten van de alternatieven en varianten. Aansluitend beoordeling van de effecten ten opzichte van de referentie.
Mitigerende en compenserende maatregelen	Beschrijving van mogelijkheid / noodzaak om effecten van het VKA te verzachten (mitigeren) of te compenseren.
Leemten in kennis en informatie	Beschrijving van (eventuele) ontbrekende kennis / informatie over de referentiesituatie en effecten die de oordeel- en besluitvorming kunnen belemmeren.
Conclusies	Samenvattende conclusies van de effecten en effectbeoordeling.

6.2

BODEM EN WATER

6.2.1

EFFECT OP REGIONAAL WATERSYSTEEM

Methodiek

Intensieve veehouderijen en de glastuinbouwsector kunnen het grond- en oppervlaktewatersysteem beïnvloeden. Dit door grondwateronttrekkingen (bijvoorbeeld veedrenking, zodat geen leidingwater hoeft worden ingezet) en bodemenergiesystemen. De mate waarin deze systemen kunnen worden ingezet hangt af van de bodemopbouw, de grondwaterkwaliteit en van juridische beperkingen. De beoordeling daarvan past niet bij het niveau van dit MER en is van belang voor de individuele vergunningprocedure (en eventueel daaraan gekoppelde project-MER procedure). Vanuit het waterschap gelden voor ruimtelijke ontwikkelingen in de veehouderij en glastuinbouwsector dezelfde eisen als voor andere ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de uitbreidingen van dorpen. Deze maatregelen zijn dat er waterneutraal moet worden gebouwd en dat piekbelastingen op het oppervlaktewater moeten worden voorkomen. Voor het extra verhard oppervlak (daken van schuren, wegen, parkeren enz.) dient waterberging te worden gerealiseerd. Dit past binnen het beleid om zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied alvorens het af te voeren.

Omdat de intensieve veehouderijen waterneutraal opereren (uitgangspunt) is het niet nodig om de effecten op grond- en oppervlaktewatersystemen, in het MER in beeld te brengen. Ook in de glastuinbouwsector wordt de toename van bouwblokken en terreinverharding gecompenseerd door waterneutraal te bouwen (realisatie van infiltratie- of bergingsvoorzieningen). Wel kan het gebruik van hemelwater (vermindering van grondwateraanvulling) als gietwater leiden tot geringe effecten op het grond- en oppervlaktewatersysteem. Onttrekking van grondwater en oppervlaktewater is voor nieuwe locaties niet aan de orde, tenzij er een bestaande bron wordt 'ingeleverd'.

Het effect op het regionaal watersysteem laat zich meten aan de effecten op de grondwaterkwantiteit en oppervlaktewaterkwantiteit. Daarnaast is het effect op de waterkwaliteit bepaald. Door grootschalige ontwikkelingen en of intensiveringen van deze sectoren kunnen er kansen en of belemmeringen ontstaan op het aspect bodem en water. Deze kansen en of belemmeringen zijn beoordeeld met het criterium "effect op het ruimtelijk schaalniveau van beïnvloeding van het watersysteem". Als laatste criterium is het hydrologische effect op de beekdalen beoordeeld. Tenslotte zijn de mogelijkheden voor het benutten van aardwarmte beoordeeld.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Volgens de ecohydrologische Atlas van de provincie Limburg liggen er in het projectgebied meerdere van belang zijnde natuurgebieden. Het verschilt per gebied of dat deze zeer gevoelig of niet gevoelig zijn voor verdroging. Ook verschilt het per gebied in hoeverre deze gebieden zijn ontwikkeld. Ter plaatse van het concentratiegebied Tangbroek zijn de meeste ecohydrologische gebieden gelegen. Verder liggen deze gebieden verspreid over het projectgebied.

In het (ontwerp) Provinciaal Waterplan 2010-2015 zijn de kristallen waarden opgenomen. Een deel van het projectgebied namelijk het concentratiegebied Platveld valt binnen het grondwaterbeschermingsgebied boringsvrije zone Roerdalslenk, zone III. Naast de kristallen waarden zijn ook de blauwe waarde opgenomen. Het concentratiegebied Tangbroek en Platveld zijn gelegen in de omgeving van prioritair voor verdroging gevoelige natuurgebieden. In de omgeving van Tangbroek is eveneens beekherstel gepland.

In het gebied zijn een aantal beekdalen aanwezig. De beekdalen zijn door erosie en uitslijting over de tijd lager in het landschap komen te liggen. Op de hogere randen van de beekdalen zijn de eerste woonplaatsen in het gebied ontwikkeld. De verschillende beekdalen in de gemeente betreffen laaglandbeken die verschillen in huidige milieukwaliteiten en landschappelijk zichtbaarheid. De Grote Molenbeekdal is een verdrogingsgevoelige beek / natuurgebied wat ook is onderkend in het provinciaal waterplan 2010-2015. Deze beekdalen zijn zeer gevoelig voor verdroging. Naast deze beekdalen zijn er in het gebied ook een aantal plassen/meren en is er een regionaal kanaal aanwezig.

Het overgrote deel van de intensieve veehouderij en glastuinbouwlocaties zijn solitaire locaties in het buitengebied. Ten noordwesten van de kern Baarlo is de dichtheid van het aantal solitaire locaties glastuinbouwbedrijven het grootst. Ook is er een grote dichtheid van glastuinbouwbedrijven gelegen ter plaatse van de toekomstige projectvestiging Siberië.

In de referentiesituatie zorgen een aantal van deze solitaire locaties voor grondwater- en oppervlaktewateronttrekking. Deze onttrekking is groter naar mate de dichtheid van het aantal solitaire locaties toeneemt zoals het geval is ten noordwesten van de kern Baarlo. In de gemeente Peel en Maas zijn geen waterwingebieden gelegen. Wel is het grondwaterbeschermingsgebied en tevens boringsvrije zone Roerdalslenk, zone II,I gelegen in de gemeente Peel en Maas.

In het buitengebied van Peel en Maas zijn een aantal Natte Natuurparels (de (grond)waterafhankelijke VHR-gebieden en de overige prioritair en kansrijke verdroogde natuurgebieden) gelegen. Ten behoeve van de verdrogingbestrijding zijn rond de prioritair en kansrijke verdroogde gebieden bufferzones aangewezen, waarin de nadruk ligt op de uitvoering van maatregelen als peilopzet, beperking beregning, vermindering drainagecapaciteit en verhogen drainagediepte (waterconservering). Via de Verordening Waterhuishouding wordt het zogenaamde stand-still principe gehandhaafd in de bufferzones, hetgeen inhoudt dat nieuwe ontstekkingen niet zijn toegestaan.

In het buitengebied van de gemeente Peel en Maas ligt de rivier de Maas. Naast de Maas zijn binnen de gemeente Peel en Maas de volgende beken gelegen: Springbeek, Everlose Beek, Kwistbeek, Krayelsche Loop, Grote Molenbeek, Elsbeek, Heitraksche Loop en Eeuwelse Loop. Een viertal bekend zijn aangemerkt als KRW-lichaam, dit zijn:

- Peelkanalen;
- Everlose beek;
- Kwistbeek;
- Roggelse beek.

Voor deze waterlichamen zijn kwaliteitsdoelen vastgesteld. Deels zijn dit Europese en landelijke normen voor concentraties van stoffen. Daarnaast heeft Waterschap Peel en Maasvallei doelen afgeleid voor een aantal fysisch-chemische (waaronder nutriënten en zuurstof) en biologische parameters (waaronder watervegetatie/macrophyten en vis). Uiterlijk in 2027 moet aan alle doelen en normen worden voldaan.

Voor de bepaling van de huidige waterkwaliteit wordt gebruik gemaakt van de situatie die in 2009 is gerapporteerd in het waterbeheerplan 2010-2015 van het waterschap Peel en Maasvallei. Momenteel wordt in de Peelkanalen niet voldaan aan de normen voor nutriënten. Ook voor de Everlose beek en Roggelse beek wordt niet voldaan aan de normen voor stikstof. De Kwistbeek is wat betreft nutriënten in orde. Ook voor de biologische parameters geldt dat de doelstellingen (met uitzondering van waterflora en vis in de Peelkanalen) nog niet worden gehaald. Dit heeft naar verwachting deels te maken met de waterkwaliteit, maar ook factoren als oeverinrichting en hydrologie hebben hier een grote invloed op. Tot slot voldoen de concentraties van een aantal bestrijdingsmiddelen en zware metalen in het oppervlaktewater nog niet aan de geldende normen. De verwachting is dat de normen en doelstellingen ook in 2015 (einde van de huidige planperiode) nog niet gehaald zullen worden. Het waterschap stelt tijdens gebiedsprocessen met de verschillende gebiedspartners, waaronder de gemeente Peel en Maas, maatregelen vast om te waarborgen dat uiterlijk in 2027 wel aan de doelen voldaan kan worden.

Tabel 16

De huidige kwaliteit van de vier KWR-lichamen

Waterlichaam	Fosfaat	Stikstof	Macrofauna	Waterflora	Vis
Peelkanalen	Ontoereikend	Matig	Matig	Goed	Goed
Everlose beek	Ontoereikend	Zeer goed	Matig	Matig	Matig
Kwistbeek	Goed	Goed	Matig	Matig	Matig
Roggelse beek	Ontoereikend	Goed	Matig	Matig	Matig

De aanvoer van stoffen uit de kleinere waterlopen en sloten binnen de gemeente zijn mede bepalend voor de waterkwaliteit in de waterlichamen. Deze concentraties mogen dus niet toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Als dat wel het geval is, wordt de situatie in de waterlichamen verslechterd en komt het tijdig behalen van de doelen verder in gevaar. Bovendien geldt via de KRW het 'stand still' principe, wat betekent dat er geen verslechtering van de waterkwaliteit mag optreden (ten opzichte van het jaar 2000).

Effecten en effectbeoordeling

Water neutraal bouwen is een belangrijk uitgangspunt in beide alternatieven. De toename aan verhard oppervlak in het gebied dient volgens de daarvoor geldende randvoorwaarden van het waterschap gecompenseerd te worden. Daarnaast wordt het hemelwater gescheiden van het vuile water ingezameld. Het hemelwater wordt zo mogelijk in het gebied geïnfiltreerd of anderszins geretendeerd en bij extreme situaties vertraagd afgevoerd naar het oppervlaktewater. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het hydrologisch neutraal bouwen.

Effect op grondwaterkwaliteit

Bij uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderij moet er voldaan worden aan het hydrologisch neutraal bouwen waaronder infiltreren van regenwater. Er van uitgaande

dat door deze ontwikkeling bestaande locaties waar geen infiltratie van regenwater plaatsvindt zullen verdwijnen zal dit een positieve bijdrage leveren aan de grondwaterkwantiteit. In alle alternatieven wordt er gestuurd op afname van solitaire glastuinbouwlocaties en vooral voor bedrijven die gelegen zijn in de nabijheid van dorpskernen. Solitaire glaslocaties kunnen alleen door ontwikkelen wanneer ze zich bevinden in de meest geschikte gebieden. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat de grondwateronttrekking door solitaire bedrijven op ongeschikte plaatsen waaronder de Natte Natuurparels zal afnemen. In de glastuinbouwconcentratiegebieden zal de grondwateronttrekking hetzelfde blijven. Nieuwvestigingen krijgen geen mogelijkheid tot het onttrekken van grondwater. Door de nieuwvestigingen in de concentratiegebieden zal de infiltratie van hemelwater naar het grondwater in deze gebieden afnemen. De infiltratie van hemelwater naar het grondwater zal ter plaatse van de verdwenen solitaire glastuinbouwlocaties juist toenemen. De totale ontwikkeling heeft voor het voorkeursalternatief een licht positief effect (+/0) op de grondwaterkwantiteit. Het alternatief sterke sturing zal een nog wat positiever effect (+) hebben op de grondwaterkwantiteit omdat daarbij nog sneller oud glas door nieuw glas zal worden vervangen door meer verplaatsingen en de kwaliteitseis tot sloop van oud glas. In de variant met meer groei van de glastuinbouw zal de infiltratie naar het grondwater meer afnemen ten opzichte van 0% groei. In samenhang met de eerder genoemde verbeteringen is deze variant beoordeeld als neutraal (0) voor het voorkeursalternatief en licht positief (o/+) voor alternatief sterke sturing.

Effect op oppervlaktewaterkwantiteit

In alle alternatieven wordt er gestuurd op een afname van solitaire glastuinbouwlocaties en vooral voor bedrijven die gelegen zijn in de nabijheid van dorpskernen. Solitaire locaties kunnen zich alleen door ontwikkelen wanneer ze zich bevinden in de meest geschikte gebieden. Deze ontwikkeling zorgt ervoor dat de oppervlaktewateronttrekking en oppervlaktewaterlozing door solitaire bedrijven op ongeschikte plaatsen waaronder de KRW-lichamen zal afnemen. In de concentratiegebieden zal de oppervlaktewateronttrekking hetzelfde blijven. Nieuwvestigingen krijgen geen mogelijkheid tot het onttrekken van oppervlaktewater. De bestaande bedrijven in de concentratiegebieden zullen dezelfde hoeveelheid water blijven afvoeren op het oppervlaktewater. De bedrijven in de concentratiegebieden die zich nieuwvestigingen en waar schaalvergroting plaatsvindt, zullen alleen in extreme situaties afvoeren op het oppervlaktewater.

Het totale effect op de oppervlaktewaterkwantiteit is voor het voorkeursalternatief licht positief (+/0) en positief (+) voor het alternatief sterke sturing. In de variant meer groei glastuinbouw zal de totale afvoer naar het oppervlaktewater afnemen en de kans op piekafvoeren in extreme situaties toenemen. In samenhang met de eerder genoemde verbeteringen is deze variant beoordeeld als neutraal (0) voor het voorkeursalternatief en licht positief (o/+) voor alternatief sterke sturing.

Effect op waterkwaliteit

Uitgangspunt is dat de intensieve veehouderij door maatregelen (zoals vloestofdichte vloeren) in het kader van vergunningen geen emissies naar het grond- en oppervlaktewater

veroorzaakt. De effectbeoordeling concentreert zich dan ook op de gevolgen van de glastuinbouwsector.

In de glastuinbouwsector zal het hemelwater gescheiden van het vuile water worden ingezameld. Dit zal worden toegepast bij de bedrijven die zich nieuw vestigen in de concentratiegebieden en bij bedrijven waar schaalvergroting plaatsvindt. Door deze ontwikkeling zal er geen extra vervuild water terecht komen in het grondwater en het oppervlaktewater waaronder de KRW-lichamen. Eventuele hoeveelheden van bestaande vervuilde lozingen op het oppervlaktewater en grondwater zullen in de alternatieven afnemen. Dit omdat bedrijven die schaal vergroten voor het totale bedrijf moeten voldoen aan de randvoorwaarden van het waterschap. En een deel van de bestaande solitaire glastuinbouwlocaties zal op den duur verdwijnen. In de concentratiegebieden kunnen op een collectieve wijze zuiveringen plaatsvinden van vervuild water.

Het effect op de waterkwaliteit is voor alle alternatieven en varianten beoordeeld als positief (+).

Effect op de beekdalen

In het voorkeursalternatief kunnen de solitaire locaties alleen door ontwikkelen in geschikte gebieden en beperkt in de beekdalen. Daarnaast liggen de concentratiegebieden niet in de beekdalen. Dat zal een positief effect hebben op de beekdalen. Door bovenstaande ontwikkeling zal het schaalniveau in de ruimte waarop grondwater en oppervlaktewater onttrekking plaatsvindt een lichte verschuiving betekenen richting de concentratiegebieden. Dit heeft in het voorkeursalternatief een licht positief effect en in sterke sturing een positief effect op het grondwater en oppervlaktewater ten opzichte van de huidige situatie.

Het voorkeuralternatief is gericht op sloop van een deel van de glastuinbouw bedrijven die gelegen zijn in de beekdalen. Dit betreft bestaande vaak oudere kascomplexen, die gesloopt worden ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe kassen. De nieuwe kassen voldoen aan de strengste richtlijnen, ook voor de toekomst. Dit heeft in de beekdalen een licht positief effect op de grondwaterstand en het oppervlaktewater (0/+). In de variant met meer groei van de glastuinbouw zal dit effect wat minder zijn (0). Sterke sturing heeft een positief effect op de beekdalen.

Effect op het ruimtelijk schaalniveau van beïnvloeding van het watersysteem

In het voorkeursalternatief wordt er gestuurd op afname van solitaire glastuinbouwlocaties in het algemeen en vooral voor bedrijven die gelegen zijn in de nabijheid van dorpskernen. Solitaire locaties kunnen alleen door ontwikkelen wanneer ze zich bevinden in de meest geschikte gebieden. Verder wordt de glastuinbouw meer geconcentreerd in de concentratiegebieden. Door bovenstaande ontwikkeling zal het schaalniveau in de ruimte waarop effecten op de bodemkwaliteit en geomorfologie afnemen wat voor het voorkeursalternatief is beoordeeld als 0/+ en voor sterke sturing als positief (+).

Tabel 17

Totale effectscores aspect regionaal watersysteem

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Effect op de grondwaterkwantiteit	0/+	0	+	0/+

Effect op de oppervlaktewaterkwantiteit	0/+	0	+	0/+
Effect op de waterkwaliteit	+	+	+	+
Effect op ruimtelijk schaalniveau van beïnvloeding van het watersysteem	0/+	0/+	+	+
Effect op de beekdalen	0/+	0	+	+

Mitigerende en compenserende maatregelen

De toename van grondwater en oppervlaktewater onttrekkingen kan voor een deel gecompenseerd worden door maatregelen. Zo kunnen er infiltratie voorzieningen gerealiseerd worden in de concentratiegebieden ter bevordering van hemelwaterinfiltratie. Daarnaast kan het hemelwater afkomstig van intensieve veehouderij bedrijven gebruikt worden door de glastuinbouwbedrijven. Op deze manier zal er minder grondwater en oppervlaktewater onttrokken hoeven worden.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

Conclusies

Het voornemen leidt tot neutrale en positieve effecten op de waterkwantiteit en waterkwaliteit. Dit door het mogelijk maken van vernieuwingen in de glastuinbouw die leiden tot minder gebruik van grond- en oppervlaktewater en tot meer gesloten systemen. Beide alternatieven hebben een (licht) positief effect op het schaalniveau van beïnvloeding van het watersysteem en op de beekdalen.

6.2.2

EFFECTEN OP BODEMKWALITEIT EN GEOMORFOLOGIE

Methodiek

Het voornemen met betrekking tot de glastuinbouwsector en intensieve veehouderij kan zorgen voor effecten op geomorfologie en de kwaliteit van de bodem. Ontgravingen of andere ingrepen in het plangebied hebben mogelijk een effect op de gelaagdheid in de bodem, daarnaast kunnen specifieke kenmerken aangetast worden. Nagegaan is in hoeverre bestaande specifieke kenmerken door de voorgenomen activiteit worden beïnvloed. Het effect op de landschappelijke waarden die verbonden zijn met de zichtbaarheid van de geomorfologische waarden is beschreven in de paragraaf landschap.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Binnen de gemeente Peel en Maas zijn verschillende geomorfologische eenheden aanwezig. Zo liggen er in het projectgebied:

- Lage heuvels, ruggen en welvingen met bijhorende vlakten en laagten.
- Niet-dalvormige laagten.
- Niet-waaiervormige laagten.
- Geïsoleerde lage heuvels, ruggen, welvingen en lage dijkvormen.
- Terrasvormen.
- Matig diepe dalen (5-30 m diep).

Bodem- en grondwatervervuiling

Voor de gemeente Peel en Maas is een bodemfunctiekaart beschikbaar welke is vastgesteld op 1 februari 2011. In deze bodemfunctiekaart in de gemeente conform het Besluit bodemkwaliteit ingedeeld in de functies wonen, industrie en overig (natuur en landbouw). In 2005 hebben de individuele gemeenten Meijel, Helden en Maasbree een bodemkwaliteitskaart en een bodembeheerplan vastgesteld. Voor de voormalige gemeente Kessel is destijds geen bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan opgesteld. Het Besluit bodemkwaliteit bevat een overgangsrecht voor bestaande bodemkwaliteitskaarten. De gemeente Peel en Maas maakt voor haar bodemkwaliteitskaarten nog gebruik van dit overgangsrecht. De gemeente Peel en Maas is voor haar beheersgebied op dit moment bezig met het actualiseren van de bodemkwaliteitskaart.

In de Kempen, zowel Nederlandse als Belgische, is een grootschalige verontreiniging aanwezig van bodem, grondwater en oppervlaktewaterbodems door zinkgerelateerde zware metalen. De bovengrond/ bouwvoor is vervuild geraakt door zware metaalgehalten doormiddel van atmosferische depositie van de zinkfabrieken. Het betreft 5 zinkfabrieken in België en 1 in Budel-dorpplein. Onder leiding van het projectbureau actief bodembeheer de Kempen is een onderzoek uitgevoerd naar de normoverschrijding van onder andere cadmium in de bodem en gewassen. Binnen de gemeente Peel en Maas is geen (verhoogde) overschrijding aangetroffen.

Door interpretatie van de zware metaalgehalten in de bovengrond en de uitkomst van grondwatermodelberekeningen is een inschatting gemaakt van het verspreidingsgebied van zware metalen in het grondwater. De gemeente Peel en Maas maakt geen onderdeel uit van het diffuus beïnvloed gebied. Wel is er de mogelijkheid voor het aantreffen van lokale punt vervuiling. Lokaal kunnen er piekbelastingen aanwezig zijn door het historisch gebruikt van zinkassen als stabilisatie / fundament. Het gebruik van zinkassen leidt niet altijd tot een verhoogde grondwater vervuiling, dit is afhankelijk van verschillende factoren (open of afgedicht, dikte van het pakket en leeftijd). Het risico van gebruik van grondwater voor dierdrenking en beregening in gebied dat diffuus is beïnvloed is gering op meer dan 18 meter diepte (merendeel van onttrekkingen vindt plaats op filterdiepte 20 meter - maaiveld).

Binnen de gemeente is geen voormalige stortplaats aanwezig die behoort tot de categorie waar een mogelijk humaan risico aanwezig is. In de provincie Limburg zijn 18 voormalige stortplaatsen aanwezig die een humaan risico kunnen vormen. Deze locaties hebben prioriteit. Deze 18 locaties maken onderdeel uit van de 381 locaties in de provincie waar nader onderzoek nodig is voor het bepalen van mogelijke schade voor het milieu.

Effecten en effectbeoordeling

Voor de ontwikkeling van de glastuinbouw en intensieve veehouderij zal in beide alternatieven het duurzaam bouwen worden toegepast om de emissies van ongewenste stoffen naar het milieu te verminderen. Dit betekent dat geen uitloegbare materialen (lood, koper, zink) gebruikt worden in bebouwing of straatmeubilair.

Conform het beleid van de waterschappen dient het hemelwater dat vervuild is (afkomstig van wegen en parkeerplaatsen) eerst gezuiverd te worden (bijvoorbeeld middels een bodem- of bermassage) alvorens het wordt geïnfilteerd of vertraagd afgevoerd wordt naar

oppervlaktewater. De nieuwe ontwikkeling biedt ook kansen voor eventuele saneringen. Hiermee wordt verontreiniging van de bodem zoveel als mogelijk voorkomen.

De bouwactiviteiten van de alternatieven vinden plaats in gebieden die nu voor een groot deel in landbouwkundig gebruik zijn, waarbij de bodem reeds verstoord is door groundbewatering. Verstoring van de bodem als gevolg van bouwactiviteiten is hier dan ook nauwelijks aanwezig. Het effect op het karakteristieke reliëf van de bolle akkers en rivier- en beekdalen is beschreven onder paragraaf 'landschap, cultuurhistorie en archeologie' / subparagraaf invloed op openheid, bepalende structuren en waardevolle landschappen.

Doordat de solitaire locaties glastuinbouw zich alleen kunnen door ontwikkelen in de meest geschikte gebieden, zal dit niet tot nauwelijks effect hebben op de bodemkwaliteit en geomorfologie. De concentratiegebieden zijn namelijk al in landbouwkundig gebruik waarbij de bodem reeds verstoord is door groundbewatering.

In het alternatief sterke sturing wordt meer gestuurd op bedrijfsverplaatsingen naar de concentratiegebieden en het bovenregionale projectvestigingsgebied. Door bovenstaande ontwikkeling is het schaalniveau in de ruimte waarop effecten op de bodemkwaliteit en geomorfologie plaatsvinden kleiner dan in het voorkeursalternatief. De totale netto omvang blijft echter gelijk.

Het effect op bodem en geomorfologie is voor alle alternatieven en varianten per saldo beoordeeld als licht negatief (0/-).

Tabel 18

Totale effectscores aspect bodemkwaliteit en geomorfologie

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variante beperkte groei	Variante meer groei	Variante beperkte groei	Variante meer groei
Effect op bodemkwaliteit en geomorfologie	0/-	0/-	0/-	0/-

Mitigerende en compenserende maatregelen

Doordat in de alternatieven ontwikkelingsruimte wordt geboden voor glastuinbouw en intensieve veehouderij kunnen er licht negatieve effecten ontstaan op de bodemkwaliteit en de geomorfologie. Daarnaast kunnen er mede door deze ontwikkeling saneringen plaatsvinden welke een positief effect opleveren op de bodemkwaliteit.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

Conclusies

Alle alternatieven veroorzaken licht negatieve effecten op bodem en geomorfologie door verstoring van de bodem als gevolg van bouwactiviteiten.

6.3

NATUUR

Methodiek

De volgende criteria worden gehanteerd:

- Ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden.
- Ammoniakdepositie op Wav-gebieden.
- Ammoniakdepositie op overige natuur.
- Effecten op soorten.
- Barrièrewerking en ruimtebeslag.

Voor wat betreft ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en de overige natuur is vooral de ontwikkeling van de veehouderij van belang. De ontwikkelingen van de glastuinbouwbedrijven hebben geen invloed op de ammoniakdepositie. Indien glastuinbouwbedrijven stookinstallaties (WKK's) gebruiken, is er wel sprake van stikstofemissies. Gemiddeld genomen is de invloed daarvan op de stikstofdepositie kleiner dan van veehouderijen.

Aangezien op het niveau van dit MER de detailinformatie over soorten niet voorhanden is, is er op hoofdlijnen getoetst aan de effecten op soorten door invloed van de intensieve veehouderij en glastuinbouwsector. De intensieve veehouderij heeft beperkte invloed op barrièrewerking en ruimtebeslag. De invloed op barrièrewerking en ruimtebeslag wordt met name veroorzaakt door de glastuinbouwsector. Dit vanwege de grote bouwvlakken en mogelijke uitbreiding daarvan.

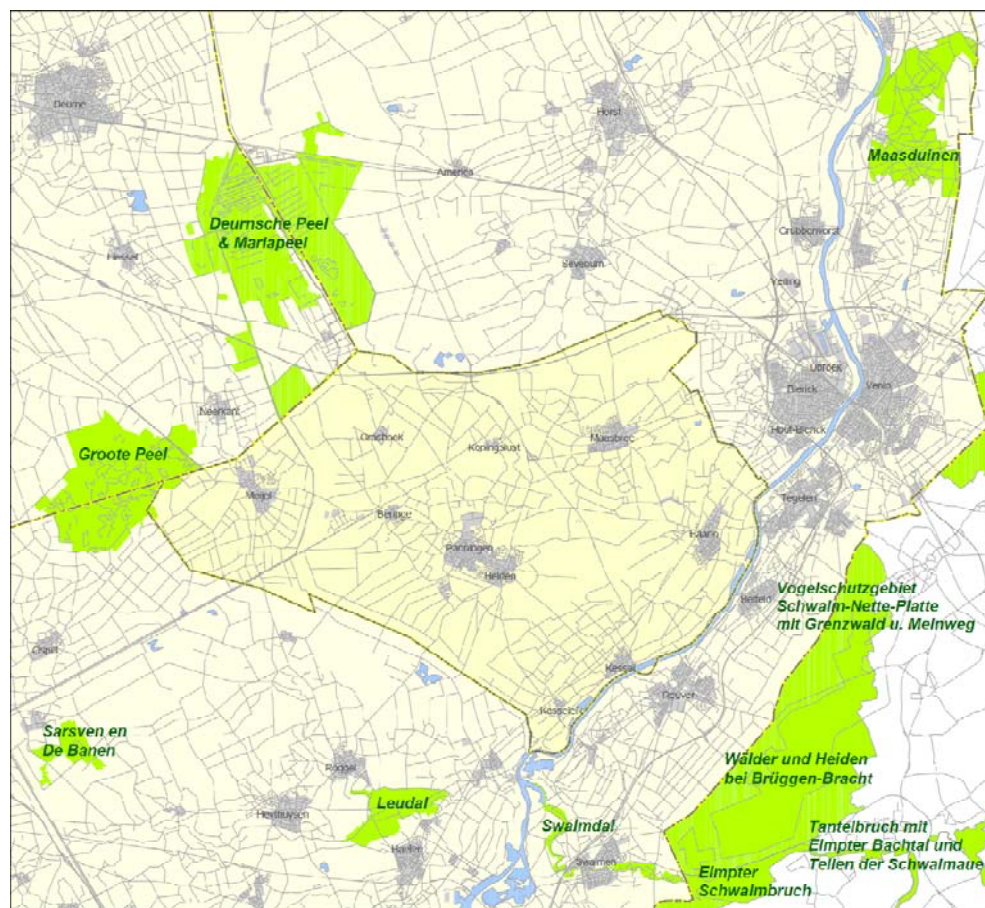
Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Natura 2000-gebieden

Binnen het grondgebied van de gemeente Peel en Maas is het Natura 2000-gebied de Grote Peel aanwezig. Een groot gedeelte van LOG en glastuinbouwconcentratiegebied Platveld ligt binnen de 3 km zone (een in het verleden vaak gebruikte afstandsmaat om invloeden uit te kunnen sluiten) rond het Natura 2000-gebied Grote Peel. Hetzelfde geldt voor LOG Snepheide en glastuinbouw-concentratiegebied de Kievit. De meest nabijgelegen Natura 2000-gebieden (Deurnsche Peel & Mariapeel, Sarsven en De Banen, Leudal, Swalmdal en Maasduinen) zijn weergegeven in onderstaande afbeelding. Ook zijn er een viertal Natura 2000-gebieden gelegen in Duitsland.

Afbeelding 27

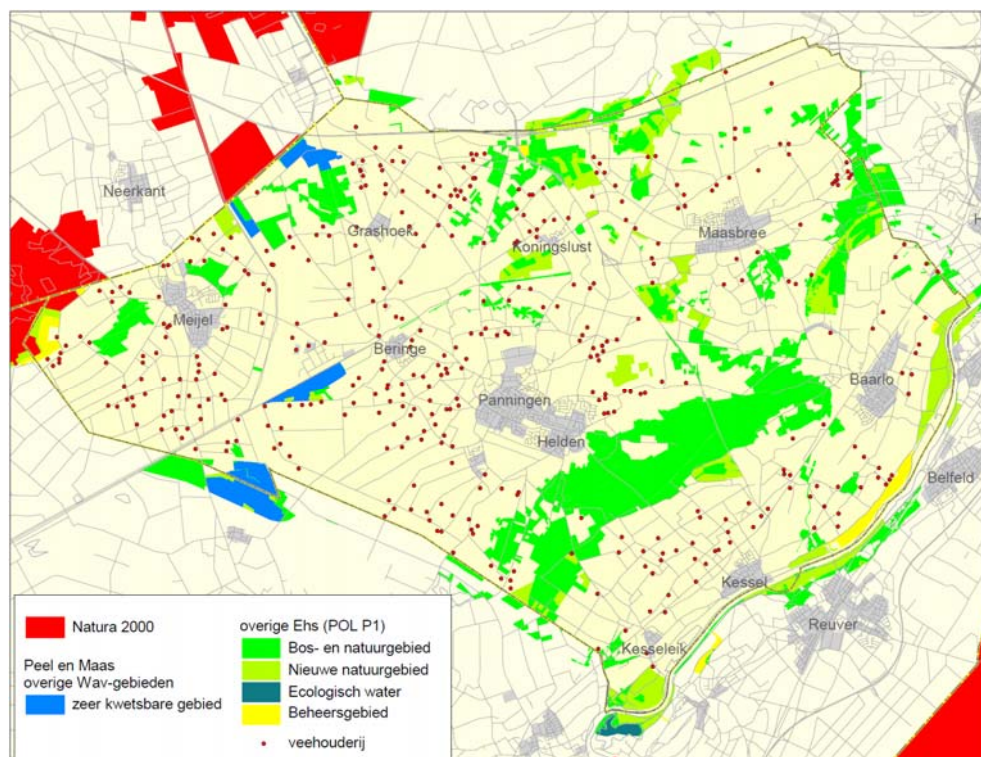
Natura 2000-gebieden

Wav-gebieden

In onderstaande afbeelding zijn de gebieden die beschermd worden in het kader van de Wet Ammoniak en Veehouderij weergegeven die gelegen zijn in en rondom het plangebied.

Afbeelding 28

Wav-gebieden en EHS

Overige natuur

In de gemeente Peel en Maas is een aantal EHS-gebieden gelegen. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid. Deze EHS gebieden, zoals deze zijn opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan (POL Perspectief 1) zijn weergegeven op bovenstaande afbeelding.

In de gemeente Peel en Maas zijn daarnaast een aantal prioritaire gebieden voor verdrogingsbestrijding gelegen. Ook zijn er beschermingsgebieden voor de Das aanwezig. Op de ambitiekaart uit het Provinciale Natuurbeheerplan zijn eveneens akkervogelgebieden weergegeven in de gemeente Peel en Maas.

In het kader van het Reconstructieplan is het "Actieplan bedreigde soorten, Reconstructiegebied Noord- en Midden-Limburg" opgesteld. De kern van het project was het opstellen van een lijst met maatregelen die ervoor moest zorgen dat de instandhouding van de "60" soorten genoemd in het reconstructieplan gewaarborgd was. Dit resulteerde in een lijst van 57 soorten, waar meer inzicht gewenst voor was over de taakstelling voor de reconstructie. De resultaten zijn in twee verschillende rapportages geordend: een soortenrapport en zes gebiedenrapporten. In het gebiedenrapport Helden zijn de zeldzame en bedreigde soorten weergegeven welke zich bevinden in de gemeente Peel en Maas. In onderstaande tabel zijn deze soorten weergegeven.

Tabel 19

Zeldzame en bedreigde soorten in het buitengebied van de gemeente Peel en Maas

Onderverdeling	Prioritaire soorten
Planten	Drijvende waterweegbree, akkerplanten
Insecten	Bont Dikkopje, Spiegeldikkopje, Kleine Parelmoervlinder, Heideblauwtje, Heivlinder, Rivierrombout, Kleine tanglibel, Gaffelibel, Zuidelijke overlibel, Bruin blauwtje,
Reptielen en amfibieën	Kamsalamander, Heikikker, Gladde slang
Vogels	Patrijs, Steenuil, Kerkuil
Vissen	Elrits, Bittervoorn, Grote modderkruiper
Zoogdieren	Das, Waterspitsmuis, Meervleermuis

Uit het gebiedenrapport Helden is te herleiden dat bovenstaande soorten zich veelal binnen de begrenzing van de EHS-gebieden en Wav-gebieden bevinden.

Effecten en effectbeoordeling

Ammoniakdepositie op Natura 2000

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde deposities van ammoniak weergegeven op de Natura 2000-gebieden in en in de omgeving van de gemeente Peel en Maas.

Tabel 20

Gemiddelde ammoniakdepositie (Mol/ha/jaar) op Natura 2000-gebieden voor de verschillende alternatieven

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en de Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmburch	Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	Wälder und Heiden bei Brüggel-Bracht
Huidige situatie, vergund	29,2	56,5	21,5	38,6	52,8	43,7	28	24,5	43,4
Huidige situatie vergund, correctie CBS	21,9	42,4	16,1	28,9	39,6	32,8	21	18,4	32,6
Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting	21,3	41,1	15,4	27,3	37,1	31,4	20,4	17,7	31,6
Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting	16	30,8	11,5	20,5	27,8	23,5	15,3	13,3	23,7
Voorkeursalternatief Variant beperkte groei	21,8	43,2	16	28,5	37,5	31,3	20,8	18	31,9
Voorkeursalternatief Variant meer groei	23,9	47,4	17,7	32,6	41,8	34,3	22,8	19,7	34,8
Alternatief sterke sturing Variant beperkte groei	21,8	43,3	15,9	27,2	37,8	30,4	20,6	17,8	31,4

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en de Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmbbruch	Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	Wälder und Heiden bei Brüggel-Bracht
Worst case Uitbreiding binnen bouwvlak	29,2	56,8	21,6	41,5	52,8	43	27,8	24,2	42,8
Worst case Bouwblokken en vergroting bouwblokken	33,8	66,7	25,5	47,2	61,7	50,3	32,2	28	49,1

De alternatieven zorgen, ten opzichte van de referentiesituatie waarbij rekening is gehouden met de lagere veebezetting (latente ruimte vergunningen) en het besluit Huisvesting, voor een toename aan ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland gelegen in de omgeving van de gemeente Peel en Maas. Relatief gezien zorgen het voorkeursalternatief beperkte groei en het sturingsalternatief beperkte groei voor de minst grote toename aan ammoniakdepositie.

Deze toename aan ammoniakdepositie is het grootst bij beide worst case varianten. Op basis van de Natuurbeschermingswet, de hoge stikstofbelasting en de gevoeligheid van de Natura2000-gebieden, is er geen milieugebruiksruimte voor een dergelijke worst-case ontwikkeling. Vanwege de "omgekeerde bewijslast" in de (huidige) Natuurbeschermingswet zal de gemeente in haar bestemmingsplan buitengebied en in de vergunningverlening moeten borgen dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij (en ook andere bronnen met emissies van stikstof) in Peel en Maas en de omliggende gemeenten zal gepaard moeten gaan met een per saldo afname van de stikstofbelasting. De vereist een verdere inzet van emissie reducerende maatregelen en een ontwikkeling van de veestapel binnen deze milieugebruiksruimte.

De negatieve beoordeling, ook bij VKA beperkte groei en sterke sturing beperkte groei, ontstaat mede door de veronderstelling dat de latente milieuruimte volledig wordt benut en dat de modelmatige aanname dat de implementatie van het Besluit Huisvesting niet gepaard gaat met een vergroting van de veestapel (om die investeringen te kunnen dragen). Dit is de voorgeschreven vergelijking van mogelijke effecten met een "aangepaste" referentiesituatie. Een groot deel van dit negatief effect wordt veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan ten opzichte van de nog beschikruimte ruimte in de vergunningen met circa 25%. Als er ook in de toekomst een dergelijke latente ruimte blijft bestaan, dus blijvend een verschil tussen vergunde rechten (als maximum) en de feitelijke veebezetting, dan zal het effect van de alternatieven met gelijkblijvende totale veestapel neutraal tot (licht) positief

zijn omdat het vee verdeeld wordt over minder maar grotere bedrijven op de plekken met de meeste milieuruimte.

De grootste afname van de depositie wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn klein. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een sterke toename van de veestapel waardoor de milieuwinst van het besluit Huisvesting weer (deels) teniet worden gedaan. Dit blijkt uit een hogere depositie bij VKA-meer groei en zeker bij het worstcasescenario.

Passende beoordeling

In het kader van de Natuurbeschermingswet en ook de aangekondigde provinciale verordening “Stikstof en Natura 2000” zijn de vergunde en daadwerkelijke gerealiseerde dierplaatsen in december 2004 de referentie voor de beoordeling van de mogelijke toename van stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden. Omdat de meeste habitatgebieden binnen de Natura 2000-gebieden gevoelig zijn voor verzuring en nu al een belasting van stikstof hebben die hoger is dan de kritische depositiewaarden, kan gesteld worden dat een dergelijke toename van stikstofdepositie conform de alternatieven niet past binnen de toetsingskaders. Bij een dergelijke toename van emissies, die binnen de planologische mogelijkheden theoretisch gezien zou kunnen plaatsvinden, zijn significante effecten immers niet op voorhand uit te sluiten. Dit vereist een zogenaamde Passende Beoordeling, ook al kan gesteld worden dat bij een adequate vergunningverlening een dergelijke ontwikkeling niet kan optreden. Die passende beoordeling is als afzonderlijke rapportage in de bijlage bij het MER opgenomen.

RESULTAAT PASSENDE BEOORDELING

In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor alle Natura 2000-gebieden tot een overschrijding van de kritische stikstofdepositie van verschillende stikstofgevoelige habitattypen. Ook in de toekomst (2020) is nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien. Met uitzondering van het Natura 2000-gebied Leudal leiden het voorkeursalternatief beperkte groei en het alternatief sterke sturing beperkte groei voor de overige Natura 2000-gebieden tot een afname aan stikstofdepositie in vergelijking met de huidige situatie – CBS. De overige alternatieven/varianten leiden tot een toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie – CBS in de onderzochte Natura 2000-gebieden.

Voor de Natura 2000-gebieden (zowel Nederlands als Duits) en alternatieven waarvoor een toename van de stikstofdepositie is voorzien, zijn significante effecten niet op voorhand uit te sluiten. Deze beoordeling is in het kader van de structuurvisie op te vatten als een risico-inschatting.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet (omgekeerde bewijslast) zal er bij het vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied met zekerheid uitgesloten moeten worden dat er een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden kan ontstaan. Indien dat op dat moment onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling PAS in aanpassing Natuurbeschermingswet) zal deze borging c.q. toets een plek moeten krijgen in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied.

Ammoniakdepositie op Wav-gebieden en overige natuur

In onderstaande tabel zijn de gemiddelde deposities weergegeven op de aanwezige Wav-gebieden en EHS-gebieden. Alle alternatieven zorgen voor een toename aan ammoniakdepositie op de Wav-gebieden en EHS-gebieden ten opzichte van de voor dit thema aangepaste referentiesituatie (Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting) Deze toename aan ammoniakdepositie is het groot in beide worst case alternatieven. Relatief gezien zorgen het voorkeursalternatief beperkte groei en het sturingsalternatief beperkte groei voor de minst grote toename aan ammoniakdepositie. Beide varianten in het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing beperkte groei scoren negatief (-). Beide worst case alternatieven scoren zeer negatief (--).

Tabel 21

Gemiddelde ammoniakdepositie (Mol/ha/jaar) op Wav-gebieden en overige EHS-gebieden

	Huidige situatie, vergund	Huidige situatie vergund, correctie CBS	Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting	Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting	Voorkeursalternatief Variant beperkte groei	Voorkeursalternatief Variant sterke groei	Alternatief sterke sturing Variant beperkte groei	Worst case Uitbreiding binnen bouwvlak	Worst case Bouwblokken en vergroting bouwblokken
Wav-gebied	353	265	256	192	266	293	275	360	438
Ehs-gebied "Bos en natuurgebied"	327	245	235	176	236	263	233	332	392
Ehs-gebied "Nieuwe natuurgebied"	238	178	176	132	235	259	235	323	366

Effecten op soorten

In het voorkeursalternatief beperkte groei blijft de veestapel en de totale omvang aan glas van bestaande locaties gelijk ten opzichte van de referentiesituatie. De productieruimte van stoppende bedrijven wordt verdeeld over de groeiende bedrijven in onder andere het buitengebied van Peel en Maas. Ook is er sprake van nieuwvestiging van intensieve veehouderijen. Het voorkeursalternatief beperkte groei zorgt door de nieuwvestiging en herverdeling van de productieruimte op bestaande intensieve veehouderijen voor een licht negatief effect (0/-) op de aanwezige zeldzame en bedreigde soorten welke zijn aangewezen in het gebiedenrapport Helden.

Het voorkeursalternatief meer groei voorziet in een groei aan intensieve veehouderij tot circa 25%. Ook is er sprake van nieuwvestiging van intensieve veehouderijen. In dit alternatief is eveneens sprake van groei van de glasopstand buiten Klavertje 4. De toename aan intensieve veehouderij en glastuinbouw zorgt voor een zeer negatief effect (--) op zeldzame en bedreigde soorten ten opzichte van de referentiesituatie.

In het alternatief sterke sturing beperkte groei vindt er een sterke sturing plaats op de herverdeling van de productieruimte van stoppende bedrijven. Zo worden er grotere kernrandzones aangehouden ter bescherming van het woon- en leefklimaat. Ook in dit

alternatief is er sprake van nieuwvestiging van intensieve veehouderijen. De veestapel en de totale omvang aan glas van bestaande locaties blijft gelijk ten opzichte van de referentiesituatie. Het alternatief sterke sturing beperkte groei scoort door de sterke sturing aan productieruimte voor IV en het gelijk blijven van de veestapel en totale omvang aan glas van bestaan locaties, en de nieuwvestigingen voor intensieve veehouderij licht negatief (0/-) ten opzichte van de referentiesituatie.

In het alternatief sterke sturing meer groei vindt er een groei van de glasopstand plaats tot circa 25%. Dit alternatief zorgt derhalve voor een zeer negatief (--) effect op zeldzame en bedreigde soorten ten opzichte van de referentiesituatie.

Door het opvullen van de ruimte op bestaande bouwblokken uit het concept bestemmingsplan buitengebied in het worst case alternatief alleen opvullen bouwblokken en daarnaast het benutten van planologische ruimte voor uitbreiding in het worst case alternatief bouwblokken en vergroting bouwblokken resulteert in een negatief effect (-) voor beide alternatieven.

Barrièrewerking en ruimtebeslag

In alle alternatieven neemt het ruimtebeslag door de intensieve veehouderij en glastuinbouwsector toe ten opzichte van de referentiesituatie. In hoeverre het ruimtebeslag en daarmee de barrièrewerking toeneemt in de alternatieven is afhankelijk van de mogelijkheid tot nieuwvestiging dan wel groei van beide sectoren. Ook is sturing in herverdeling van belang op eventuele barrière werking. Geconcludeerd kan worden dat het alternatief sterke sturing beperkte groei door de sturing in herverdeling en de nieuwvestiging van intensieve veehouderijen licht negatief (0/-) scoort ten opzichte van de referentiesituatie. In het voorkeursalternatief beperkte groei neemt het ruimtebeslag en daarmee de barrière werking toe door de nieuwvestigingen aan intensieve veehouderij. Ook vindt er in dit alternatief geen sturing plaats aan herverdeling waarmee het alternatief negatief (-) scoort ten opzichte van de referentiesituatie. Het voorkeursalternatief sterke groei, het alternatief sterke sturing sterke groei zorgen voor een negatief effect op barrière werking door de toename aan intensieve veehouderij en glastuinbouw. Derhalve scoren deze alternatieven zeer negatief (--) ten opzichte van de referentiesituatie. In beide worst case alternatieven neemt het ruimtebeslag door de intensieve veehouderij forst toe. Beide worst case alternatieven scoren daarmee zeer negatief (--) ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 22

Totale effectscores natuur

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing		Worst case	
	Variant beperkte groei	Variant sterke groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Uitbreiding binnen bouwvlak	Bouwblokken en vergroting bouwblokken
Ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden	-	-	-	n.v.t	--	--
Ammoniakdepositie op Wav-gebieden	-	-	-	n.v.t	--	--
Ammoniakdepositie op overige natuur	-	-	-	n.v.t	--	--
Effecten op soorten	0/-	--	0/-	--	-	-

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing		Worst case	
	Variant beperkte groei	Variant sterke groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Uitbreiding binnen bouwvlak	Bouwblokken en vergroting bouwblokken
Barrièrewerking en ruimtebeslag	-	--	0/-	--	--	--

Beoordeling t.o.v. aangepaste referentie (huidige situatie + cbs correctie + besluit Huisvesting)

Mitigerende en compenserende maatregelen

Stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens de AMvB-huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijk extra mitigerende maatregel. Indien de gemeente hiertoe besluit, is de voor de hand liggend om dit toe te passen bij omgevingsvergunningen (Wabo).

Een actief gemeentelijke beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten en planologische mogelijkheden voor hergebruik van bestaande veehouderijen kan helpen de vergunde emissie van ammoniak nog verder te doen dalen. Gezien de afstand tussen de veehouderijen in Peel en Maas en de Natura 2000-gebieden kunnen positieve effecten van een gemeentelijke gebiedsgericht beleid groot zijn. Ook kan de gemeente een bijdrage leveren aan de implementatie van het generiek beleid gericht op een versnelde afname van de emissie van ammoniak, o.a. door het gebruik van emissiearme stalsystemen en andere technieken om emissies te voorkomen en te beperken te stimuleren en, waar deze verplicht zijn, te controleren op een goede werking.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

Conclusies natuur

De alternatieven zorgen voor een toename aan ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland gelegen in de omgeving van de gemeente Peel en Maas, vergeleken met de voorgeschreven aangepaste referentiesituatie. Ook op de Wav-gebieden en EHS-gebieden zorgen de alternatieven voor een toename aan ammoniakdepositie. Deze toename aan ammoniakdepositie is het grootst bij beide worst case varianten, ook ten opzichte van de huidige vergunde situatie.

Het voorkeursalternatief meer groei, alternatief sterke sturing meer groei en beide worst case alternatieven zorgen voor de meest negatieve effecten op soorten en barrièrewerking en ruimtebeslag.

6.4

LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

6.4.1

EFFECT OP CULTUURHISTORISCHE ELEMENTEN, STRUCTUREN, PATRONEN EN WAARDEVOLLE GEBIEDEN

Methodiek

Zowel de intensieve veehouderij als de glastuinbouw zijn sectoren die de nodige impact hebben op het landschap. Door het formaat van de bedrijfsgebouwen kunnen grote invloeden ontstaan op het landschap van het verleden. In het plangebied zijn verschillende gebieden te onderscheiden die nog een helder beeld geven over de ontginningsgeschiedenis. De dragende structuren die zijn ontstaan in het verleden kunnen nu een belangrijke drager zijn van de landschappelijke structuur. Grootschalige ontwikkelen of verstoring van waardevolle gebieden kunnen een nadelig effect hebben op cultuurhistorische elementen. De herkenbaarheid van de cultuurhistorische identiteit van Limburg geldt als uitgangspunt bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk en stedelijk gebied. De archeologie, historische bouwkunst en historische geografie worden beschouwd als drie belangrijke bouwstenen van deze identiteit.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In de huidige situatie is er een grove onderverdeling te maken in de dragende historische structuren in het landschap. Enerzijds zijn er de oude gebieden zoals de kanaalzone en de hogere bosrandzone die een goed beeld geven van de historische ontwikkelingen in het gebied. De overige historische structuren zijn veelal onderhevig aan het agrarische vormingsproces. Dit betreft onder andere de beekdalen en het rivierdal met de hoogste historische en landschappelijke waarde. Daarnaast gelden de open bolle akkers en de kleinschalige landschappen als cultuurhistorische gebieden van hoge waarde. Lanen, wegbeplanting, erf en kavelbeplanting gelden veelal ook als cultuurhistorische waardevolle structuren.

Effecten en effectbeoordeling

De verschillende alternatieven hebben effecten op de cultuurhistorische waarde. De wijzigingen in de ruimte beïnvloeden de zichtbaarheid en leesbaarheid van het cultuurhistorisch landschap. Onderstaand zijn effecten per alternatief kort beschreven.

In het voorkeursalternatief wordt er gestuurd op afname van solitaire glastuinbouwlocaties in het algemeen en vooral voor bedrijven die gelegen zijn in de nabijheid van dorpskernen. Solitaire locaties kunnen alleen door ontwikkelen wanneer ze zich bevinden in de meest geschikte gebieden. In de concentratiegebieden voor glastuinbouw en de LOG's zal concentratie van glastuinbouw en intensieve veehouderij plaatsvinden, met mogelijk negatieve effecten op cultuurhistorische. De effecten buiten de concentratiegebieden zullen minder negatief zijn door sloop van oude kascomplexen als gevolg van kwaliteitsbepalingen. De ontwikkeling van intensieve veehouderij is in kwetsbare gebieden beperkt mogelijk en gebonden aan kwaliteitsverbetering. Per saldo is het effect neutraal ten opzichte van de referentiesituatie.

In het alternatief sterke sturing wordt gestuurd op nog meer concentratie en minder of kleinere solitaire locaties voor de glastuinbouw of intensieve veehouderij buiten de

concentratiegebieden en LOG's. Per saldo is het effect licht positief ten opzichte van de referentiesituatie.

De variant meer groei zal in alle alternatieven een (licht) negatief effect hebben ten opzichte van de referentiesituatie.

Tabel 23

Totale effectscores
landschap en
cultuurhistorie

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Invloed op cultuurhistorische elementen, structuren, patronen en waardevolle gebieden	0	-	0/+	0/-

Mitigerende en compenserende maatregelen

Als mitigerende maatregel is het wenselijk de ontwikkelingen in de concentratiegebieden te sturen met behulp van ontwikkelingsplannen en ruimtelijke visie. Hiermee zijn karakteristieke waarden binnen de concentratiegebieden te behouden en in te passen in de planvorming.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

Conclusies

De effecten op cultuurhistorische waarden in het landschap zijn neutraal voor het voorkeursalternatief en (licht) positief voor het alternatief sterke sturing als gevolg van concentratie in de minst kwetsbare gebieden. De variant meer groei heeft een negatieve invloed door het extra ruimtebeslag wat de cultuurhistorische waarden van het landschap kan aantasten.

6.4.2

EFFECT OP OPENHEID, BEPALENDE STRUCTUREN EN WAARDEVOLLE LANDSCHAPPEN

Methodiek

De invloed op het landschap in de gemeente Peel en Maas is bepaald op basis van de beschrijving van de huidige ruimtelijke situatie zoals verwoord in het 'Beeldkwaliteitskader', het Structuurplan buitengebied van de gemeente Peel en Maas en het landschapskader Noord- en Midden Limburg.

De gebiedstypologieën zijn kort weergegeven onder "huidige situatie", waarbij de waardering zoals deze door de gemeente wordt gehanteerd is benoemd (de waardering wordt benoemd aan de hand van de ruimtelijke en landschappelijke doelen gekoppeld aan de gewenste ontwikkeling ruimtelijk functioneel).

De verschillende alternatieven hebben effecten op de landschapsbepalende structuren en openheid. De wijzigingen in de ruimte beïnvloeden de zichtbaarheid en leesbaarheid van

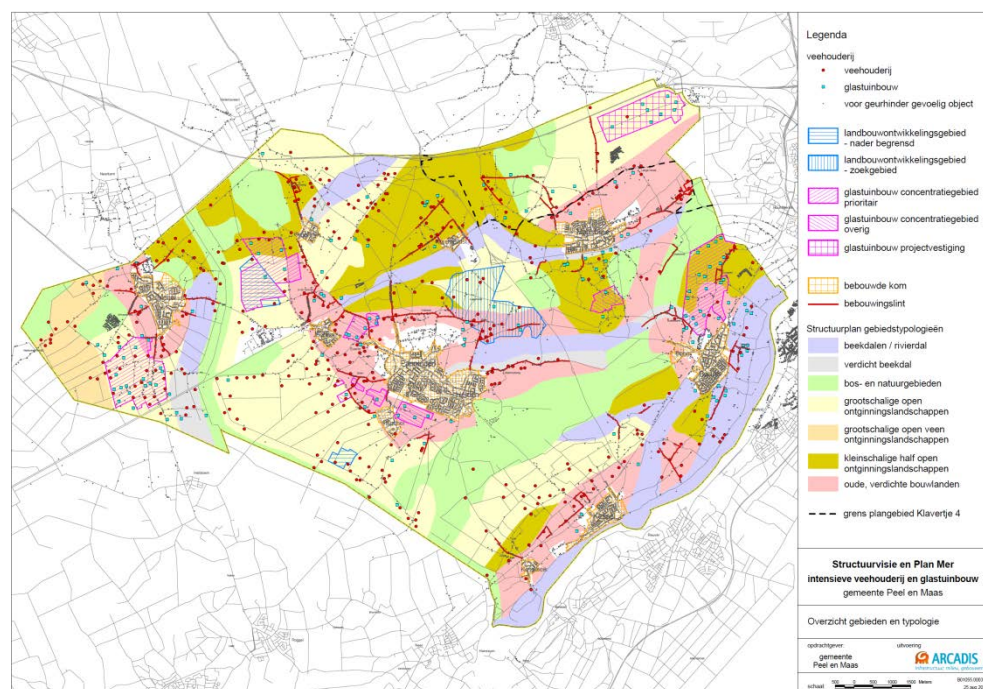
het landschap. Per alternatief zijn de effecten beschreven ten opzichte van de huidige situatie en de gestelde doelen.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Onderstaande afbeelding laat zien de ligging van de verschillende gebiedstypologieën op basis van het structuurplan buitengebied Peel en Maas en het kwaliteitskader buitengebied.

Afbeelding 29

Landschapstypen,
structuurplan buitengebied

Onderstaand zijn de kenmerken en doelen van deze gebiedstypen weergegeven:

Oude, verdichte/besloten bouwlanden: streven naar landschappelijke verdichting als raamwerk voor economische activiteiten (menging van functies).

Doel Ruimtelijk-Landschappelijk:

- versterking van de landschappelijke karakteristiek bestaande uit relatief open akkers met verdichte randen (clusters en linten van bebouwing) en doorzichten;
- behoud van cultuurhistorisch waardevolle, open, bolle akkers en behoud van voldoende brede doorzichten vanuit de verdichte clusters en linten naar deze relatief open akkers;
- behoud van de relatief open (bolle) akkers vanwege de aanwezige archeologische en/of cultuurhistorische waarden;
- realisatie van een verdere landschappelijke verdichting door weg- en erfbeplantingen in de clusters en linten;
- realisatie van een landschappelijk raamwerk t.b.v. een zorgvuldige inpassing van (nieuwe) economische activiteiten.

Ontwikkeling Ruimtelijk-Functioneel:

- ruime toelating van verschillende economische functies;
- verdere menging van de functies wonen (ruimte-voorraimte), werken (nieuwe economische dragers, recreatie en toerisme) en (verbrede) landbouw met name in de linten;

- binnen de landbouw een ruime toelating van teeltondersteunende voorzieningen m.u.v. de open, bolle akkers.

Beekdalen / Rivierdal: streven naar behoud en herstel van de openheid en natuurlijke kwaliteiten door beekherstel, natuurontwikkeling en extensief graslandbeheer.

Doel Ruimtelijk-Landschappelijk:

- versterking van de landschappelijke karakteristiek bestaande uit relatief open (lees onbebouwde) beekdalen met beplantingen loodrecht op de beek;
- speciale aandacht voor voldoende ruimte voor water;
- behoud van de relatief open beekdalen;
- realisatie van een verdere landschappelijke verdichting door perceel rand beplantingen langs de kavels en percelen;
- realisatie van beekherstel;
- de aanleg van een droge en natte ecologische verbindingszone en/of natuurvriendelijke oevers langs de beek.

Ontwikkeling Ruimtelijk-Functioneel:

- ruime toelating van grondgebonden landbouwkundige functies, die een bijdrage leveren aan het behoud en de versterking van de landschappelijke openheid en de actuele en potentiële natuurwaarden (voornamelijk rundveehouderij);
- waar mogelijk wordt extensief beheer van graslanden gestimuleerd (o.a. via Agrarisch Natuurbeheer en Koopmangelden), evenals natuur- en landschapontwikkeling;
- bieden van ruimte voor water (beekherstel en waterberging);
- nieuwe economische dragers zijn in kleinschalige vorm toelaatbaar aan de randen.

Kleinschalige half open ontginningslandschappen: streven naar behoud en versterking van het besloten, groene karakter door de aanleg van bos, landschapselementen en nieuwe economische dragers.

Doel Ruimtelijk-Landschappelijk:

- versterking van de landschappelijke karakteristiek bestaande uit relatief kleinschalige, half open ruimten met bosjes, houtwallen, weilanden en akkers;
- speciale aandacht is hierbij vereist voor het behoud van het kleinschalige half open karakter met bosjes en houtwallen;
- versterking van het half open landschap van weilanden en akkers vanwege de aanwezige cultuurhistorische en landschappelijke waarden;
- realisatie van een verdere landschappelijke verdichting door weg-, perceelsrand- en erfbepantingen in de half open linten;
- behoud van waardevolle doorzichten. Realisatie van een landschappelijk raamwerk voor verschillende vormen van recreatie.

Ontwikkeling Ruimtelijk-Functioneel:

- beperkte toelating van verschillende economische functies in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen;
- versterking van functies wonen (ruimte-voor-ruimte), werken (verschillende vormen van recreatie) en (verbrede) landbouw met name in de linten;
- binnen de landbouw een beperkte toelating van (tijdelijke) teelt ondersteunende voorzieningen.

Grootschalige open ontginningslandschappen: streven naar rust en ruimte als decor voor agrarische activiteiten. De glastuinbouw en intensieve veehouderij dienen zich in speciale concentratiegebieden verder te ontwikkelen.

Doel Ruimtelijk-Landschappelijk:

- versterking van de landschappelijke karakteristiek bestaande uit relatief grootschalige, open ruimten met lange rechte wegen, weilanden en akkers;
- speciale aandacht is hierbij vereist voor het behoud van de landschappelijke openheid en de kwaliteit van rust en ruimte;
- versterking van de open structuur van weilanden en akkers doorsneden door lange rechte wegen met wegbeplantingen;
- realisatie van een verdere landschappelijke aankleding door weg- en erfbeplantingen in een grootschalige structuur;
- realisatie van een grofmazig landschappelijk raamwerk voor verschillende vormen van landbouw (intensieve veehouderij en glastuinbouw) met behoud van voldoende zichtlijnen in de vorm van open doorzichten;
- behoud van karakteristieke lijnen, zoals het Afwateringskanaal, de Loonse Vaart, de Middenpeelweg, het Defensiekanaal, etc.

Ontwikkeling Ruimtelijk-Functioneel:

- versterking van verschillende grondgebonden agrarische functies en verbrede landbouw op bestaande locaties;
- versterking van de intensieve veehouderij en glastuinbouw in daarvoor aangeduide gebieden;
- versterking van (kleinschalige) bedrijvigheid in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen;
- binnen de landbouw een ruime toelating van lage, tijdelijke teelt ondersteunende voorzieningen;
- hoge, permanente teelt ondersteunende voorzieningen zijn goed mogelijk als de openheid maar zoveel mogelijk behouden blijft.

Grootschalige open veenontginningslandschappen

Doel Ruimtelijk-Landschappelijk:

- versterking van de landschappelijke karakteristiek bestaande uit grootschalige, open ruimten met lange rechte wegen, weilanden en akkers;
- speciale aandacht is hierbij vereist voor het behoud van de landschappelijke openheid en de kwaliteit van rust en ruimte, in het bijzonder tegen / nabij de hoogveenrestanten;
- versterking van de open structuur van weilanden doorsneden door lange rechte wegen met wegbeplantingen;
- behoud van de landschappelijke rust en ruimte in een grootschalige structuur;
- realisatie van een grofmazig landschappelijk raamwerk voor verschillende vormen van (grondgebonden) landbouw met behoud van openheid;

Ontwikkeling Ruimtelijk-Functioneel:

- versterking van verschillende grondgebonden agrarische functies en verbrede landbouw op bestaande locaties;
- versterking van (kleinschalige) bedrijvigheid in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen;
- binnen de landbouw een beperkte toelating van (lage, tijdelijke) teeltondersteunende voorzieningen;

- waar mogelijk wordt het extensieve beheer van graslanden gestimuleerd (o.a. via Agrarisch Natuurbeheer en Koopmansgelden), evenals natuur- en landschapsontwikkeling;
- bieden van ruimte voor water (waterconservering en waterberging) in natte gebieden.

Bos- en natuurgebieden

Doel Ruimtelijk-Landschappelijk:

- versterking van de landschappelijke karakteristiek bestaande uit een besloten boslandschap en/of half open natuurlandschap van bos met heide, veen of zand;
- speciale aandacht is hierbij vereist voor de zonerings van recreatie;
- behoud van de relatief besloten bos- en natuurgebieden;
- realisatie van een robuust besloten tot lokaal half open landschappelijk raamwerk in de vorm van de ecologische hoofdstructuur;
- realisatie van rafelige bosranden;
- realisatie van een landschappelijk raamwerk voor verschillende vormen van recreatie aan de rand van bos- en natuurgebieden.

Ontwikkeling Ruimtelijk-Functioneel:

- behoud, herstel en ontwikkeling van de natuurlijke kwaliteiten van de bos- en natuurgebieden door een gericht, gevarieerd, extensief bosbeheer. Dit beheer richt zich op de omvorming van naaldbos in loofbos en het versterken van gradiënten op overgangen in het landschap;

De (zoekgebieden voor de) LOG's bevinden zich voornamelijk in de grootschalige open ontginningslandschappen en in mindere mate in de oude, verdichte/besloten bouwlanden en de kleinschalige half open ontginningslandschappen. De concentratiegebieden voor de glastuinbouw liggen voornamelijk in de oude, verdichte/besloten bouwlanden.

Voor elke gebiedstypologie zijn in de visie buitengebied karakteristieke kenmerken en streefbeelden opgesteld. Hierbij zijn tevens voorbeelden opgenomen van de inrichtingsmogelijkheden van de bouwblokken bij uitbreidingen.

Effecten en effectbeoordeling

In het voorkeursalternatief wordt er gestuurd op afname van solitaire glastuinbouwlocaties in het algemeen en vooral voor bedrijven die gelegen zijn in de nabijheid van dorpskernen. Solitaire locaties kunnen alleen of meer door ontwikkelen wanneer ze zich bevinden in de meest geschikte gebieden. In de concentratiegebieden voor glastuinbouw en de LOG's zal concentratie van glastuinbouw en intensieve veehouderij plaatsvinden. Door bovenstaande ontwikkeling zal het schaalniveau binnen de concentratiegebieden toenemen, dit kan mogelijk leiden tot negatieve effecten voor de openheid. De effecten buiten de concentratiegebieden zullen minder negatief zijn door sloop van oude kascomplexen als gevolg van kwaliteitsbepalingen. De ontwikkeling van intensieve veehouderij zal met name plaatsvinden in de minst kwetsbare gebieden en is in kwetsbare gebieden beperkt mogelijk en gebonden aan kwaliteitsverbetering. Het totale effect is beoordeeld als licht positief (0/+)

In het alternatief sterke sturing wordt gestuurd op nog meer concentratie en minder of kleinere solitaire locaties voor de glastuinbouw of intensieve veehouderij buiten de concentratiegebieden en LOG's. Per saldo is het effect positief.

De variant meer groei heeft een negatieve invloed op met name de openheid en zal het positieve effect van de varianten met beperkte groei teniet doen.

Tabel 24

Totale effectscores
landschap

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Invloed op openheid, bepalende structuren en waardevolle landschappen	0/+	0/-	+	0

Mitigerende en compenserende maatregelen

Door de sterke sturing verder door te zetten en een beeldkwaliteitsplan op te stellen voor de concentratiegebieden en LOG's zijn de effecten op het landschap te beperken.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

Conclusies

De effecten op het landschap zijn (licht) positief als gevolg van concentratie in de minst kwetsbare gebieden en als gevolg van kwaliteitsbepalingen. De variant meer groei heeft een negatieve invloed op met name de openheid en zal het positieve effect van de variant met beperkte groei teniet doen.

6.4.3

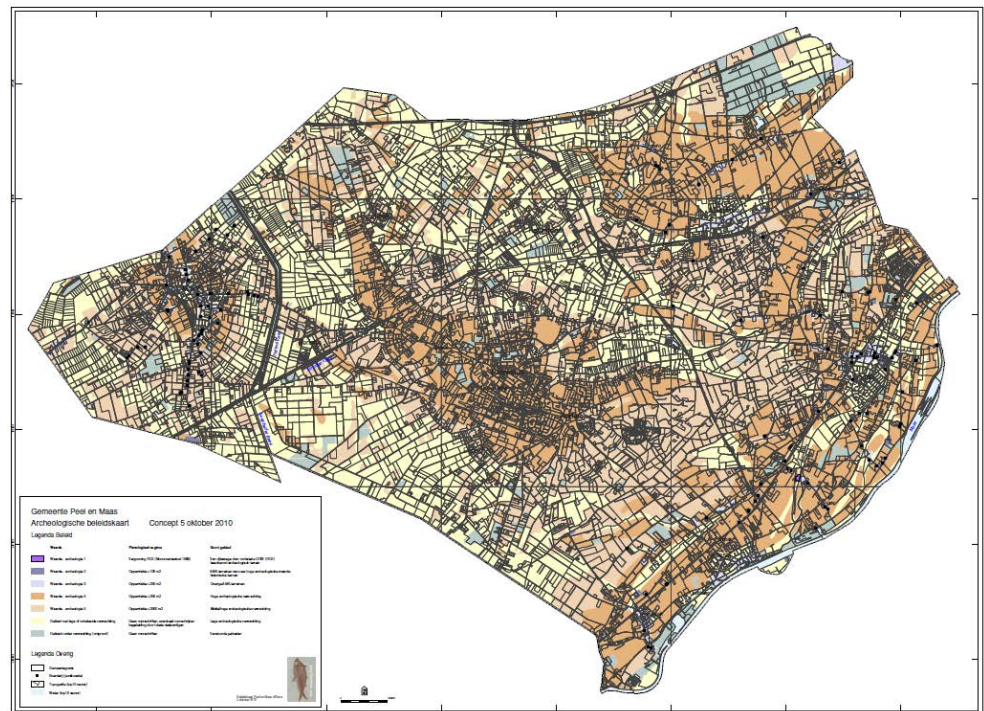
EFFECT OP ARCHEOLOGISCHE WAARDEN

Methodiek

Op basis van de indicatieve kaart archeologische waarden is inzichtelijk gemaakt waar archeologische waarden geschaad kunnen worden door de alternatieven.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Onderstaande afbeelding bevat de Indicatieve kaart Archeologische waarden (IKAW). De gearceerde gebieden zijn de provinciale aandachtsgebieden.

Afbeelding 30Archeologische
beleidskaart, concept 2010

Het gebied ten noorden van de kern Maasbree en nagenoeg de gehele voormalige gemeente Kessel zijn aangeduid als Provinciaal archeologisch aandachtsgebied. De concentratiegebieden Tangbroek en De Kievit hebben deels een hoge archeologische verwachtingswaarde. Platveld heeft een middelhoge verwachtingswaarde.

Effecten en effectbeoordeling

Binnen het voorkeursalternatief kunnen uitbreidingen zowel in de concentratiegebieden plaatsvinden als uitbreiding op bestaande locaties, hierdoor is het risicogebied relatief groot. Enkele van de concentratiegebieden hebben hoge archeologische verwachtingswaarde en zullen als zodanig dan ook een negatief effect opleveren. Zeker de gebieden rondom Maasbree, Meijel en Helden gelden als gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Vergraving of aantasting door ontwikkelingen leiden dan ook tot een

negatief effect. Binnen het alternatief sterke sturing zullen ontwikkelingen meer geconcentreerd in de concentratiegebieden en LOG's plaatsvinden zodat het risicogebied kleiner is. Enkele van de concentratiegebieden hebben echter wel een hoge archeologische verwachtingswaarde en zullen als zodanig dan ook een negatief effect opleveren.

Het effect van de variant meer groei is beoordeeld als zeer negatief.

Tabel 25

Totale effectscores
archeologie

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Invloed op archeologische waarden	-	--	-	--

Mitigerende en compenserende maatregelen

Binnen de gebiedsdelen met hoge archeologische verwachtingswaarden of binnen de provinciaal aandachtsgebieden zijn maatregelen te nemen om de effecten op de archeologische waarden te beperken.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

Conclusies

Zowel binnen als buiten de concentratiegebieden zijn belangrijke archeologische verwachtingswaarden aanwezig. Dit leidt tot een negatieve beoordeling van de effecten van de varianten met beperkte groei en een sterk negatieve beoordeling van de variant met meer groei.

6.5

GEUR

Methodiek

Op basis van het gemeentelijke vergunningenbestand is voor de alternatieven met een door ARCADIS ontwikkelde GIS-applicatie (gecombineerd met het programma V-stacks-gebied) berekend en in kaart gebracht welke achtergrondbelasting aan geur optreedt ten gevolge van de stalemissies in Peel en Maas. Deze achtergrondbelasting geeft samen met onderstaande milieukwaliteitscriteria een beeld van het leefklimaat in het buitengebied van Peel en Maas.

De volgende criteria zijn gehanteerd:

- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting binnen de bebouwde kom (achtergrondbelasting);
- Ontwikkeling woon- en leefklimaat a.d.h.v. de geurbelasting in het buitengebied (achtergrondbelasting).

Tabel 26

Milieukwaliteitscriteria voor geurhinder
(Bron: GGD-Richtlijn geurhinder: oktober 2002; Toelichting Wet geurhinder en veehouderij)

Achtergrondbelasting (OU/m ³)	Kans op geurhinder	Beoordeling leefklimaat
0-3.0	<5%	Zeer goed
3.1-7.4	5-10 %	Goed
7.5-13.1	10-15 %	Redelijk goed
13.2-20.0	15-20 %	Matig
20.1-28.3	20-25 %	Tamelijk slecht
28.4-38.5	25-30 %	Slecht
38.6-50.7	30-35 %	Zeer slecht
>50.7	>35%	Extreem slecht

Voor het aspect geur wordt er gekeken naar de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij. Deze levert namelijk een bijdrage aan geurhinder door middel van stalemissies. De glastuinbouwsector resulteert nauwelijks in waarneembare geurhinder en is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling.

Binnen de gemeente is een beleidsnotitie opgesteld waarin is ingegaan op de huidige achtergrondbelasting en mogelijke streefwaarden ten aanzien van geurhinder. Er heeft hierover geen besluitvorming plaatsgevonden, maar de notitie geeft wel een beeld van de wijze waarop de gemeente gebiedsgericht streefwaarden m.b.t. de maximale achtergrondbelasting kan opstellen en is daarom hier ter illustratie opgenomen.

Tabel 27

Voorbeelden streefwaarden met betrekking tot achtergrondbelasting, in relatie tot de huidige achtergrondbelasting (bron: notitie gemeente)

Categorie gebied / functie	Huidige kwaliteit	Streefbeeld
Grote kernen	Goed - zeer goed	Zeer goed
Kleine kernen	Zeer goed - overwegend goed	Minimum Goed
Geclusterd wonen	Zeer goed - zeer slecht	Minimum Redelijk goed
Solitair wonen	Zeer goed - zeer slecht	Minimum Matig
Wonen in glasconcentratiegebied	Zeer goed - zeer slecht	Minimum Slecht
Wonen in LOG's	Zeer goed - zeer slecht	Minimum Slecht
Grote recreatieve voorzieningen	Zeer goed - redelijk goed	Minimum Redelijk goed
Kleine recreatieve voorzieningen	Zeer goed - redelijk goed	Minimum Matig
Kleinschalig kamperen	Zeer goed - matig	Minimum Slecht
Bedrijventerrein met kantoor functie of detailhandel	Redelijk goed	Minimum Redelijk goed
Overige bedrijventerreinen	Zeer goed - slecht	Minimum Matig

Ontwikkeling achtergrondbelasting

De afbeeldingen in de bijlage van het MER geven de achtergrondbelasting weer in de huidige situatie en bij een ontwikkeling op basis van de verschillende alternatieven, op basis van de modelmatige uitgangspunten. Ook een beschrijving van deze modelmatige uitgangspunten is in de bijlagen opgenomen. Ook zijn in de bijlagen een aantal verschilkaarten opgenomen, waarbij de verschillen tussen alternatieven onderling zijn weergegeven.

De kaarten geven een beeld van een mogelijke ontwikkeling van de achtergrondbelasting. Daarbij is het nodig om de achtergrondbelasting te relateren aan milieukwaliteitscriteria (zie

hierboven) en het aantal geurgehinderden (de blootstelling aan de geurbelasting). In onderstaande tabellen zijn de resultaten weergegeven ten opzichte van de geurgevoelige objecten (zoals woningen in het buitengebied).

Tabel 28

Achtergrondbelasting geur binnen de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de verschillende scenario's (in absolute aantallen geurgevoelige objecten)

Binnen bebouwde kom (grote en kleine kernen Peel en Maas)	Huidige situatie	Huidige situatie Cbs-correctie	huisvesting (referentiesituatie)	Amvb-huisvesting Cbs-correctie	Uitbreiding binnen bouwblok	Vka bep groei	Vka meer groei	Sterke sturing bep groei	Worst case
Classificatie*									
Zeer goed	3154	5762	4330	6697	2838	4831	4377	4931	2397
Goed	8323	6628	7729	6024	8095	7151	7306	7257	7552
Redelijk goed	1360	523	846	193	1916	926	1220	724	2859
Matig	77	1	9	0	65	6	11	2	106
Totaal	12914	12914	12914	12914	12914	12914	12914	12914	12914
Hinderpercentage**	6,9	5,5	6,2	5,0	7,2	6,0	6,3	5,9	7,8

* Niet alle classificaties zijn van toepassing en om die reden zijn deze dan ook niet opgenomen in deze tabel.

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per alternatief.

Tabel 29

Achtergrondbelasting geur buiten de bebouwde kom naar classificatie woon- en leefmilieu voor de verschillende alternatieven en scenario's (in absolute aantallen geurgevoelige objecten)

Buiten bebouwde kom	Huidige situatie	Huidige situatie Cbs-correctie	Amvb-huisvesting (referentiesituatie)	Amvb-huisvesting Cbs-correctie	Uitbreiding binnen bouwblok	Vka bep groei	Vka meer groei	Sterke sturing bep groei	Worst case
Classificatie									
Zeer goed	880	1126	995	1230	766	1050	969	1131	689
Goed	1315	1508	1416	1590	1212	1369	1358	1359	1131
Redelijk goed	777	546	685	412	881	672	691	611	923
Matig	261	120	172	85	355	186	246	180	430
Tamelijk slecht	76	34	53	22	97	43	54	42	125
Slecht	25	11	18	8	23	19	21	18	33
Zeer slecht	11	4,0	8,0	2,0	13	8,0	8,0	6,0	15
Extreem slecht	4	0	2	0	2	2	2	2	3
Totaal	3349	3349	3349	3349	3349	3349	3349	3349	3349
Hinderpercentage**	8,7	7,2	8,0	6,7	9,4	7,9	8,3	7,6	10

** Berekend door per klasse te vermenigvuldigen met de kans op geurhinder en te sommeren per alternatief.

Effecten en effectbeoordeling

Binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom zorgen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing voor een verbetering van het leefklimaat ten opzichte van de huidige vergunde situatie.

Zowel binnen als buiten de bebouwde kom leiden het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing met beperkte groei tot een verbetering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie (vergunningen 2010). Het worstcase alternatief (risicoscenario) leidt tot een verslechtering van het van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie.

Alle alternatieven leiden tot een verslechtering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de aangepaste referentie, dus inclusief CBS-correctie en Besluit Huisvesting. Feitelijk wordt een groot deel van dit negatief effect veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan ten opzichte van de nog beschikbare ruimte in de vergunningen met circa 25%. Hierdoor neemt ook de geurbelasting toe.

De grootste afname van de geuremissie en gemiddelde geurbelasting wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn in het buitengebied klein en in de kernen iets groter. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een toename van de geurbelasting.

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat vooral groei van de veestapel (worst case) kan leiden tot een belangrijke verslechtering van het woon- en leefklimaat, in zowel de bebouwde kom als in het buitengebied. Voor zowel binnen als buiten de bebouwde kom scoort het alternatief worst case negatief (-).

Het resultaat uit de worst-case berekening dient te worden opgevat als een risico-inschatting. Het laat een ontwikkeling zien die uit gaat van een veel grotere groei dan wordt voorzien. Maar het is wel een groei die planologisch niet onmogelijk wordt gemaakt op basis van het beleid in het ontwerp van de structuurvisie en door de vaste wettelijke waarden m.b.t. de maximale geurbelasting (voorgrondbelasting). Het is daarom verstandig om de feitelijke ontwikkeling van de geurbelasting goed te volgen en een eigen gemeentelijke normstelling (voor- en achtergrondbelasting) ter besluitvorming aan de raad voor te leggen.

De milieuruimte wordt ook door andere wetten- en regels beperkt. Met namen de Natuurbeschermingswet en de aangekondigde provinciale “verordening stikstof en Natura 2000” zorgen er voor dat de emissies veel minder kunnen toenemen en dat de ammoniakemissie per saldo zal moeten dalen. Hierdoor wordt het risico op een te hoge achtergrondbelasting met betrekking tot geur beperkt.

De gemeente kan dit risico nog verder beperken door bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven grenswaarden te stellen aan de maximale geurbelasting, als onderdeel van de

basistoets op een goede ruimtelijke ordening. De gemeente werkt dan alleen mee aan een planologische procedure indien er sprake is en blijft van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De gemeente kan in het kader van het bestemmingsplan buitengebied of in het kader van een beleidsregel of verordening Wet Geurhinder en Veehouderij, uitspraken doen over de maximale cumulatieve geurhinder. Bijvoorbeeld door voor de bebouwde kom uit te gaan van een cumulatieve geurbelasting die niet hoger mag zijn dan 13 Ou (maximaal hinderpercentage 15%, classificatie redelijk goed of beter) en voor het buitengebied een cumulatieve geurbelasting die niet hoger mag zijn dan 20 Ou (maximaal hinderpercentage 20%, classificatie matig of beter).

Tabel 30

Totale effectscores geurhinder ten opzichte van de referentie huidige vergunde situatie(2010)

	Voorkeurs-alternatief beperkte groei	Voorkeurs-alternatief meer groei	Sterke sturing beperkte groei	Worst case
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	+	0/+	+	-
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	+	0/+	+ /++	- /--

Tabel 31

Totale effectscores geurhinder ten opzichte van aangepaste referentie (huidige situatie vergund (2010) + CBS-correctie + Besluit Huisvesting)

	Voorkeurs-alternatief beperkte groei	Voorkeurs-alternatief meer groei	Sterke sturing beperkte groei	Worst case
Leefklimaat binnen de bebouwde kom	-	- /--	-	--
Leefklimaat buiten de bebouwde kom	-	- /--	0/-	--

Mitigerende en compenserende maatregelen

De gemeente kan het risico op het ontstaan van te hoge geurbelasting beperken door bij het beoordelen van ruimtelijke initiatieven grenswaarden te stellen aan de maximale geurbelasting, als onderdeel van de basistoets op een goede ruimtelijke ordening. De gemeente werkt dan alleen mee aan een planologische procedure indien er sprake is en blijft van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

De gemeente kan in het kader van een gebiedsvisie en verordening Wet geurhinder en veehouderij uitspraken doen over de maximale geurhinder. Bijvoorbeeld door voor de bebouwde kom uit te gaan van een cumulatieve geurbelasting die niet hoger mag zijn dan 13 Ou (maximaal hinderpercentage 15%, classificatie redelijk goed of beter) en voor het buitengebied een cumulatieve geurbelasting die niet hoger mag zijn dan 20 Ou (maximaal hinderpercentage 20%, classificatie matig of beter).

Het stimuleren van verdergaande emissiebeperkende maatregelen dan wettelijk vereist volgens het Besluit Huisvesting en de IPPC-richtlijn voor grote bedrijven is een mogelijke

extra mitigerende maatregel, zoals in de aangekondigde verordening stikstof en Natura2000.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

Conclusies geur

Zowel binnen als buiten de bebouwde kom leiden het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing met beperkte groei tot een verbetering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie. Het worstcase alternatief (risicoscenario) leidt tot een verslechtering van het van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie. Alle alternatieven leiden tot een verslechtering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de aangepaste referentie, dus inclusief CBS-correctie en Besluit Huisvesting. De grootste afname van de geuremissie en gemiddelde geurbelasting wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn in het buitengebied klein en in de kernen iets groter. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een toename van de geurbelasting.

6.6

FIJN STOF

Methodiek

Voor emissies van fijn stof zijn onderscheidend het type bedrijf en de verkeersbewegingen die daarbij een rol spelen. Daarom is luchtkwaliteit beoordeeld op de volgende criteria:

- Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10);
- Verkeer: fijn stof (PM10) .

Voor wat betreft de invloed op fijn stof zijn zowel de intensieve veehouderij als de glastuinbouwsector relevant. In beide ontwikkelingen kan er een toename ontstaan aan (vracht)verkeer. Daarnaast kan een concentratie aan veehouderijen de kans op overschrijding van de fijn stof-normen verhogen. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande intensieve veehouderijen al inbegrepen. Nieuwe overschrijdingen van de wettelijke normen in de toekomst kunnen bij een adequate vergunningverlening in principe niet plaatsvinden, tenzij de normen of inzichten m.b.t. de dosis-effect relatie veranderen.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In hoofdstuk 4 is ingegaan op de fijn stof situatie in de gemeente Peel en Maas. Er kan gesteld worden dat in de gemeente de normen voor fijn stof niet worden overschreden, althans op globaal niveau. Fijn stof is voor veehouderijen in de gemeente Peel en Maas geen bepalend of beperkend criterium voor wat betreft de milieuruimte voor alle veehouderijen, maar lokaal kunnen er wel knelpunten zijn of ontstaan met betrekking tot een relatief hoge concentratie. Het betreft vooral pluimveebedrijven. Het invloedsg gebied van dergelijke lokale bronnen is relatief beperkt. In de bijlagen is een kaart opgenomen met de cumulatieve concentratie van fijn stof uit veehouderijen, uitgaande van de vergunningen in 2010.

Effecten en effectbeoordeling

Bedrijfsvoering

Vanwege de wettelijke regels zullen er in voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing geen overschrijdingen van de wettelijke norm mogen ontstaan voor wat betreft de luchtkwaliteit. Sterke sturing biedt meer mogelijkheden voor het oplossen en vermijden van mogelijke knelpunten dan het voorkeursalternatief. De relevante verschillen die optreden zijn beperkt tot een gebied op relatief korte afstand van de veehouderijen (met name de pluimveebedrijven). Omdat de milieuruimte voor andere aspecten (ammoniak en geur) beperkt is en technieken (emissiearme stallen, luchtwassers) af zullen dwingen die tot een daling van de emissie van fijn stof, zijn beide varianten in het voorkeursalternatief en alternatief meer groei op het criterium fijn stof beoordeeld als neutraal (0) ten opzichte van de referentiesituatie.

Verkeer

Binnen het voorkeursalternatief zal een verschuiving optreden in de routings voor het (vracht-) verkeer van gebieden met beperkte ontwikkelingsmogelijkheden naar de (concentratie)gebieden en LOG's. Door de grotere concentratie van bedrijven en door de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven zal het transport bovendien efficiënter kunnen plaatsvinden. Hierdoor zal de invloed van het verkeer ten aanzien van fijn stof verminderen, juist daar waar de meeste woningen aanwezig zijn.

Drie prioritaire concentratiegebieden worden collectief ontwikkeld. De afstand ten opzichte van kernen en solitaire woningen wordt groter, met name de ontsluiting van de gebieden wordt zo gevormd dat deze geen overlast veroorzaakt ten opzichte van de kernen. Er zijn minder solitaire woningen die beïnvloed worden doordat er solitair glas gesloopt wordt ten behoeve van de groei van andere solitaire locaties die boven de referentiemaat groeien. Het alternatief sterke sturing betekent een maximale verschuiving van routings voor (vracht-) verkeer.

Per saldo is het effect van verkeer op fijnstof voor het voorkeursalternatief beoordeeld als licht positief (0/+), van het alternatief sterke sturing als positief (+). De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet, voorkeursalternatief neutraal (0) en alternatief sterke sturing licht positief (0/+).

Tabel 32

Totale effectscores fijn stof

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Bedrijfsvoering: fijn stof (PM10)	0	0	0	0
Verkeer: fijn stof (PM10)	0/+	0	+	0/+

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor beperking van fijn stof emissies uit de veehouderij bestaan desgewenst de volgende mogelijkheden:

- Aanpak van de bron: voermaatregelen (gebruik coating tegen stofverspreiding) & huisvesting (strooisel, mest afdekken).

- Aanpak luchtkwaliteit in de stal: vernevelen (olie/water), elektrostatisch filter. Aanpak luchtkwaliteit bij de uitlaat: (combi-)wasser, watergordijn, filters, groensingels. Bij toepassing van een chemische of biologische luchtwasser kan de emissie van fijn stof met circa 60% worden gereduceerd. Bij toepassing van de gecombineerde luchtwasser bedraagt de reductie circa 80%.
- Sanering of verplaatsing van bedrijven: de gemeente kan er eventueel voor kiezen om dit uit te voeren als flankerend beleid in het kader van bestemmingsplan buitengebied.

Leemten in kennis en informatie

De effectscores zijn bepaald op basis van expertbeoordeling. De modelberekeningen (cumulatieve concentratie fijn stof door veehouderijen, kaart in de bijlage) zijn uitgevoerd op basis van standaard stalparameters. De uitvoering van stallen zoals de exacte ligging van emissiepunten en de wijze van de uitstroom van lucht uit de stallen, bepalen in sterke mate lokale concentraties. Net als de aanwezigheid van andere lokale bronnen, die onvoldoende zichtbaar zijn in de landelijke gegevens m.b.t. de achtergrondbelasting. In het kader van dit onderzoek zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een betere prognose te maken. Het voldoen aan de grenswaarde van een uitbreiding wordt nader getoetst in het kader van de daarvoor benodigde vergunningaanvraag. Er zijn geen leemten die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming.

Conclusie

De achtergrondconcentratie voor fijn stof ligt onder de wettelijke grenswaarde, maar kan wel effecten hebben op de gezondheid van mensen. Bij uitbreiding mogen bedrijven de normen voor luchtkwaliteit niet overschrijden. Door het voorschrijven van nabehandelingstechnieken en huisvestingsystemen kunnen nieuwe knelpunten worden voorkomen. Derhalve is het effect op fijn stof door bedrijfsvoering voor beide alternatieven als neutraal beoordeeld. De ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven en meer concentratie van de bedrijfsontwikkeling in de meest geschikte gebieden heeft een positief effect op (fijn stof uit) het verkeer. De varianten met meer groei kunnen deze voordelen weer (grotendeels) teniet doen.

6.7

GELUID

Methodiek

De geluidsbelasting in het buitengebied wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd via de vergunningverlening. Hierdoor wordt voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-) grenswaarde komt.

Op basis van algemeen beschikbare gegevens is globaal ingeschat of en waar (indicatief) omschakeling naar en uitbreiding van intensieve veehouderij en glastuinbouw invloed kan hebben op de geluidgevoelige functies: bebouwde kom, geluidsgevoelige gebouwen en terreinen, woningen en stiltegebieden. Ook kan er overlast worden ervaren in andere gebieden, zoals bos- en natuurgebieden, hoewel deze niet wettelijk zijn beschermd.

Volgens het VNG-handboek Bedrijven en Milieuzonering (2009) bedraagt voor het thema geluid de aan te houden afstand minimaal 50 meter tussen een inrichting en een gevoelige functie (zoals wonen). Is de afstand groter, dan wordt de kans op directe geluidhinder (uit ventilatoren en dergelijke) snel kleiner. Wel kan er sprake zijn van indirecte hinder (geluidhinder door extra verkeersbewegingen).

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De huidige kwaliteiten voor geluid zijn inschattingen op basis van geluidsonderzoeken uitgevoerd in opdracht van de gemeente. De kwaliteiten zijn toegekend per categorie, waarbij er onderscheidt wordt gemaakt tussen de functie die het gebied heeft. Door de gemeente is naast de inschatting van de huidige kwaliteit tevens een voorlopige keuze gemaakt over de streefkwaliteit. Bij het vastleggen van de streefkwaliteit is rekening gehouden met de functie van het desbetreffende gebied.

Stiltegebieden

Stiltegebieden zijn milieubeschermingsgebieden waarin het aspect stilte bijzondere bescherming nodig heeft, aangezien het anders verloren dreigt te gaan. De provincie Limburg heeft verschillende stiltegebieden aangewezen via de provinciale milieuverordening. Binnen de gemeente Peel en Maas liggen geen stiltegebieden. De stiltegebieden Groote Peel en 'Widdonk-Waterbloem-Weyenhout' liggen op afstand, meer dan 100 meter van de gemeentegrens.

Geluidgevoelige gebouwen en terreinen

Verspreid in de gemeente liggen recreatie- en kampeerterreinen. De huidige kwaliteit ten aanzien van geluidsbelasting is overwegend goed tot redelijk goed.

Woningen / woonclusters.

In het buitengebied van Peel en Maas zijn in ruime mate woningen gelegen, zowel burgerwoningen als agrarische woningen. Naast solitaire woningen zijn er tevens woonclusters en bebouwingslinten. Op de solitaire woningen en woonclusters kan van geluidhinder sprake zijn door de bedrijfsvoering en daarmee samengaande transportbewegingen van de intensieve veehouderij en glastuinbouw.

Binnen de gemeente is een beleidsnotitie opgesteld waarin is ingegaan op de huidige geluidshinder en mogelijke streefwaarden ten aanzien van geluidhinder. Er heeft hierover geen besluitvorming plaatsgevonden, maar de notitie geeft wel een beeld van de huidige kwaliteit en het streefbeeld ten aanzien van het woon en leefmilieu in relatie tot geluidhinder.

Over het algemeen blijft de geluidhinder binnen het streefbeeld zoals gesteld door de gemeente. Op enkele locaties, afhankelijk van de ligging ten opzichte van bedrijven, kan er locatie specifiek wel sprake zijn van geluidhinder.

Rondom de kernen in de gemeente zijn verschillende intensieve veehouderij- en glastuinbouwbedrijven gelegen. De omvang (in productie) is over het algemeen gering, met uitzondering van een enkel groot bedrijf. De huidige kwaliteit ten aanzien van de

geluidhinder is voor de grote kernen overwegend goed tot redelijk goed en de kleine kernen overwegend goed.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de huidige kwaliteit en het streefbeeld ten aanzien van het woon en leefmilieu in relatie tot geluidhinder.

Tabel 33

Huidige kwaliteit en streefbeeld in relatie tot geluidhinder

Categorie gebied / functie	Huidige kwaliteit	Streefkwaliteit
Grote kernen	Overwegend goed – redelijk goed	Goed
Kleine kernen	Overwegend goed	Goed
Geclusterd wonen	Overwegend goed - redelijk goed	Redelijk goed
Solitair wonen	Overwegend goed - redelijk goed	Redelijk goed
Wonen in glas concentratiegebieden	Overwegend goed – matig	Matig
Wonen in LOG's	Overwegend goed – matig	Matig
Grote recreatieve voorzieningen	Overwegend goed - redelijk goed	Dag en 's avonds matig – 's nachts goed
Kleinere recreatieve voorzieningen	Overwegend goed - redelijk goed	Dag en 's avonds redelijk goed – 's nachts goed
Kleinschalig kamperen	Overwegend goed - redelijk goed	Dag en 's avonds matig – 's nachts redelijk goed
Bedrijventerrein met kantoor functie of detailhandel	Overwegend tamelijk slecht – slecht	Tamelijk slecht
Overig bedrijventerreinen	Overwegend zeer slecht	Slecht

Effecten en effectbeoordeling

Beide alternatieven hebben positieve effecten op de geluidhinder. Dit door de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven op de daartoe meest geschikte locaties. Bij de locatiekeuze van de LOG's en glasconcentratiegebieden (op afstand van de woongebieden) en ontwikkelingsmogelijkheden van solitaire bedrijven in verschillende zones is rekening gehouden met de afstand tot woonkernen en andere geluidgevoelige objecten. Door de gehanteerde zonering nemen de afstanden tussen bedrijven en gevoelige bestemmingen, woonkernen, bos en natuurgebieden en verschillende woonclusters toe, waarmee de directe en indirecte geluidhinder afneemt. Bij het ontwikkelen van de LOG's en concentratiegebieden wordt rekening gehouden met de ligging en wijze van ontsluiting ten opzichte van de omliggende gevoelige objecten.

Onderstaande tabel geeft een inschatting van de effecten van de alternatieven. Hierbij is er geen rekening gehouden met verbeterende technieken (stillere vrachtwagens, ventilatoren e.d.) waardoor in de toekomst minder geluidsoverlast ontstaat. Naar verwachting zal het alternatief sterke sturing (++) nog beter scoren dan het voorkeursalternatief (0/+) ten opzichte van de referentiesituatie. Dit vanwege de sterk gehanteerde zonering rondom de kernen en minder mogelijkheden voor groei. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer deels teniet.

Tabel 34

Totale effectscores geluid

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Effect op geluidhinder	+	0/+	++	+

Mitigerende en compenserende maatregelen

Gezien de effectscore zijn er op het niveau van de structuurvisie of het bestemmingplan geen mitigerende maatregelen noodzakelijk. Directe geluidhinder kan echter nog worden beperkt door extra emissiebeperkende maatregelen (bijvoorbeeld laden en lossen in pandig of tijdsgebonden) via de vergunningverlening te eisen. Indirecte geluidhinder (wegverkeer) kan worden beperkt door de routing van het vrachtverkeer en locatie van inritten in relatie tot nabij gelegen geluidsgevoelige functies te sturen. Met name bij de ontwikkeling van de LOG's en de glasconcentratiegebieden is de routing van groot belang voor het voorkomen van eventueel geluidhinder.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming in het kader van de structuurvisie.

Conclusies geluid

De ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven en meer concentratie van de bedrijfsontwikkeling in de meest geschikte gebieden heeft een positief effect op geluidhinder. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer deels teniet.

6.8**LICHT VANUIT DE KASSEN*****Methodiek***

Lichtvervuiling is een van de grootste ergernissen die voortkomt uit de glastuinbouw. De beïnvloeding van de nachtrust, dag / nachtritme, heeft negatieve effecten op het leefmilieu van de mensen en dieren.

In deze paragraaf worden verschillende aspecten, ten aanzien van mogelijke negatieve effecten van assimilatieverlichting, belicht binnen de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie.

- Afstand tot natuurgebieden (met name gericht op kwetsbare natuurgebieden).
- Afstand tot dorpskernen.
- Oppervlakte van ontwikkelingen (glasconcentratiegebieden).
- Mogelijkheden voor solitaire vestiging (verspreiding van 'licht vlekken').

Naast assimilatieverlichting kan er ook overlast optreden van reclameverlichting en straatverlichting op het kassencomplex. Het effect van deze verlichting beperkt zich tot korte afstand. Deze overige lichtvervuiling wordt kort en bondig meegenomen in dit hoofdstuk waar relevant.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Glastuinbouw maakt gebruik van kunstmatig verlichting (assimilatieverlichting). De assimilatieverlichting wordt gebruikt voor het beïnvloeden van de ontwikkeling van planten, wanneer het natuurlijk licht te kort schiet. Hierdoor kunnen telers het jaar rond producten telen en beter inspringen op de marktontwikkeling en -vraag.

Assimilatieverlichting wordt bij verschillende teelten, zoals groenten, bloemen en potplanten, gebruikt. Sturing in de belichting wordt onder andere gedaan bij:

- Groenten: aubergine, tomaat, paprika, komkommer, radijs.
- Bloemen: roos, chrysant, gerbera, tulp en lelie.
- Potplanten: phalaenopsis, anthurium, kalanchoë, dracaena, ficus.

(Bron: LTO groeiservice)

De sterkte van de belichting en de periode van belichting lopen sterk uiteen per soort en per groeistadium. De gemiddelde belichtingssterkte die gebruikt wordt is 8000 lux met ongeveer 3000 branduren per jaar. Hiervan wordt 80 % s 'nachts (donkerteperiode en nanacht) uitgevoerd. Ingeschat is dan momenteel minder dan de helft van de glastuinbouwbedrijven assimilatiebelichting toepast.

In de afgelopen jaren zijn er verschillende regels en convenanten opgesteld ten aanzien van het gebruiken van assimilatieverlichting en het voorkomen van lichtuitstoot. Het Besluit glastuinbouw geeft randvoorwaarden aan het gebruik van assimilatieverlichting:

- Aanbrengen van een lichtscherminstallatie waarmee ten minste 98% van de lichtuitstraling wordt gereduceerd, tenzij de assimilatiebelichting wordt toegepast buiten de donkerteperiode en de nanacht.
- Geldt niet tot 1 januari 2018 op permanente glasopstand waarin assimilatiebelichting wordt toegepast en waarbij het technisch redelijkerwijs niet kan worden gevergd de bovenzijde te voorzien van een lichtscherminstallatie als bedoeld in het voorschrift.
- Geldt niet tot 1 januari 2017 voor een bestaande locatie met assimilatieverlichting en een scherminstallatie aan de bovenzijde van 95 % reductie, aangebracht voor 1 januari 2010;
- Geldt niet tot 1 januari 2013 voor bestaande locaties met assimilatieverlichting en een scherminstallatie aan de bovenzijde van 85 % reductie, aangebracht voor 1 mei 2009.

PARAGRAAF 1.5.1 TOEPASSING VAN ASSIMILATIEBELICHTING

1.5.1 Een permanente opstand van glas of kunststof waarin assimilatiebelichting wordt toegepast, is aan de bovenzijde voorzien van een lichtscherminstallatie waarmee ten minste 98 % van de lichtuitstraling kan worden gereduceerd.

1.5.2 voorschrift 1.5.1 is niet van toepassing op een permanente opstand van glas of kunststof waarin uitsluitend assimilatiebelichting wordt toegepast buiten de donkerteperiode en de nanacht.

1.5.3 voorschrift 1.5.1 is tot 1 januari 2018 niet van toepassing op een permanente opstand van glas of kunststof waarin assimilatiebelichting wordt toegepast en waarbij het technisch redelijkerwijs niet kan worden gevergd de bovenzijde te voorzien van een lichtscherminstallatie als bedoeld in dat voorschrift.

1.5.4 indien assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van meer dan 15.000 lux wordt toegepast, is vanaf het tijdstip van zonsondergang tot het tijdstip van zonsopgang de bovenzijde van de permanente opstand op een zodanige wijze afgeschermd dat ten minste 98 % van de lichtuitstraling wordt gereduceerd.

- 1.5.5 indien assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van minder dan 15.000 lux wordt toegepast, is in een permanente opstand van glas of kunststof als bedoeld in voorschrift 1.5.1:
- A. gedurende de donkerteperiode die toepassing niet toegestaan, tenzij de bovenzijde op een zodanige wijze is afgeschermd dat de lichtuitstraling met ten minste 98 % wordt gereduceerd, en
 - B. gedurende de nacht die toepassing niet toegestaan, tenzij de bovenzijde op een zodanige wijze is afgeschermd dat de kierbreedte ten hoogste 25 % van de oppervlakte van de lichtschermen bedraagt.
- 1.5.6 vanaf het tijdstip van zonsondergang tot het tijdstip van zonsopgang is de gevel van een permanente opstand van glas of kunststof waarin assimilatiebelichting wordt toegepast op een zodanige wijze afgeschermd dat de lichtuitstraling op een afstand van ten hoogste 10 meter van die gevel met ten minste 95 % wordt gereduceerd en de gebuikte lampen buiten de inrichting niet zichtbaar zijn.
- 1.5.7 de overige verlichting van gebouwen en open terrein van de inrichting dan wel ten behoeve van reclamedoelinden wordt zodanig uitgevoerd dat directe lichtstraling op lichtdoorlatende openingen in gevels of daken van woningen wordt voorkomen.

In de maanden september en april moet de bovenzijde van kas van 20:00 tot 02:00uur zijn afgeschermd. In de maanden november t/m maart moet de bovenzijde van de kas van 18:00 tot 24:00uur zijn afgeschermd. Na deze perioden tot zonsopgang mag maximaal 25% van het belichte oppervlak on-afgeschermd zijn (kieren). De reductie van de lichtuitstoot moet in 2014 98% zijn. De regels voor zijafscherming veranderen niet. Hierbij gelden nog enkele uitzonderingen en overgangstermijnen, maar vanaf 2018 dienen alle kassen aan de nieuwe regels te voldoen.

Het Besluit glastuinbouw stelt dat de overige verlichting van gebouwen en open terrein (o.a. reclameverlichting) zodanig wordt uitgevoerd dat directe lichtstraling op licht doorlatende openingen in gevels of daken van woningen wordt voorkomen.

Effecten en effectbeoordeling

Het optreden van effecten door assimilatieverlichting wordt beïnvloed door afscherming, beplanting en ander vormen die voortkomen uit de bedrijfsvoering. De oppervlakte glastuinbouw waar assimilatieverlichting wordt toegepast heeft gevolgen voor de omvang van het effect van de uitstoot van de verlichting. Bij gebiedsontwikkeling waar grote hoeveelheden glastuinbouw dicht bij elkaar ontwikkeld worden (met toepassing van assimilatieverlichting) treedt er cumulatie op van de lichtuitstoot. Verwacht mag worden dat de door de ontwikkeling in de regio nieuwe lichtbronnen zullen ontstaan, die gezien het convenant beperkter zijn dan de lichtbronnen zoals we die nu uit de glastuinbouw kennen.

Binnen het voorkeursalternatief vindt er enige sturing plaats op de afname van solitaire glastuinbouw uit de directe omgeving van woonbebouwing, de kernrandzones, en overige kwetsbare gebieden, bos en natuurgebieden alsook rivier- en beekdalen. Hierdoor wordt de afstand van glastuinbouw ten opzichte van woonbebouwing, natuur en potentiële natuur vergroot. Met de concentratie van de glastuinbouw, zoals ingezet in dit alternatief, is er minder verspreid liggend glas en minder glas in de directe omgeving van kwetsbare gebieden, die gevoelig zijn voor effecten van assimilatieverlichting, dan in de referentiesituatie. Het wegnemen van deze verspreid liggende bronnen weg te nemen heeft een positief effect op de kwetsbare gebieden. In het alternatief zal wel cumulatie van

lichtvervuiling optreden in de concentratiegebieden. Dit kan een licht negatief effect hebben op woningen en natuur in de directe omgeving van de concentratiegebieden.

Binnen het alternatief sterke sturing vindt er een grotere verschuiving plaats van glastuinbouwbedrijven. Meer solitaire locaties worden opgeheven of verplaatst naar de prioritaire concentratiegebieden waar dan mogelijk meer uitstraling van assimilatieverlichting plaatsvindt. Hierbij gaat het met name om nieuwe ontwikkelingen, uitbreiding van bestaande locaties en nieuwvestiging, die minimaal voldoen aan de eis voor 95% reductie van lichtuitstraling.

Per saldo is ingeschat dat beide alternatieven een licht positief effect (0/+) zullen hebben op lichthinder. De varianten met meer groei doen dit licht positieve effect weer teniet (0).

Tabel 35

Totale effectscores licht

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Effect van assimilatieverlichting	0/+	0	0/+	0

Mitigerende en compenserende maatregelen

Afscherming van zijwanden en daken is de meest effectieve maatregelen voor het voorkomen van lichtuitstraling. Voor verdere beperking van lichtuitstraling kunnen aanvullende maatregelen getroffen worden, zoals aanplant van afschermend groen. Dit is met name effectief in de concentratiegebieden.

Verder is (door de gemeente) te sturen op:

- Gebruik van materiaal dat nagenoeg geen weerkaatsing geeft op ondergrond van de kas.
- Lampen met minder lux en lampen die minder of geen warmte produceren (LED verlichting en / of Pulserende LED verlichting).
- Aanvullende beplanting langs kassen t.b.v. afscherming lichtuitstoot horizontaal.
- Rekening houden met weerverwachting, bij bewolking 's-nachts minder of niet verlichting / kieren (voorkomen van weerkaatsing op wolken).
- Geen assimilatieverlichting toestaan in gebieden binnen een afstand van 1 kilometer van natuurgebieden / kwetsbare natuurgebieden.
- MER plicht voor gebiedsontwikkeling.

Naast het tegengaan van lichtuitstraling door afscherming kunnen ook maatregelen bij de bron, lampen, getroffen worden. De gemeente kan een adviserend en stimulerend optreden voor het toepassen van andere lichtbronnen. De huidige assimilatieverlichting bestaat uit natrium lampen. Er worden onderzoeken uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het gebruik van LED-lampen en 'groeilichtlampen' onderzoeken. Met LED-lampen zal minder warmte uitstoot plaats vinden waardoor er minder ontlicht dient te worden. De 'groeilichtlampen' hebben een ander bereik (verhouding licht / groeilicht) waardoor er minder lichtuitstraling plaats zal hebben.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming in het kader van de structuurvisie.

Ten aanzien van gebiedsontwikkeling dient nader onderzoek uit gevoerd te worden aan de hand van concrete initiatieven waarbij kennis is van exacte ligging, teelt, inrichting en 'windrichting' van kassen. Daarbij is het effect en de impact van het effect van mogelijke lichtuitstraling van assimilatieverlichting ten opzichte van de omgeving inzichtelijk te maken.

Conclusies licht

De ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven en meer concentratie van de bedrijfsontwikkeling in de meest geschikte gebieden heeft een licht positief effect op lichthinder. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet.

6.9

GEZONDHEID

Methodiek

Het berekenen van de te verwachten effecten op de gezondheid op basis van "dosis-effect relaties" is niet zinvol omdat het bestemmingsplanbesluit een algemeen ontwikkelingskader biedt voor intensieve veehouderijen. Door de vele aannames waarop de alternatieven zijn gebaseerd wordt niet voldaan aan de voorwaarde dat er per bron (intensief veehouderij bedrijf) voldoende betrouwbare blootstellingsgegevens zijn. Door dit hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's wordt de effectbeoordeling van de alternatieven en scenario's beperkt tot onderstaande algemene overzicht van de stand van de kennis over gezondheid in relatie tot veehouderij.

In de bijlagen is meer informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het planMER. Omdat het beoordelen van de effecten op de volksgezondheid geen onderdeel van de planMER maar er maatschappelijk gezien wel veel aandacht is voor dit thema, is deze bijlage opgenomen.

Effecten en effectbeoordeling

Effecten van intensieve veehouderijen op de volksgezondheid kunnen op verschillende manieren tot stand komen. Bijvoorbeeld via direct diercontact, via de lucht, via mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Mogelijke risicogroepen zijn de veehouders, familie, personeel en bezoekers, omwonenden en consumenten van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. In de wetenschappelijke literatuur komen de volgende onderwerpen naar voren: gassen (zoals ammoniak) en geuren, fijn stof en bio-aerosolen (stofdeeltjes die bacteriën, virussen of schimmels kunnen bevatten). Hieronder worden deze thema's nader toegelicht.

Ammoniak

Intensieve veehouderij is een belangrijke bron van ammoniakemissie naar de lucht. De concentratie van ammoniak in Nederlandse stallen bedraagt gemiddeld enkele $\mu\text{g}/\text{m}^3$. De MAC (maximaal aanvaardbare concentratie) waarde (14 mg/m^3 over 8 uur tijd gewogen gemiddelde) wordt soms kortdurend of op een enkele dag overschreden. De concentratie in de directe omgeving van intensieve veehouderijen is door de enorme verdunning 100-1000 keer lager dan in een stal. Deze verdunning neemt zeer sterk toe met de afstand van de

bron. De jaargemiddelde concentratie in Nederland is $8 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie in gebieden met veel intensieve veehouderijen is ca. $15\text{-}17 \mu\text{g}/\text{m}^3$. De gemiddelde concentratie ligt ruim onder de advieswaarde voor chronische blootstelling, die $100 \mu\text{g}/\text{m}^3$ bedraagt. Enkele veldmetingen tonen aan dat tijdens het bemesten lokaal tijdelijke pieken kunnen optreden, hetgeen onder de advieswaarde ligt voor acute blootstelling. De schadelijke effecten van ammoniak zijn vooral terug te vinden in de natuur. Effecten op de mens (anders dan geuroverlast) door ammoniak in gebieden met intensieve veehouderij zijn minder waarschijnlijk.

Hiervoor is aangegeven dat de ammoniakemissie ten opzichte van de huidige situatie zal afnemen. Gezien die effecten op de emissie en depositie van ammoniak en het feit dat de schadelijke effecten van ammoniak zeer beperkt zijn (concentraties liggen ver onder de advieswaarde), worden er geen negatieve effecten op de volksgezondheid v.w.b. het aspect ammoniak verwacht.

Geur

In hoeverre een geurwaarneming als hinderlijk wordt ervaren hangt af van diverse factoren, zoals de blootstellingskarakteristieken (concentratie, duur en frequentie van geurwaarneming), aard en karakter van de geur en persoonskenmerken van de waarnemer, zoals de sociaal-economische context. In het geval van geurhinder van de intensieve veehouderij, hebben agrariërs minder last van geurhinder dan niet-agrariërs. In het beperkte aantal uitgevoerde praktijkonderzoeken is een algemene samenhang tussen geurhinder en ervaren gezondheidsklachten gevonden en blijkt geen sprake van een lineaire relatie tussen geur, hinder en gezondheidsklachten. Voor veel stoffen met een sterke geurcomponent geldt dat de geur bij lagere concentraties ruikbaar is alvorens de stof tot toxische effecten aanleiding kan geven. Er is daarom geen relatie tussen geur en toxiciteit.

De GGD gebruikt bij de gezondheidsbeoordeling van geurbelasting veroorzaakt door intensieve veehouderijen een module uit de Gezondheidseffectscreening (GES). Deze hanteert een andere dosis-effectrelatie dan die voor de wetgeving (Wet geurhinder en Veehouderij) is gebruikt. Met deze methodiek ligt de maximaal toelaatbare geurbelasting bij 6 odour units (Ou). Een hogere belasting aan geur geeft voor omwonenden volgens de GGD een ongewenste gezondheidsbelasting. De vaste wettelijke waarden zijn maximaal 3 Ou voor geurgevoelige objecten in de bebouwde kom en maximaal 14 Ou voor geurgevoelige objecten in het buitengebied.

Hiervoor is aangegeven dat de geuremissie en achtergrondbelasting ten opzichte van de huidige situatie naar verwachting zal afnemen. Dit zal ook leiden tot een positief effect op de gezondheidsbelasting. Desondanks is er sprake van een geurbelasting die hoger is dan aanbevolen waarden uit de GES-methodiek van de GGD en liggen ook de vaste wettelijke normen voor de maximale geurbelasting in het buitengebied en de normen die de gemeente heeft gesteld, boven de grenswaarde die de GGD hanteert.

Fijn Stof

Blootstelling aan fijn stof kan leiden tot een toename in luchtwegklachten, hoesten, benauwdheid, vermindering van de longfunctie en een toename van ziekenhuisopname.

Met elke 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ stijging in PM10 concentratie neemt bijvoorbeeld sterfte toe met 4,3% wanneer men chronisch is blootgesteld aan fijn stof.

Hoewel de Europese norm voor jaargemiddelde concentratie PM10 op 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ligt, is de advieswaarde van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. De achtergrondbelasting in Peel en Maas ligt ruim boven die advieswaarde. In deze gebieden zal er gedurende langere tijd nog sprake zijn van een belasting op de volksgezondheid.

Infectieziekten

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kan via direct diercontact, de lucht, mest en via voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong. Aan een bio-aerosol zoals MRSA is voldoende onderzoek verricht om het gezondheidsrisico te kunnen benoemen. Van bio-aerosolen beladen met bijvoorbeeld endotoxinen, griepvirussen en, Q-koorts bacillen is een inschatting van het gezondheidsrisico beperkt mogelijk. In dit kader is een landelijk onderzoek opgestart. In dit onderzoek wordt onder meer de aanwezigheid van fijn stof, bacteriën en virussen in de buurt van verschillende veehouderijbedrijven gemeten. Ook worden de gezondheidsproblemen van omwonenden in kaart gebracht om die vervolgens te vergelijken met de gezondheidsproblemen van mensen in andere gebieden.

Het onderzoek is uitgevoerd door het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences, onderdeel van de Universiteit Utrecht) in samenwerking met het NIVEL en het RIVM en loopt van eind 2009 tot medio 2011. In een rapportage zijn de eerste resultaten op basis van de gegevens die zijn verzameld in 2010 weergegeven. In dit rapport is geconcludeerd dat op basis van deze resultaten de suggestie dat in gebieden met intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen in de luchtwegen worden gerapporteerd, niet worden bevestigd aan de hand van de verkregen ziektegegevens van de huisartsenpraktijken. Het onderzoek constateert dat in de buurt van varkens- en kippenbedrijven een verhoogde endotoxinewaarde (dode celmateriaal op fijn stof) in de lucht wordt gemeten. De aangetoonde waarden zijn flink hoger in vergelijking met stedelijke gebieden, maar zijn nog steeds laag. Bij de gemeten endotoxineniveaus zijn op basis van de huidige inzichten geen gezondheidseffecten te verwachten. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Nieuw onderzoek en gedetailleerde analyses van bestaande en nieuwe meetresultaten moeten inzicht geven of er een samenhang bestaat tussen het voorkomen van bepaalde aandoeningen en specifieke blootstellingen. Er ligt dus nog geen eindoordeel en er is dus nog sprake van een belangrijke leemte in kennis over die samenhang. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn op basis van de huidige kennis niet te geven.

Rond met name geitenbedrijven kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve-veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zou bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven. Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Mitigerende en compenserende maatregelen

De schaalvergroting in de intensieve veehouderij betekent niet per definitie een verslechtering van de gezondheidsrisico's. Bij nieuwbouw van veehouderijbedrijven kunnen maatregelen worden genomen die een aantal dreigingen voor de volksgezondheid kunnen beperken. Ook via de bedrijfsvoering kunnen risico's worden beperkt (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009).

De uitkomst van nader onderzoek kan leiden tot aanpassing of introductie van wettelijke normen. Daar waar locatiekeuze aan de orde is kunnen gezondheidsaspecten in de overweging worden betrokken.

Leemten in kennis

Er is nog een behoorlijk hiaat in de kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's, vooral wat betreft de uitstoot van grotere bedrijven en concentraties van bedrijven (bron: brief van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan de Tweede kamer; kenmerk: PG/ZP-2920705; d.d. 29 mei 2009). De relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen van omwonenden is onderwerp van nader onderzoek volgens het Ministerie van VWS. Het RIVM heeft recent onderzoek verricht naar de aanwezigheid van vee gerelateerde MRSA bij omwonenden van intensieve varkenshouderijen en kwam daarbij tot de conclusie dat er geen verhoogd risico is voor omwonenden (bron: RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie). Echter huisartsen in gebieden met intensieve veehouderij geven aan meer symptomen van de luchtwegen en respiratoire aandoeningen te vermoeden in hun praktijken. Symptomen en aandoeningen die overigens wel zijn aangetoond bij werknemers in de veehouderij.

Conclusie gezondheid

Ten aanzien van gezondheid zijn de alternatieven vooralsnog niet onderscheidend. Dit komt door het hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's. Dit aspect is daarom niet opgenomen in de beoordeling. De primaire verantwoordelijkheid van het ontwikkelen van kennis voor het beoordelen van gezondheidseffecten ligt bij het Rijk.

6.10

DUURZAME ENERGIE EN CRADLE TO CRADLE

Methodiek

In het (buiten-) gebied van de gemeente Peel en Maas zijn naast veehouderij en glastuinbouw vele functies aanwezig, zoals burgerwoningen, recreatiebedrijven en overige agrarische bedrijven. Deze functies kunnen mogelijk een goede koppeling vormen met intensieve veehouderij en / of glastuinbouw in het kader van energie uitwisseling / Cradle to Cradle (afval = voedsel) of andere vormen van duur. Daarnaast kunnen deze functies ook leiden tot beperking van de milieuruimte voor de intensieve veehouderij en glastuinbouw. Het betreft dan beperking in de geurcontour, ten aanzien van de lichthinder, verkeerbewegingen en externe veiligheid.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kansen en belemmeringen ten aanzien van energie uitwisseling, duurzame inrichting en Cradle to Cradle.

Glastuinbouwbedrijven gebruiken veel energie. Het is daarom voor tuinders interessant om te investeren in energie-efficiënte installaties als warmtekrachtkoppelingen (WKK's). Met een goed uitgevoerde WKK kan een tuinder 10 tot 20% aan energie besparen. Een WKK is vooral nuttig bij grootschalige tuinbouwbedrijven. Dan kan wel 95 tot 98% van de energie nuttig worden besteed.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In het gebied Siberië worden WKK's veelvuldig ingezet. De installaties zetten aardgas om in zowel warmte als elektriciteit. Hierbij komt ook CO₂ vrij. De tuinder gebruikt de vrijgekomen warmte om de kassen te verwarmen, de elektriciteit om de gewassen te belichten en de CO₂ om de gewassen te laten groeien. De elektriciteit die overblijft wordt terug geleverd aan het elektriciteitsnet. Het Cradle to Cradle principe wordt ook al toegepast. Grondstoffen van producten en productiemiddelen worden zo ontworpen dat ze opnieuw gebruikt of afgebroken kunnen worden. Daarnaast spelen thema's als energie, water, groenstructuren en mobiliteit een rol bij de ontwikkeling van het gebied.

In het projectvestigingsgebied Siberië zijn al verscheidende voorbeelden van duurzame (energie) ontwikkelingen uitgevoerd of in uitvoering.

De laatste jaren zijn lampen ontwikkeld die minder warmte produceren. De vermindering van warmteproductie door assimilatiebelichting vermindert de noodzakelijkheid voor het kieren (open zetten van ramen aan bovenzijde van de kas om overtollige warmte af te voeren). De besparing van energie en betere afscherming voor lichtuitstoot zijn de grootste winstpunten. De aanschaf van LED verlichting is nog wel duurder dan de standaard natriumlampen. Wel hebben deze een langere levensduur en een (veel) lager verbruik.

In het gebied in Noord-Limburg is een warme ondergrond aanwezig. Het betreft wel laag enthalpie vindplaatsen, maar deze zijn voldoende voor de verwarming van kassen met geothermiesystemen (opwekken van elektriciteit is niet mogelijk door de geringe temperatuur). Op 2 kilometer diepte hebben deze lagen een temperatuur van ongeveer 90 graden Celsius. (www.geologievannederland.nl)

Momenteel bestudeert de gemeente samen met een ondernemer de mogelijkheid voor het aanleggen van een warmtekoppeling tussen glastuinbouwbedrijf Wijnen Paprika's en het BBC (Bouwens van der Boijecollege).

Effecten en effectbeoordeling

Het voorkeursalternatief biedt alleen ontwikkelingsruimte voor solitaire glastuinbouwbedrijven in geschikte gebieden wat voor een aantal solitaire bedrijven een belemmering is voor het toepassen van WKK installaties. Er zijn goede mogelijkheden voor het collectief ontwikkelen van WKK installaties in de concentratiegebieden Tangbroek, Platveld en de De Kievit. Het meeste rendement is dan te behalen wanneer WKK installaties dan ook daadwerkelijk collectief wordt gerealiseerd en niet door individuele bedrijven.

In de glastuinbouw en intensieve veehouderij zijn er ruime mogelijkheden voor het toepassen van Cradle to Cradle. Vooral in de concentratiegebieden kan gekeken worden naar het toepassen van dit principe in combinatie met glastuinbouwlocatie en intensieve veehouderij.

Het alternatief sterke sturing biedt minder ontwikkelingsruimte voor solitaire glastuinbouwbedrijven en biedt daarmee ook minder ruimte voor het toepassen van WKK installaties voor deze solitaire glastuinbouwbedrijven. Doordat in dit alternatief gestuurd wordt op bedrijfsverplaatsing naar de concentratiegebieden en het bovenregionale projectvestigingsgebied is er de mogelijkheid tot het collectief ontwikkelen van WKK installaties. In de sector glastuinbouw en intensieve veehouderij zijn er voldoende mogelijkheden voor het toepassen van Cradle to Cradle. Vooral in de concentratiegebieden kan gekeken worden naar het toepassen van dit principe in combinatie met glastuinbouwlocaties en intensieve veehouderij. Het alternatief biedt dus mogelijkheden wat betreft het toepassen van WKK installaties en het Cradle to Cradle principe. In en nabij de concentratiegebieden liggen de beste kansen voor combinaties met functies in de directe omgeving van de concentratiegebieden. Door de vele 'verplichte' ontwikkelingen zijn er optimale kansen voor functiecombinaties en versterkende cradle to cradle maatregelen. In concentratiegebied De Kievit liggen in het bijzonder kansen voor samenwerking tussen glastuinbouw en veehouderij. Ook zijn combinaties mogelijk met het industrieterrein Beringe.

Voor het gebied Platveld zijn er mogelijkheden voor combinaties met uitbreidingsplannen van Meijel, ook in samenhang met bestaande vee- en glasbedrijven in de directe omgeving van het concentratiegebied. Voor het LOG Egchelse Heide zijn er kansen voor mest vergisten in samenhang met afzetten van het gas naar Egchel of glastuinders in de directe omgeving.

In het algemeen geldt dat er goede mogelijkheden zijn voor warmte kracht koppeling in de glastuinbouw in combinatie met de levering van energie aan woningen en (veehouderij)bedrijven. Zoals al gesteld in de paragraaf bodem zijn er goede mogelijkheden voor het benutten van aardwarmte. Verder is meer gebruik te maken van zonnepanelen op stallen en andere gebouwen.

Voor beide alternatieven geldt dat er mogelijkheden zijn voor het winnen van biogas uit mest. Het vergisten van mest gebeurt zowel op individueel bedrijfsniveau als op grotere schaal. Het is aannemelijk dat meer concentratie van intensieve veehouderij zelf en in combinatie met glastuinbouw leidt tot betere mogelijkheden voor energiewinning- en gebruik en voor uitwisseling van grondstoffen in combinatie met het verder bewerken van het digestaat. In de bijlagen is nader ingegaan op de duurzaamheidsaspecten van mest vergisten.

De totaal beoordeling varieert per saldo van positief voor het alternatief sterke sturing op gebiedsniveau (+) tot licht positief voor de overige alternatieven.

De mogelijkheden voor benutting van aardwarmte nemen toe naarmate glastuinbouwbedrijven meer geconcentreerd zijn omdat dan makkelijker gezamenlijk is te investeren in voorzieningen voor aardwarmte. Beide alternatieven bevorderen die concentratie. Het alternatief sterke sturing is daarop iets positiever (+) beoordeeld dan het voorkeursalternatief (0/+).

Tabel 36

Totale effectscores
duurzame energie en
cradle to cradle

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Duurzame energie en cradle to cradle op bedrijfsniveau	0/+	0+	0/+	0+
Duurzame energie en cradle to cradle op gebiedsniveau	0/+	0/+	0/+	0/+
Mogelijkheden voor het benutten van aardwarmte	0/+	0/+	0/+	0/+

Mitigerende en compenserende maatregelen

De gemeente kan er voor kiezen om aanvullende sturing in te zetten op duurzaam gebruik, duurzame energie, Cradle to Cradle. In het gemeentelijk kwaliteitsmenu is sprake van een aanvullende kwaliteitsbijdrage (eis bij overschrijding van de referentiemaat) die tevens ingevuld kan worden voor het boeken van milieuwinst of verbetering van de (lokale) leefbaarheid. Deze aanvullende kwaliteitsbijdrage is niet van toepassing voor de glastuinbouw.

Leemten in kennis

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

Conclusies energie en cradle to cradle

De alternatieven bieden goed mogelijkheden voor het opwekken van duurzame en het toepassen cradle to cradle. Zowel op de bedrijven zelf als tussen bedrijven en de omgeving. De beste mogelijkheden biedt het alternatief sterke sturing .

6.11 VERKEER EN INFRASTRUCTUUR

6.11.1 EFFECT OP DE VERKEERSONTSLUITING EN –AFWIKKELING

Methodiek

De intensieve veehouderij en glastuinbouw veroorzaken met aan en afvoer van grondstoffen en producten veel transportbewegingen in het buitengebied. Uitbreiding en wijziging van de locaties veroorzaakt verandering in de verkeersintensiteit en –afwikkeling. Dit heeft relatief weinig invloed op de hoofdwegen (rijksweg en provinciale wegen). Op de lokale wegen speelt dit in grotere mate door de beperkte dimensionering van de wegen.

Op basis van kwalitatieve benadering worden de effecten van de verschillende alternatieven beoordeeld in relatie tot de wijzingen in verkeersintensiteit en –afwikkeling en de effecten die er op kunnen treden. Er is geen concreet inzicht in de ontwikkeling van de verschillende bedrijven in het buitengebied van de gemeente Peel en Maas waarop kwantitatieve effecten bepaald kunnen worden.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Voor de ontwikkeling van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven zijn verharde en voldoende brede wegen nodig ten behoeve van de ontsluiting voor het vrachtvervoer. De gemeente houdt bij de nader begrenzing en invulling van de zoekgebieden voor de LOG's en glastuinbouwconcentratiegebieden rekening met de infrastructurele opgave. Uitgangspunt is dat de infrastructuur zal moeten aansluiten op het gebruik zodat er geen overlast of knelpunten in de verkeersveiligheid en / of verkeersafwikkeling optreden.

De voormalige gemeenten Kessel, Maasbree, Meijel en Helden hebben een beleidsplan voor verkeer en vervoer ontwikkeld. Het beleidsplan van de gemeente Maasbree is het meest recente. De verschillende beleidsplannen zijn nog niet samengevat in een beleidsplan voor de nieuwe gemeente Peel en Maas. In het beleidsplan van de gemeente Maasbree zijn categorieën aangeduid voor de verschillende wegen binnen de gemeente. De gemeente Helden heeft een actualisering uitgevoerd in verband met de wegategorisering. Deze zijn hieronder weergegeven;

- Stroomwegen: zijn gericht een continue doorstroming van het (gemotoriseerde) verkeer met hoge snelheid. Er vindt geen mening plaats van langzaam verkeer. Binnen de gemeente is de Rijksweg A 67 de enige stroomweg.
- Gebiedsontsluitingswegen: zijn wegen waarbij de doorstroming op de wegvakken en de uitwisseling met stroomwegen en met erftoegangswegen centraal staat. Menging tussen langzaam verkeer en gemotoriseerd verkeer wordt zo veel mogelijk vermeden. Binnen de gemeente vallen alle provinciale wegen hieronder.
- Erftoegangswegen: zijn bedoeld voor het toegankelijk maken van het verblijfsgebied en de ontsluiting naar de gebiedsontsluitingswegen. Binnen de voormalige gemeente Helden en Maasbree zijn de volgende wegen als erftoegang opgenomen.
- Verblijfsgebied: de overige wegen in het buitengebied van de gemeente behoren tot het verblijfsgebied en zijn gericht op de ontsluiting van erven en kavels. binnen deze gebieden wordt gestreefd naar het tegengaan van doorgaand verkeer.

De hoofdontsluiting binnen de gemeente verloopt via de rijkswegen A 67, A 73 en A 2. Via deze wegen vindt de afwikkeling plaats op nationaal en internationaal niveau. De Rijksweg A 67 is de enige die binnen de gemeente Peel en Maas gelegen is. Binnen de gemeente sluiten de provinciale wegen N 275, N 279, N 265, N 277 en N 582 aan op de rijkswegen. Zowel de rijkswegen als provinciale wegen zijn zeer goed berekend op het huidige aantal transportbewegingen.

De aansluiting vanuit de intensieve veehouderij en glastuinbouw op de provinciale wegen is zeer divers. Vanuit de bedrijven die al gelegen zijn binnen de LOG's en concentratiegebieden vindt de ontsluiting plaats over wegen die zijn ingericht of ingericht worden op het specifieke gebruik.

Voor de transportbewegingen vanuit de solitaire locaties wordt in meer en mindere mate gebruik gemaakt van smalle lokale wegen. Deze sluiten uiteindelijk aan op de gebiedsontsluitingswegen.

Effecten en effectbeoordeling

In het algemeen zal de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven leiden tot efficiënter transport: Minder locaties en meer/grotere vrachten naar en van de resterende locaties. In het voorkeursalternatief kunnen de solitaire locaties in de meest geschikte gebieden door ontwikkelen. Binnen deze gebieden is de infrastructuur geschikter voor de ontsluiting van vrachtverkeer. Het betreft hier gebieden die rationeler zijn verkaveld. In meer kwetsbare gebieden, waarbij raakvlak is met de kernen vindt minder schaalvergroting plaats. Hier zal geen toename plaats vinden van vrachtverkeer, eerder een afname in verband met de sloopregeling in relatie tot ontwikkeling van glastuinbouw boven de referentiemaat.

De prioritaire concentratiegebieden en LOG's worden ingericht op de schaalvergroting van glastuinbouw en intensieve veehouderij. De ontsluiting is / wordt zoveel mogelijk aangepast op de intensiteit en as-lasten.

In het alternatief sterke sturing zal meer bedrijfsverplaatsing plaatsvinden naar de concentratiegebieden en het bovenregionale projectvestigingsgebied en zal een groter deel van de verkeersbewegingen verplaatsen naar deze locaties. De twee concentratiegebieden, Platveld en De Kievit zijn het meest geschikt voor de verwachte schaalvergroting. De ontsluiting van de concentratiegebieden kan over een korte afstand geheel geschikt worden gemaakt voor de te verwachten verkeersintensiteit en as-lasten. Vanuit deze gebieden is / wordt de infrastructuur aangelegd die het vrachtverkeer zo direct mogelijk ontsluit naar de provinciale en rijkswegen. Deze ontsluiting is / wordt vanuit het collectief ingericht.

De ontsluiting vanuit het projectvestigingsgebied is al geheel aangepast op de verwachte ontwikkelingen en schaalvergroting en sluit direct aan op de rijksweg A 67.

Het aantal solitaire locaties glastuinbouw zal afnemen in de loop der tijd. De intensiteit van vrachtverkeer naar en van solitaire glastuinbouwbedrijven neemt daarmee af.

Per saldo is het effect van het voorkeursalternatief beoordeeld als positief (+) en van het alternatief sterke sturing als sterk positief (++). De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet.

Tabel 37

Totale effectscores
verkeersontsluiting en-
afwikkeling

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Effect op de verkeersontsluiting en -afwikkeling	+	0	+	0

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het verbreden van de weg kan op projectniveau, glasconcentratiegebieden en LOG's, noodzakelijk zijn, indien blijkt dat de wegen niet geschikt zijn voor de verkeersbewegingen van het zware vrachtverkeer (tractor / trekker met oplegger: 2,65 meter breed, 4,15 meter hoog en maximaal 70 ton aan gewicht).

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeel- en besluitvorming. De effectscores zijn bepaald op basis van expert judgement.

Conclusies verkeersontsluiting en -afwikkeling

De concentratie van bedrijfsontwikkeling van glastuinbouw en intensieve veehouderij in concentratiegebieden en in de meest geschikte zones en het aanpassen van de infrastructuur daarop leidt tot (licht) een licht positief effect op de verkeersontsluiting en -afwikkeling. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet.

6.11.2

EFFECT OP DE VERKEERSVEILIGHEID

Methodiek

De verkeersveiligheid wordt gerelateerd aan de potentiële conflicten tussen vrachtverkeer en de andere weggebruikers, in het bijzonder het langzaam verkeer. Een toename van intensieve veehouderij en glastuinbouw of een wijziging in ligging van bedrijven heeft invloed op de hoeveelheid en oriëntatie van verkeer, met name vrachtverkeer, op de wegen. Hierbij is er een grotere kans op conflictsituaties met ander wegverkeer en in het bijzonder met het kwetsbare langzame verkeer. De potentiële conflicten met andere weggebruikers spelen vooral op lokale wegen, doordat hier geen scheiding is van de verkeersstromen. Op de provinciale en rijkswegen (hoofdwegenstructuur) zijn deze functies gescheiden. Op deze type wegen is een toename van vrachtverkeer nagenoeg niet van invloed op de verkeersveiligheid.

Ten behoeve van het planMER is onderzocht welke effecten er te verwachten zijn bij de verschillende alternatieven gericht op de potentiële conflictsituaties. Hierbij is er geen rekening gehouden met de exacte ligging van solitaire locaties en de gevolgen uit ontwikkeling van deze locaties. Op basis van expert judgement is bepaald welke mogelijke effecten optreden binnen de verschillende alternatieven.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Het overgrote deel van de intensieve veehouderij en glastuinbouw zijn solitaire locaties in het buitengebied. De solitaire locaties ontsluiten via lokale wegen naar uiteindelijk de hoofdontsluiting, zoals provinciale wegen. Voor de transportbewegingen vanuit deze bedrijven geldt dat in meer en mindere mate er gebruik wordt gemaakt van (smalle) lokale wegen zonder scheiding tussen het (vracht-) verkeer en kwetsbare deelnemers.

In de huidige situatie is er een grote kans op conflicten tussen (vracht-) verkeer en kwetsbare deelnemers op de lokale wegen, 'erftoegangswegen' en kruisingen van deze wegen met de gebiedsontsluitingswegen. De lokale wegen zijn smal waarbij er geen scheiding is met de kwetsbare verkeersdeelnemers. Op de 'erftoegangswegen' en genoemde kruisingen zijn er wel maatregelen genomen ter bescherming van de kwetsbare verkeersdeelnemers. Hier zijn fietsstroken, fietssuggestiestroken en verhoogde kruisingen aanwezig. Er is echter geen volwaardige scheiding, waardoor de afstand tot de kwetsbare verkeersdeelnemers erg gering blijft.

In de directe omgeving van de kernen en bebouwingslinten is er een grotere kans op conflictsituaties door de aanwezigheid van vele woningen. De afstand tussen de woningen en de intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven is in deze gebieden kleiner en de dichtheid woningen is groter.

Effecten en effectvergelijking

In het algemeen zal de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven leiden tot efficiënter transport: Minder locaties en meer/grotere vrachten naar en van de resterende locaties. Binnen deze gebieden is de infrastructuur geschikter voor de ontsluiting van vrachtverkeer. Deze ontwikkelingen zijn gunstig voor de verkeersveiligheid. In het voorkeursalternatief kunnen de solitaire locaties kunnen in meer geschikte gebieden door ontwikkelen. Met het voorkeursalternatief vindt er een sturing plaats op afname van solitaire glastuinbouwlocaties in het algemeen en in het bijzonder voor bedrijven die gelegen zijn in de nabijheid van dorpskernen. Voor de grootschalige ontwikkelingen wordt ruimte geboden in de prioritaire glasconcentratiegebieden, waar de ontsluiting van vrachtverkeer wordt gescheiden van de kwetsbare verkeersdeelnemers.

Een en ander betekent een verbetering van de verkeersveiligheid ten opzichte van de huidige situatie. Wel blijven er solitaire locaties glastuinbouw aanwezig in het buitengebied, waarbij potentiële conflictsituaties aanwezig blijven.

Het alternatief Sterke Sturing is er op gericht om meer solitaire locaties op te heffen of te verplaatsen naar de concentratiegebieden en het projectvestigingsgebied. De ontsluiting van de concentratiegebieden en het projectvestigingsgebied kent een collectieve ontsluiting, of deze wordt aangelegd ten tijde van de ontwikkeling, waarbij het vrachtverkeer wordt gescheiden van kwetsbare verkeersdeelnemers. De afstand van de concentratiegebieden en het projectvestigingsgebied ten opzichte van de provinciale en rijkswegen is gering, waardoor de afwikkeling van het vrachtverkeer snel verloopt. De kans van optreden van conflictsituaties met de kwetsbare verkeersdeelnemers wordt in grote mate verkleind.

Per saldo is het effect van het voorkeursalternatief beoordeeld als positief (+) en van het alternatief sterke sturing als sterk positief(++). De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet.

Tabel 38

Totale effectscores
verkeersveiligheid

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Effect op de verkeersveiligheid	+	0/+	+	0/+

Mitigerende en compenserende maatregelen

De aanleg van gescheiden fiets en wandelpaden, passeerhavens of een verplichte routing voor vrachtverkeer zijn aanvullende maatregelen voor de verbetering van de verkeersveiligheid op wegvlakken of kruisingen waar een knelpunt kan ontstaan. De aanleg van maatregelen hebben op projectniveau, bij de ontwikkeling van concentratiegebieden of LOG's, een grotere kans van slagen. Bij een grote verspreiding van bedrijven is de kans dat op meer wegvlakken maatregelen noodzakelijk zijn waardoor een fragmentarisch beeld kan ontstaan.

Leemten in kennis en informatie

Er zijn geen leemten in kennis en informatie geconstateerd die van invloed zijn op de oordeels- en besluitvorming.

Conclusies verkeersveiligheid

De concentratie van bedrijfsontwikkeling van glastuinbouw en intensieve veehouderij in concentratiegebieden en in de meest geschikte zones en het aanpassen van de infrastructuur daarop leiden tot een (licht) positief effect op de verkeersveiligheid. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet.

6.11.3

EFFECT ONDERGRONDSE EN BOVENGRONDSE INFRASTRUCTUUR

Methodiek

Met ondergrondse en bovengrondse infrastructuur worden de elementen zoals hoogspanningsleidingen en transportbuizen, gas- en of naftaleidingen, bedoeld. Het betreft regionale en bovenregionale netwerken die effect hebben op de vestiging en ontwikkeling van glastuinbouw en intensieve veehouderij. Lokale netwerken zoals huis aansluitingen en verdeelleidingen (kabels en leidingen) hebben geen effect doordat deze zonder noemenswaardige inspanning aangelegd en / of verlegd kunnen worden.

Bouwwerken onder hoogspanningsleidingen kennen maximale afmetingen ten aanzien van de hoogte, wat nadelig is voor glastuinbouw en intensieve veehouderij. Direct boven een gas transportleidingen mag geen bouwwerk worden opgericht, maar een locatie van een glastuinbouwconcentratiegebied in de directe omgeving van een gas leiding geeft kansen voor de ontwikkeling.

Ten behoeve van het plan-MER is onderzocht welke leidingen er in de gemeente Peel en Maas gelegen zijn en welke knelpunten en kansen er op kunnen treden.

Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Bij de LOG's Heibloemseweg, de westkant van LOG Laagheide en het hierbij gelegen glastuinbouwconcentratiegebied de Kievit, dient bij de ontwikkeling rekening gehouden te worden met de ligging van een hoogspanningsleiding. Het concentratiegebied Tangbroek wordt aan de westzijde doorkruist door een hoogspanningsleiding, parallel aan de Napoleonsbaan (N 273).

Parallel aan de oude gemeentegrens van Helden en Maasbree zijn een tweetal grote gasleidingen gelegen die noord-zuid georiënteerd zijn. Het betreft buisleidingen van 40 en 60 bar maximaal.

Effecten en effectbeoordeling

Voor uitbreiding van solitaire locaties is er geen directe kans of bedreiging van de ondergrondse- en bovengrondse infrastructuur. Dit vanwege de ligging, bestaande situatie en haalbaarheid van maatregelen voor een enkele locatie.

Van de concentratiegebieden in de gemeente zijn er twee gelegen in de directe omgeving van een hoogspanningsleiding, namelijk Tangbroek en de Kievit. De hoogspanningsleiding beïnvloedt de mogelijkheid voor uitbreiding (bebouwingshoogte en veiligheidscontour). Binnen het concentratiegebied Tangbroek is de hoogspanningsleiding gelegen aan de oostzijde en neemt een deel van de open ruimte in, waardoor er op deze locatie geen optimale 'kasverhoudingen' gebouwd kunnen worden en er praktische ruimte voor kassen wegvalt. De hoogspanningsleiding in het concentratiegebied de Kievit loopt centraal door het gebied. In verband met het relatief onbebouwde gebied kan er met de ontwikkeling van kassen ingespeeld worden op de ligging en de meest optimale omvang en verhouding van de kassen. Mogelijkheden zijn er ook voor het terug leveren van energie, vanuit bijvoorbeeld een WKK. Het leveren van elektriciteit is echter niet afhankelijk van een hoogspanningsleiding.

In het voorkeursalternatief vindt ten opzichte van sterke sturing minder concentratie plaats van bedrijfsontwikkeling. Dit betekent dat het voorkeursalternatief ten opzichte van sterke sturing minder knelpunten met leidingen oplevert maar ook minder de kansen benut van collectief gebruik maken van nutsvoorzieningen. Per saldo is het effect van het voorkeursalternatief ingeschat als licht positief ten opzichte van de huidige situatie.

Binnen alternatief sterke sturing zullen de concentratiegebieden glastuinbouw optimaler ingericht moeten worden en zijn er meer kansen zijn voor collectieve ontwikkeling, toe- en afvoer van energie en andere producten. Hierdoor zullen de kansen (gebruik maken van grootschalige energie netwerk) en knelpunten (zeer beperkte ontwikkelingsruimte onder hoogspanningsleiding) sterker gelden. Per saldo in het effect van het alternatief sterke sturing ingeschat als neutraal (0).

De varianten met meer groei vergroten zowel de knelpunten als de kansen zodat die varianten niet leiden tot andere beoordelingen.

Tabel 39Totale effectscores
infrastructuur

Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
	Variant beperkte groei	Variant meer groei	Variant beperkte groei	Variant meer groei
Kansen en knelpunten van ondergrondse en bovengrondse infrastructuur	0/+	0/+	0/+	0/+

Mitigerende en compenserende maatregelen

Knelpunten zijn te verminderen en kansen te vergroten door leidingen te verleggen. Dit zal op deelgebieds- en inrichtingsniveau afgewogen moeten worden op basis van mogelijkheden en de kosten en baten daarvan.

Leemten in kennis

Binnen het schaalniveau dit MER geen informatie gebruikt over kleine gastransportleidingen. Dat kan later op projectniveau.

Conclusies infrastructuur

De ontwikkeling van met name glastuinbouwconcentratie biedt zowel knelpunten (aanwezige infrastructuur) als kansen (collectief gebruik maken van nutsvoorziening). Per saldo is het effect van het voorkeursalternatief ingeschat als licht positief (0/+) en van het alternatief sterke sturing als neutraal (0). De varianten met meer uitbreiding vergroten zowel de knelpunten als de kansen zodat die varianten niet leiden tot andere beoordelingen.

HOOFDSTUK 7

Vergelijking van de alternatieven

7.1 SAMENVATTING EFFECTEN

In tabel 41 zijn de effectscores per alternatief en per criterium weergegeven. Dit aan de hand van de beoordelingschaal in onderstaande tabel.

Tabel 40
Zevenpunts-
beoordelingschaal

Score	Omschrijving
++	Zeer positief ten opzichte van de referentiesituatie
+	Positief ten opzichte van de referentiesituatie
0/+	Licht positief ten opzichte van de referentiesituatie
0	Neutraal
0/-	Licht negatief ten opzichte van de referentiesituatie
-	Negatief ten opzichte van de referentiesituatie
--	Zeer negatief ten opzichte van de referentiesituatie

Tabel 41
Samenvatting effectscores

Thema	Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
		Beperkte groei	Meer groei	Beperkte groei	Meer groei
Bodem en water	Grondwater	0/+	0	+	0/+
	Oppervlaktewater	0/+	0	+	0/+
	Waterkwaliteit	+	+	+	+
	Schaalniveau van beïnvloeding watersysteem	0/+	0/+	+	+
	Effect op de beekdalen	0/+	0	+	+
	Effect op bodemkwaliteit en geomorfologie	0/-	0/-	0/-	0/-
Natuur	Ammoniakdepositie op Natura 2000-gebieden	-	-	-	n.v.t
	Ammoniakdepositie op Wav-gebieden	-	-	-	n.v.t
	Ammoniakdepositie op overige natuur	-	-	-	n.v.t
	Effecten op soorten	0/-	--	0/-	--
	Barrièrewerking en ruimtebeslag	-	--	0/-	--

Thema	Criterium	Voorkeursalternatief		Alternatief sterke sturing	
		Beperkte groei	Meer groei	Beperkte groei	Meer groei
Landschap, cultuurhistorie en archeologie	Cultuurhistorie	0	-	0/+	0/-
	Landschap	0/+	0/-	+	0
	Archeologie	-	--	-	--
Geur	Leefklimaat binnen bebouwde kom	+	0/+	+	n.v.t.
	Leefklimaat buiten bebouwde kom	+	0/+	+ / ++	n.v.t.
Fijn stof	Uit bedrijfsvoering	0	0	0	0
	Uit verkeer	0/+	0	+	0/+
Geluid	Effect op geluidhinder	+	0/+	++	+
Licht	Effect van assimilatieverlichting	0/+	0	0/+	0
Duurzaamheid	Duurzame energie	0/+	0/+	0/+	0/+
	Cradle to cradle	0/+	0/+	+	+
	Mogelijkheden benutten aardwarmte	0/+	0/+	+	+
Verkeer	Ontsluiting en verkeersafwikkeling	+	0	++	0/+
	Verkeersveiligheid	+	0	++	0/+
Infrastructuur	Knelpunten en kansen	0/+	0/+	0	0/+

Hieronder zijn de effecten per thema samenvattend beschreven.

Bodem en water

Bij de ontwikkeling van bedrijven wordt het regenwater opgevangen. Dit is een vereiste die ook benoemd is in het provinciaal kwaliteitsmenu Limburg en het kwaliteitskader buitengebied Peel en Maas. Na opvang dient het water geïnfiltreerd te worden of vertraagd afgevoerd. In de glastuinbouw wordt het opgevangen regenwater zo optimaal mogelijk gebruikt voor beregening van de gewassen. Hierdoor kan dit hemelwater niet infiltreren waardoor er minder voeding is van het grondwater. In de glasconcentratiegebieden, waar meerdere glastuinbouwbedrijven van formaat ontwikkeld worden heeft dit een groter en beter waarneembaar effect op de grondwaterstand.

Het gebruik van hemelwater of grondwater in de glastuinbouw is geheel afhankelijk van de gewassen die geteeld worden.

TER INDICATIE

Voor substraatteelt van tomaten, komkommers en paprika's ligt de netto waterbehoefte op zo'n 800 mm voor het netto oppervlak waar geteeld wordt. Kijkend naar het bebouwd oppervlak van de glastuinbouw – bouwvlakken in de gemeente Peel en Maas (rekening houdend met het feit dat

hemelwater dat alleen op de kassen valt over het algemeen wordt gebruikt in de kas en datgene dat op overige gebouwen of bestrating valt niet) betekent dit dat minder dan de helft van de jaarlijkse neerslag (700 tot 900 mm) nooit het grondwater bereikt.

Het lozen van (afval-)water is gekoppeld aan strenge regelgeving. De ontwikkeling van intensieve veehouderij en glastuinbouw, daar waar nieuwe systemen worden toegepast ter vervanging van oude systemen, kan een licht positief effect hebben op de kwaliteit.

In het alternatief sterke sturing wordt meer gestuurd op bedrijfsverplaatsingen naar de concentratiegebieden en het bovenregionale projectvestigingsgebied. Door bovenstaande ontwikkeling is het schaalniveau in de ruimte waarop effecten op de bodemkwaliteit en geomorfologie plaatsvinden kleiner dan in het voorkeursalternatief. De totale netto omvang blijft echter gelijk. Het effect op bodem en geomorfologie is voor alle alternatieven en varianten per saldo beoordeeld als licht negatief.

Ammoniak en natuur

De alternatieven zorgen, ten opzichte van de referentiesituatie waarbij rekening is gehouden met de lagere veebezetting (latente ruimte vergunningen) en het besluit Huisvesting, voor een toename aan ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland gelegen in de omgeving van de gemeente Peel en Maas. Ook op de Wav-gebieden en EHS-gebieden zorgen de alternatieven voor een toename aan ammoniakdepositie. Relatief gezien zorgen het voorkeursalternatief beperkte groei en het sturingsalternatief beperkte groei voor de minst grote toename aan ammoniakdepositie.

Deze toename aan ammoniakdepositie is het grootst bij beide worst case varianten. Op basis van de Natuurbeschermingswet, de hoge stikstofbelasting en de gevoeligheid van de Natura2000-gebieden, is er geen milieugebruiksruimte voor een dergelijke worst-case ontwikkeling. Vanwege de "omgekeerde bewijslast" in de (huidige) Natuurbeschermingswet zal de gemeente in haar bestemmingsplan buitengebied en in de vergunningverlening moeten borgen dat negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet (omgekeerde bewijslast) zal er bij het vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied met zekerheid uitgesloten moeten worden dat er een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden kan ontstaan. Indien dat op dat moment onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling PAS in aanpassing Natuurbeschermingswet) zal deze borging c.q. toets een plek moeten krijgen in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied.

De ontwikkeling van de intensieve veehouderij (en ook andere bronnen met emissies van stikstof) in Peel en Maas en de omliggende gemeenten zal gepaard moeten gaan met een per saldo afname van de stikstofbelasting. De vereist een verdere inzet van emissie reducerende maatregelen en een ontwikkeling van de veestapel binnen deze milieugebruiksruimte.

De negatieve beoordeling, ook bij VKA beperkte groei en sterke sturing beperkte groei, ontstaat mede door de veronderstelling dat de latente milieuruimte volledig wordt benut en dat de modelmatige aanname dat de implementatie van het Besluit Huisvesting niet

gepaard gaat met een vergroting van de veestapel (om die investeringen te kunnen dragen). Dit is de voorgeschreven vergelijking van mogelijke effecten met een “aangepaste” referentiesituatie. Een groot deel van dit negatief effect wordt veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan ten opzichte van de nog beschikbare ruimte in de vergunningen met circa 25%. Als er ook in de toekomst een dergelijke latente ruimte blijft bestaan, dus blijvend een verschil tussen vergunde rechten (als maximum) en de feitelijke veebezetting, dan zal het effect van de alternatieven met gelijkblijvende totale veestapel neutraal tot (licht) positief zijn omdat het vee verdeeld wordt over minder maar grotere bedrijven op de plekken met de meeste milieuruimte.

De grootste afname van de depositie wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn klein. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een sterke toename van de veestapel waardoor de milieuwinst van het besluit Huisvesting weer (deels) teniet worden gedaan. Dit blijkt uit een hogere depositie bij VKA-meer groei en zeker bij het worstcasescenario.

Het voorkeursalternatief meer groei, alternatief sterke sturing meer groei en beide worst case alternatieven zorgen voor de meest negatieve effecten op soorten en barrièrewerking/ruimtebeslag. Het voorkeursalternatief beperkte groei en het alternatief sterke sturing beperkte groei zorgen relatief gezien voor een minder groot negatief effect wat betreft barrièrewerking/ruimtebeslag.

Cultuurhistorie, landschap en archeologie

De effecten op cultuurhistorische waarden in het landschap zijn neutraal voor het voorkeursalternatief en (licht) positief voor het alternatief sterke sturing als gevolg van concentratie in de minst kwetsbare gebieden. De variant meer groei heeft een sterk negatieve invloed door het extra ruimtebeslag wat de cultuurhistorische waarden van het landschap kan aantasten.

De effecten op het landschap zijn (licht) positief als gevolg van concentratie in de minst kwetsbare gebieden en als gevolg van kwaliteitsbepalingen. De variant meer groei heeft een negatieve invloed op met name de openheid en zal het positieve effect van de variant met beperkte groei teniet doen.

Zowel binnen als buiten de concentratiegebieden zijn belangrijke archeologische verwachtingswaarden aanwezig. Dit leidt tot een negatieve beoordeling van de effecten van de varianten met beperkte groei en een sterk negatieve beoordeling van de variant met meer groei.

Geurhinder uit stallen

Zowel binnen als buiten de bebouwde kom leiden het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing met beperkte groei tot een verbetering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie (vergunningen 2010). Het worstcase alternatief

(risicoscenario) leidt tot een verslechtering van het van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de huidige vergunde situatie.

Alle alternatieven leiden tot een verslechtering van het woon- en leefmilieu ten opzichte van de aangepaste referentie, dus inclusief CBS-correctie en Besluit Huisvesting. Deze negatieve beoordeling voor ook het scenario beperkte groei, ontstaat mede voorgeschreven vergelijking van effecten met deze aangepaste referentiesituatie. Feitelijk wordt een groot deel van dit negatief effect veroorzaakt door de veronderstelde opvulling van de latente ruimte in vergunningen. De veestapel groeit dan ten opzichte van de nog beschikbare ruimte in de vergunningen met circa 25%. Hierdoor neemt ook de geurbelasting toe.

De grootste afname van de geuremissie en gemiddelde geurbelasting wordt veroorzaakt door de invoering van het Besluit Huisvesting. De verschillen tussen het voorkeursalternatief en het alternatief sterke sturing, bij een gelijke ontwikkeling van de veestapel zijn in het buitengebied klein en in de kernen iets groter. Het belangrijkste verschil zit in het feit dat er bij sterke sturing aanzienlijk minder risico bestaat voor een toename van de geurbelasting.

Fijn stof

De achtergrondconcentratie voor fijn stof ligt onder de wettelijk bepaald grenswaarde, maar hoger dan de advieswaarde van de WHO. Bij uitbreiding mogen bedrijven de normen voor luchtkwaliteit niet overschrijden. Door het voorschrijven van nabehandelingstechnieken en huisvestingsystemen kunnen nieuwe knelpunten worden voorkomen. Lokaal kan de achtergrondconcentratie toenemen door uitbreidingen van bedrijven of omschakeling van pluimveebedrijven (batterijverbod). Toepassing van emissie beperkende technieken (o.a. voorgeschreven in de provinciale verordening stikstof en Natura 2000) zal ook tot een daling van de emissie van fijn stof leiden. Het effect op de concentratie fijn stof door emissies van bedrijven is voor beide alternatieven als neutraal beoordeeld.

De ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven en meer concentratie van de bedrijfsontwikkeling in de meest geschikte gebieden heeft een positief effect op de blootstelling aan fijn stof uit het verkeer. De varianten met meer groei doen deze voordelen weer (grotendeels) teniet. De verschillen in concentraties zijn naar verwachting beperkt.

Geluidsbelasting

De geluidsbelasting in het buitengebied wordt voornamelijk bepaald door de agrarische bedrijven, bestemmings- en doorgaand verkeer. De geluidsbelasting van de agrarische bedrijven (vooral ventilatoren, laden en lossen) wordt gereguleerd met via de vergunningverlening. Hierdoor kan worden voorkomen dat op gevoelige objecten en terreinen (zoals woningen in het buitengebied) geluidhinder boven de gestelde (voorkeurs-) grenswaarde komt.

Beide alternatieven hebben positieve effecten op de geluidhinder. Dit door de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven op de daartoe meest geschikte locaties. Bij de locatiekeuze van de LOG's en ontwikkelingsmogelijkheden van solitaire glastuinbouwbedrijven in verschillende zones is rekening gehouden met de afstand tot woonkernen. Het alternatief sterke sturing scoort beter dan het voorkeursalternatief.

Groei kan de milieuvoordelen teniet doen.

Lichthinder uit kassen

Glastuinbouw maakt gebruik van kunstmatig verlichting (assimilatiebelichting). De assimilatiebelichting wordt gebruikt voor het beïnvloeden van de ontwikkeling van planten, wanneer het natuurlijk licht te kort schiet. Hierdoor kunnen telers het hele jaar producten telen en beter insprijngen op de marktontwikkeling en -vraag. De assimilatiebelichting heeft, wanneer het direct en in bepaalde mate indirect naar de omgeving uitstraalt, een negatief effect op het woon en leefklimaat van mensen alsook op het leefklimaat van 'lichtgevoelige' dieren. 'Lichtvervuiling' beïnvloed het dag- en nachtritme van mensen en dieren.

Het optreden van effecten door assimilatiebelichting wordt beïnvloed door afscherming, beplanting en ander vormen die voortkomen uit de bedrijfsvoering. Als gevolg van de sinds enkele jaren geldende eis dat kassen zowel aan de zij als bovenkant worden afgeschermd, bovenkant 95% of meer, zijn de effecten beperkt ten aanzien van overlast.

Het merendeel van de solitaire locaties in de gemeente Peel en Maas maken geen gebruik van assimilatieverlichting. Met name de bedrijven met een grotere omvang (die over het algemeen gevestigd zijn en worden in de concentratiegebieden of in het Klavertje 4 gebied) zullen, afhankelijk van de teelt, wel gebruik maken van kunstlicht. Door het ontbreken van gegevens over toekomstige teelten in de kassen kan er nog geen kwantitatieve beoordeling (berekening van toename aan aantal lux, verlichtingssterkte) worden gemaakt. Verwacht mag worden dat door de al geldende eisen geen geldende richtwaarden worden overschreden.

Verkeer en infrastructuur

Het overgrote deel van de intensieve veehouderij en glastuinbouw zijn solitaire locaties in het buitengebied. De solitaire locaties zijn ontsloten via lokale wegen naar de hoofdontsluiting-wegen, zoals provinciale wegen. Deze bedrijven maken in meer en mindere mate gebruik van (smalle) lokale wegen zonder scheiding tussen het (vracht-)verkeer en kwetsbare verkeersdeelnemers (vooral fietsers).

In de huidige situatie is er een grote kans op conflicten tussen (vracht-)verkeer en kwetsbare deelnemers op de lokale wegen, 'erftoegangswegen' en kruisingen van deze wegen met de gebiedsontsluitingswegen. De lokale wegen zijn smal waarbij er geen scheiding is met de kwetsbare verkeersdeelnemers. Op de 'erftoegangswegen' en genoemde kruisingen zijn er wel maatregelen genomen. Hier zijn fietsstroken, -suggestiestroken en verhoogde kruisingen aanwezig. Er is echter geen volwaardige scheiding, waardoor de afstand tot de kwetsbare verkeersdeelnemers erg gering is.

De verdere concentratie van intensieve veehouderij en glastuinbouw op de daarvoor geschikte locaties geeft meer verkeersveilige situaties. Met name de gebieden waar de solitaire locaties afnemen zal de verkeersveiligheid toenemen. De locaties waar de concentratie van bedrijven plaatsvindt dient echter wel optimaal ingericht te worden op de scheiding tussen de kwetsbare verkeersdeelnemers en het overige verkeer.

Ten aanzien van de ontwikkeling van solitaire locaties geldt dat er rekening gehouden dient te worden met de cumulatie van (vracht-)verkeer op de lokale wegen.

De ontwikkeling van met name glastuinbouwconcentratie biedt zowel knelpunten (aanwezige infrastructuur) als kansen (collectief gebruik maken van nutsvoorziening).

Duurzaamheid en energie

De alternatieven bieden goede mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie en het toepassen van het cradle-to-cradle principe. Zowel op de bedrijven zelf als tussen bedrijven en de omgeving. De beste mogelijkheden biedt het alternatief sterke sturing .

Gezondheid

In een bijlage bij het MER is informatie opgenomen aangaande de lopende onderzoeken en huidige inzichten met betrekking tot de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheid en is een relatie gelegd met het milieuonderzoek in het kader van het MER. Ook de belangrijkste conclusies van het meest recente onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" van juni 2011 zijn daarin opgenomen. Uit dit onderzoek blijkt onder meer dat een "megastal" qua mogelijke schadelijke gevolgen niet of nauwelijks verschilt van gangbare intensieve veehouderijen. Wel zijn er verhoogde concentraties fijn stof (met daarin bepaalde micro-organismen en endotoxinen) aangetroffen rondom intensieve veehouderij die een andere samenstelling hebben dan elders. Echter blijken er weinig verschillen te zijn tussen de algemene gezondheid in de omgeving van intensieve veehouderij en die van een omgeving met beduidend minder intensieve veehouderij. Gericht op enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen gebleken.

Het thema volksgezondheid speelt met name voor de sector intensieve veehouderij een rol, vanwege de milieuthema's geur en fijn stof en de risico's op de overdracht van dierziekten op mensen. Voor wat betreft glastuinbouw is vooral verkeersveiligheid een belangrijk aspect met betrekking tot het thema glastuinbouw.

Ten aanzien van gezondheid zijn de alternatieven vooralsnog niet onvoldoende onderscheidend. Dit komt door het hiaat in kennis over intensieve veehouderij en gezondheidsrisico's. Dit aspect is daarom niet opgenomen in de beoordeling.

Uitgaande van een voorzorgsprincipe (zo lang er onvoldoende kennis is uit voorzorg afstand houden tussen intensieve veehouderijen en burgers) heeft het alternatief sterke sturing de voorkeur boven het voorkeursalternatief, omdat grotere afstanden tot woonkernen worden aangehouden en er minder planologische ruimte wordt gegeven voor groei van de veestapel. Beide alternatieven geven ruimte voor een modernisering van bedrijven.

7.2

AANBEVELINGEN

Op basis van de resultaten van het MER zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Risicobeheersing groei: nadere beperking planologische ruimte op minder duurzame locaties. Veranker eigen afwegingsruimte van het college en/of de gemeenteraad door het opnemen van een omgevingstoets op ongewenste cumulatieve effecten in het bestemmingsplan buitengebied. Voorkom zo nieuwe knelpuntsituaties, bijvoorbeeld op het gebied van geurhinder en verkeersveiligheid.

- Voor-wat-hoor-wat: benutting van planologische ruimte koppelen aan duurzaamheid ontwikkeling, zoals een evenwichtige verdeling van de milieuruimte die benut wordt voor uitbreiding van bedrijven.
- Houdt ook bij grote schaa sprongen van bestaande intensieve veehouderijen de regie als gemeente. Leg ook hier een relatie met de gewenste afwaartse beweging, de omgevingstoets en het karakter van het initiatief.
- Overweeg een eigen gemeentelijke normstelling m.b.t. geurhinder, een gemeentelijk bevoegdheid in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij. Zodat kan worden voorkomen dat schaalvergroting lokaal gepaard gaat met een ongewenste ontwikkeling van de geurbelasting. Dit is niet alleen van belang voor de vergunningverlening. Met een eigen normstelling kan bij vergunningverlening en bij ruimtelijke procedures gestuurd worden op het beschermen van een goed woon- en leefklimaat in de verschillende kernen binnen de gemeente Peel en Maas en in het buitengebied. In deze gemeentelijke normstelling kan dan onderscheid gemaakt worden tussen de verschillende kernen en deelgebieden van het buitengebied, afhankelijk van hun 'agrarische karakter'. De gemeente beschikt al over een beleidsnotitie met concrete voorstellen hiervoor. Voor de ruimtelijke ordening, en dus ook het bestemmingsplan buitengebied, is het aan te bevelen dergelijke keuzen door de raad te laten vastleggen.
- De werkwijze van 'bouwblok op maat' inzetten die strakker is vormgegeven dan nu is gedaan in het kader van het concept ontwerp bestemmingsplan. Hierdoor worden risico's op ongewenste ontwikkelingen, zonder sturingsmogelijkheden van de gemeente, beperkt. Dit speelt vooral voor intensieve veehouderijen vanwege de latente ruimte (ruimte op bouwblok en ruimte in de vergunning).
- Bij nieuwe planologische procedures, inclusief het toepassen van wijzigingsbevoegdheden, toetsen aan de Natuurbeschermingswet en/of de provinciale verordening stikstof en Natura 2000. Er moet voldoende juridische borging zijn dat voldaan wordt aan de Natuurbeschermingswet.
- Een actief gemeentelijke beleid gericht op het intrekken van niet benutte rechten, vooral in zones rondom de kernen, natuurgebieden en andere kwetsbare gebieden.
- Volg de kennisontwikkeling en adviezen op het gebied van gezondheid. Pas dit daar waar mogelijk toe bij de vergunningverlening en het beoordelen van ruimtelijke initiatieven. Indien er vanuit nieuw kennis of regels aanleiding toe is, verwerk dat dan ook in de planregels van het nieuwe bestemmingsplan buitengebied.
- Meer sturing op maatwerk in de meer kwetsbare gebiedstypologieën. Gericht op de ontwikkeling van glastuinbouw meer maatwerk toepassen in de beekdalen. Hierbij nadrukkelijk rekening houden met de hydrologische effecten in de directe omgeving van hydrologisch-gevoelige gebieden, waaronder de beekdalen en verdrogingsgevoelige natuurgebieden.
- Stimuleren / belonen van een afwaartse beweging. Dus als er sprake is van de afbouw van een locatie in het extensiveringsgebied (voor intensieve veehouderij), ecologische, groene hoofdstructuur (voor glastuinbouw) of de kernrandzone dan ook de ruimte geven voor verdere ontwikkeling op de duurzame locatie. Deze locatie wordt als duurzaam gekenmerkt vanuit de milieuruimte (zowel ammoniak als geurhinder en fijn stof) alsook andere omgevingsaspecten zoals landschap en verkeersveiligheid en mogelijk ook gezondheid (na het invullen van de kennislacunes).

- Stimuleren op innovaties. Geef hierbij met name aandacht voor de innovaties die verder gaan dan alleen de eigen bedrijfsvoering. Functiecombinaties tussen intensieve veehouderij en glastuinbouw hebben de voorkeur in het LOG Snepheide en glasconcentratiegebied de Kievit.
- Bij verdere (gebieds) ontwikkelingen waar grootschalige glastuinbouw onderdeel van uitmaakt is het aan te bevelen om tot en met de doorgaande ontsluitingsroutes (provinciale- en of rijkswegen) de verkeersveiligheid te borgen of te verbeteren. Hierbij zal te allen tijde rekening gehouden moeten worden met de cumulatie van de verkeer aantrekkende werking van verschillende bedrijven in een bepaald gebied.
- Inzet van verdere optimalisering in de scheiding tussen woongebieden (kernen, kernranden en woonlinten) en vrachtverkeer. Hierbij rekening houdend met de cumulatie die optreedt in gebieden met diverse solitaire bedrijven die over eenzelfde weg ontsluiten. Hierbij zijn deze wegen voornamelijk oudere landbouwontsluitingswegen die niet berekend zijn naar de omvang en type verkeer van nu en later. De aanleg van gescheiden fiets en wandelpaden, passeerhavens of een verplichte routing voor vrachtverkeer zijn voorbeelden van maatregelen voor de verbetering van de verkeersveiligheid op wegvlakken of kruisingen waar een knelpunt kan ontstaan.
- Beoordelen van cumulatief effect van assimilatiebelasting bij gebiedsontwikkeling van glastuinbouw, wanneer de inrichting en gewasteelt bekend zijn.

Daarnaast dient de monitoring en evaluatie van de feitelijk optredende milieueffecten en de ontwikkeling van de intensieve veehouderij en de glastuinbouw te worden opgenomen in de reguliere onderzoeksprogrammering van de gemeente. Aandachtspunten daarbij zijn o.a.:

- De ontwikkeling van de veestapel, toegepaste stalsystemen en de emissies van geur, ammoniak en fijn stof uit de veehouderij in Peel en Maas en de concentraties/belasting van die stoffen.
- De ontwikkeling van het areaal glasopstand in relatie tot de ruimtelijke zonering uit de vastgestelde structuurvisie;
- De gerealiseerde bebouwing en inpassing van die bebouwing, in relatie tot de begrenzing van bouwblokken in het bestemmingsplan buitengebied en omgevingsvergunningen.
- De ontwikkeling van het verkeer in het buitengebied, met specifieke aandacht voor verkeersveiligheid in relatie tot routes van vrachtverkeer.

BIJLAGE 1 Zienswijze en advisering

BEANTWOORDING INSPRAAKREACTIES NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU

PLAN-MER/ STRUCTUURVISIE IV EN GLASTUINBOUW PEEL EN MAAS
GEMEENTEN HELDEN, KESSEL, MAASBREE EN MEIJEL

4 juni 2009
074156684:0.3
B01023.000016

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Inspraakreacties	4
2.1	Overzicht insprekers	4
2.2	Inspraakreacties derden	4
2.3	Inspraakreacties overheidsinstellingen en belangengroeperingen	6
3	Advies Commissie m.e.r.	10
3.1	Hoofdpunten	10
3.2	Doelen, kaderstelling en toetsingscriteria	10
3.3	Voorgenomen activiteit en alternatieven	11
3.4	Milieueffecten	13
Bijlage 1	Inspraakreacties	17
Bijlage 2	Advies Commissie m.e.r.	18
	Colofon	19

HOOFDSTUK 1 Inleiding

In deze notitie treft u de samenvatting van inspraakreacties en het Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau aan. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau Plan-MER/ Structuurvisie IV en Glastuinbouw Peel en Maas heeft ter inzage gelegen tussen 28 januari 2009 en 11 maart 2009.

De vier fusiegemeenten geven in deze inspraaknotitie weer hoe zij om willen gaan met de inspraakreacties van haar burgers, bedrijven en overige belanghebbenden (bijvoorbeeld overheden). Tevens wordt aangegeven hoe de gemeente om wil gaan met het Advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Dit rapport 'Beantwoording inspraakreacties Reikwijdte en Detailniveau' wordt op 8 juni vastgesteld. Dit gebeurt door de gezamenlijke raden van de gemeenten. Na de zomer, in september, komt het Plan-MER in de inspraak. Tegelijkertijd wordt ook de structuurvisie inclusief beeldkwaliteitsplan ter inzage gelegd.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 zijn achtereenvolgens de inspraakreacties weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het Advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage.

HOOFDSTUK 2 Inspraakreacties

2.1 OVERZICHT INSPREKERS

De volgende inspraakreacties zijn binnen gekomen, allen zijn ontvankelijk verklaard:

- Inspraakreactie van Boels Zanders Advocaten namens Gommans Eghel BV, ingekomen op 11 maart 2009.
- Inspraakreactie van P. Smolders, ingekomen op 3 maart 2009.
- Inspraakreactie Accon AVM bedrijfsadvies namens Tuinbouwbedrijf van den Beuken BV en Kwekerij Dubbroek BV, ingekomen op 11 maart 2009.
- Inspraakreactie van Accon AVM namens Maatschap Lansbergen, ingekomen op 11 maart 2009.
- Mondelinge inspraakreacties van de heer Schouten en de heer Driessen op 3 maart 2009.
- Inspraakreactie Kamer van Koophandel ingekomen op 30 maart 2009.
- Inspraakreactie Provincie Limburg ingekomen op 31 maart 2009.
- Inspraakreactie LLTB, ingekomen op 2 april 2009.
- Inspraakreactie Rijkswaterstaat, ingekomen op 2 april 2009.

In de volgende paragraaf worden de inspraakreacties van burgers en bedrijven uit de gemeenten kort samengevat weergegeven, waarna door de gemeenten is aangegeven hoe in het Plan-MER en de Structuurvisie met deze reactie wordt omgegaan. In de daarop volgende paragraaf, worden de reacties van overheden en belangengroeperingen gelijkelijk behandeld.

2.2 INSPRAAKREACTIES DERDEN

Inspraakreactie van Boels Zanders Advocaten namens Gommans Eghel BV, ingekomen op 11 maart 2009

WEERGAVE ZIENSWIJZE

De inspreker is voornemens haar glastuinbouwbedrijf, gevestigd aan de Molenheg 13 te Helden Eghel, uit te breiden tot ruim 5 tot 5,5 hectare kas. Inspreker vraagt in het Plan-MER rekening te houden met de uitbreidingsplannen, welke noodzakelijk zijn om op termijn levensvatbaar te zijn.

STANDPUNT GEMEENTEN

In het Plan-Mer zullen de concentratiegebieden glastuinbouw nader worden begrensd en de mogelijkheden voor uitbreiding per gebied worden bepaald. Voor deze afweging worden verschillende aspecten meegewogen. De aanwezigheid van bestaande glastuinbouwbedrijven en de mogelijkheid voor hun doorgroei is één van deze aspecten. Voor de concentratiegebieden wordt een bepaalde uitbreidingsruimte gedefinieerd, dit wordt niet per bedrijf exact in kaart gebracht. Dit betekent niet dat ieder individueel bedrijf automatisch kan uitbreiden tot de uitbreidingsmaat. De begrenzing van een gebied kan zodanig zijn dat een individueel bedrijf toch geen ruimte meer heeft voor uitbreiding.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Inspreker stelt dat in het Plan-MER rekening gehouden dient te worden met de huidige ontwikkelingen in de glastuinbouwsector waaronder de tendens van schaalvergroting. Om ook in de toekomst een levensvatbaar bedrijf te hebben, dient men ten minste over een kasoppervlak van 5 tot 10 hectare te beschikken. Juist bij de glastuinbouwconcentratiegebieden dient rekening gehouden te worden dat toekomstige bedrijfsuitbreidingen mogelijk dienen te zijn.

STANDPUNT GEMEENTEN

Effecten van de beleidsopties worden in het MER onderzocht, wat leidt tot een beleidsvoorstel in de ontwerp structuurvisie. Dit leidt tot uiteindelijke randvoorwaarden voor nieuwvestiging, hervestiging en doorgroei in de concentratiegebieden voor Glastuinbouw (en daar buiten).

Inspraakreactie van P. Smolders , ingekomen op 3 maart 2009.**WEERGAVE ZIENSWIJZE**

Inspreker geeft aan dat er in het verleden meerdere gebieden zijn aangewezen voor ontwikkeling. De mogelijkheden voor uitbreiding waren aanwezig, maar met deze gebieden is niets gedaan. Er lijken nu moeilijke procedures gevolgd te worden om iets te bereiken.

STANDPUNT GEMEENTEN

De mogelijke gebieden voor ontwikkeling die nu worden bekeken zijn aangewezen door de Provincie en wij verwachten dat dit dezelfde gebieden betreft die u bedoeld. Om deze ontwikkelingen in het verleden en in de toekomst mogelijk te maken, dienen goede onderbouwingen uitgevoerd te worden middels zogenoemde verplichte procedures. Voorliggend traject is er daar één van. Het doorlopen van de verplichte procedures geeft een onderbouwd inzicht over de mogelijkheden voor uitbreiding in de verschillende gebieden.

Inspraakreactie Accon AVM bedrijfsadvies namens Tuinbouwbedrijf van den Beuken BV en Kwekerij Dubbroek BV, ingekomen op 11 maart 2009.**WEERGAVE ZIENSWIJZE**

De insprekers geven aan tegen de voorgestelde begrenzing te zijn van het zoekgebied 'concentratiegebied glastuinbouw Tangbroek'. Beide bedrijven van de insprekers hebben een dusdanige schaal en maat dat zij binnen de begrenzing van het zoekgebied behoren te worden opgenomen. Daarnaast beschikken de bedrijven over concrete uitbreidingsplannen. De genoemde uitbreidingsmaat tot 5 ha in het Structuurplan buitengebied Peel en Maas en de provinciale referentiemaat zijn ontoereikend voor een duurzaam en perspectiefrijk bedrijf. Eén en ander is reeds kenbaar gemaakt aan de gemeente Maasbree in het kader van het Structuurplan buitengebied.

STANDPUNT GEMEENTEN

In het Plan-MER/ Structuurvisie zullen de concentratiegebieden glastuinbouw nader worden begrensd en de mogelijkheden voor uitbreiding worden bepaald. Voor deze afweging worden verschillende aspecten meegewogen. De aanwezigheid van bestaande glastuinbouwbedrijven en de mogelijkheid voor hun doorgroei is één van deze aspecten. In eerste instantie is het zoekgebied leidend voor de afweging en nadere begrenzing. In de MER worden er variaties aangebracht in de referentiemaat van een glastuinbouwbedrijf om daarmee de effecten van deze keuzes te kunnen bepalen/ inschatten.

Inspraakreactie van Accon AVM namens Maatschap Lansbergen, ingekomen op 11 maart 2009.**WEERGAVE ZIENSWIJZE**

De inspreker geeft aan dat het de voorgestelde transformatie van LOG Platveld tot glastuinbouwconcentratiegebied niet in overeenstemming is met de actuele ontwikkelingen in het gebied. In het LOG zijn diverse levensvatbare IV-bedrijven. Daarnaast heeft de gemeente Meijel reeds haar planologische medewerking aangekondigd voor de nieuwvestiging van een IV-bedrijf aan de Visserweg. Het Plan-MER en de Structuurvisie dienen geen nadelige gevolgen te hebben voor de voortgang en de besluitvorming voor de nieuwvestiging aan de Visserweg.

STANDPUNT GEMEENTEN

In het Plan-MER worden zowel de concentratiegebieden voor de glastuinbouw als de LOG's nader begreemd. De voorgestelde transformatie van LOG Platveld tot glastuinbouwconcentratiegebied is overgenomen uit de structuurvisie van de gemeente Meijel en de landschappelijke gebiedsvisie. In het Plan-MER wordt rekening gehouden met deze bestaande beleidskaders. Voorliggend traject zal niet leiden tot het onmogelijk maken van eerdere harde toezeggingen en trajecten die al in procedure zijn. De effecten van de beleidsopties worden in het MER onderzocht en dat leidt tot een beleidsvoorstel in de ontwerp structuurvisie. Hieruit zal blijken in hoeverre de gemeenten grenzen stellen aan de bedrijfsvoering van bedrijven. De kansen die tussen IV en Glas kunnen ontstaan worden actief gezocht.

Mondelinge inspraakreacties van dhr. Schouten en dhr. Driessen ingediend op 3 maart 2009.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Insprekers willen weten op welke wijze biogasinstallaties meegenomen worden in de Plan-MER/Structuurvisie.

STANDPUNT GEMEENTEN

Bij het inventariseren van de gebruikruimte in de verschillende zoekgebieden wordt tevens bekeken over er mogelijkheden zijn ten aanzien van de vestiging van biovergisters en andere functies om kansen voor synergie in beeld te brengen. Daarbij wordt een globale inschatting gemaakt van locaties voor een dergelijk initiatief, dit wordt echter niet in detail meegenomen in de MER/Structuurvisie. Afhankelijk van het concrete initiatief/ locatie, zijn dergelijke initiatieven vervolgens nog steeds MER-plichtig conform wetgeving.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Insprekers willen weten op welke wijze de negatieve gevolgen ten aanzien van fijn stof, geur en de toenemende transportbewegingen worden tegengegaan.

STANDPUNT GEMEENTEN

Juist door het uitvoeren van het Plan-MER worden de gevolgen van deze aspecten in kaart gebracht voordat beleidsbeslissingen worden genomen. De manier waarop naar de genoemde aspecten wordt gekeken staat vermeld in paragraaf 4.2, 4.7.1 en 4.7.4 van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Waar mogelijk worden kwantitatieve analyses uitgevoerd, bijvoorbeeld voor geur- en luchtkwaliteit uit veehouderijrichtingen, anders zal dit kwalitatief, bijvoorbeeld verkeersbewegingen, plaatsvinden waarbij de effecten ten opzichte van de huidige situatie in beeld worden gebracht.

2.3**INSPRAAKREACTIES OVERHEIDSINSTELLINGEN EN BELANGENGROEPERINGEN**

Inspraakreactie Kamer van Koophandel ingekomen op 30 maart 2009.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Inspreker geeft aan dat bij het vaststellen van het beleid niet alleen naar de milieueffecten van de verschillende beleidsalternatieven gekeken moet worden, maar dat ook naar de economische effecten gekeken moet worden.

STANDPUNT GEMEENTEN

In het Plan-MER wordt een afweging gemaakt tussen de mogelijke ontwikkelingen en de effecten die het met zich mee brengt op de verschillende milieuaspecten. Bij het formuleren van de mogelijke ontwikkelingen wordt rekening gehouden met de economische aspecten. De effecten op de ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven wordt meegenomen in het MER.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Inspreker adviseert om voor de bouwsteenalternatieven van IV en glastuinbouw geen bovengrenzen te stellen. Hierdoor wordt het aantal mogelijke alternatieven onnodig beperkt.

Gemeenten willen met het doorlopen van dit traject juist helderheid verschaffen richting ondernemers over de (on)mogelijkheden op bepaalde plekken.

STANDPUNT GEMEENTEN	<p>De keuzes die voorliggen worden met dit traject tegen elkaar afgewogen door het inzichtelijke maken van de effecten. Dat daarbij het stellen van grenzen noodzakelijk en wenselijk is, is evident. Als bedrijven groter groeien dan genoemde maatvoering passend in bepaalde gebieden, is er nog steeds plek voor hen aanwezig, alleen in andere gebieden (bijvoorbeeld projectvestiging glastuinbouw). Hierdoor wordt tevens bewerkstelligd dat er ruimte ontstaat en aanwezig blijft voor alle type bedrijven. Afhankelijk van de omgeving waarin een bedrijf ligt kunnen er op de plek zelf incidenteel ruimere mogelijkheden worden geboden, afhankelijk van de maatregelen die door het bedrijf genomen kunnen worden ter vergroting van de ruimtelijke kwaliteit van het betreffende gebied.</p> <p>Gemeenten blijven derhalve vasthouden aan genoemde bovengrenzen maar wil graag onderbouwd zien welke bovengrens het meest (milieu)vriendelijk is.</p>
WEERGAVE ZIENSWIJZE	<p><i>Inspreker vraagt of ketenvorming binnen zowel de intensieve veehouderij en glastuinbouw mogelijk en wenselijk is.</i></p>
STANDPUNT GEMEENTEN	<p>In de praktijk zijn positieve voorbeelden van ketenvorming tussen glastuinbouw en intensieve veehouderijen bekend, zoals het initiatief van een IV bedrijf ten noorden van de A67 en de projectvestiging Siberië en het Nieuw Gemengd Bedrijf in Horst aan de Maas. Vanuit marktanalyses die bij de gemeente bekend zijn, is deze ontwikkeling essentieel en moet derhalve gefaciliteerd worden om toekomstbestendig te kunnen blijven opereren. In het Plan-MER worden, waar mogelijk, de wenselijkheid en mogelijkheden van de ketenvorming onderzocht.</p>
WEERGAVE ZIENSWIJZE	<p><i>In de regio Peel en Maas zijn de groeioverwachtingen en uitbreidingsbehoeften van de intensieve veehouderij- en glastuinbouw volgens de gemeenten geïnventariseerd. Inspreker adviseert om met deze uitkomsten bij het onderzoeken van de alternatieven rekening te houden.</i></p>
STANDPUNT GEMEENTEN	<p>Is de gemeente ook als zodanig van plan, waarbij nadrukkelijk de haalbaarheid/ realiteit van deze behoeften ingeschat moet worden.</p>
WEERGAVE ZIENSWIJZE	<p><i>Inspreker vraagt zich af of de bedrijven concurrerend kunnen zijn wanneer aan alle milieunormen voldaan moet worden.</i></p>
STANDPUNT GEMEENTEN	<p>De betreffende bedrijven moeten overal in Nederland voldoen aan dezelfde wettelijke normen. De gemeente kan daarbovenop eigen beleid formuleren om ontwikkelingen een bepaalde richting op te sturen. Bij het formuleren van het beleid zoekt de gemeente naar een balans tussen het stimuleren van de economische ontwikkelingen en de kwaliteit van het woon- en leefklimaat. Doelstelling van de gemeenten is om het economische perspectief van de sectoren in de gemeenten toekomstvast te maken.</p>
WEERGAVE ZIENSWIJZE	<p><i>Inspreker vraagt zich af of de gemeenten een tegemoetkomingsregeling beschikbaar stellen voor de bedrijven die zich moeten hervestigen.</i></p>
STANDPUNT GEMEENTEN	<p>Voorliggende planvorming zal naar verwachting niet leiden tot het nemen van besluiten om bedrijven actief uit te plaatsen op bepaalde plekken. Het traject zal leiden tot gemeentelijk beleid waar zij juist verdere concentratie wenselijk acht en waar juist niet. Dit laatste (geen verdere concentratie/ groei verwacht, zal leiden tot het stimuleren van bedrijven om zich elders te vestigen of te stoppen met de bedrijfsvoering ter plaatse. Op welke wijze deze stimulans wordt gegeven, is nu nog niet duidelijk en wordt per individueel bedrijf in een later traject in gang gezet.</p>
WEERGAVE ZIENSWIJZE	<p><i>Inspreker vraagt zich af of en op welke wijze rekening wordt gehouden met de vestigingsbeleidsplannen van aanpalende regio's.</i></p>

STANDPUNT GEMEENTEN Daar waar deze bekend is, wordt dit meegenomen. Zo is er een marktverkenning glastuinbouw voor de gehele regio opgesteld, waar rekening mee gehouden wordt. Belangrijk is te constateren dat de nieuwe gemeente Peel en Maas zich zal richten op bedrijven uit de eigen gemeente.

Inspraakreactie Provincie Limburg ingekomen op 31 maart 2009.

WEERGAVE ZIENSWIJZE *Inspreker geeft de mogelijkheden van de beleidsregel teeltondersteunende voorzieningen weer. Samenwerkende gemeenten kunnen komen met gecoördineerde voorstellen voor gebieden in Noord- en Midden Limburg waar ruimere mogelijkheden zijn voor kassen. In deze gebieden kunnen zich nieuwe tuinbouwbedrijven vestigen of bestaande tuinbouwbedrijven uitbreiden met een oppervlak van meer dan 5.000m² aan kassen. Momenteel denkt de Provincie aan drie van dergelijke gebieden met een minimale oppervlak van 50 hectare per gebied.*

STANDPUNT GEMEENTEN Ter informatie aangenomen. De gemeenten zullen kijken naar de mogelijkheden en kansen.

WEERGAVE ZIENSWIJZE *Inspreker geeft aan dat er een aanvulling op het POL wordt opgesteld. In de aanvulling wordt tevens de paragraaf voor de landbouw onder de loep genomen.*

STANDPUNT GEMEENTEN Ter informatie aangenomen. Uitkomsten uit dit traject zijn uitgangspunt voor voorliggend traject.

WEERGAVE ZIENSWIJZE *Inspreker geeft aan dat de ontwikkeling van de locatie Maasbreeseweg niet aan de orde is. Er is wel ruimte voor de aanwijzing van nieuwe (project)vestigingslocaties.*

STANDPUNT GEMEENTEN Ter informatie aangenomen.

WEERGAVE ZIENSWIJZE *In het geval van de ontwikkeling van een concentratiegebied glastuinbouw/ LOG is in het kader van BOM+ een minimaal kwaliteitsniveau van landschappelijke inpassing en waterafkoppeling op de kavel verplicht.*

STANDPUNT GEMEENTEN Met deze verplichting zal rekening worden gehouden.

Inspraakreactie LLTB, ingekomen op 3 april 2009.

WEERGAVE ZIENSWIJZE *Inspreker geeft aan dat ontwikkelingen in de betreffende sectoren snel gaan en dit is met name te zien in de snelle schaalvergroting die kenbaar is waardoor er steeds minder bedrijven zullen zijn, maar wel veel grotere bedrijven. Wat zijn de effecten hiervan c.q. hoe wordt hiermee rekening gehouden? Ook technische ontwikkelingen gaan snel en zetten door, wat ook essentieel is voor de afwegingen.*

Derhalve is inspreker van mening dat genoemde referentiematen voor glastuinbouw niet afdoende zijn, evenals dat nieuwvestiging niet per definitie alleen mogelijk moet zijn in LOG's.

STANDPUNT GEMEENTEN In het traject dat voorligt, zal nadrukkelijk rekening gehouden worden met de autonome ontwikkeling van de beide sectoren. Zowel schaalvergroting als 'milieuvriendelijker' produceren worden daarin meegenomen.

Gemeenten zijn van mening dat genoemde varianten de bandbreedte van de te nemen keuzen voldoende weergeeft. Hiermee is voor specifieke locaties voldoende inzichtelijk te krijgen wat de effecten zijn van te nemen besluiten en hoe een gebied verder in te richten, bezien vanuit de milieuthema's en RO-thema's (zoals landschappelijke kwaliteit).

De nieuwvestiging buiten LOG's past niet binnen de provinciale beleidskaders en wordt derhalve niet meegenomen.

WEERGAVE ZIENSWIJZE *Inspreker geeft aan dat in sommige gebieden bedrijven groter groeien dan de referentiematen doordat zij burens opkopen en bedrijfsvoering op twee locaties voortzetten.*

Graag wil zij duidelijkheid hoeveel bepaalde gebieden nog aan uitbreidingsruimte kennen en hoe begrenzingen lopen/ worden bijgesteld. Tevens vraagt zij zich af hoe omgegaan wordt met solitaire bedrijven die de bedrijfsvoering zullen stopzetten (verpaupering).

STANDPUNT GEMEENTEN

In sommige gebieden is genoemde ontwikkeling, het opkopen van burens, misschien mogelijk terwijl dit in andere gebieden niet mogelijk zal zijn. Incidenteel kunnen wij ons voorstellen dat bedrijven wel groter zullen groeien, waarbij gemeenten het vooralsnog niet wenselijk vinden dat een kavelmaat groter groeit dan genoemde hectaren. Mocht een bedrijf willen groeien, zal zij gestimuleerd worden om zich te hervestigen in een projectvestiging zodat er ruimte ontstaat voor de burens/ collega's om verder te groeien.

Er wordt per gebied verkend wat de beschikbare maximale ruimte is, waarbij dit uiteraard wordt afgesteld in relatie met milieueffecten.

Ook gemeenten zien de noodzaak om bedrijven die daadwerkelijk stoppen in het buitengebied te stimuleren hun opstallen op te ruimen. Daarvoor zullen in de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied instrumenten worden ontwikkeld.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Inspreker geeft aan ook graag ontwikkelingsmogelijkheden in verwevingsgebieden inzichtelijk te maken, daar bedrijven graag willen doorgroeien vanuit bestaande locaties. Daarbij geeft zij aan dat zij graag ook de ruimtelijke aspecten ziet meegenomen in plaats van alleen milieukundige. Ook vraagt zij niet per definitie de LOG's binnen 3 kilometer van de Natura 2000 gebieden te laten afvallen.

STANDPUNT GEMEENTEN

Genoemde wens/ reactie wordt meegenomen in het Plan-MER en is onderdeel van de afweging/ effectbepaling.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Inspreker geeft aan dat nadere begrenzing van concentratiegebieden glastuinbouw begrensd moet worden in plaats van kan worden.

STANDPUNT GEMEENTEN

Akkoord.

WEERGAVE ZIENSWIJZE

Inspreker geeft aan het niet eens te zijn met de genoemde procedure en de verbanden tussen het Structuurplan, voorliggende Structuurvisie/ Plan-MER en de actualisatie van het bestemmingsplan. Graag ziet zij concrete keuzen die in de Structuurvisie/ Plan-MER worden gemaakt, als onderbouwing zien voor het bestemmingsplan.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeenten zijn het eens met de constatering dat het Plan-MER een onderbouwing vormt voor het bestemmingsplan buitengebied. Echter wordt in het Plan-MER en haar structuurvisie niet voldoende concreet weergegeven waar welk bedrijf van welke omvang zich zou kunnen vestigen, wat wettelijk wel vereist is voor een concreet initiatief. Het beleid op hoofdlijnen ten aanzien van IV en glas wordt vastgelegd in de structuurvisie en vormt daarmee een bouwsteen voor het bestemmingsplan buitengebied waar concrete keuzen worden uitgewerkt.

Inspraakreactie Rijkswaterstaat, ingekomen op 2 april 2009.**WEERGAVE ZIENSWIJZE**

Inspreker geeft aan dat zij uitgaat van het feit dat rekening wordt gehouden met de belangen van Rijkswaterstaat zijnde de rooilijnen van de Rijksinfrastructuur en het rivierbed van de Maas.

STANDPUNT GEMEENTEN

Daar wordt rekening mee gehouden.

HOOFDSTUK 3 Advies Commissie m.e.r.

De Commissie voor de Milieueffectrapportage heeft op basis van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau een advies uitgebracht aan de gemeenten. Dit advies is, evenals de inspraakreacties, in de bijlagen gevoegd. In dit hoofdstuk worden de hoofdpunten van het advies weergegeven en vervolgens wordt aangegeven hoe de gemeenten hiermee om zullen gaan bij het opstellen van het definitieve MER.

3.1

HOOFDPUNTEN

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER), welke in de volgende paragrafen verder worden verduidelijkt:

- Een beschrijving van doelen en ambities op het gebied van landschappelijke kwaliteit, zuinig ruimtegebruik, infrastructuur, duurzaamheid en milieu en van de te nemen stappen voor de realisatie van deze doelen en ambities.
- Inzicht in de bestaande behoefte aan uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderij en glastuinbouw.
- Inzicht in de milieugebruiksruimte voor het voornemen en de maatregelen waarmee milieugebruiksruimte gecreëerd kan worden.
- Een beschrijving van de maximaal mogelijke milieueffecten met in het bijzonder aandacht voor de Natura 2000-gebieden.

De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw Peel en Maas (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

3.2

DOELEN, KADERSTELLING EN TOETSINGSCRITERIA

Doelen, ambities en toetsingscriteria

ADVIES COMMISSIE

Commissie geeft aan dat de doelstelling van voorliggend traject beperkt aan de orde komt. Het kan derhalve voorkomen dat bestaand beleid (doelen, ambities, uitgangspunten), zoals het Structuurplan Buitengebied, POL2006 en POL-aanvulling Klavertje 4 kan wringen met mogelijkheden die voorliggend traject wil/ kan bieden. Overigens kunnen deze ook kansen bieden. Belangrijk is daarbij om deze knelpunten en kansen te herkennen zodat deze kunnen leiden tot toetsingscriteria. Deze toetsingscriteria zullen onderling gewogen worden.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeenten zijn voornemens om dit over te nemen in het Plan-MER/ Structuurvisie. Zo is onlangs opdracht gegeven om voor het gehele buitengebied een Beeldkwaliteitskader op te stellen, welke vervolgens een kader biedt voor voorliggend traject.

ADVIES COMMISSIE***Beleidskader, wet- en regelgeving***

Commissie geeft aan dat de gevolgen vanuit de genoemde beleidskaders in het MER weergegeven moeten worden en dat daarbij de volgende beleidskaders toegevoegd moeten worden:

- *Ontwerp-Provinciaal Waterplan 2010-2015.;*
- *Ontwerp-waterbeheerplan waterschap Peel en Maasvallei 2010-2015.*
- *(Ontwerp-)Beheerplannen voor Natura 2000-gebieden.*

Daarbij acht de commissie het van belang om aan te geven hoe dit kader interfereert met omliggende initiatieven.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeenten nemen dit advies over. Met betrekking tot Natura 2000-gebieden moet worden opgemerkt dat er enerzijds nog geen ontwerp beheerplannen zijn vastgesteld en anderzijds dat het uitermate lastig zal zijn om middels een Plan-MER en vervolgens structuurvisie en bestemmingsplan een bijdrage te leveren aan de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden. Deze plannen zijn namelijk intern gericht en het bestemmingsplan maakt hiervan geen onderdeel uit. In het kader van de ammoniakdepositie als bedreiging voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden kan het bestemmingsplan wel een betekenis krijgen, daarvoor zal de Plan-MER de aanzetten toe geven.

Te nemen besluiten en procedure**ADVIES COMMISSIE**

Commissie adviseert in het Plan-MER op te nemen welke besluiten nodig zijn om de voorgenomen activiteiten in het plangebied te realiseren en/of aan deze besluiten een m.e.r-beoordelingsplicht is gekoppeld.

STANDPUNT GEMEENTEN

Dit wordt overgenomen in het MER.

3.3**VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN*****Voorgenomen activiteit*****ADVIES COMMISSIE**

Commissie adviseert nadrukkelijker de kansen die tussen IV en Glastuinbouw kunnen ontstaan inzichtelijk te maken en te benoemen. Hetzelfde geldt voor conflicten.

STANDPUNT GEMEENTEN

Deze kansen/ conflicten worden zeker actief gezocht en waar beide gebieden naast elkaar of overlap vertonen, wordt daar extra aandacht aan besteed.

ADVIES COMMISSIE

Commissie adviseert om de omvang van de huidige vestigingen te beschrijven evenals te verwachten uitbreidingsruimte, verplaatsingen en nieuwvestiging en het toekomstperspectief. Daarbij moet aangegeven worden hoe de gemeente de sloopopgave ziet die ontstaat.

STANDPUNT GEMEENTEN

Dit is uiteraard van belang om een goede afweging/ alternatieven te kunnen maken. De te verwachten economische ontwikkelingen/ bedrijfsontwikkelingen zullen echter een inschatting zijn voor de langere termijn, zoals te doen gebruikelijk in een structuurvisie. Derhalve zal het gaan over de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid, waarbij uiteraard gekeken moet worden om geen overcapaciteit te creëren. Voor wat betreft glastuinbouw ligt er een relatie met het Limburgs Kwaliteitsmenu inclusief de notitie 'Glasba(n)k en het Kwaliteitskader buitengebied Peel en Maas. Hierin worden instrumenten ontwikkeld voor kwaliteitsverbetering, ook bij de sloopopgave. Voor IV wordt per verplaatsing van een IV-bedrijf nagegaan wat de mogelijkheden zijn van de achterblijvende locatie.

ADVIES COMMISSIE

Commissie adviseert om de effecten van de alternatieven op hoofdlijnen te belichten en de cumulatieve effecten in beeld te brengen.

STANDPUNT GEMEENTEN

Wordt overgenomen.

ADVIES COMMISSIE**Milieugebruiksruimte**

Commissie adviseert om de milieugebruiksruimte in kaart te brengen, evenals een analyse uit te voeren van de huidige situatie en toekomstige ontwikkeling door de volgende stappen te doorlopen:

1. Bepalen milieugebruiksruimte aan de hand van wet- en regelgeving middels een omgekeerde benadering.
2. Breng behoefte in beeld van de sectoren evenals rundveehouderijen (uitbreiding en nieuw-/heroestiging).
3. Geef in een confrontatie tussen de ontwikkelbehoefte en de milieugebruiksruimte aan welke ruimte de gemeente aan initiatieven wil geven. Geef ook aan hoe omgegaan wordt met overdaad aan vraag ten opzichte van de ruimte.

Commissie herkent dat er ten aanzien van kritische depositie al sprake is van normoverschrijdingen en adviseert de gemeente zich te richten op de te verplaatsen bedrijven. Geef van deze ontwikkeling de effecten weer. Daarbij is het wel essentieel dat beëindigers ook daadwerkelijk stoppen met bedrijfsvoering (onderzoek juridische borging in bestemmingsplan).

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over waar dit van toepassing is, hoewel zij constateert dat het bepalen van de milieugebruiksruimte niet voor alle aspecten even eenduidig/ kwantitatief te bepalen is zoals voorgesteld. Voor de vooral bepalende thema's geur, fijn stof en ruimte is dat mogelijk, maar voor bijvoorbeeld ammoniak minder omdat hier concrete handvatten op dit moment ontbreken (c.q. toename van depositie is op dit vlak niet mogelijk, terwijl je wel ruimte wilt hebben om ontwikkelingen te faciliteren zodat totale depositie juist omlaag gaat). Gemeente zal derhalve focus leggen op geurruimte, waarna de effecten van de alternatieven worden bepaald.

Milieugebruiksruimte voor glastuinbouw is overigens nog lastiger te bepalen en zal met name een focus geven ten aanzien van ruimte/ landschap.

Referentie**ADVIES COMMISSIE**

Commissie adviseert om op basis van de referentiesituatie de huidige milieutoestand in de gemeente te bepalen. Deze referentiesituatie is te zien als autonome ontwikkeling en bestaat uit de situatie dat bestaande bedrijven maximaal zullen doorgroeien passend in bestaand milieuruimte. Daarbij geeft commissie aan dat dit dus exclusief invulling van de LOG's en concentratiegebieden betreft.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over, echter gaat zij daarbij wel uit dat bestaande bedrijven in LOG's en Concentratiegebieden ook zullen kunnen groeien zoals in bestaand (provinciaal) beleid al mogelijk is. Met verplaatsingen naar deze gebieden zal geen rekening gehouden worden in de referentiesituatie.

Alternatiefontwikkeling**ADVIES COMMISSIE**

De commissie adviseert om naast de alternatieven die benoemd worden in de notitie Reikwijdte en Detailniveau (ad hoc invulling en gemeentelijke sturing), een extra alternatief te ontwikkelen. Dit alternatief is een alternatief met gemeentelijke sturing in Peel en Maas en haar directe omgeving (bovengemeentelijk).

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente zal onderzoeken waar er mogelijkheden zijn om bovengemeentelijk te sturen en herkent dat er kansen liggen in een koppeling met Klavertje 4. Of dit ook betekent dat er daadwerkelijk bovengemeentelijke afspraken kunnen worden gemaakt is nog niet bekend.

- ADVIES COMMISSIE** *Ad hoc invulling: commissie adviseert om dit alternatief als extra referentie te beschouwen omdat dit alleen maar verschilt ten opzichte van de referentie doordat hier ook de LOG's en Concentratiegebieden worden meegenomen.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** De gemeente zal onderzoeken in hoeverre dit alternatief afwijkt van het referentiealternatief en dit derhalve opnemen in het MER.
- ADVIES COMMISSIE** *Gemeentelijke sturing: Commissie adviseert om de beleidsruimte die de gemeente heeft maximaal te benutten door:*
- Een nadere beperking te stellen aan de referentiematen.
 - In extensiveringsgebieden de afwaartse beweging extra te stimuleren.
 - In verwevingsgebieden de uitbreidingen te beperken en landschappelijk in te passen.
 - In LOG's en concentratiegebieden vestiging/ uitbreiding aan strikte regels te binden (bijvoorbeeld ten aanzien van duurzaamheid).
 - Prioritering aan te brengen in de te ontwikkelen LOG's en Concentratiegebieden om zo synergievoordelen te benutten.
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente herkent zich in deze benadering. Het MER en de Structuurvisie moeten op dit vlak het gemeentelijk beleid juist verkennen en de effecten ervan inzichtelijk maken, zodat de gemeente daadwerkelijk weloverwogen een besluit kan nemen ten aanzien van dit vast te stellen beleid. Gemeente wil in dit traject derhalve onderzoeken wat beleidsmatig haar maximale sturingsmogelijkheden zijn.
- ADVIES COMMISSIE** *Bovengemeentelijke sturing: commissie adviseert om het alternatief gemeentelijke sturing nog verder door te voeren in een variant die uitgaat van maximale concentratie van de genoemde sectoren. Maak dus keuze voor zeer beperkt aantal LOG's en laat glastuinbouw maximaal ontwikkelen in de projectvestigingen van Klavertje 4 (door ontwikkelingen elders niet te stimuleren). Commissie geeft zelfs aan dat glastuinbouw alleen in Klavertje 4 gebied een plek zou mogen krijgen.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente zal onderzoeken wat de mogelijkheden zijn van deze variant. Daarbij wil zij opmerken dat alleen ontwikkeling van glas in Klavertje 4 niet mogelijk is, daar zij zich juist zal richten op bedrijven met een forse schaalgrootte (5 hectare of meer). Derhalve zal daar geen of zeer beperkt ruimte zijn voor kleinere bedrijven.

3.4

MILIEUEFFECTEN

Effectbeschrijving en detailniveau

- ADVIES COMMISSIE** *Commissie geeft aan dat alle relevante milieueffecten in kaart gebracht moeten worden van de mogelijkheden die in de structuurvisie geboden gaan worden. Daarbij wil zij ook dat de positieve effecten worden beschreven evenals de cumulatieve effecten.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente neemt dit advies over.
- ADVIES COMMISSIE** *Commissie adviseert om de effecten op het detailniveau passend bij de besluitvorming te beschrijven. Voor effecten die naar verwachting een knelpunt veroorzaken (zoals ammoniakdepositie op kwetsbare natuur) dienen de effecten waar mogelijk zoveel als mogelijk kwantitatief beschreven te worden.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeenten neemt dit advies over, waarbij zij de kanttekening maakt dat de rekenmethodieken van ammoniakdepositie op dit moment nog niet bekend zijn waardoor er mogelijk een schijnzekerheid kan ontstaan.
- ADVIES COMMISSIE** *Het MER moet voor alle alternatieven de maximaal mogelijke milieueffecten beschrijven (worst case). Indien blijkt dat er overschrijdingssituaties kunnen ontstaan, moeten mitigerende maatregelen beschreven worden.*

- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente neemt dit advies over, waarbij zij opmerkt dat ten aanzien van te verwachten bedrijven die zullen verplaatsen en het aantal dieren dat daarmee gemoeid gaat, wel reëel moet blijven (concreet gaan wij niet uit van forse groei (50 %) van de veestapel en het verplaatsen van meer dan 25 bedrijven).
- ADVIES COMMISSIE** *Natuur*
Commissie wil graag effecten van alle alternatieven ten aanzien van natuur beschreven zien middels een landschapecologische systeembeschrijving. Daarbij zal aangegeven moeten worden of het gaat om verdroging, verzuring, vermesting, versnippering en ruimtebeslag. Daarbij wil de commissie graag een beschrijving van mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen. Hoe kan het voornemen een bijdrage leveren aan beekdalherstel, versterken EHS en POG.
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente neemt dit advies over en laat op dit moment een landschap kwaliteitskader opstellen dat als input zal dienen voor dit traject.
- ADVIES COMMISSIE** *Commissie adviseert om de verschillende natuurgebieden in de omgeving te beschrijven, zowel de Natura 2000 als de POG en EHS gebieden. Status, ligging, begrenzing, afstandscirkels en een beschrijving van de status van de beheerplannen. Daarbij wil zij voor de Natura 2000 gebieden een verkenning van de instandhoudingsdoelstellingen (soorten en habitats), landelijke staat en betekenis gebied, ligging op kaart van habitats die verzuringsgevoelig zijn met kritische depositiewaarde.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente zal dit advies overnemen waar gegevens van deze gebieden aanwezig en bruikbaar zijn.
- ADVIES COMMISSIE** *Commissie constateert dat voor deze Natura 2000 gebieden de kritische depositiewaarden overschreden zullen zijn. Onderzoek wat de cumulatieve gevolgen zijn op deze gebieden van alle planonderdelen, waarbij ook plannen in de omgeving worden meegenomen, op een abstractieniveau dat passend is. Neem deze uitkomsten over in de voortoets in het MER.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente neemt dit advies over en was dit ook als zodanig van plan.
- ADVIES COMMISSIE** *Commissie adviseert dat op het moment dat er niet uitgesloten kan worden dat er gevolgen ontstaan voor de Natura 2000 gebieden, een passende beoordeling opgenomen moet worden in het MER.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente zal dit advies overnemen. Zij merkt wel op dat deze passende beoordeling gebaseerd zal zijn op aannames die gedaan zijn bij de behorende alternatieven. De daadwerkelijke situatie zal in de praktijk anders uitpakken. Doel van de gemeente met dit traject is het versneld terugdringen van de depositie op deze gebieden en daarbij wel (groei)mogelijkheden bieden voor de sectoren. Daarbij is het goed te constateren dat een bedrijf in de toekomstige situatie mogelijk altijd nog Nb-vergunningplichtig is (afhankelijk van vele factoren en op handen zijnde salderingsregelingen).
- ADVIES COMMISSIE** *Commissie adviseert om ook het toetsingskader aan te geven voor POG en EHS gebieden, en verken of deze gebieden positief dan wel negatief worden beïnvloed en passend zijn in toetsingskader.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente neemt dit advies waar de provincie deze kaders heeft over.
- ADVIES COMMISSIE** *Commissie adviseert te verkennen welke (beschermd) soorten in de plangebieden aanwezig zijn en of deze mogelijk worden verstoord. Verken daarbij ook de mitigerende maatregelen indien van toepassing.*
- STANDPUNT GEMEENTEN** Gemeente neemt dit advies over en baseert deze analyse op bestaande gegevens.

Landschap en cultuurhistorie (w.o. archeologie)**ADVIES COMMISSIE**

Commissie adviseert om het landschapskader te relateren aan de geformuleerde doelen en ambities. Hieruit zijn criteria af te leiden voor de effectbeschrijving van de landschappelijke kwaliteit, cultuurhistorie en mogelijk archeologie. Voor archeologie adviseert de commissie een bureauonderzoek uit te voeren en waar noodzakelijk dit te verdiepen met een veldonderzoek.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over en laat in dat kader separaat een landschap kwaliteitskader opstellen. Ten aanzien van archeologie zal de gemeente op korte termijn een bureau inschakelen die het bureauonderzoek uit zal voeren, waarbij focus gelegd zal worden op de LOG's en Concentratiegebieden, vanwege de tijd/ planning.

Leefmilieu, verkeer en geur**ADVIES COMMISSIE**

Commissie geeft aan dat in haar ogen de volgende milieuaspecten van belang zijn: ruimtebeslag, ruimtelijke kwaliteit/ inrichting, geluid en trillingen, luchtkwaliteit, lichthinder, (externe)veiligheid en belevingswaarde. Detailniveau per thema kan verschillen.

STANDPUNT GEMEENTEN

Dit neemt de gemeente over.

ADVIES COMMISSIE

Commissie adviseert om kwalitatief de effecten in beeld te brengen ten aanzien van het functioneren van de infrastructuur. Zowel de verkeerstoename in de ontwikkelingsgebieden als de afname daarbuiten. Aandacht aan doorstroming, veiligheid (fiets) en de geschiktheid van de wegen zijn van belang. Waar liggen knelpunten en waar kan worden gemitigeerd? Waar nodig zal dit kwantitatief onderbouwd moeten worden. Geef ook de gevolgen weer voor geluid en luchtkwaliteit.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over met als aandachtspunt dat er niet voor alle wegen in de gemeente recente kwantitatieve gegevens bekend zijn.

ADVIES COMMISSIE

Commissie adviseert om de huidige geursituatie in beeld te brengen en de wijzigingen daarvan voor alle alternatieven. Probeer te werken met contouren en kaarten met geurniveaus. Daarnaast adviseert zij aan te geven hoe het gemeentelijk geurbeleid wordt uitgewerkt.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over. De gemeenten zijn bezig met geur- en geluidbeleid dat vertaald wordt in het nieuwe bestemmingsplan.

Bodem en water**ADVIES COMMISSIE**

Commissie adviseert om op hoofdlijnen de mogelijke effecten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlakte- en grondwater (kwantitatief en kwalitatief) te beschrijven en geef aan hoe negatieve effecten worden voorkomen/ worden gemitigeerd.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over.

ADVIES COMMISSIE

Commissie adviseert een overzicht te geven van verontreinigde locaties en te verkennen hoe deze beperkingen kunnen opleggen aan de plannen.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over.

ADVIES COMMISSIE

Commissie adviseert om de wateropgave vanuit het waterbeheerplan mee te nemen in dit onderzoek. Verken de gevolgen.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over.

ADVIES COMMISSIE

Verken voor de alternatieve de effecten van gietwaterberging, grondwateronttrekkingen en de toename van verhard oppervlak. Ga in op de effecten ter plaatse, maar ook op de effecten elders.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over.

ADVIES COMMISSIE***Kaartmateriaal***

Commissie adviseert gebruik te maken van recent kaartmateriaal met legenda dat teksten verduidelijkt. Neem ook een topografische kaart op met ligging van alle aanduidingen in de teksten.

STANDPUNT GEMEENTEN

Gemeente neemt dit advies over.

BIJLAGE 1

Inspraakreacties

In deze bijlage treft u de inspraakreacties aan die in hoofdstuk 2 zijn verwerkt.

BIJLAGE 2

Advies Commissie m.e.r.

In deze bijlage treft u het advies van de commissie m.e.r. aan.

COLOFON

BEANTWOORDING INSPRAAKREACTIES
NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU**OPDRACHTGEVER:**

PLAN-MER/ STRUCTUURVISIE IV EN GLASTUINBOUW PEEL EN MAAS
GEMEENTEN HELDEN, KESSEL, MAASBREE EN MEIJEL

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

Jessica v.d. Giessen

GECONTROLEERD DOOR:

Henk Ullenbroeck

VRIJGEGEVEN DOOR:

Niels van Geenhuizen

4 juni 2009

074156684:0.3

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

BIJLAGE 2

Mogelijkheden veehouderij en glastuinbouw op basis van het vastgestelde Structuurplan

Structuurplan-thema	Algemeen	OB	KO	BD	GO	GV	BN
Intensieve veehouderij, uitbreiding bouwvlak	Via Bom+ mogelijk binnen zone verwevingsgebied (VG) tot maximaal referentiemaat van 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus), in zone zoekgebied LOG tot maximaal referentiemaat van 2,5 ha, niet in zone EG, NB: Hierboven buitenplans via BOM+(plus).	Ja, mits in VG via BOM+ tot max. 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus). Ja, mits in LOG tot max. 2,5 ha.	Ja, mits in VG via BOM+ tot max. 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus). Ja, mits in LOG tot max. 2,5 ha.	Ja, mits in VG via BOM+ (plus) met max. 15% t.b.v. dierwelzijn/milieu.	Ja, in VG via BOM+ tot max. 1,5 ha. Uitbreiding is daarboven nog mogelijk tot een nader aan te geven omvang via BOM+ (plus). Ja, mits in LOG tot max. 2,5 ha.	Ja, mits in VG via BOM+ (plus) met max. 15% t.b.v. dierwelzijn / milieu	Nee, tenzij bedrijven beschikken over normale afweegbare uitbreidingsmogelijkheden, en niet in EHS-zones of extensiveringsgebieden liggen.
Intensieve veehouderij, nieuwvestiging bouwvlak	Buitenplans: Alleen in zone zoekgebied LOG via BOM+ tot maximaal referentiemaat van 2,5 ha, met name voor verplaatsing binnen de regio.	Nee, tenzij in LOG tot max. 2,5 ha.	Nee, tenzij in LOG tot max. 2,5 ha.	Nee	Nee, tenzij in LOG tot max. 2,5 ha.	Nee	Nee

Structuurplan-thema	Algemeen	OB	KO	BD	GO	GV	BN
Glastuinbouw, uitbreiding	Via 3-sporenbeleid provincie, i.c. referentiematen van 3 ha bouwvlak, voor solitaire vestigingen buiten EHS/POG vergroting is binnenplans mogelijk tot 5 ha via BOM+(plus), 10 ha bouwvlak voor concentratie-gebieden en onbepaald voor een begrensd projectvestigingsgebied. NB: Hierboven (3/10 ha) alleen buitenplans via BOM+ (plus), mede in relatie tot versterking karakter gebied.	Ja, mits solitair buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwvlak, vergroting is binnenplans, mogelijk tot 5 ha via BOM+(plus). Ja mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwvlak.	Ja, mits solitair buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwvlak, vergroting is binnenplans, mogelijk tot 5 ha via BOM+(plus). Ja mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwvlak.	Ja, mits beekdal open blijft, buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwvlak, vergroting is binnen-plans mogelijk tot 5 ha via BOM+(plus).	Ja, mits solitair buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwvlak, vergroting is binnenplans, mogelijk tot 5 ha via BOM+(plus). Ja mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwvlak.	Ja, mits gebied open blijft, buiten EHS/POG via BOM+ tot max. 3 ha bouwvlak, vergroting is binnenplans mogelijk tot 5 ha via BOM+(plus)	Nee
Glastuinbouw, nieuwvestiging	Buitenplans: In zoekgebied glastuinbouwconcentratiegebied via BOM+ tot maximaal referentiemaat van 10 ha. Hierboven buitenplans via BOM+ (plus).	Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwvlak.	Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwvlak.	Nee	Ja, mits in glastuinbouwconcentratie gebied via BOM+ tot max. 10 ha bouwvlak.	Nee	Nee

- OB = Oude, verdichte/besloten bouwlanden
 KO = Kleinschalige half open ontginningslandschappen
 BD = Beekdalen/ Rivierdal
 GO = Grootschalige open ontginningslandschappen
 GV = Grootschalige open veen ontginningslandschappen
 BN = Bos- en natuurgebieden
 EG = Extensiveringgebied
 VG = Verwevinggebied
 LOG = Landbouwontwikkelingsgebied
 BOM+ = Bouwkavel Op Maat Plus

BIJLAGE 3

Aantal bedrijven in relatie tot voorkeursalternatief

Tabel B3-1

Veehouderijen

Zone	0	0-40	40-70	>=70	Totaal
LOG nader begrensd	1	1	0	1	3
Extensiveringsgebied	11	10	3	6	30
Kern- en kernrandzone*	9	16	3	12	40
Rivier- en beekdalen*	6	3	2	9	20
Grootschalig open veenontginningslandschap*	3	1	1	9	14
Glastuinbouw concentratiegebied*	4	6	2	9	21
Overig*	77	64	32	100	273
Totaal	111	101	43	146	401

*Voor zover niet in bovenstaande zones

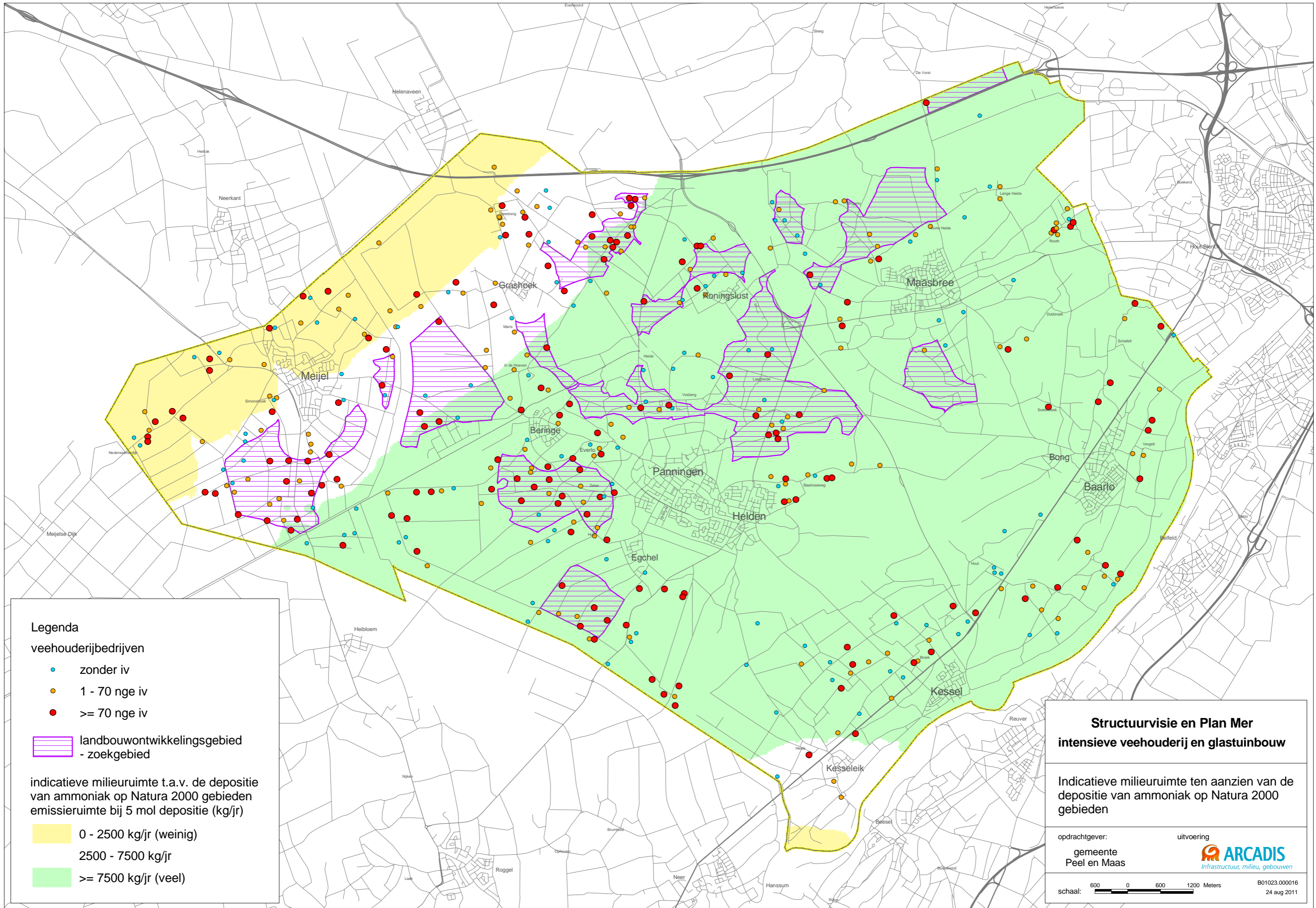
Tabel B3-2

Glastuinbouwbedrijven

Zone	0	0-1,5	1,5-3	3-5	5-10	>=10	Totaal
Glastuinbouwconcentratiegebied met nieuwvestiging	0	5	11	6	13	2	37
Glastuinbouwconcentratiegebied	0	2	3	2	0	1	8
Projectvestiging	8	0	0	0	0	0	8
Perspectief 1 en 2*	0	1	1	0	1	0	3
Kern- en kernrandzone*	0	15	9	5	4	1	34
Rivier en beekdalen*	0	4	2	3	1	0	10
Grootschalig open veenontginningslandschap*	0	0	0	1	0	0	1
Overig*	0	22	16	8	6	1	53
Totaal	8	49	42	25	25	5	154

*voor zover niet in bovenstaande zone

BIJLAGE 4 Kaarten milieuruimte en alternatieven

Legenda

veehouderijbedrijven

- zonder iv
- 1 - 70 nge iv
- ≥ 70 nge iv

landbouwontwikkelingsgebied
- zoekgebied

indicatieve milieurimte t.a.v. de depositie van ammoniak op Natura 2000 gebieden
emissieruimte bij 5 mol depositie (kg/jr)

- 0 - 2500 kg/jr (weinig)
- 2500 - 7500 kg/jr
- ≥ 7500 kg/jr (veel)

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw**

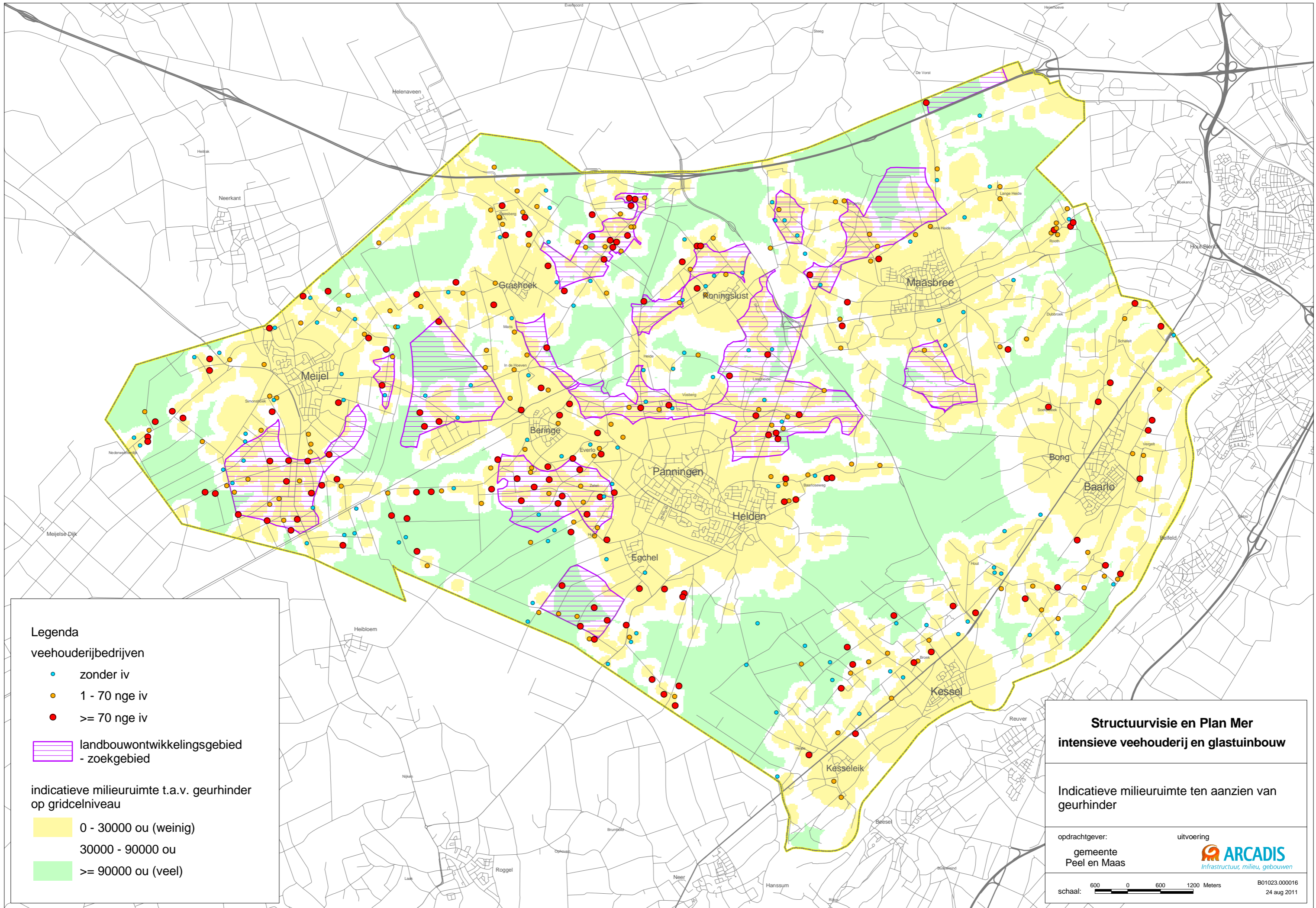
Indicatieve milieurimte ten aanzien van de depositie van ammoniak op Natura 2000 gebieden

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 600 0 600 1200 Meters

B01023.000016
24 aug 2011

Legenda

veehouderijbedrijven

- zonder iv
- 1 - 70 nge iv
- ≥ 70 nge iv

landbouwontwikkelingsgebied
- zoekgebied

indicatieve milieuruimte t.a.v. geurhinder op gridcelniveau

- 0 - 30000 ou (weinig)
- 30000 - 90000 ou
- ≥ 90000 ou (veel)

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw**

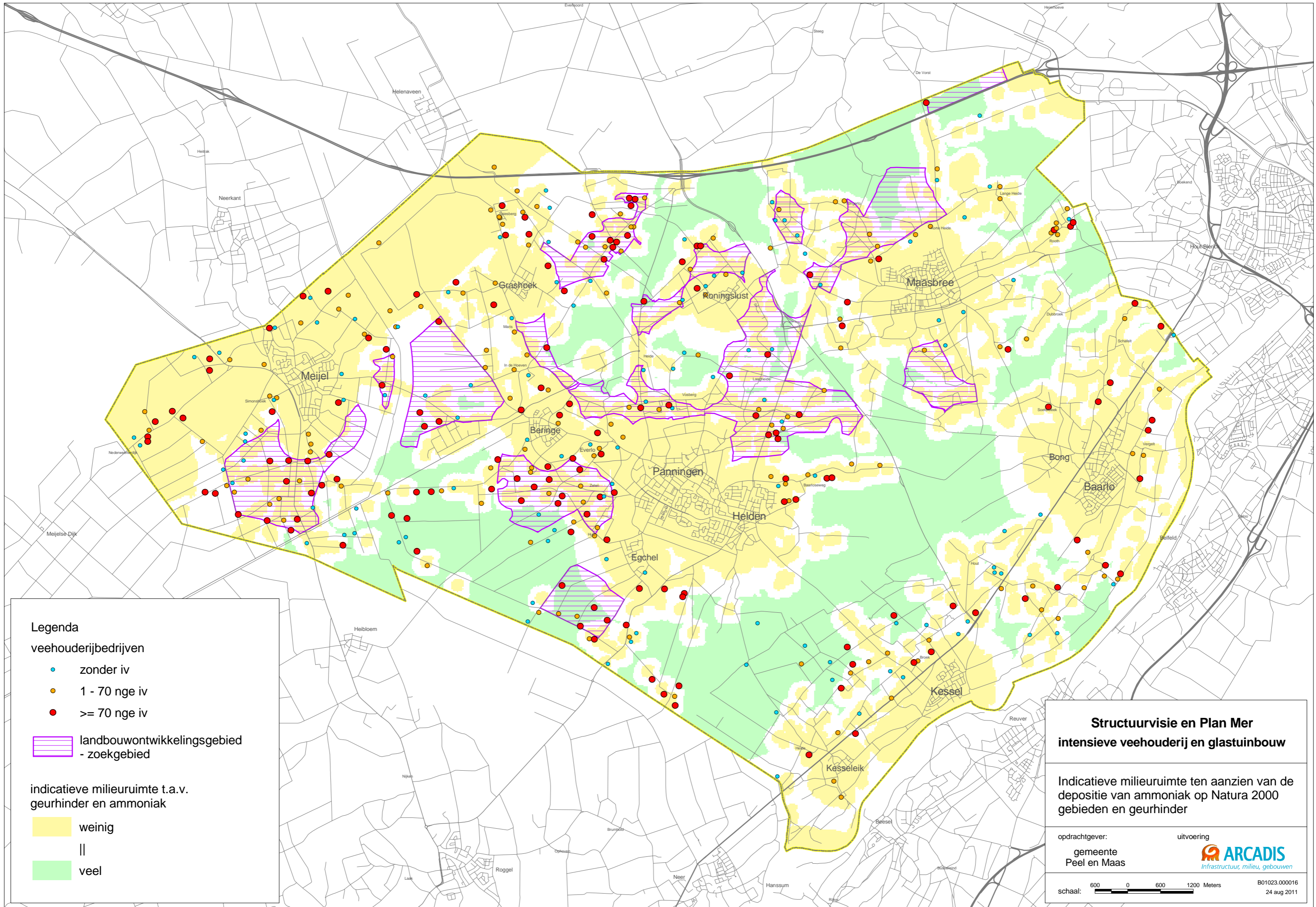
**Indicatieve milieuruimte ten aanzien van
geurhinder**

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 600 1200 Meters

B01023.000016
24 aug 2011

Legenda

veehouderijbedrijven

- zonder iv
- 1 - 70 nge iv
- >= 70 nge iv

 landbouwontwikkelingsgebied
- zoekgebied

indicatieve milieuruimte t.a.v. geurhinder en ammoniak

- weinig
- II
- veel

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw**

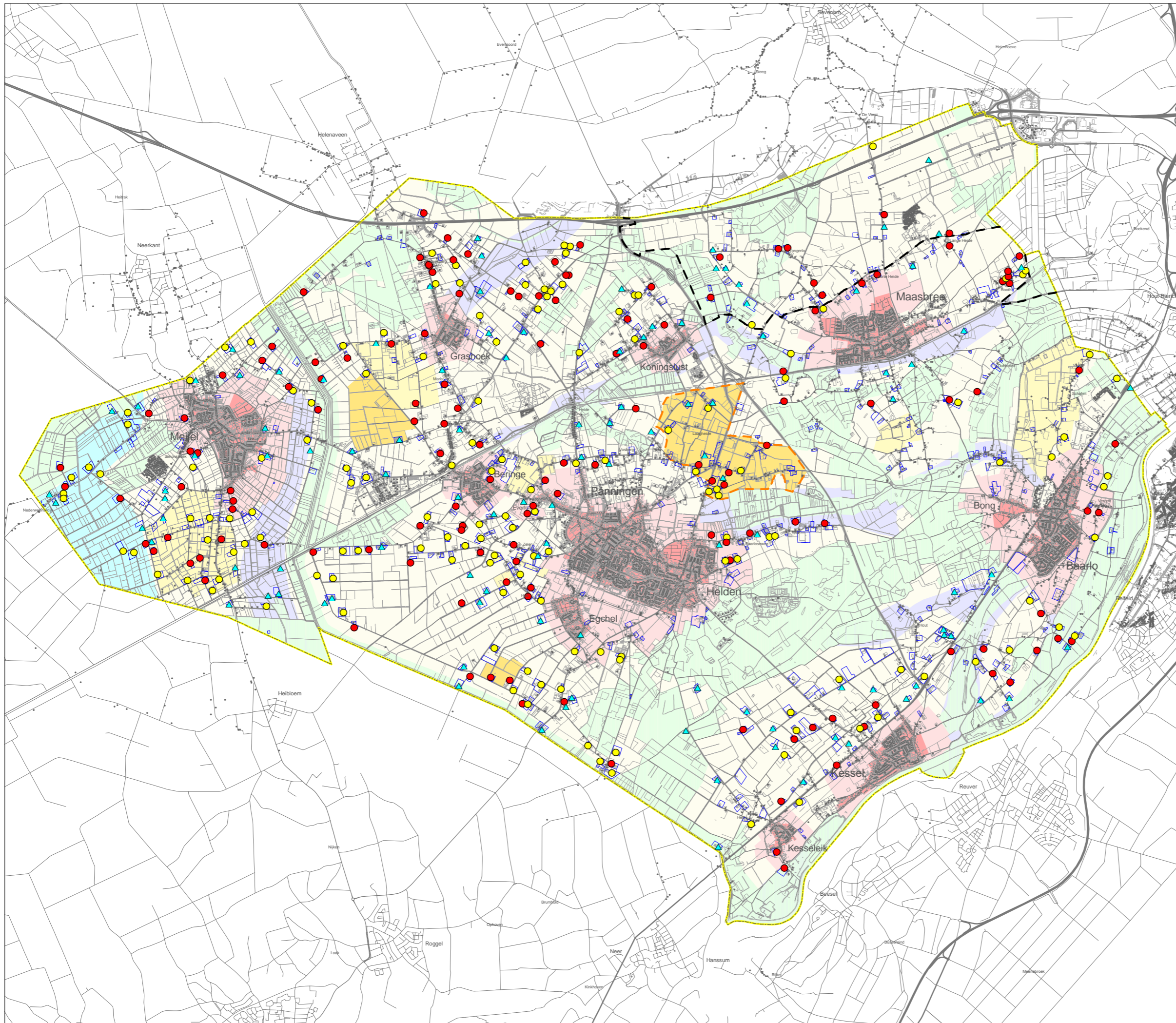
Indicatieve milieuruimte ten aanzien van de depositie van ammoniak op Natura 2000 gebieden en geurhinder

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal:
600
0
600
1200
 Meters

B01023.000016
24 aug 2011

Legenda

veehouderij

- iv tak < 70 Nge
- iv tak >= 70 Nge
- ▲ bedrijf zonder iv
- agrarisch bouwblok (ex. glastuinbouw)

voor geurhinder gevoelige objecten

- ⋯ voor geurhinder gevoelig object
- kern

zonering

- kernrandzone
- extensiveringsgebied
- beekdal / rivierdal
- grootschalig open veenontginningslandschap
- landbouwontwikkelingsgebied
- nader te begrenzen
- glastuinbouw concentratiegebied
- grens plangebied Klavertje 4

Structuurvisie en Plan Mer intensieve veehouderij en glastuinbouw gemeente Peel en Maas

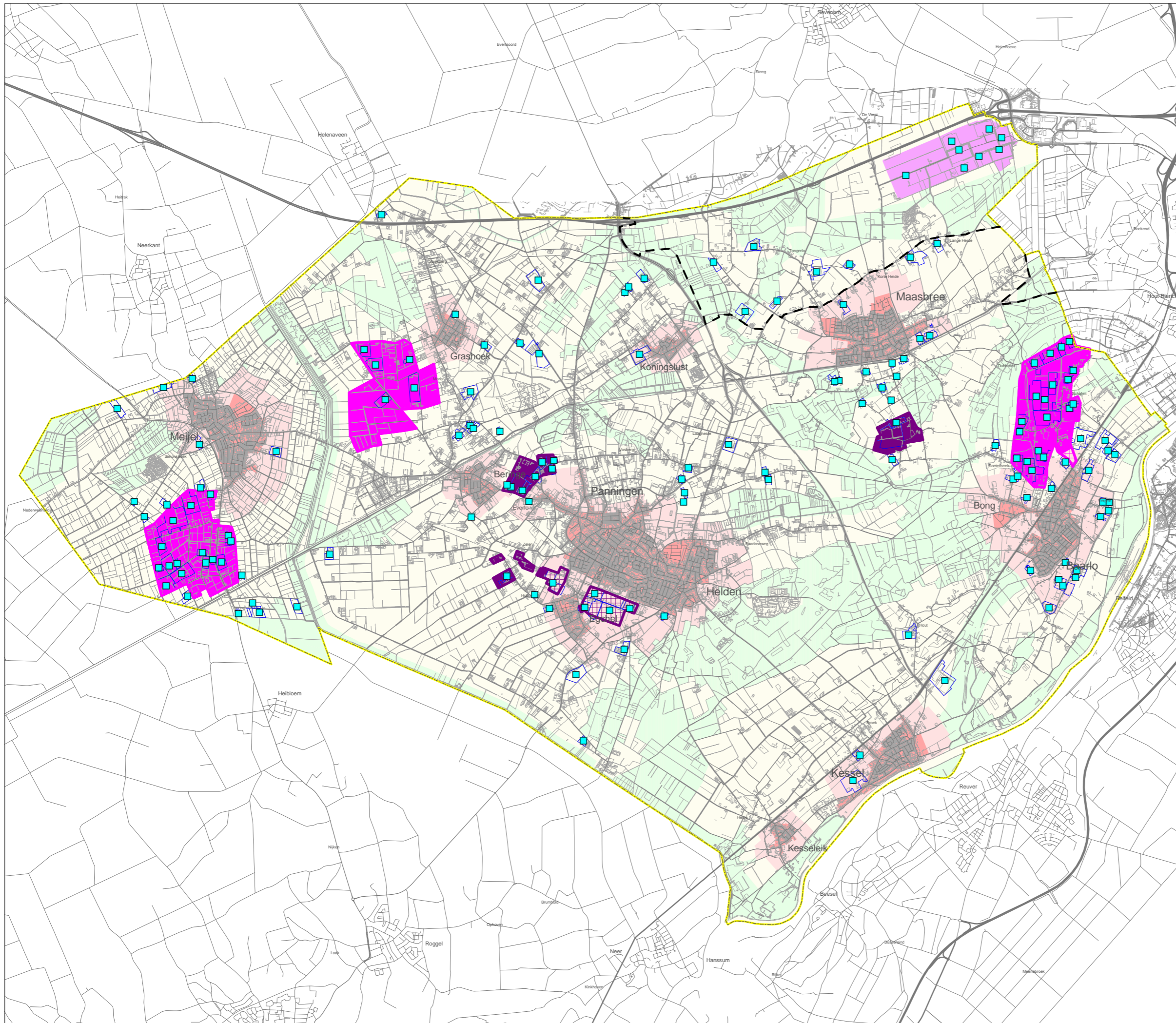
Ontwerp Structuurvisie intensieve veehouderij
- Voorkeursalternatief

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal:

B01055.000330
31 aug 2011

Legenda

- glastuinbouwbedrijf
- agrarisch bouwblok glastuinbouw

zonering

- kern
- kernrandzone
- Ehs (p1/p2)

glastuinbouw

- glastuinbouw concentratiegebied met nieuwvestiging
- glastuinbouw concentratiegebied geen nieuwvestiging
- glastuinbouw projectvestiging + uitbreiding Siberie 5/6
- grens plangebied Klavertje 4

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

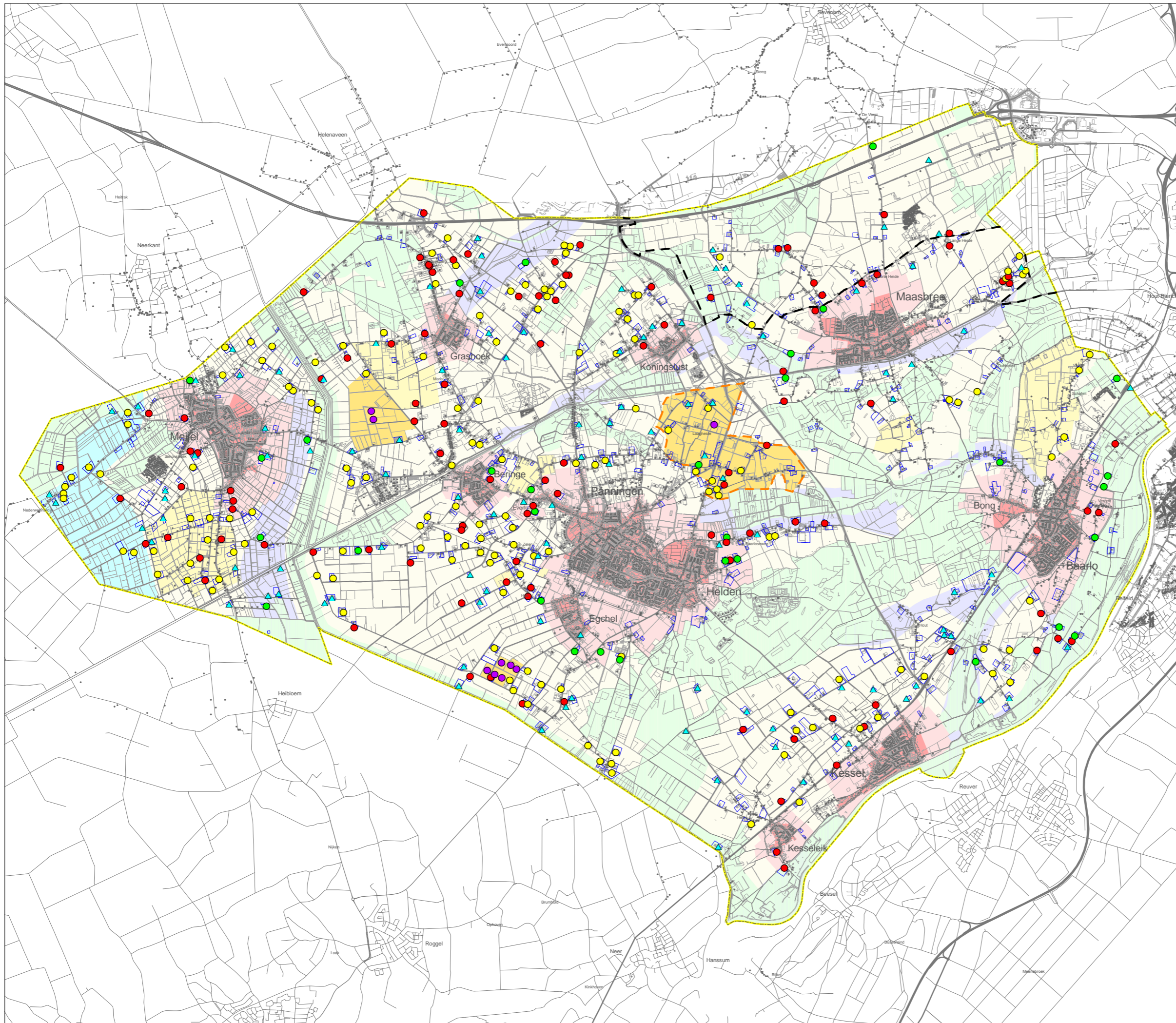
**Ruimtelijke spreiding glastuinbouwbedrijven
en zonering Voorkeursalternatief**

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal:

B01055.000330
16 aug 2011

Legenda

veehouderijbedrijf, vanuit modelmatige benadering aangemerkt als:

- groeier
- blijver
- stopper
- nieuw-/hervestiging
- ▲ bedrijf zonder iv
- agrarisch bouwblok (ex. glastuinbouw)

voor geurhinder gevoelige objecten

- voor geurhinder gevoelig object
- kern

zonering

- kernrandzone
- extensiveringsgebied
- beekdal / rivierdal
- grootschalig open veenontginningslandschap
- landbouwontwikkelingsgebied
- nader te begrenzen
- glastuinbouw concentratiegebied
- grens plangebied Klavertje 4

Structuurvisie en Plan Mer intensieve veehouderij en glastuinbouw gemeente Peel en Maas

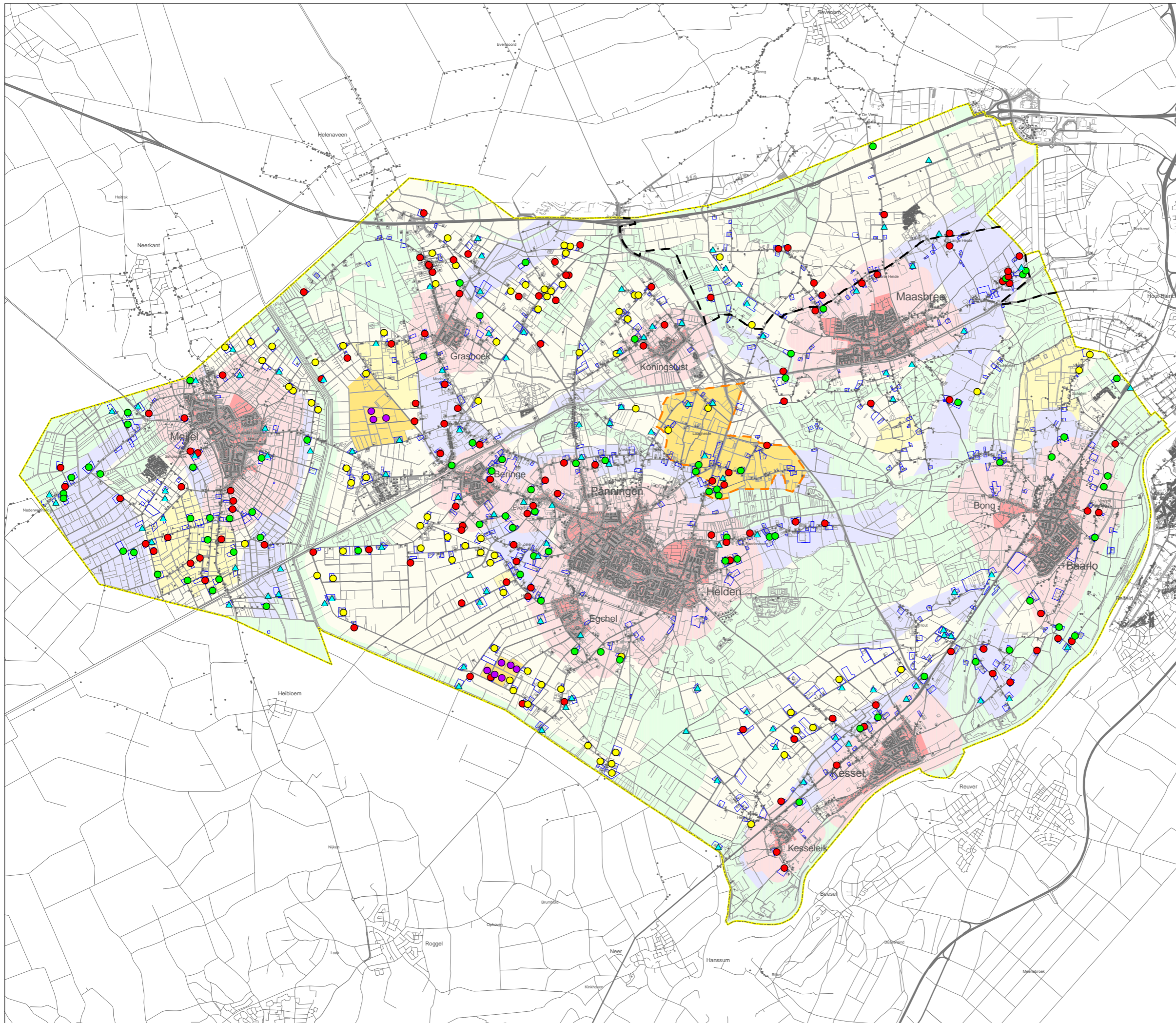
Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven - Voorkeursalternatief

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal:

B01055.000330
31 aug 2011

Legenda

veehouderijbedrijf, vanuit modelmatige benadering aangemerkt als:

- groeier
- blijver
- stopper
- nieuw-/hervestiging
- ▲ bedrijf zonder iv
- agrarisch bouwblok (ex. glastuinbouw)

voor geurhinder gevoelige objecten

- voor geurhinder gevoelig object
- kern

zonering

- kernrandzone+
- extensiveringsgebied+
- beekdal / rivierdal / grootschalig open veenontginningslandschap / oude verdichte bouwlanden
- landbouwontwikkelingsgebied
- nader te begrenzen
- glastuinbouw concentratiegebied
- grens plangebied Klavertje 4

Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
 gemeente Peel en Maas

Ruimtelijke spreiding veehouderijbedrijven
 - *Alternatief sterke sturing*

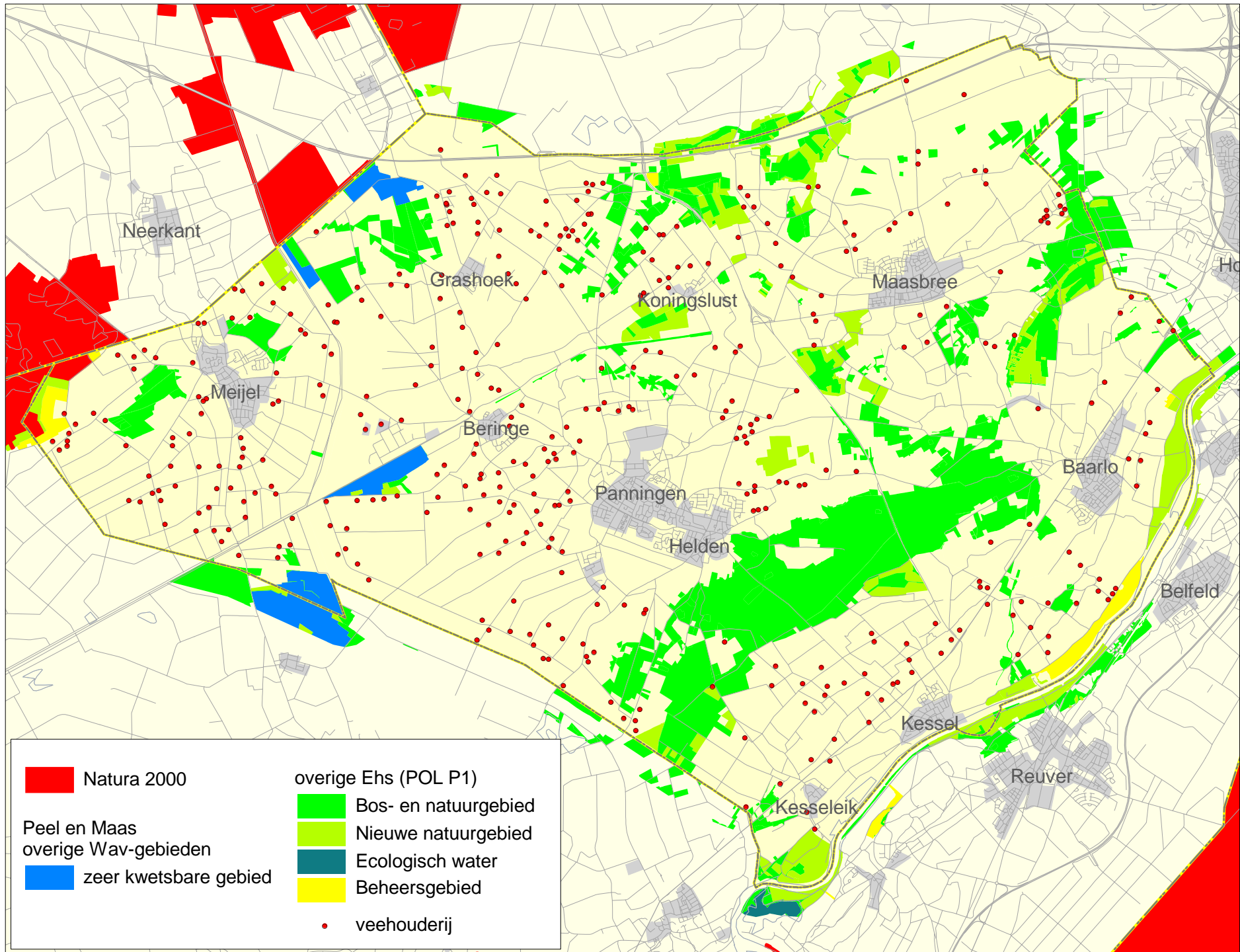
opdrachtgever:
 gemeente
 Peel en Maas

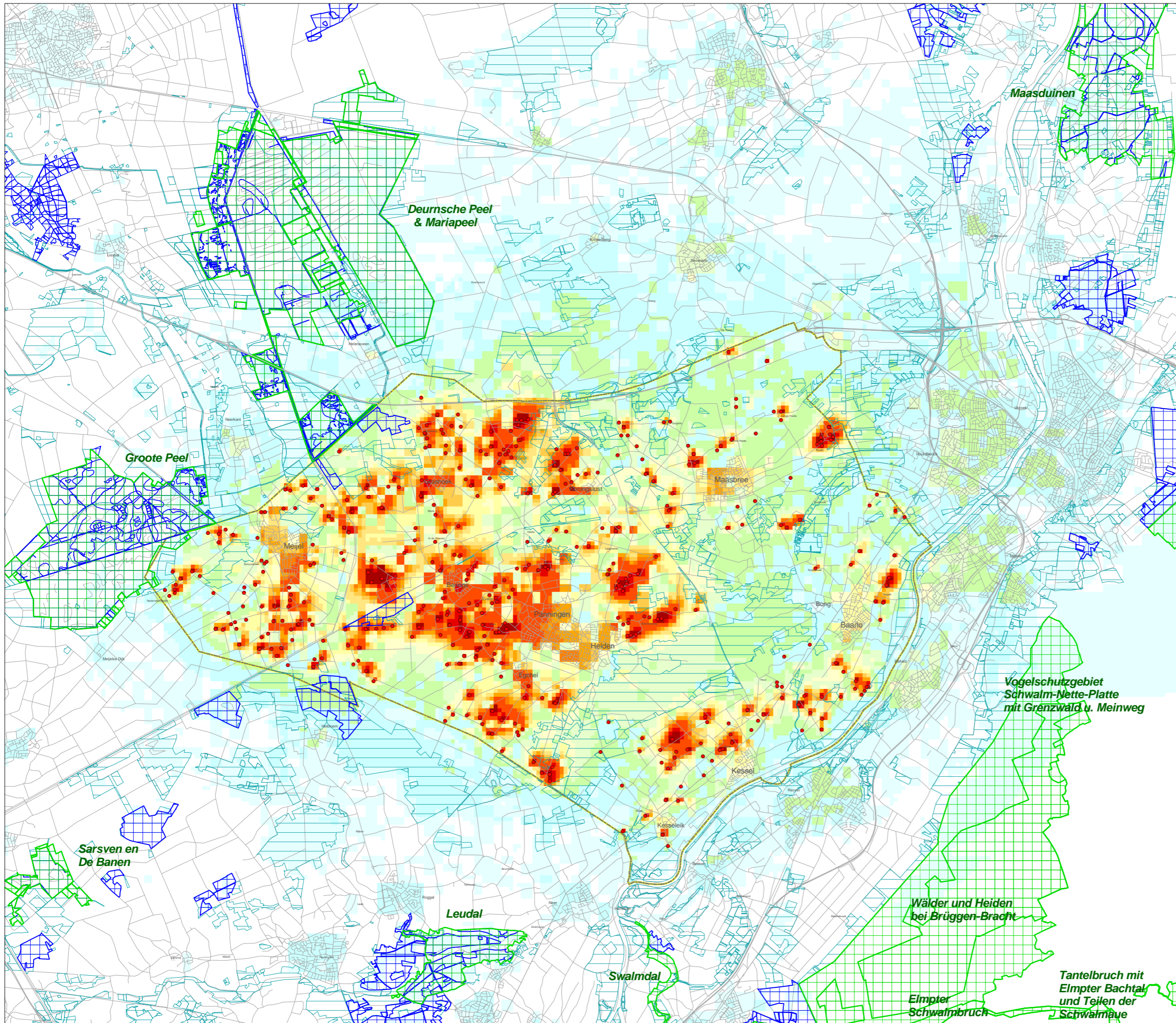
uitvoering
ARCADIS
 Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 500 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
 31 aug 2011

BIJLAGE 5 Kaarten ammoniak en geur

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies Peel en Maas (mol/ha/jr)

0 - 50

50 - 100

100 - 200

200 - 300

300 - 400

400 - 500

500 - 600

600 - 700

700 - 800

800 - 900

900 - 1000

1000 - 2000

2000 - 3000

>3000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
 gemeente Peel en Maas

Depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies vanuit Peel en Maas
 - huidige situatie

opdrachtgever:

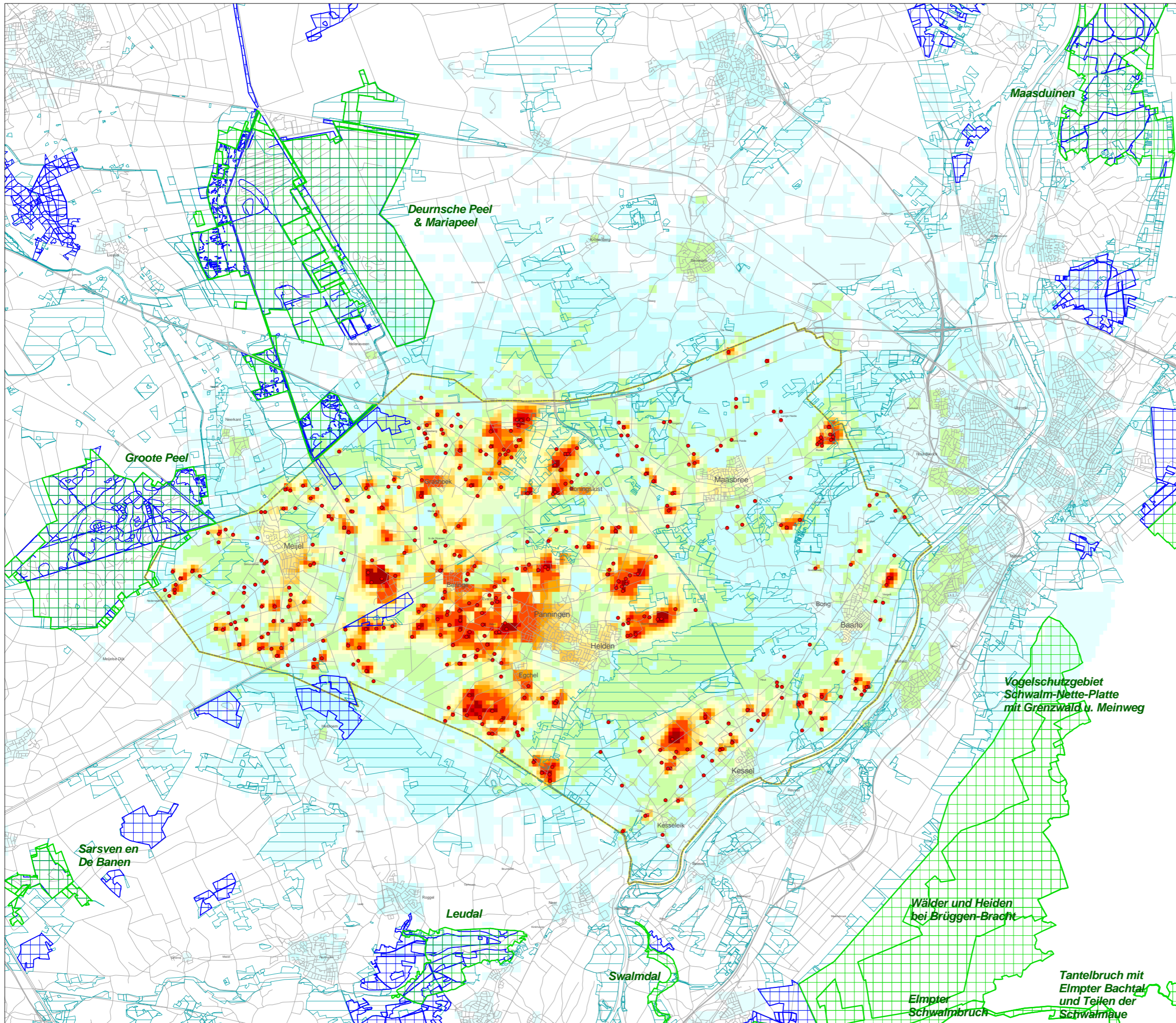
gemeente
 Peel en Maas

uitvoering

schaal: 700 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
 31 aug 2011

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies Peel en Maas (mol/ha/jr)

0 - 50

50 - 100

100 - 200

200 - 300

300 - 400

400 - 500

500 - 600

600 - 700

700 - 800

800 - 900

900 - 1000

1000 - 2000

2000 - 3000

>3000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
 gemeente Peel en Maas

Depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies vanuit Peel en Maas
 - Vka beperkte groei

opdrachtgever:

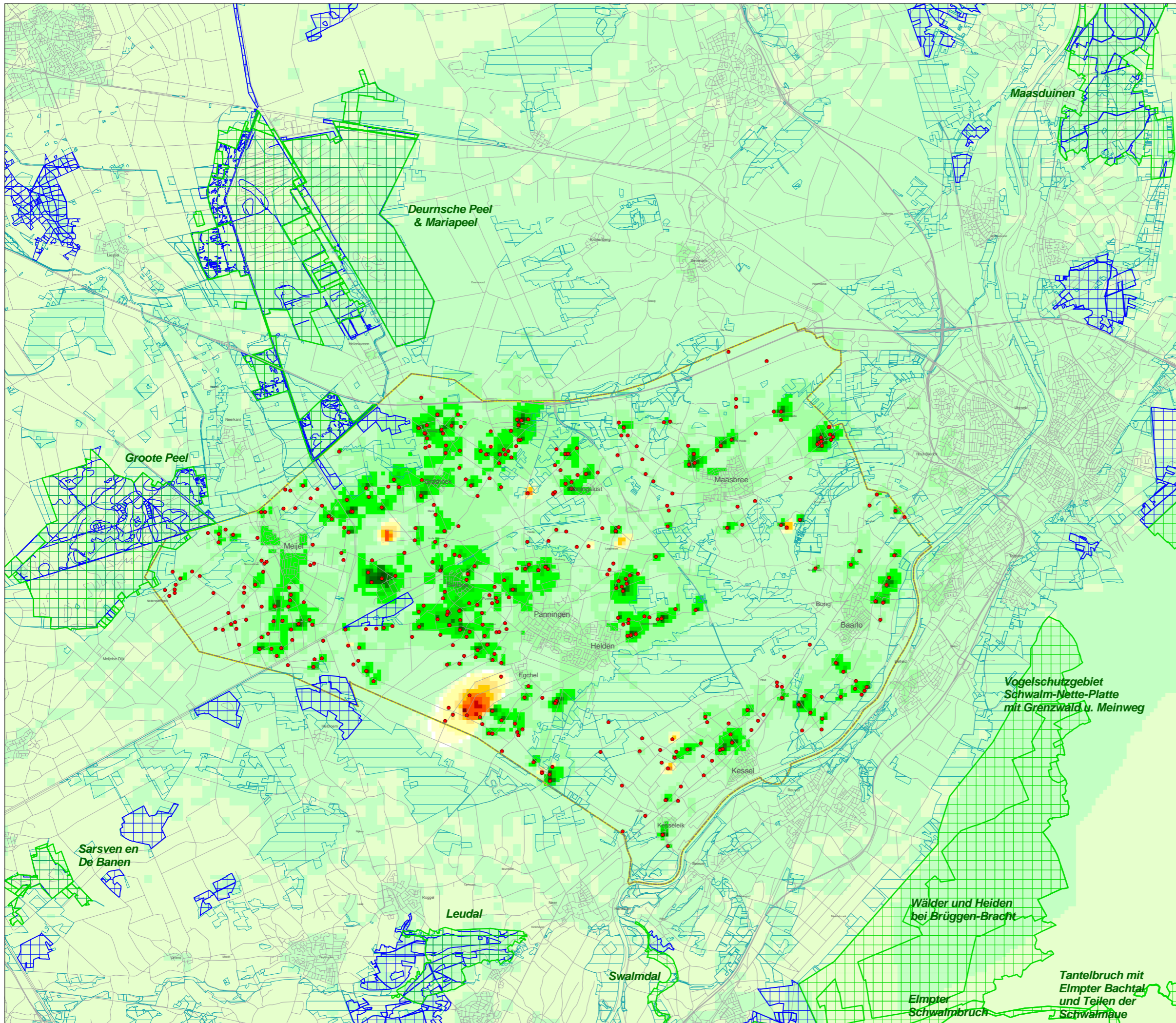
gemeente
Peel en Maas

uitvoering

ARCADIS
 Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 700 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
 31 aug 2011

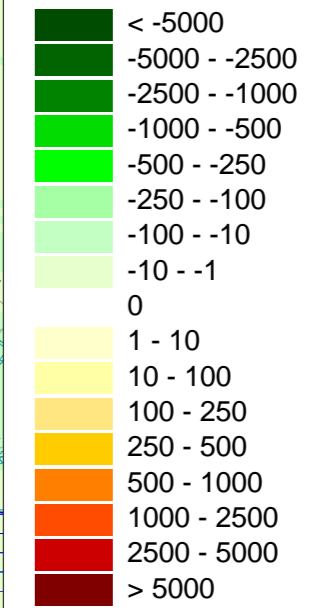

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalemmissies (mol N/ha/jr)

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies

- Vka beperkte groei ten opzichte van huidige situatie vergund

opdrachtgever:

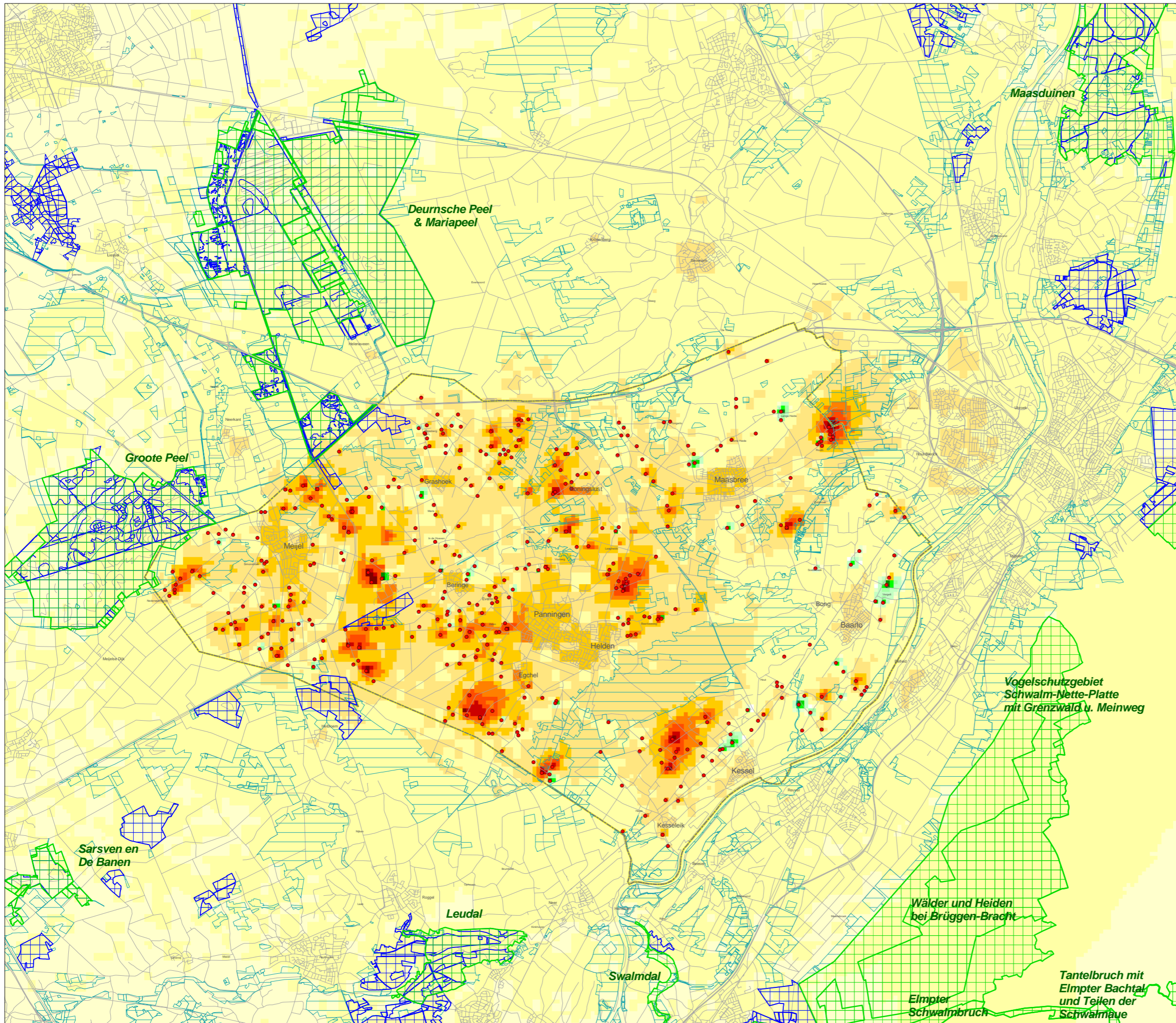
gemeente Peel en Maas

uitvoering

schaal: 700 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
31 aug 2011

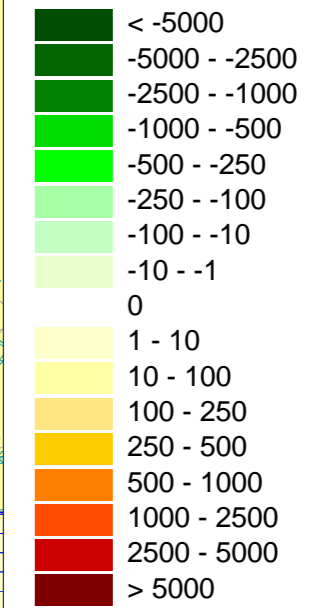

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalemisaties (mol N/ha/jr)

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

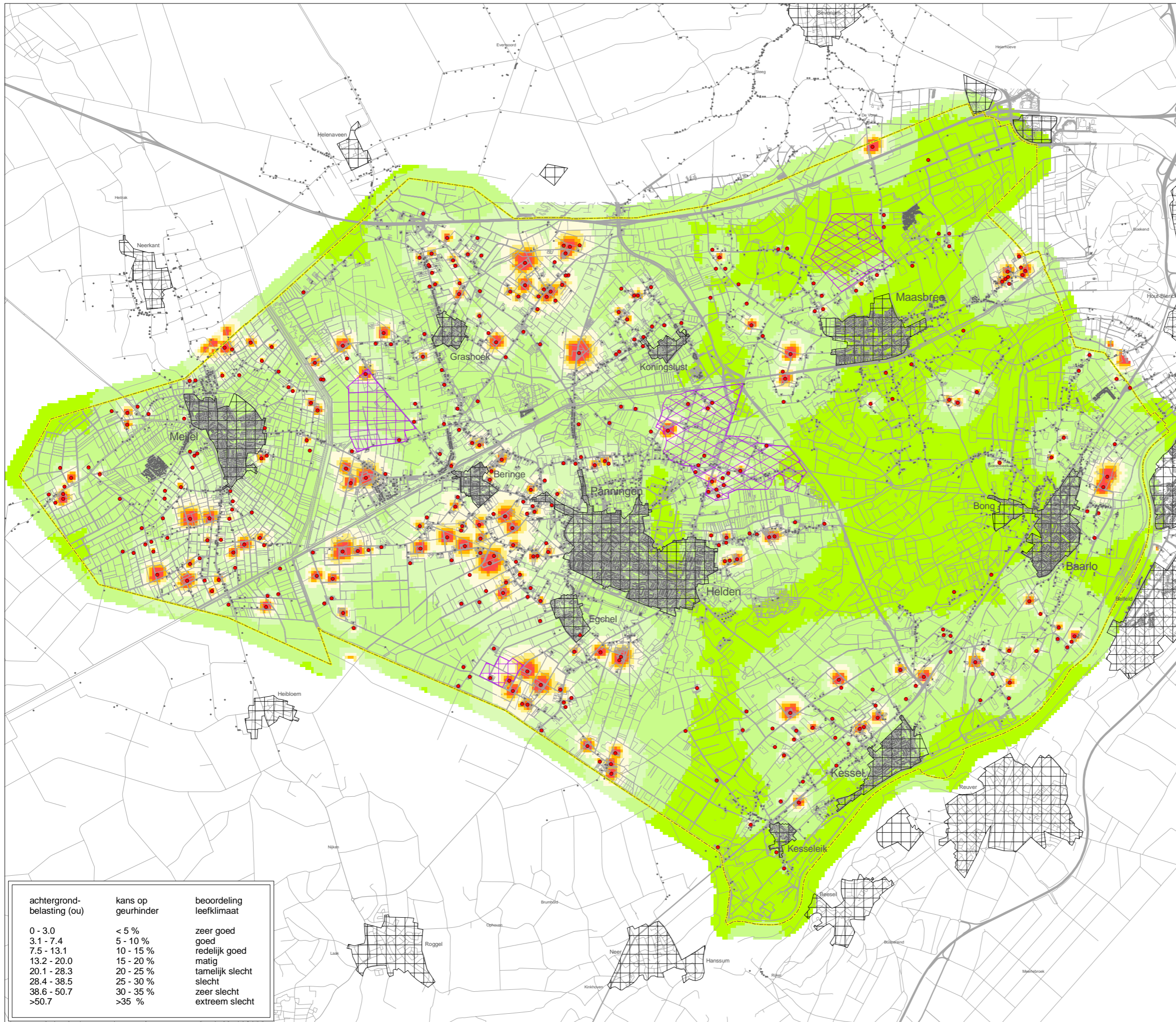
Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalemisaties
- *worst case ten opzichte van de huidige situatie met Cbs-correctie*

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 700 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
31 aug 2011

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

voor geurhinder gevoelige objecten

- voor geurhinder gevoelige objecten

▢ bebouwde kom

▢ landbouwontwikkelingsgebied - nader begrensd

▢ landbouwontwikkelingsgebied - zoekgebied

Structuurvisie en Plan Mer intensieve veehouderij en glastuinbouw gemeente Peel en Maas

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder
- huidige situatie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

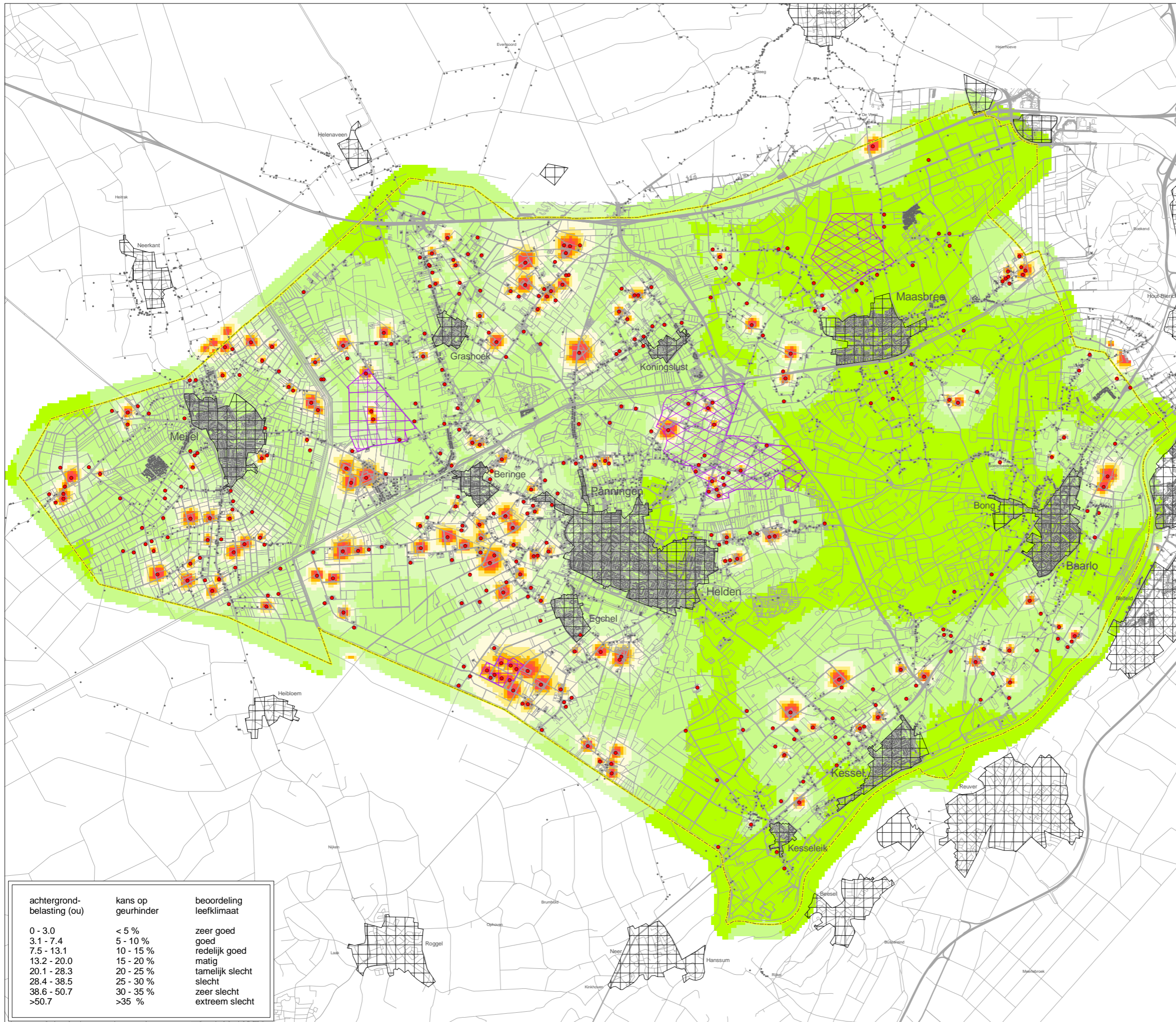
opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 500 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
5 juli 2011

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

voor geurhinder gevoelige objecten

- voor geurhinder gevoelige objecten

▢ bebouwde kom

▤ landbouwontwikkelingsgebied - nader begrensd

▥ landbouwontwikkelingsgebied - zoekgebied

Structuurvisie en Plan Mer intensieve veehouderij en glastuinbouw gemeente Peel en Maas

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder
- VKA met 25% groei

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

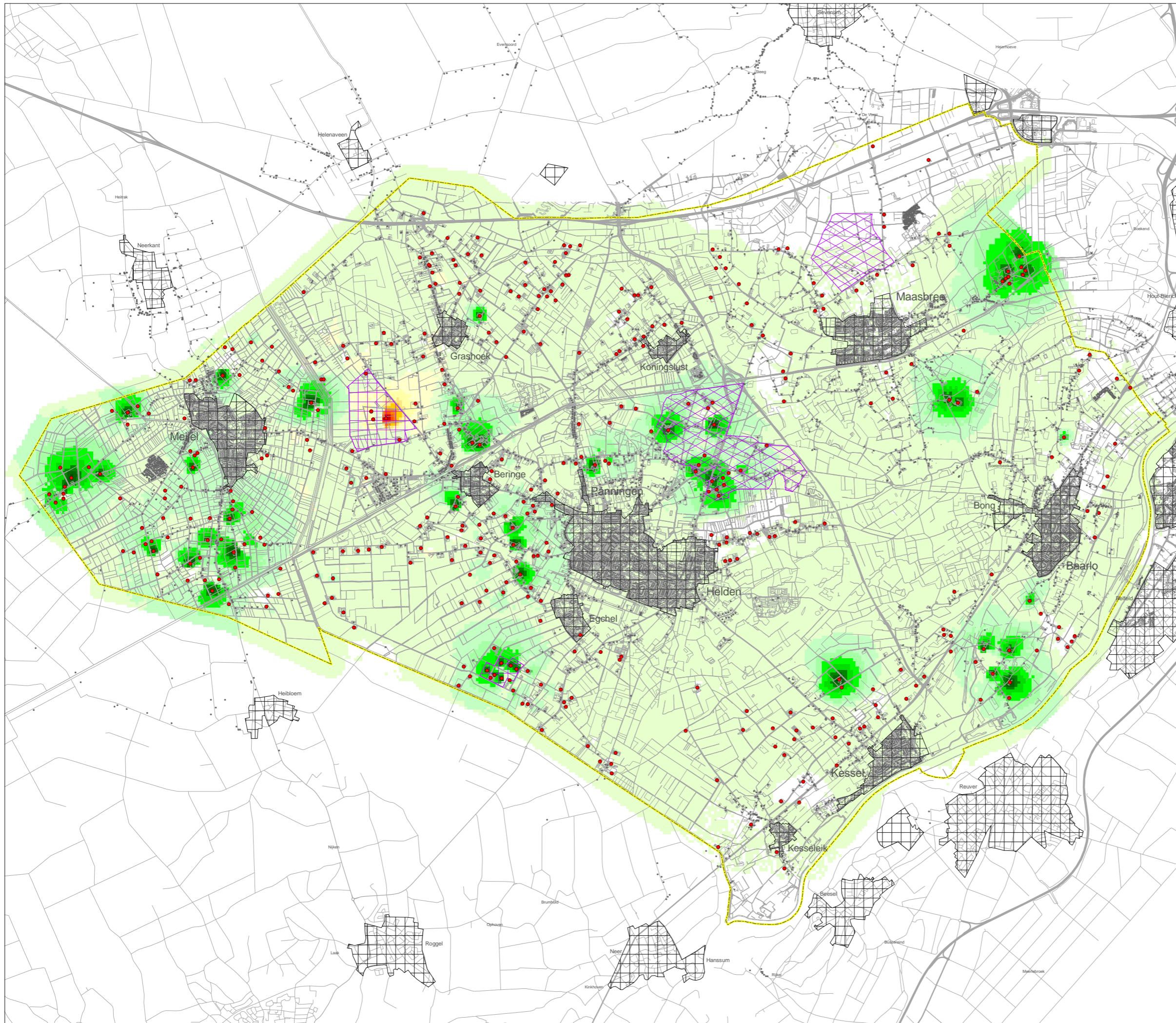
opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
5 juli 2011

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

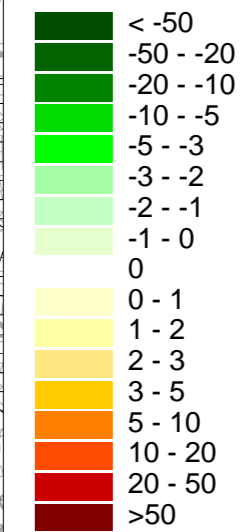

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

voor geurhinder gevoelige objecten

- ⋯ voor geurhinder gevoelige objecten

▭ bebouwde kom

▭ landbouwontwikkelingsgebied - nader begrensd

▭ landbouwontwikkelingsgebied - zoekgebied

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

- Sterke sturing nulgroei ten opzichte van Vka met 25% groei

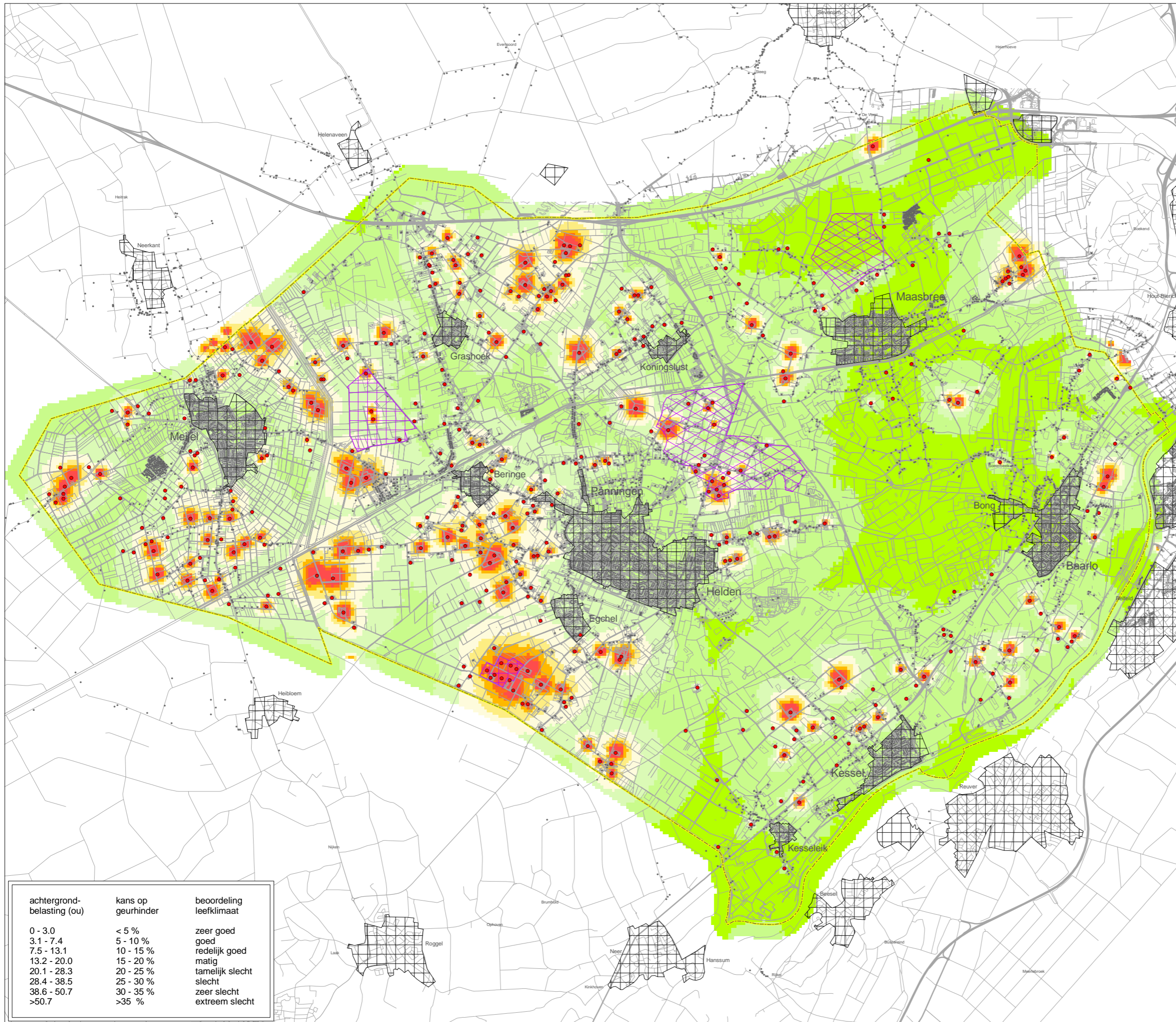
gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
5 juli 2011

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

- zeer goed
- goed
- redelijk goed
- matig
- tamelijk slecht
- slecht
- zeer slecht
- extreem slecht

voor geurhinder gevoelige objecten

- voor geurhinder gevoelige objecten

▢ bebouwde kom

▢ landbouwontwikkelingsgebied - nader begrensd

▢ landbouwontwikkelingsgebied - zoekgebied

achtergrond-belasting (ou)	kans op geurhinder	beoordeling leefklimaat
0 - 3.0	< 5 %	zeer goed
3.1 - 7.4	5 - 10 %	goed
7.5 - 13.1	10 - 15 %	redelijk goed
13.2 - 20.0	15 - 20 %	matig
20.1 - 28.3	20 - 25 %	tamelijk slecht
28.4 - 38.5	25 - 30 %	slecht
38.6 - 50.7	30 - 35 %	zeer slecht
>50.7	>35 %	extreem slecht

Structuurvisie en Plan Mer intensieve veehouderij en glastuinbouw gemeente Peel en Maas

Beoordeling leefklimaat op basis van de indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder - *Worst case*

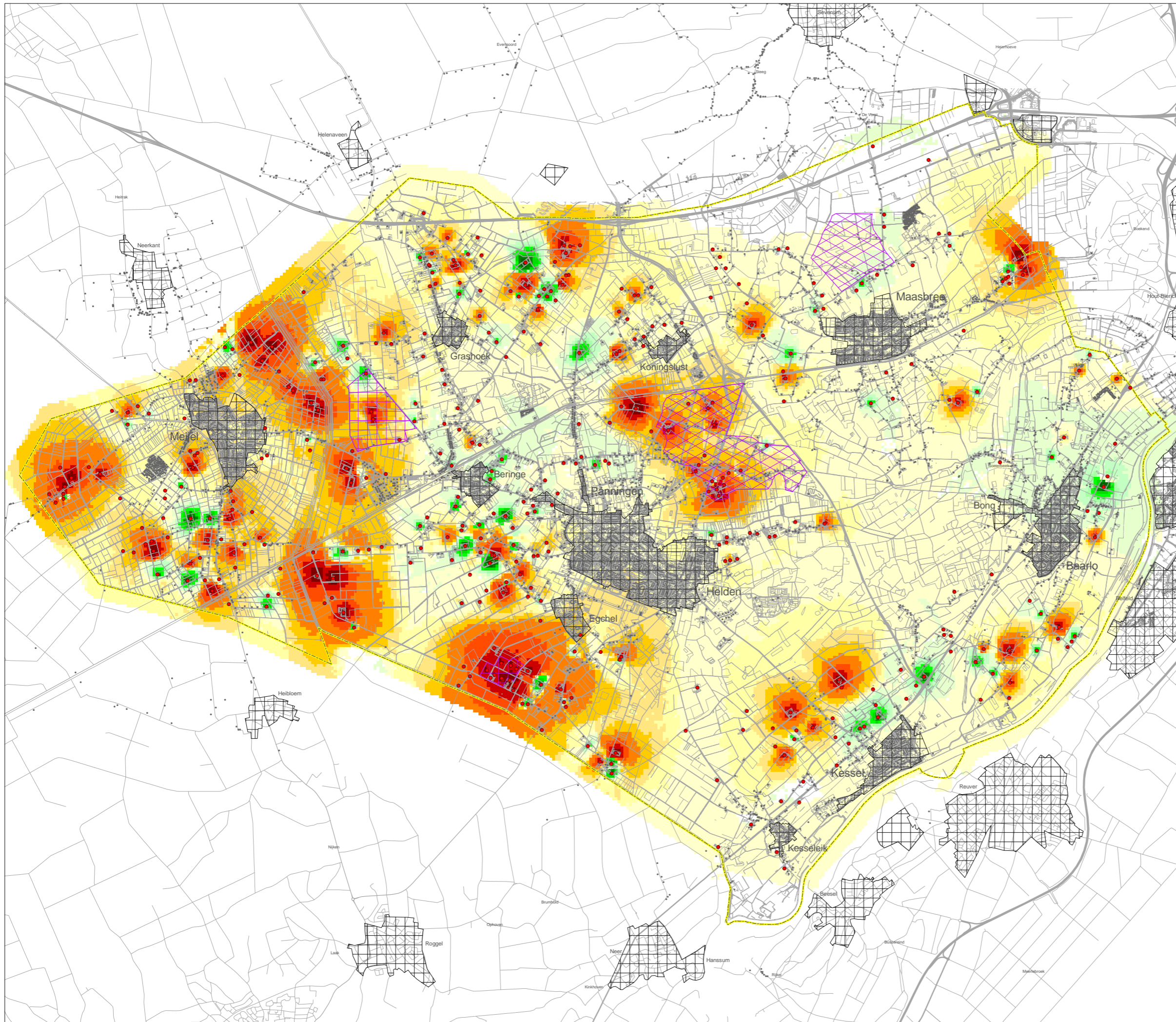
gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever: gemeente Peel en Maas

uitvoering: **ARCADIS**
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
5 juli 2011

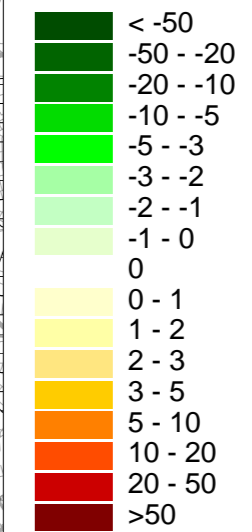

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

verschil in indicatieve achtergrondbelasting t.a.v. geurhinder

voor geurhinder gevoelige objecten

- ⋯ voor geurhinder gevoelige objecten

▭ bebouwde kom

▭ landbouwontwikkelingsgebied - nader begrensd

▭ landbouwontwikkelingsgebied - zoekgebied

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

Verschil in indicatieve achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder

- Worst case ten opzichte van de huidige situatie

gebaseerd op default Vstacks parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

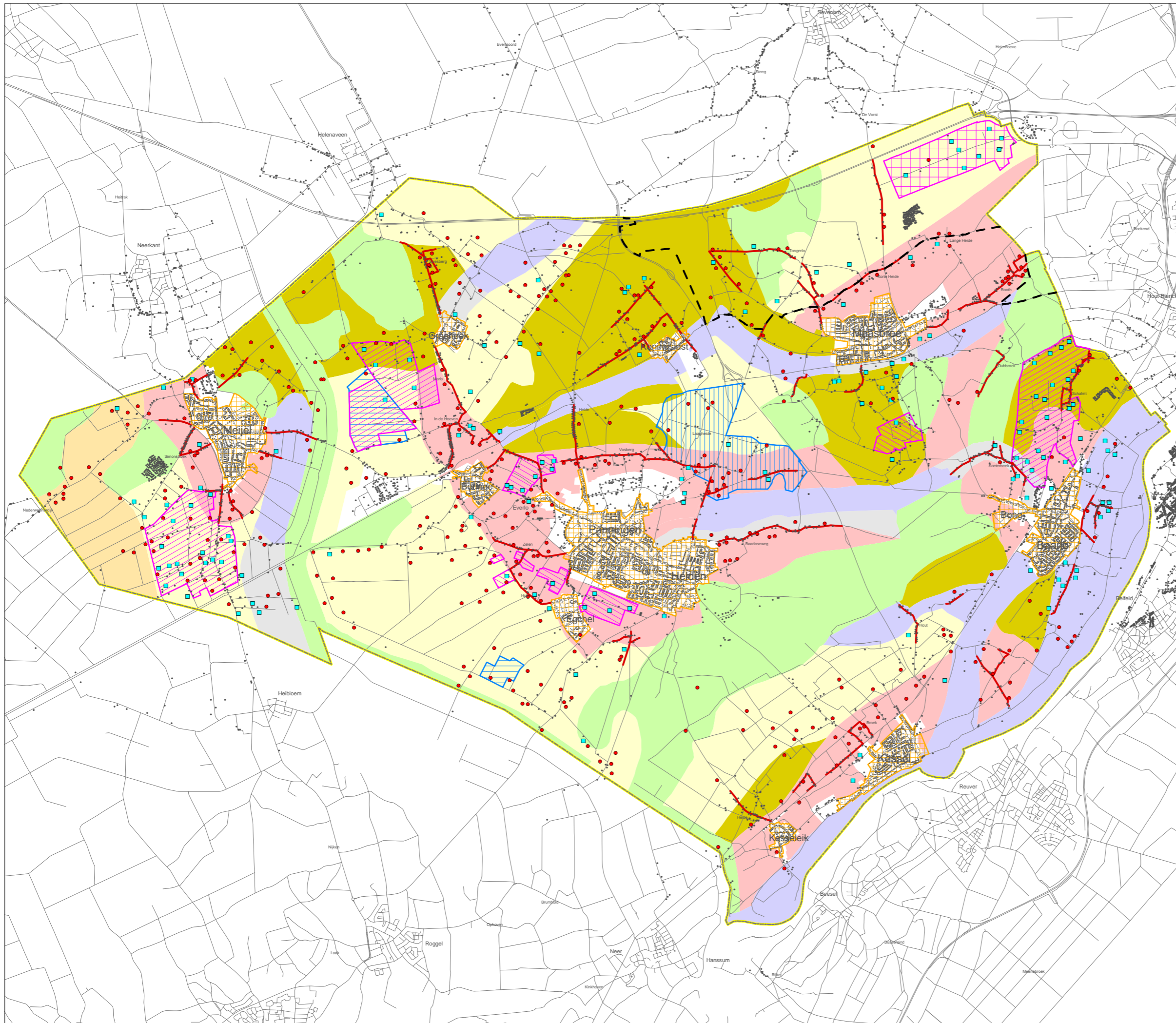
opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 500 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
5 juli 2011

BIJLAGE 6 Overige kaarten

Legenda

- veehouderij**
- veehouderij
 - glastuinbouw
 - voor geurhinder gevoelig object

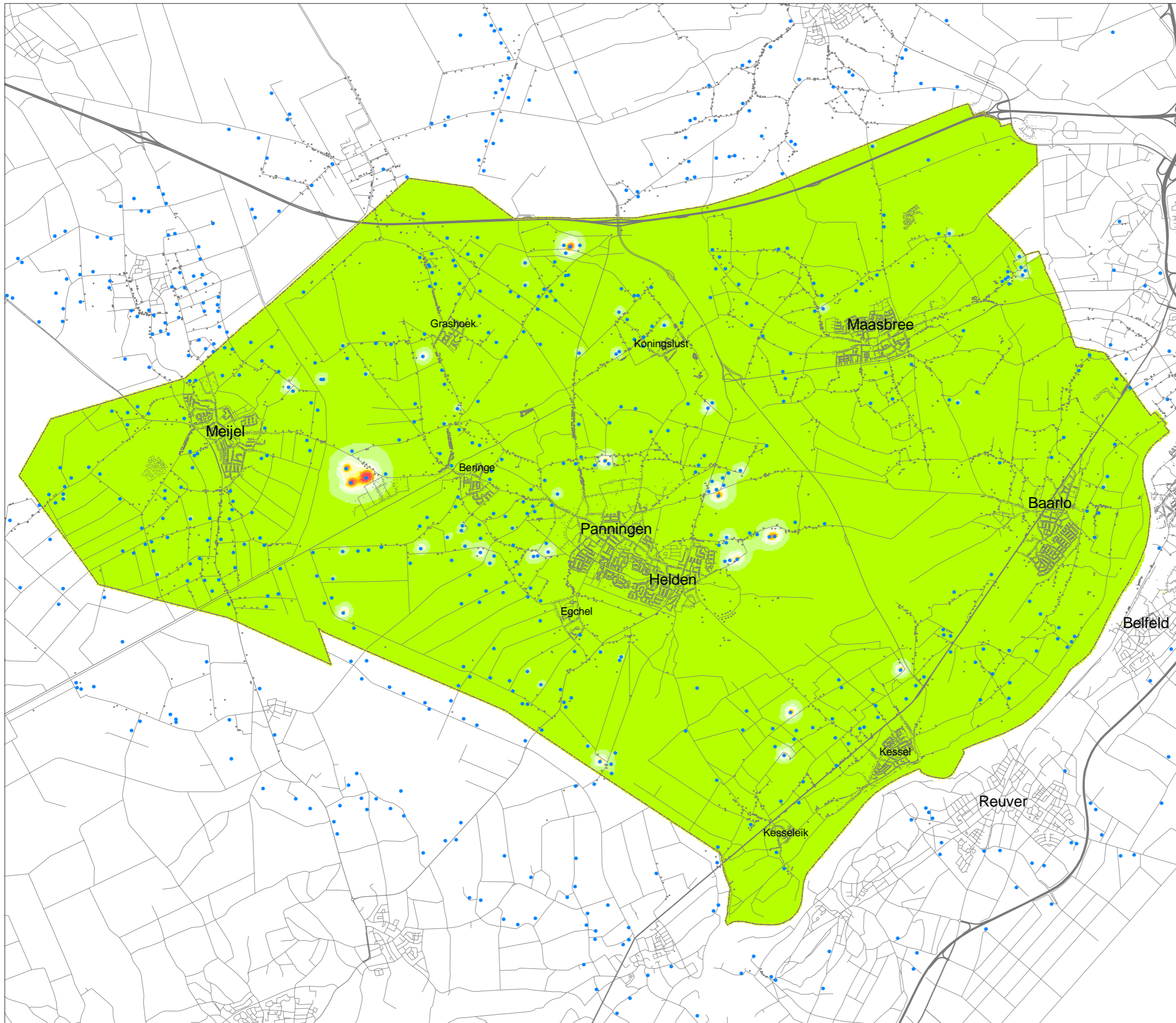
- ▨ landbouwontwikkelingsgebied - nader begrensd
- ▨ landbouwontwikkelingsgebied - zoekgebied
- ▨ glastuinbouw concentratiegebied prioritair
- ▨ glastuinbouw concentratiegebied overig
- ▨ glastuinbouw projectvestiging
- ▨ bebouwde kom
- bebouwingslint

- Structuurplan gebiedstypologieën**
- ▨ beekdalen / rivierdal
 - ▨ verdicht beekdal
 - ▨ bos- en natuurgebieden
 - ▨ grootschalige open ontginningslandschappen
 - ▨ grootschalige open veen ontginningslandschappen
 - ▨ kleinschalige half open ontginningslandschappen
 - ▨ oude, verdichte bouwlanden
 - grens plangebied Klavertje 4

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

Overzicht gebieden en typologie

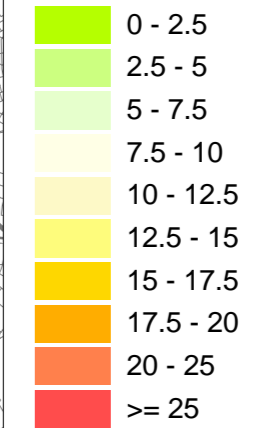
opdrachtgever: gemeente Peel en Maas
 uitvoering: **ARCADIS**
 Infrastructuur, milieu, gebouwen

Legenda

- veehouderijbedrijf
- objecten

indicatieve cumulatieve belasting fijnstof PM10 vanuit veehouderijbedrijven in Peel en Maas ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
 gemeente Peel en Maas

Indicatieve cumulatieve belasting fijnstof PM10 vanuit veehouderijbedrijven in Peel en Maas ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

gebaseerd op default parameters voor staluitvoering en een ruwheid van 0.20

opdrachtgever:
 gemeente
 Peel en Maas

schaal: 500 0 500 1000 1500 Meters

B01055.000330
 5 juli 2011

BIJLAGE 7

Details rekenwijze alternatieven intensieve veehouderij

Doorgerekende alternatieven Peel en Maas:

- HS – vergund
- HS – vergund + CBS correctie
- HS- vergund + besluit Huisvesting
- HS-vergund + besluit Huisvesting + CBS correctie
- Uitbreiding binnen bestaande bouwblokken (alleen groei)
- VKA herverdeling beperkte groei
- VKA herverdeling meer groei
- Sterke Sturing herverdeling beperkte groei
- Sterke sturing herverdeling meer groei
- Worst-case (alleen groei)

Huidig situatie vergund

De huidige situatie is de bestaande situatie volgens vergunningen.

Huidige situatie vergund + CBS correctie

De emissies van Nh3 en Ou's zijn gecorrigeerd voor de stalbezetting op basis van de Cbs-gegevens (meitellingen 2010). Er is een integrale correctie toegepast van 25% op de veebezetting; e.g. de Nh3-emissie en de Ou's.

Huidige situatie vergund + besluit huisvesting

Alle bedrijven voldoen minimaal aan Amvb-huisvesting maar houden dezelfde veebezetting als in de huidige situatie vergund.

Huidige situatie vergund + besluit huisvesting + Cbs-correctie

Alle bedrijven voldoen minimaal aan Amvb-huisvesting maar houden dezelfde veebezetting als in de huidige situatie vergund met Cbs-correctie

Groeiscenario's

De iv- bedrijven die in de scenario's kunnen groeien worden onderverdeeld in varkens-, pluimvee, vleeskalver- of nertsenbedrijven. Bedrijven groeien in deze categorieën, tot een maximale bedrijfsgrootte op basis van de grootte van het bouwblok of de maximale milieuruimte ten aanzien van geurhinder. De maximale milieuruimte ten aanzien van geurhinder wordt bepaald na toepassing van Amvb-huisvesting. De groeiscenario's gaan uit van een bezetting per agrarisch bouwblok volgens tabel V. Bedrijven die nu al groter zijn dan de in de tabel aangegeven waarden houden wat ze hebben. Alle bedrijven in de groeiscenario's voldoen aan Amvb-huisvesting. Alleen bedrijven met een agrarisch bouwblok kunnen groeien.

Uitbreiding binnen bestaande bouwblokken

Alle bedrijven met meer dan 40 Nge iv groeien tot de in tabel V aangegeven Nge's per hectare op basis van opvulling van het bestaande bouwblok, ongeacht de locatie. Overige bedrijven houden wat ze hebben (maar voldoen aan Amvb-huisvesting). In totaal groeit de iv-veestapel in deze verkenning met 9606 nge ofwel een groei van 30% van de iv-sector.

Herverdeling in scenario's

In het Vka en het alternatief Sterke sturing worden bedrijven onderverdeeld in groeiers, blijvers en stoppers. Bedrijven met minder dan 40 nge iv worden als stopper geclassificeerd, evenals bedrijven met 40-70 nge iv in gebieden met beperkingen (zie tabel Vka en Sterke sturing). Bedrijven met meer dan 40 nge iv in gebieden met mogelijkheden zijn potentiële groeiers. Bedrijven met meer dan 70 nge iv in gebieden met beperkingen worden blijvers, ze houden wat ze hebben (maar voldoen aan Amvb-huisvesting). De nge's van de stoppers worden herverdeeld over de groeiers. De ligging van een bedrijf ten opzichte van de gebiedsindeling en het aantal nge's iv bepaald de indeling van bedrijven in stoppers-blijvers-groeiers. Of en hoeveel een bedrijf daadwerkelijk groeit in een scenario is afhankelijk van de milieuruimte en de grootte van het bedrijf en het bouwblok. Potentiële groeiers zonder milieuruimte ten aanzien van geurhinder groeien niet, evenals bedrijven die nu al groter zijn dan het scenario toestaat.

Zoals aangegeven kan de groei van bedrijven beperkt worden door de milieuruimte ten aanzien van geurhinder. In het algemeen zullen kleine bedrijven (met minder ou's) meer milieuruimte hebben en makkelijker kunnen groeien. Om een evenwichtige verdeling van de groei te genereren en te voorkomen dat kleine bedrijven (binnen het scenario) tot de grootste bedrijven uitgroeien is er voor gekozen om de groei van individuele bedrijven te beperken tot maximaal 1.5 keer de huidige omvang.

Voor nertsen zijn in de Wgv geen odourunits vastgesteld en voor nertsenbedrijven gelden variabele vaste afstanden, afhankelijk van het aantal dieren. De uitbreidingsmogelijkheden ten aanzien van geurhinder zijn voor nertsenbedrijven apart beoordeeld. Groei bij nertsenbedrijven lijdt niet tot een groei in de achtergrondbelasting ten aanzien van geurhinder, vanwege het ontbreken van ou's. In het Vka met 0% groei zijn nertsenbedrijven niet meegenomen bij de herverdeling van nge's van de stoppers, om geen kunstmatig positief effect te creëren; de ou's worden namelijk niet herverdeeld. In de overige scenario's zijn nertsen wel meegenomen.

In het Vka, alternatief Sterke sturing en het Worst-case scenario worden steeds een aantal nieuwvestigingen in de log's gerealiseerd. Bij de nieuwvestigingen wordt uitgegaan van een gesloten varkensbedrijf met een combiluchtwater (BWL 2009.12), 750 zeugen gesloten op 2.5 hectare bouwblok en 1000 zeugen gesloten op 3 ha bouwblok. Vanwege de beperkte fysieke ruimte in log Eghel wordt één van de nieuwvestigingen aldaar gerealiseerd op een bestaande locatie (feitelijk een omschakeling/doorgroeier).

Vka herverdeling beperkte groei

De beperkte gebieden en overige uitgangspunten van het Vka zijn weergegeven in tabel Vka. De vrijkomende nge's van de 109 stoppers (2139 nge iv) worden herverdeeld over 150 potentiële groeiers, door individuele bedrijven maximaal tot 20% te laten groeien. Daarnaast worden er 9 nieuwvestigingen gerealiseerd van 750 (2.5 ha) of 1000 (3 ha) zeugen gesloten. De herverdeling zorgt er voor dat alle nge's van de stoppers bij de groeiers terecht komen (nulgroei). Daarnaast wordt door de nieuwvestiging 5007 nge iv toegevoegd en een groei van 16% gerealiseerd.

Vka herverdeling meer groei

Zie Vka herverdeling beperkte groei. Het groeipercentage van individuele bedrijven is omhoog gebracht tot maximaal 50%. Tevens zijn de pelsdierbedrijven meegenomen als potentiële groeiers (niet bij Vka beperkte groei). Hiermee wordt een groei gerealiseerd van 10% in de iv-sector. Daarnaast wordt door de nieuwvestiging 5007 nge iv toegevoegd en een groei van 16% gerealiseerd en komt de totale groei van de iv-sector op 26%.

Sterke sturing beperkte groei

Alternatief Sterke sturing heeft meer gebieden met beperkingen dan het Vka. Dientengevolge zijn er meer stoppers en veel minder groeiers. Bovendien is de maximale bouwblockgrootte geringer dan in het Vka en wordt uitgegaan van kleinere nieuwvestigingen in log Eghel. De vrijkomende nge's van de 125 stoppers (2975 nge iv) worden herverdeeld over de 81 potentiële groeiers, door individuele bedrijven tot maximaal 48% te laten groeien. Daarnaast worden er 9 nieuwvestigingen gerealiseerd van 750 (2.5 ha) zeugen gesloten. De herverdeling zorgt er voor dat alle nge's van de stoppers bij de groeiers terecht komen (nulgroei). Daarnaast wordt door de nieuwvestiging 4095 nge iv toegevoegd en een groei van 13% gerealiseerd.

Sterke sturing herverdeling meer groei

Omdat bij alternatief Sterke sturing beperkte groei reeds een groeipercentage van tot maximaal 48% nodig is voor de herverdeling van de nge's van de stoppers en het maximale groeipercentage op 50% is gesteld is het binnen deze randvoorwaarden niet mogelijk/zinvol dit alternatief uit te werken.

Worst-case

De beperkte gebieden en overige uitgangspunten van het worst-case alternatief zijn weergegeven in tabel WC. Het alternatief is vergelijkbaar met het Vka, met dien verstande, dat er geen sprake is van stoppers en de groei niet begrensd is tot maximaal 1.5 maal de huidige omvang. Bedrijven mogen groeien tot de maximale bouwblockgrootte of de maximale milieuruimte ten aanzien van geurhinder. In de beperkte gebieden worden alle iv-bedrijven blijvers. In totaal zijn er 182 potentiële groeiers die een groei realiseren van 14988 nge, een toename van de iv-stapel van 47%. Daarnaast wordt er nog eens 5007 nge (16%) groei gerealiseerd door 9 nieuwvestigingen. De totale groei komt daarmee op 63%.

BIJLAGE 8

Veestapel en emissie van ammoniak op basis van CBS-cijfers

De CBS-gegevens een beeld van de veehouderij op gemeentelijk abstractieniveau, dus niet op locatieniveau. Aangezien effecten van geur en luchtkwaliteit zich met name lokaal manifesteren, volstaan de CBS-gegevens dus niet om geur en luchtberekeningen uit te voeren. In het planMER is uitgegaan van vergunninggegevens (zie hierboven) en is in feite een overschatting gegeven van de effecten van geur en luchtkwaliteit door de veehouderij. Aangezien de relatieve vergelijking van de verschillende scenario's ten opzichte van de referentie gebaseerd zijn op dezelfde basisgegevens, zijn de resultaten en de beoordeling valide.

De effecten van de (intensieve) veehouderij zijn berekend op basis van veestapel, stalsystemen en locaties op basis van de milieuvergunning van individuele bedrijven. Deze gegevens hebben een juridische basis (de huidige vergunde situatie), zijn openbaar en gedetailleerd en daarom zeer bruikbaar voor nauwkeurige berekeningen en ruimtelijke presentatie van individuele bedrijfslocaties en van de uitkomsten van de berekeningen.

Individuele bedrijfsgegevens van de metelling zijn niet openbaar en dus niet bruikbaar voor de berekeningen. De totale veestapel van een gemeente op basis van de metelling is wel openbaar beschikbaar maar geen bruikbare basis voor de benodigde gedetailleerde berekeningen. Net als in de rest van Nederland is de vergunde omvang van de veestapel in Peel en Maas enkele tientallen procenten groter dan de totale veestapel volgens de CBS metelling. De tabel in deze bijlage geeft daarvan een gedetailleerder overzicht, waaruit blijkt dat de emissie van ammoniak op basis van CBS-cijfers 32% kleiner is dan berekend op basis van de milieuvergunningen.

Op basis van de milieuvergunningen is de emissie van ammoniak overschat ten opzichte van berekening op basis van de metelling. Er is sprake van overschatting (en niet van te verwachten autonome ontwikkeling) omdat het niet is te verwachten dat de gemeentelijke latente ruimte t.o.v. de metelling benut zal worden. Deze latente ruimte bestaat immers uit vergunningen van stoppende bedrijven die nog ingetrokken moeten worden en van groeiende bedrijven die hun vergunningen nog (verder) gaan benutten. Daarnaast is het zo dat bij vergunningverlening op basis van de Natuurbeschermingswet uitgegaan moet worden van de feitelijke situatie. Dit is de emissie op basis van het daadwerkelijk gerealiseerde en benutte aantal dierplaatsen en niet de emissie op basis van het vergund aantal dierplaatsen. Ook op basis daarvan zal de latente ruimte niet benut worden en is de latente ruimte niet als autonome ontwikkeling te beschouwen.

De berekeningen in het MER gaan op basis van het vergunde aantal dieren mogelijk uit van meer dieren ten opzichte van de metelling. Echter de ruimtelijke verdeling van de depositie zal een getrouw beeld geven van de relatieve verschillen tussen de verschillende alternatieven. Die zijn immers gebaseerd op de ontwikkeling naar minder maar grotere bedrijven, op de veranderingen in stalsystemen en de ruimtelijke verschillen tussen alternatieven.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillen in aantallen dieren en berekende emissie tussen CBS-cijfers en gegevens van de milieuvergunningen. Voor de belangrijkste diercategorieën liggen de aantallen dieren in Peel en Maas bij CBS 10% tot 50% lager dan de aantallen in milieuvergunningen. In totaal is de emissie op basis van aantallen dieren volgens CBS 32% lager dan op basis van milieuvergunningen. De belangrijkste oorzaak is de latente ruimte in milieuvergunningen.

Tabel B8-1

Verschil tussen CBS-cijfers en milieuvergunningen

	Aantal dieren 2011, CBS	Aantal dieren milieuvergunningen	CBS in % van milieuvergunning	Emissie NH3 op basis van milieuvergunningen in kg	Emissie NH3 op basis van CBS, in kg
Melk- en kalfkoeien (>= 2 jaar)	2827	5166	55%	50519	27646
Zoogkoeien (>= 2 jaar)	601	1199	50%	6358	3187
Jongvee voor de melkveehouderij	3038	5107	59%	19924	11852
Vleeskalveren	5901	9542	62%	52551	32499
Fokstieren, over rundvee >2 jr	377	198	190%	1882	3583
Schapen	1662	2966	56%	2079	1165
Geiten	27	35	77%	45	35
Biggen	99105	106564	93%	38892	36170
Fokvarkens	30592	32749	93%	110282	103018
Vleesvarkens	106688	186165	57%	332545	190576
Leghennen en ouderdieren van leghennen	420878	744331	57%	80414	45470
Vleeskuikens	1073324	1942129	55%	141252	78063
Ouderdieren van vleeskuikens	32200	59011	55%	14400	7858
Kalkoenen	138888	130045	107%	77477	82745
Konijnen	7614	15698	49%	4716	2287
Edelpelsdieren	64098	65149	98%	17279	17000
Paarden en pony's	1156	2145	54%	9138	4925
Emissie totaal in kg NH3				959753	648079
% emissie CBS t.o.v. milieuvergunningen					68%

N.B.: CBS neemt biggen mee en ook de lammeren. In de vergunningen zijn biggen bij de zeug en lammeren niet opgenomen. Daarom is bij de milieuvergunningen een aantal biggen opgenomen naar rato van het aantal zeugen. Voor schapen is het aantal in de milieuvergunningen gelijk gesteld aan het aantal volgens CBS.

BIJLAGE 9

Passende beoordeling, modelberekening ammoniak en natuur

Alternatief/variant	Depositie (mol N/ha/ja)		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
<i>Huidige situatie vergund</i>			
Swalmdal	13,9	76,5	29,2
Leudal	16,3	78,7	56,5
Sarsven en de Banen	8,9	54,5	21,5
Groote Peel	12,8	206,5	38,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	12,7	468,8	52,8
Maasduinen	19,2	99,7	43,7
Elmpter Schwalmbruch	14,7	36,9	28,0
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	20,5	34,4	24,5
Wälder und Heiden bei Brügger-Bracht	21,9	58,0	43,4
<i>Huidige situatie – CBS</i>			
Swalmdal	10,4	57,3	21,9
Leudal	12,2	59,0	42,4
Sarsven en de Banen	6,6	40,9	16,1
Groote Peel	9,6	154,9	28,9
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,5	351,6	39,6
Maasduinen	14,4	74,7	32,8
Elmpter Schwalmbruch	11,0	27,7	21,0
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	15,4	25,8	18,4
Wälder und Heiden bei Brügger-Bracht	16,5	43,5	32,6
<i>Referentiesituatie vergund</i>			
Swalmdal	10,1	55,9	21,3
Leudal	11,8	57,2	41,1
Sarsven en de Banen	6,3	39,0	15,4
Groote Peel	9,1	155,5	27,3
Deurnsche Peel & Mariapeel	8,9	330,1	37,1
Maasduinen	13,7	71,6	31,4
Elmpter Schwalmbruch	10,7	26,9	20,4
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,0	17,7
Wälder und Heiden bei Brügger-Bracht	16,0	42,1	31,6
<i>Referentiesituatie - CBS</i>			
Swalmdal	7,6	41,9	16,0
Leudal	8,9	42,9	30,8
Sarsven en de Banen	4,7	29,3	11,5

Alternatief/variant	Depositie (mol N/ha/ja)		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Groote Peel	6,8	116,6	20,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	6,7	247,6	27,8
Maasduinen	10,3	53,7	23,5
Elmpter Schwalmbruch	8,0	20,2	15,3
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	11,1	18,8	13,3
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	12,0	31,6	23,7
<i>Vka nulgroei</i>			
Swalmdal	10,4	57,3	21,8
Leudal	12,4	60,1	43,2
Sarsven en de Banen	6,6	40,7	16,0
Groote Peel	9,4	163,8	28,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,1	343,4	37,5
Maasduinen	13,7	71,5	31,3
Elmpter Schwalmbruch	11,0	27,4	20,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	15,1	25,5	18,0
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,4	41,8	31,9
<i>Vka 25% groei</i>			
Swalmdal	11,4	62,7	23,9
Leudal	13,7	65,9	47,4
Sarsven en de Banen	7,3	45,0	17,7
Groote Peel	10,5	179,8	32,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	10,2	393,0	41,8
Maasduinen	15,1	78,4	34,3
Elmpter Schwalmbruch	12,0	30,0	22,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	16,5	27,9	19,7
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	17,9	45,5	34,8
<i>Sterke sturing nulgroei</i>			
Swalmdal	10,4	57,0	21,8
Leudal	12,5	60,3	43,3
Sarsven en de Banen	6,5	40,4	15,9
Groote Peel	9,2	153,0	27,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,1	362,0	37,8
Maasduinen	13,5	69,2	30,4
Elmpter Schwalmbruch	10,9	27,2	20,6
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,2	17,8
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,3	40,8	31,4
<i>Uitbreiding binnen bouwblok</i>			
Swalmdal	13,9	76,3	29,2

Alternatief/variant	Depositie (mol N/ha/ja)		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Leudal	16,5	78,9	56,8
Sarsven en de Banen	8,9	54,5	21,6
Groote Peel	13,2	225,6	41,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	12,8	530,0	52,8
Maasduinen	18,9	97,9	43,0
Elmpter Schwalmbruch	14,7	36,7	27,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	20,2	34,1	24,2
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	21,9	56,6	42,8
<i>Worst case</i>			
Swalmdal	16,2	88,5	33,8
Leudal	19,4	92,6	66,7
Sarsven en de Banen	10,5	64,4	25,5
Groote Peel	15,3	249,5	47,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	14,8	684,3	61,7
Maasduinen	22,1	115,3	50,3
Elmpter Schwalmbruch	17,1	42,4	32,2
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	23,4	39,4	28,0
Wälder und Heiden bei Brüggen-Bracht	25,3	64,4	49,1

De passende beoordeling is hierna als apart document als bijlage bij het MER gevoegd

**PASSENDE BEOORDELING STRUCTUURVISIE
EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED PEEL
EN MAAS**

GEMEENTE PEEL EN MAAS

1 september 2011
075710063:0.2 - Definitief
B01023.000016.001

Inhoud

1 Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Afbakening	5
1.3 Leeswijzer	6
2 Projectbeschrijving	7
2.1 Studiegebied	7
2.2 Opbouw van alternatieven, varianten en scenario's	8
2.2.1 Alternatieven, varianten en scenario's	9
2.3 Uitgangspunten Passende Beoordeling	10
3 Wet- en regelgeving	11
3.1 Natuurbeschermingswet 1998	11
3.1.1 Wettelijke kader	11
3.1.2 Onderzoek vergunningverlening	12
3.1.3 Natura 2000 in het buitenland	14
3.2 Beoordeling stikstofdepositie	15
3.2.1 Beschouwing kritische depositiewaarde	15
3.2.2 Toetsingskader stikstofdepositie	16
3.2.3 Provinciale Beleidsregel Stikstof en natura 2000	17
4 Toetsingskader	19
4.1 Algemene doelen	19
4.2 Swalmdal	19
4.2.1 Gebiedsbeschrijving	19
4.2.2 Instandhoudingsdoelstellingen	20
4.3 Leudal	20
4.3.1 Gebiedsbeschrijving	20
4.3.2 Instandhoudingsdoelstellingen	20
4.4 Sarsven en De Banen	21
4.4.1 Gebiedsbeschrijving	21
4.4.2 Instandhoudingsdoelstellingen	21
4.5 Groote Peel	22
4.5.1 Gebiedsbeschrijving	22
4.5.2 Instandhoudingsdoelstellingen	22
4.6 Deurnsche Peel & Mariapeel	22
4.6.1 Gebiedsbeschrijving	22
4.6.2 Instandhoudingsdoelstellingen	23
4.7 Maasduinen	23
4.7.1 Gebiedsbeschrijving	23
4.7.2 Instandhoudingsdoelstellingen	23
4.8 Duitse Natura 2000-gebieden	24
4.8.1 Elmpter Schwalmbruch	24

4.8.2	Tantelbruch mit Elmpfer Bachtal und Teilen der Schwalmaue	25
4.8.3	Wälder und Heiden bei Brüngen-Bracht	25
4.8.4	Vogelschutzgebiet Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg	26
4.9	Stikstofgevoelige habitattypen en soorten	26
5	Effectbepaling en –beoordeling	28
5.1	Mogelijke effecten	28
5.2	Huidige situatie en autonome ontwikkeling	28
5.3	Effecten van alternatieven/varianten/scenario's	31
5.3.1	Verandering stikstofdepositie binnen natura 2000	34
5.3.2	Detailering effectbeschrijving	35
5.4	Cumulatieve effecten	39
5.5	Synthese	40
6	Conclusies en aanbevelingen	42
6.1	Conclusies	42
6.2	Aanbevelingen	44
Bijlage 1	Kaarten stikstofdepositie	45
Bijlage 2	Wijzigingen Natuurbeschermingswet 1998 door Crisis- en herstelwet	46
Bijlage 3	Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden Duitsland	49
Bijlage 4	Literatuurlijst	50
Colofon		53

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

De gemeente Peel en Maas wil een beleidskader opstellen voor het stimuleren en toetsen van bestaande en toekomstige initiatieven voor nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven. Dit gemeentelijk vestigingsbeleid zal worden vastgelegd in een structuurvisie Intensieve Veehouderij en Glastuinbouw. Een structuurvisie is een planfiguur uit de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (nieuwe Wro), die per 1 juli 2008 in werking is getreden.

FUSIEGEMEENTEN

De vier gemeenten Helden, Kessel, Maasbree en Meijel zijn sinds 1 januari 2010 gefuseerd tot één gemeente. De vier gemeenten maken nu onderdeel uit van de gemeente Peel en Maas.

De structuurvisie bevat de hoofdlijnen voor een voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en de hoofdzaken voor het te voeren ruimtelijk beleid voor de sectoren intensieve veehouderij en glastuinbouw. Tevens zal het als beleidskader dienen voor het stimuleren en toetsen van bestaande en toekomstige initiatieven voor nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven en het opstellen van bestemmingsplannen, waaronder het bestemmingsplan buitengebied.

Voor de ontwikkelingen in de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Peel en Maas geldt dat er mogelijk gevolgen zijn voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Groote Peel en Deurnsche Peel & Mariapeel die vallen onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). De Nbw is de Nederlandse implementatie van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Het gebied de Maasduinen is ook aangemeld bij de Europese Unie als SBZ in het kader van de Europese Habitatrichtlijn maar is nog niet definitief aangewezen. Formeel dient, zolang de gebieden nog niet zijn aangewezen, getoetst te worden aan de begrenzing, habitattypen en soorten waarvoor de gebieden zijn aangemeld. Naast de Natura 2000-gebieden gelegen in Nederland zijn er ook een aantal Natura 2000-gebieden gelegen in Duitsland. Dit zijn de Natura 2000-gebieden Elmpter Schwalmbruch, Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue, Wälder und Heiden bei Brüggel-Bracht, Vogelschutzgebiet Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg. Om eventuele effecten te beoordelen op bovengenoemde Natura 2000-gebieden in zowel Nederland als Duitsland, is voorliggende Passende Beoordeling opgesteld. Deze beoordeling is nodig om aan te geven of activiteiten leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden in de Natura 2000-gebieden. Het doel van deze toetsing is de mogelijk optredende effecten van de ruimtelijke ingreep op de bestaande natuurwaarden te inventariseren. Het gaat daarbij om beoordeling van effecten van het plan

die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, de kwaliteit van natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De centrale vraag bij deze beoordeling is of de plannen leiden tot significante effecten op de natuurwaarden waarvoor deze gebieden op basis van het conceptaanwijzingsbesluiten zijn aangewezen als Habitat- en/of Vogelrichtlijngebied.

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang (ook dan kan onder voorwaarden een vergunning worden verleend). In dat geval moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt. Dit is de zogenaamde ADC-toets: Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen.

Indien de activiteiten wel negatieve gevolgen hebben, maar niet significant blijken te zijn, is een vergunningaanvraag nodig via de Verslechteringstoets. Bij deze toets wordt nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de habitattypen en/of -soorten. Bij de aanvraag brengt de initiatiefnemer gedetailleerd in kaart wat de effecten kunnen zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende) maatregelen hij van plan is te nemen. In het kader van het MER wordt bepaald of en zo ja welk alternatief/variant/scenario een effect heeft op de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied. Deze worden vervolgens met elkaar vergeleken en er wordt aangegeven welke het meest en minst gunstig zijn (zie ARCADIS, 2011).

1.2

AFBAKENING

Voor de ontwikkelingen in de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Peel en Maas geldt dat significante effecten op voorhand niet zijn uit te sluiten en is daarom een Passende Beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk.

In deze Passende Beoordeling draait het om de beantwoording van de volgende centrale vragen:

1. Tot welke (mogelijke) effecten leidt het project?
2. Wat is de reikwijdte van mogelijke effecten?
3. Hoe beïnvloeden de effecten (gelet op de instandhoudingsdoelstellingen) de kwalificerende natuurwaarden?
4. Zijn mogelijke negatieve effecten significant?
5. Op welke wijze kunnen negatieve effecten voorkomen of verminderd worden?

In het kader van het MER zijn verschillende alternatieven, varianten en scenario's ontwikkeld. Deze alternatieven, varianten en scenario's worden onderzocht in een Milieueffectrapport, afgekort MER (zie ARCADIS, 2011). Bij het initiatief zijn m.b.t. de

Natura 2000-gebieden op voorhand enkel effecten te verwachten als gevolg van een verandering van de stikstofdepositie. Een toename van stikstofdepositie als gevolg van de mogelijkheden uit de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied leidt mogelijk tot significante effecten. In deze Passende beoordeling worden de alternatieven, varianten en scenario's daarom getoetst op mogelijke effecten van verandering van de stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden. Het volgende tekstkader beschrijft de rol van de Passende Beoordeling in het MER.

DE ROL VAN DE PASSENDE BEOORDELING IN HET MER

De Commissie m.e.r. zegt het volgende over de rol van een Passende Beoordeling in het MER (website www.commissiemer.nl Tips en praktijkvoorbeelden planMER):

“De lijn die de Commissie hanteert is dat de Passende Beoordeling qua abstractieniveau kan aansluiten bij die van het plan en daarmee de concreetheid van de te nemen besluiten. Bij een meer strategisch plan heeft de Passende Beoordeling het karakter van een verkenning van de kans (het risico) dat het voorgenomen beleid binnen de randvoorwaarden van de natuurbeschermingswetgeving (niet) uitvoerbaar is. Door de onderdelen van het voorgenomen beleid te leggen naast de Natura 2000-gebieden in het plan- of studiegebied kunnen daarover uitspraken worden gedaan op basis van (gemotiveerd) deskundigenoordeel. De conclusies kunnen geformuleerd worden op grond van de ‘stoplichtbenadering’.”

De Passende Beoordeling richt zich op de gebiedsbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Om de gehele Natuurbeschermingswetprocedure te kunnen doorlopen, dient een gemotiveerde keuze in alternatieven, varianten en scenario's gemaakt te worden en dienen nadere bepalingen plaats te vinden van de haalbaarheid van zowel natuurdoelen als voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling. Aan de hand van de voorliggende Passende Beoordeling kan een goede gefundeerde keuze gemaakt worden tussen de alternatieven, varianten en scenario's. Indien een definitieve keuze gemaakt is voor een alternatief/variant/scenario, zal later mogelijk nog een ADC-toets uitgevoerd moeten worden. Dit is overigens alleen het geval als het gekozen alternatief /variant/scenario mogelijk significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden heeft.

Een toetsing aan de soortbescherming (Flora- en faunawet) vindt niet plaats in voorliggend rapport.

1.3

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de alternatieven, varianten en scenario's, het studiegebied en op de uitgangspunten voor de Passende Beoordeling. Hoofdstuk 3 beschrijft het wettelijk kader. Hieruit volgt het beoordelingskader wat staat omschreven in hoofdstuk 4. De effectbeschrijving en -beoordeling, dus de feitelijke toetsing, vindt plaats in hoofdstuk 5. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de conclusies en aanbevelingen gegeven. In bijlage 1 zijn de kaarten van de stikstofdeposities weergegeven. Bijlage 2 geeft de veranderingen van de Natuurbeschermingswet door de Crisis- en herstelwet. In bijlage 4 staan de instandhoudingsdoelstellingen omschreven voor de Duitse Natura 2000-gebieden. Ten slotte staan in bijlage 4 de gebruikte bronnen.

HOOFDSTUK

2 Projectbeschrijving

Hoofdstuk 2 geeft de projectomschrijving welke overeenstemt met het MER voor structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw & bestemmingsplan buitengebied (voor meer informatie zie ARCADIS, 2011). Belangrijk zijn de uitgangspunten, die de basis vormen voor de effectbepaling.

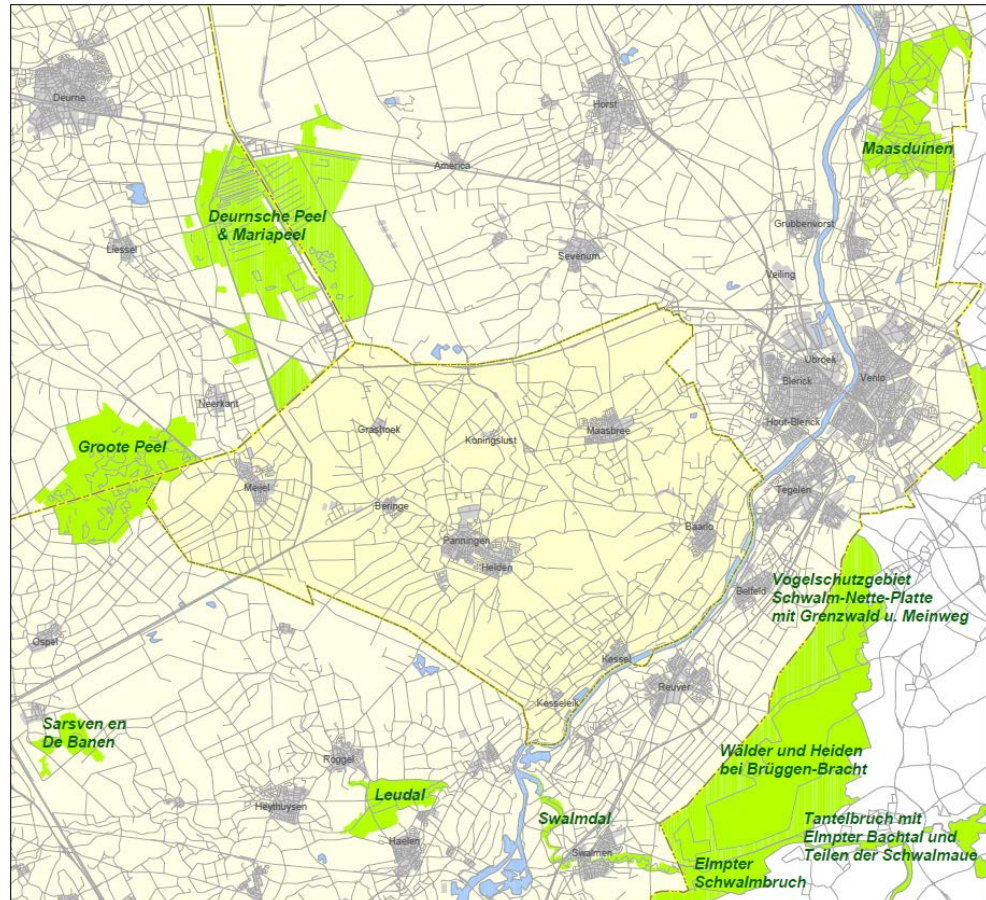
2.1

STUDIEGEBIED

Een verhoging van de depositie van stikstof kan leiden tot verzuring en vermesting, dit leidt mogelijk tot de achteruitgang van aanwezige vegetaties, zowel in kwaliteit als in kwantiteit. Een aantal habitattypen is gevoelig voor de verzurende en vermestende werking van de depositie van stikstof (Van Dobben & Van Hinsberg, 2008, zie ook paragraaf 3.2.1). De effecten als gevolg van een veranderende stikstofdepositie als gevolg van het project zijn niet bij voorbaat uitgesloten. De maximale reikwijdte van de te verwachte effecten bepaalt het studiegebied (het gebied waar effecten te verwachten zijn). Depositie van stikstof heeft een grote reikwijdte. Onderstaande Natura 2000-gebieden in Nederland en Duitsland vormen het studiegebied van onderliggende Passende Beoordeling (zie ook paragraaf 2.3 met de uitgangspunten).

Afbeelding 1

Ligging van Natura 2000-gebieden (groen) in de omgeving van de gemeente Peel en Maas.

2.2**OPBOUW VAN ALTERNATIEVEN, VARIANTEN EN SCENARIO'S**

De huidige situaties/referentiesituaties brengen de huidige milieusituatie in beeld. De milieueffecten van de ander alternatieven/varianten/scenario's worden bepaald door de effecten van deze te vergelijken met de huidige/referentie situaties. Aan de hand van de 'Huidige situatie vergund' wordt een beeld gevormd van de vergunde situatie. De Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting brengt de huidige situatie in beeld voor de intensieve veehouderij gecorrigeerd met de lagere stalemissies voortkomend uit het Besluit Huisvesting. Deze worden voor dit alternatief als autonome ontwikkeling gezien.

De Natuurbeschermingswet schrijft voor dat het effect op Natura 2000-gebieden moet worden vergeleken met de bestaande situatie op 7 december 2004. Omdat de huidige situatie niet meer overeenkomt met deze peildatum is de Huidige situatie vergund, correctie CBS ontwikkeld.

Het voorkeursalternatief is gelijk / vergelijkbaar met het beleid zoals dit is opgenomen in de structuurvisie intensieve veehouderij en glastuinbouw en het bestemmingsplan buitengebied. Met dit alternatief worden de mogelijke effecten van de ontwikkelingsruimte zoals deze wordt geboden in beeld gebracht. Het alternatief sterke sturing brengt de gevolgen in beeld bij ingezet van een sterkere afwaartse beweging vanuit kwetsbare gebieden en een meer regionale (boven gemeentelijke) sturing op groei ontwikkeling.

Voor het voorkeursalternatief zijn varianten benoemd. Deze varianten laten een bandbreedte zien ten aanzien van de groeiverwachting en mogelijke gevolgen.

2.2.1

ALTERNATIEVEN, VARIANTEN EN SCENARIO'S

Onderstaande tabel geeft een beschrijving van de huidige situatie vergund, huidige situatie vergund, correctie CBS, Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting, Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting, het voorkeursalternatief, het alternatief sterke sturing, het scenario opvullen bouwblokken en het worst case scenario. Hierbij zijn zoveel mogelijk de beschrijvingen aangehouden zoals deze ook in het MER zijn gebruikt.

In de Passende Beoordeling wordt de HS – vergund + CBS correctie als referentiesituatie gebruikt. Dit om zo goed mogelijk een inschatting te kunnen geven van de vergunde en gerealiseerde rechten op het detailniveau van de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied. Concrete informatie op dit schaal- en detailniveau ontbreekt. Bij het beoordelen van een concreet initiatief zal er nader in moeten worden ingegaan op de uitstoot en depositie van stikstof op de peildatum van 7 december 2004 en veranderingen daarna, om zo te kunnen bepalen ten aanzien van welke uitgangssituatie de aanvraag getoetst dient te worden.

Tabel 1

Beschrijving van de alternatieven, varianten en scenario's

Alternatief/variant/scenario		Beschrijving
Huidige situatie vergund (HS – vergund)		De huidige vergunde situatie, die dient als referentiesituatie. Brengt de huidige milieusituatie in beeld in het peiljaar 2010.
Huidige situatie vergund, correctie CBS (HS – vergund + CBS correctie) <i>(referentie voor de Passende Beoordeling)</i>		Huidige vergunde situatie, gecorrigeerd voor verschil tussen CBS-tellingen en vergunde veestapel (CBS: 25% lager dan vergund)
Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting (HS – vergund + besluit huisvesting) <i>(referentie voor het MER)</i>		Veestapel als in huidige situatie vergund, maar alle stallen voldoen aan besluit Huisvesting
Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting (HS – vergund + besluit huisvesting + CBS correctie)		Veestapel als in huidige situatie vergund, maar alle stallen voldoen aan besluit Huisvesting en gecorrigeerd voor verschil tussen CBS-tellingen en vergunde veestapel
Voorkeursalternatief	Beperkte groei	Ontwikkeling veehouderij conform ontwikkeling afgelopen jaren: groei en krimp veehouderijen, veestapel op bestaande locaties IV blijft per saldo ongeveer gelijk. Daar boven op nieuwvestiging.
	Meer groei	Ook groei en krimp, maar meer groei van op de blijvende locaties, tot circa 25%. Daar boven op nieuwvestiging.
Alternatief sterke sturing		Inzet van grotere kernrandzones ter bescherming van het woon- en leefklimaat. En beperking tot de twee meest geschikte LOG's. Meer onderlinge herverdeling dan in voorkeursalternatief. Daar boven op nieuwvestiging.

Alternatief/variant/scenario	Beschrijving
Scenario opvullen bouwblokken	Ruimte op bouwblokken uit concept bestemmingsplan buitengebied worden benut waar mogelijk
Worst case scenario	Zowel ruimte op bouwblok als planologische ruimte voor uitbreiding worden benut waar mogelijk

2.3

UITGANGSPUNTEN PASSENDE BEOORDELING

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd voor het opstellen van deze Passende Beoordeling:

- Veranderingen in de landbouwbedrijven kunnen leiden tot verschillende effecten op Natura 2000-gebieden. Mogelijke effecten zijn verzuring, vermisting, oppervlakteverlies door ruimtebeslag, versnippering van leefgebieden van beschermde soorten, verzoeting of verzilting, verdroging of vernatting van gebieden, verandering van stroomsnelheid, verandering van overstromingsfrequentie, verandering in de dynamiek van het substraat, verstoring door licht, geluid of trilling, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten. Gezien de afstand tot de beschermde gebieden en de aard van de voorziene veranderingen, worden veranderingen in populatiedynamiek en soortensamenstelling door bovenstaande effecten, met uitzondering van vermisting en verzuring, uitgesloten. Als gevolg van een mogelijke toename van stikstofdepositie effecten op nabijgelegen Natura 2000-gebieden niet uit te sluiten. Dit rapport richt zich volledig op de effecten van stikstofdepositie.
- Het studiegebied bestaat uit de Nederlandse Natura 2000-gebieden Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Groote Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en Maasduinen. En de Duitse Natura 2000-gebieden Elmpter Schwalmbruch, Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue, Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht, Vogelschutzgebiet Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg. Indien negatieve effecten op deze gebieden voorzien zijn als gevolg van het project, dan is mogelijk ook een toetsing nodig van verder gelegen gebieden.
- Voor de berekeningen en effectbeoordeling is uitgegaan van de HS – vergund + CBS correctie. De HS – vergund + CBS correctie vormt een benadering van de “werkelijke situatie” en is vooral van belang vanuit het juridisch kader, maar voor de MER is vooral ook een vergelijk van alternatieven met HS-vergund en de HS – vergund + CBS correctie+ besluit huisvesting van belang.
- Voor achtergronddeposities zijn gegevens gebruikt uit jaren die zo dicht mogelijk lagen bij de jaartallen die in het MER zijn aangegeven als uitgangspunten voor huidige situatie en autonome ontwikkelingen.
- De berekeningen van de stikstofdeposities zijn uitgevoerd met OPS-Pro 4.2.
- De stikstofdepositie vanuit veehouderijen wordt vooral veroorzaakt door NH₃. Bij de berekeningen zijn deze dan ook het meest belangrijk. De uitstoot van NO₃ van veehouderijen is zeer klein vergeleken met NH₃. Voor veehouderijen zijn ook geen gegevens bekend van de uitstoot van NO_x.

HOOFDSTUK 3 Wet- en regelgeving

Dit hoofdstuk beschrijft het relevante wettelijke kader voor deze Passende Beoordeling. Delen van relevante wetten en beleid zijn opgenomen in bijlage 2.

3.1 NATUURBESCHERMINGSWET 1998

3.1.1 WETTELIJKE KADER

De Natuurbeschermingswet 1998 is in oktober 2005 in werking getreden. Deze wet is onder meer de juridische basis voor de bescherming van Natura 2000-gebieden. De Europese Unie heeft twee richtlijnen vastgesteld die moeten zorg dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De internationale verplichtingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn met deze wet in de nationale wetgeving verankerd.

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Het hoofddoel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europees grondgebied van de Lidstaten.

De Vogelrichtlijn kent evenals de Habitatrichtlijn twee beschermingsdoelen:

1. de bescherming van gebieden waarin belangrijke vogelsoorten aanwezig zijn en
2. de bescherming van de vogels zelf.

Gebieden die beschermd moeten worden vanwege hun betekenis voor soorten of habitats zijn geselecteerd voor:

- soorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn en trekkende watervogels;
- habitats uit bijlage I en soorten uit bijlage II van de Habitatrichtlijn.

In Nederland hebben verschillende natuurgebieden een beschermde status onder de Natuurbeschermingswet 1998 gekregen. Twee categorieën zijn onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden;
- Beschermde Natuurmonumenten.

Natura 2000-gebieden

Onder Natura 2000 vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen. Voor deze gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De essentie van het beschermingsregime is dat de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar komt. Om dit toetsbaar te maken kent de Natuurbeschermingswet 1998 voor projecten en andere handelingen een vergunningplicht voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor soorten en habitats van de betreffende gebieden. Het bevoegd gezag (in dit geval de provincies waarin de Natura 2000-gebieden gelegen zijn) verleent alleen een vergunning voor een project wanneer zeker is dat de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied niet in gevaar komen door het project. Afwijken van de regel is mogelijk wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Handelingen buiten Natura 2000-gebieden hebben mogelijk significante effecten op het gebied. Voor deze handelingen is het begrip 'externe werking' van toepassing (art. 65 Natuurbeschermingswet). Dit betekent dat de vergunningplicht ook van toepassing is op handelingen buiten het Natura 2000-gebied, indien negatieve gevolgen niet zijn uitgesloten. Daarnaast is de zogenaamde Zorgplichtbepaling (art. 19l Natuurbeschermingswet 1998) van toepassing. Deze zorgplicht houdt onder meer in dat een activiteit met mogelijke nadelen voor de natuurwaarden van het gebied, niet plaats mogen vinden. Ook moeten alle maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken.

Crisis- en herstelwet

De Crisis- en herstelwet trad op 1 april 2010 in werking. De Crisis- en herstelwet voorziet in een aantal wijzingen van de Natuurbeschermingswet 1998. Deze wijzigingen hebben tot doel de wet in de praktijk beter hanteerbaar te maken, zonder afbreuk te doen aan de doelen van de wet en bijbehorende richtlijnen. Eén van de maatregelen is een verlicht regime voor Beschermde Natuurmonumenten (zie bijlage 2).

3.1.2

ONDERZOEK VERGUNNINGVERLENING

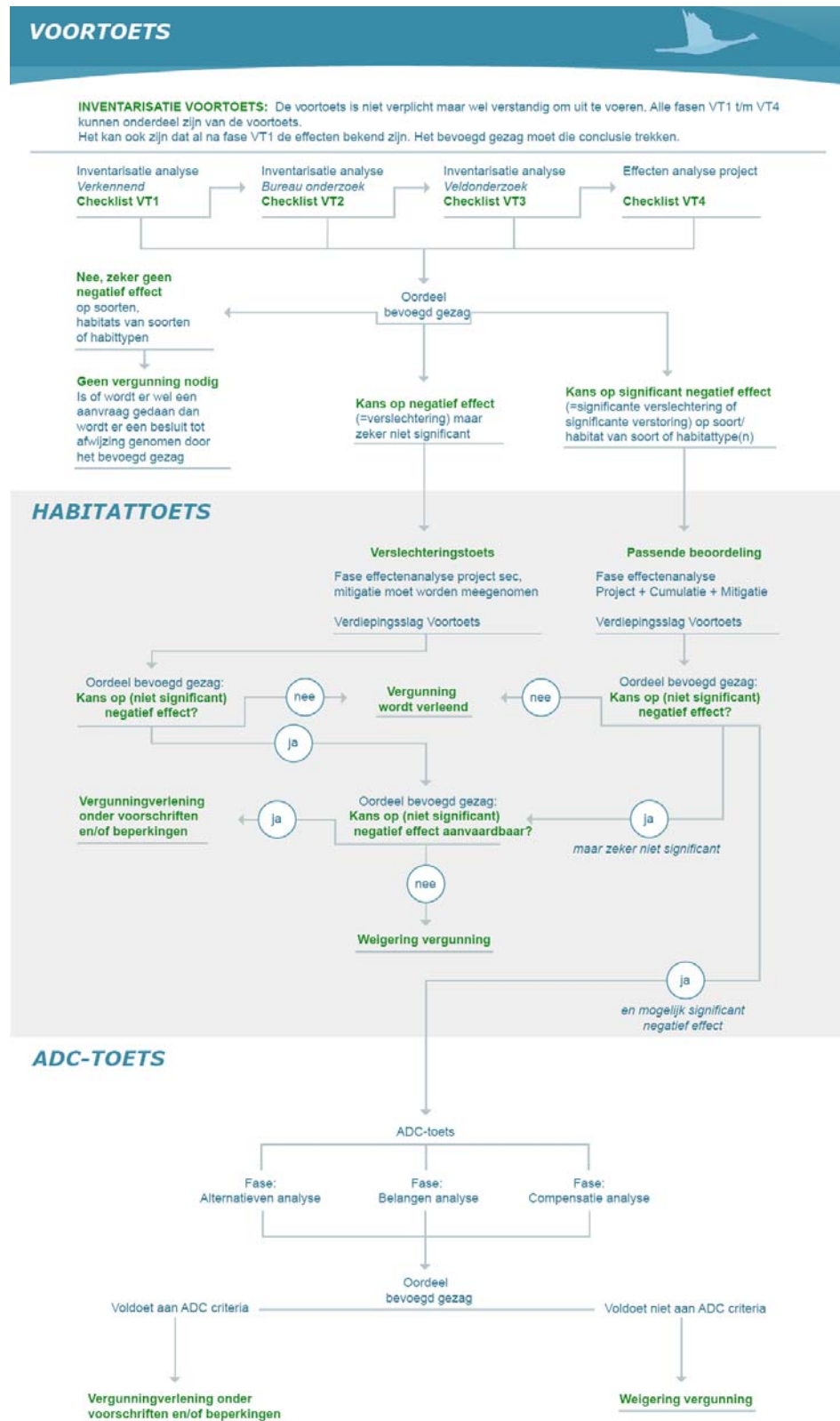
Als geen sprake is van de verslechtering van de kwaliteit van habitats en hoogstens sprake is van niet-significante verstoring van soorten, is geen Natuurbeschermingswetvergunning nodig. Nader onderzoek is in dat geval niet nodig. Als dit niet het geval is, dan is een vergunning vereist. De Natuurbeschermingswet kent twee routes voor het verlenen van een vergunning (zoals weergegeven in onderstaande afbeelding):

1. Als (mogelijk) sprake is van significante verstoring van soorten en/of significante verslechtering van de kwaliteit van habitats, is een Passende Beoordeling vereist.
2. Als verslechtering van de kwaliteit van habitats is voorzien, maar deze zeker niet significant is, is een Verslechteringstoets vereist.

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval moet derhalve bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet daarbij gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is. Ook cumulatieve effecten moeten onderzocht worden (Ministerie van LNV, 2006, zie ook Steunpunt Natura 2000, 2008).

Afbeelding 2

Schematische weergave vergunningverlening in het kader van Natura 2000

Een Passende Beoordeling brengt gedetailleerd in kaart wat mogelijke effecten zijn van de activiteit op de natuurwaarden in het gebied en welke verzachtende (mitigerende)

maatregelen de initiatiefnemer van plan is te nemen. De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied vormen het toetsingskader. Significante effecten worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukeurmerken en omstandigheden van het gebied. Ook omkeerbare en tijdelijke effecten zijn mogelijk significant. In een Passende Beoordeling zijn naast de effecten van het project ook de cumulatieve effecten uitgewerkt.

Indien uit aanvullende toetsingen blijkt dat een project niet leidt tot significante effecten, dan kan het Bevoegd Gezag de vergunning verlenen. Een Passende Beoordeling kan gezien worden als Verslecheringstoets als significante effecten zijn uitgesloten. Als wel significante effecten optreden, mag alleen een vergunning worden verleend na het uitvoeren van de ADC-toets, zie het volgende tekstkader.

ADC-TOETS

De ADC-toets beschrijft de Alternatieven, Dwingende redenen van groot openbaar belang en Compenserende maatregelen. Redenen van economische aard gelden als dwingende reden van groot openbaar belang. Als prioritaire soorten of habitats deel uitmaken van de instandhoudingsdoelen gelden redenen van economische aard niet zonder meer. Redenen van economische aard gelden als dwingende redenen van groot openbaar belang na toetsing en goedkeuring door de Europese Commissie.

3.1.3

NATURA 2000 IN HET BUITENLAND

Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 verleent de overheid alleen vergunningen voor activiteiten die effecten hebben op Nederlandse Natura 2000-gebieden. Om een vergunning te verlenen voor een activiteit met effecten op buitenlandse Natura 2000-gebieden, moet gebruik worden gemaakt van de rechtstreekse werking van art. 6 van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat in een vergunning die al verleend moet worden voor de activiteit ook het toetsingskader van de Europese Habitatrichtlijn wordt betrokken (zie website Commissie MER veel gestelde vragen thema natuur).

Met de op 25-03-2002 in werking getreden Duitse natuurbeschermingswet (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, BNatSchG), en vooral met § 32-35 als centrale bepalingen van deze wet is de Habitatrichtlijn in de Bondsrepubliek Duitsland in nationaal recht omgezet. Per Natura 2000-gebied worden in de volgende paragrafen habitattypen weergegeven waarvoor het gebied is aangemeld (Bron: <http://natura2000-meldedok.naturschutz-fachinformationen-nrw.de>). De doelen zijn ontleend uit documentatie uit 2001, weergegeven onder "Schutzziele und Maßnahmen".

Directe effecten als gevolg van de veranderingen zijn niet voorzien, effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn niet uitgesloten. In dit rapport beoordelen wij de effecten op de Duitse gebieden zoals dit ook voor de Nederlandse gebieden is gedaan om op die manier een uitspraak te doen over de mogelijk effecten.

3.2 **BEOORDELING STIKSTOFDEPOSITIE**

3.2.1 **BESCHOUWING KRITISCHE DEPOSITIEWAARDE**

Voor een kwantitatieve beoordeling van het effect van stikstofdepositie op de kwalificerende habitats wordt gebruik gemaakt van de kritische depositiewaarde. Dit is de grens waarboven niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet uit te sluiten.

De term 'critical load' wordt in de milieuwetenschappen gedefinieerd als: "een kwantitatieve schatting op basis van de best beschikbare kennis van de belasting door één of meer verontreinigingen waar beneden geen significante schadelijke effecten optreden bij specifieke gevoelige elementen van het milieu" (Langan & Hornung, 1992).

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven de meest recente gegevens van kritische depositiewaarden voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. De kritische depositiewaarden voor stikstof zijn op een zodanige manier bepaald dat verzuring en vermesting hierin zijn verdisconteerd. Het effect van stikstofdepositie omvat daarom zowel de effecten van verzuring als vermesting. Het rapport is vastgesteld na beoordeling door een internationale reviewcommissie. In het rapport wordt de kritische depositie als volgt gedefinieerd: "de grens waarboven het risico niet kan worden uitgesloten dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie". Deze definitie komt overeen met de internationaal gebruikte definiëring van het begrip "critical load". Dit betekent dat de kritische depositiewaarde de grens vormt waarboven niet kan worden uitgesloten, dat de kwaliteit van het habitatype significant wordt aangetast als gevolg van de verzurende en/of vermestende invloed van de atmosferische stikstofdepositie. Als de stikstofdepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde, dan zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten.

Van Dobben en Van Hinsberg (2008) geven aan dat de beschikbaarheid van habitat specifieke drempelwaarden (in plaats van gebied specifieke) de mogelijkheid opent ruimtelijk te differentiëren naar effecten op verschillende habitats. In de begeleidende brief van het ministerie van LNV (nu EL&I), bij het vrijgeven van het bovengenoemde rapport, wordt het volgende gesteld over het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof: "Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan de uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd". Dit komt overeen met een conclusie uit het rapport "Stikstof/ammoniak in relatie tot Natura 2000" van de door de Minister van LNV (nu EL&I) ingestelde Taskforce Ammoniak (Commissie Trojan, 2008). Volgens de Taskforce zijn kritische depositiewaarden niet meer dan een nuttig wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van milieubelasting op natuurgebieden. Deze waarden kunnen niet strikt worden toegepast bij het beantwoorden van de vraag of een vergunning voor uitbreiding kan worden verleend.

Bij een vergunningsaanvraag moet worden getoetst in hoeverre een initiatief een belemmering vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied. Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zijn meer factoren van belang dan alleen depositie. De Minister van LNV (nu EL&I) heeft dit standpunt ingenomen in de brief waarbij het rapport van Van Dobben en Van Hinsberg (2008) openbaar is gemaakt. In deze brief van het Ministerie van LNV van 16 juli 2008 wordt een lijst van factoren gegeven die, naast stikstofdepositie, eveneens van belang zijn. Dit wordt bevestigd in de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" dat het ministerie van LNV (2008a) heeft opgesteld.

De conclusie is dat bij de toetsing van mogelijk schadelijke initiatieven, aan de kritische depositiewaarden geen absolute betekenis kan worden gehecht. Een significant negatief effect op de staat van instandhouding kan niet worden afgeleid van alleen het overschrijden van de kritische depositiewaarde. Voor een dergelijke conclusie dienen meer factoren te worden bekeken. De kritische depositiewaarden moeten worden gezien als een wetenschappelijk hulpmiddel bij het beoordelen van de milieubelasting van Natura 2000-gebieden.

3.2.2

TOETSINGSKADER STIKSTOFDEPOSITIE

Voor het beoordelen van effecten van stikstofdepositie op gevoelige Natura 2000-gebieden bestaat op het moment van het opstellen van voorliggend rapport geen toetsingskader. Het oorspronkelijke Toetsingskader Ammoniak is door de Raad van State vernietigd. Naar aanleiding daarvan deed de Commissie Trojan (2008) aanbevelingen voor een meer op maatwerk gebaseerde aanpak. Mede op basis van deze aanbevelingen stelde het Ministerie van LNV (2008a) de "Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden" op.

In juni 2009 adviseerde de Adviesgroep Huys (2009) aan de Minister van LNV over de problematiek. In een brief van de Minister van LNV (2009a) aan de Tweede Kamer d.d. 30 juni 2009 over Natura 2000, reageert zij op het advies van de Adviesgroep Huys d.d. 19 juni 2009 ('Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese natuurwetgeving'). De Adviesgroep Huys geeft aan dat de kritische depositiewaarde in het Nederlandse beleid een te grote aandacht heeft gekregen en dat die waarde te strikt is geformuleerd en toegepast. Dit doet geen recht aan de werkelijkheid dat depositie slechts één van de elementen is, die eraan bijdragen dat geen gunstige staat van instandhouding kan worden bereikt of behouden.

De adviesgroep beveelt aan het belang van de kritische depositiewaarde te relativeren en verwacht dat daardoor de nadruk bij toetsing door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zal verminderen.

Deze aanbeveling is in lijn met het advies van de Commissie Trojan (2008). Het ministerie gaf aan dat zij van mening is dat de kritische depositiewaarde niet in absolute termen moet worden gebruikt. Deze waarde is richtinggevend voor de langere termijn, maar niet noodzakelijkerwijs een realistisch streven voor de korte termijn. Dat geldt zeker in gebieden waar de feitelijke depositie al vele malen hoger is dan de kritische depositiewaarde.

De minister onderschrijft, zoals genoemd door de adviesgroep, het belang van het inzichtelijk maken van de gevolgen van een initiatief voor de instandhoudingsdoelstellingen door middel van een Passende Beoordeling.

Aankondiging nieuw beleid

De minister bereidt een voorstel voor, dat voorziet in een specifiek beoordelingsregime voor stikstof. In de situatie dat een activiteit per saldo niet leidt tot een toename van de stikstofdepositie in een gebied, heeft deze activiteit geen invloed op de stikstofdepositie en is er feitelijk sprake van een 'standstill-situatie'. In een dergelijke situatie is geen sprake van een project met mogelijk significante effecten, die verband houden met de stikstofemissie. Dergelijke activiteiten zouden volgens het ministerie doorgang moeten vinden. In dat geval wordt de stikstofdepositie bij de vergunningverlening buiten beschouwing gelaten. Of dit ten aanzien van deze casus zo is, kan worden beoordeeld op grond van een analyse van de historische ontwikkeling van de stikstofdepositie door de tijd heen, in relatie tot de op die momenten geldende wetgeving. Wettelijk moet worden verzekerd dat bij gelijkblijvende depositie een vergunning niet kan worden geweigerd.

Rijk en provincies hebben begin november 2009 overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van een effectieve aanpak van de stikstofproblemen in en nabij Natura 2000-gebieden. Een zogenoemde Programmatistische Aanpak Stikstof (PAS) wordt op hoofdlijnen zo snel mogelijk in het kabinet vastgesteld, maar is thans nog niet beschikbaar.

3.2.3

PROVINCIALE BELEIDSREGEL STIKSTOF EN NATURA 2000

Samenwerkende partijen betrokken bij het Bestuurlijk Overleg Stikstof en Natura2000 hebben in het najaar van 2009 de hoofdlijnen van een provinciale beleidsregel Stikstof en Natura2000 opgesteld. Deze samenwerkende partijen zijn: Provincies Limburg en Brabant, Directie Regionale Zaken Ministerie LNV, Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Limburgse Milieufederatie, Brabantse Milieufederatie.

De Limburgs/Brabantse beleidsregel heeft als doelstelling om de ammoniakbelasting op Natura 2000-gebieden substantieel te verminderen en tevens de vergunningverlening voor veehouderijbedrijven rond Natura 2000-gebieden weer vlot te trekken. De beleidsregel heeft betrekking op het totale Limburgse en Brabantse grondgebied en heeft (voorlopig) alleen betrekking op de stalemmissie van ammoniak uit veehouderijbedrijven in relatie tot de stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden.

Onderdelen van deze beleidsregel zijn:

- Extra emissiereductie: voor alle nieuwe intensieve veehouderijstallen een emissiereductie- % op basis van Best Beschikbare Technieken ++ afgeleid uit de handreiking IPPC. Voor de varkenshouderij betekent dat 85% reductie. Voor pluimveehouderij is dat een meer gedifferentieerd percentage. De reductiepercentages gelden t.o.v. traditionele stallen. Aan het eind van de derde beheerplanperiode (omstreeks 2027) dienen alle stallen op een bedrijfslocatie (zowel nieuw als oud) gemiddeld aan deze emissie-eisen te voldoen.

- Opheffen piekbelastingen: depositiepieken van bedrijven die een hoge depositie veroorzaken zullen worden gesaneerd (d.m.v. technische maatregelen, verplaatsing, (gedeeltelijke) beëindiging)
- Depositiesaldering door middel van een depositiebank: bedrijven mogen ten opzichte van hun huidige depositieniveau groeien, mits de groei gecompenseerd wordt door uitruil van depositierechten met andere gestopte/stoppende veehouderijbedrijven. Deze uitruil is alleen toegestaan via een zogenaamde de depositiebank. Salderen is verplicht boven de depositie die veroorzaakt wordt bij het niveau van het emissieplafond op basis van uitvoering van de AMvB huisvesting. Varkens- en pluimveebedrijven mogen salderen tot een niveau van maximaal 50 mol.
- Monitoringssysteem: er zal een monitoring van de voortgang van de depositievermindering per Natura2000-gebied opgezet worden. Onderdeel van de monitoring is een systematiek van "hand-aan-de-kraan", waarbij bestuurlijk zal worden ingegrepen, dat indien ongewenste ontwikkelingen optreden die een te geringe afname of zelfs een toename van de depositie zouden betekenen.

De beleidsregel is juridisch verankerd in de Crisis- en Herstelwet, waarin een aantal wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn opgenomen, o.a. gericht op de aanpak van de reductie van de stikstofdepositie en de toetsing van bestaand gebruik (peildatum 7 december 2004) aan de Natuurbeschermingswet.

De provincie Noord-Brabant heeft bovenstaand convenant inmiddels vertaald in een provinciale verordening die in juli 2010 is vastgesteld door Provinciale Staten. De provincie Limburg heeft in dezelfde periode een aankondiging van de verordening gepubliceerd, waarin is aangegeven dat nieuwe aanvragen vooruitlopend op de vaststelling van de verordening moeten voldoen aan de eisen met betrekking tot de maximale emissiewaarden.

De verwachting is dat Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg eind 2011 of in 2012 een soortgelijke verordening als vastgesteld in Noord-Brabant ter vaststelling zal aanbieden aan Provinciale Staten. Mogelijk zal deze op punten afwijken van de Brabantse verordening, vanwege de relatie met de PAS. De maatregelen in de PAS worden naar verwachting eind 2011 of begin 2012 op nationaal niveau vastgesteld, met daarin opgenomen maatregelen en ontwikkelruimte in Limburg.

HOOFDSTUK

4 Toetsingskader

Hoofdstuk 4 beschrijft kwalificerende natuurwaarden voor natuurgebieden. Het toetsingskader volgt uit het wettelijk kader in hoofdstuk 3. Voor de verschillende Natura 2000-gebieden zijn de gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen beschreven. De instandhoudingsdoelstellingen vormen het toetsingskader omdat deze niet in gevaar mogen komen als gevolg van het project.

4.1

ALGEMENE DOELEN

De ontwerpbesluiten van de Nederlandse Natura 2000-gebieden het Swalmdal, Leudal, Sarsven en De Banen, Grootte Peel, Deurnsche Peel & Mariapeel en de Maasduinen geven voor alle vijf dezelfde algemene doelen:

1. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
2. Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
3. Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
4. Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
5. Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

Daarnaast zijn nog gebied specifieke doelen gesteld, deze komen in de onderstaande paragrafen aan bod. De doelen zijn overgenomen uit de (concept) besluiten zoals gepubliceerd op de website van EL&I.

4.2

SWALMDAL

4.2.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

De Swalm is een meanderende beek in Midden-Limburg, diep ingesneden in het Maasterrassen landschap. De beek ligt op de overgang van het plateau tussen Maas en Rijn naar het Maasdal. Op diverse plaatsen aan de voet van de terrassen treedt kwel op en ontspringen bronnetjes; hier zijn soortenrijke elzenbroekbossen ontstaan. In de beek komt de gemeenschap van vlottende waterranonkel voor. Het gebied bestaat verder uit

rietlanden, moeras, vochtige graslanden, plaatselijk inunderende hooilanden, bosjes en struwelen. Verder behoort ook een stroomdalgrasland nabij de Maas tot het gebied.

4.2.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor het Swalmdal is aangewezen.

Tabel 2

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Swalmdal.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H3260A	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i> (waterranonkels)	=	=
H6120	*Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	>	>
H91E0C	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (beekbegeleidende bossen)	=	>
Habitatsoort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1016 Zeggekorfslak	=	=	=
H1037 Gaffellibel "Complementair"	=	>	>
H1163 Rivieronderpad	=	=	=
H1337 Bever	=	=	>

4.3

LEUDAL

4.3.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Leudal omvat de dalen van een aantal beken die vanuit de Roerdalslenk naar het dal van de Maas stromen. Door het hoogteverschil zijn de beken diep ingesneden en is de stroomsnelheid van het water vrij groot. De kern van het beekdal wordt gevormd door twee meanderende beken, de Zelsterbeek of Roggelsebeek en de Leubeek of Tungelroysebeek. De vegetatie rondom de beken is zeer gevarieerd. De afgesneden meanders van de beken herbergen soortenrijke moerasvegetaties. Ten oosten van het klooster liggen veldrusschraallanden. De natte tot vochtige bossen behoren tot het elzenbos, vogelkersessenbos en haagbeukenbos. Lokaal komen gageelstruwelen en berkenbroekbossen voor. Hoger op de gradiënt, op de flanken van de beekdalen, bestaan de bossen uit eikenbeukenbossen, eiken-berkenbossen en naaldbossen. Plaatselijk komen matig voedselrijke tot voedselrijke graslanden voor en zijn enkele heideterreintjes aanwezig.

4.3.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor het Leudal is aangewezen.

Tabel 3

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Leudal.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritair habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitatype	Doelstelling		
		Oppervlakte	Kwaliteit	
H3260A	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitrichio-Batrachion</i> (waterranonkels)	>	>	
H9160A	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorend tot het <i>Carpinion-betuli</i> (hogere zandgronden)	=	=	
H91E0C	*Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (beekbegeleidende bossen)	>	>	
Habitatsoort		Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1337 Bever		=	=	>

4.4

SARSVEN EN DE BANEN

4.4.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

Het Natura 2000-gebied Sarsven en de Banen is een Peelrestant bestaande uit twee naast elkaar gelegen heidevennen in Midden-Limburg. Gezoned en in mozaïek met elkaar komen gemeenschappen voor van zeer zwak gebufferde wateren en van zwak gebufferde wateren. De vennen worden deels gevoed met kwelwater uit omliggende hoge gronden. Het gebied is gelegen in één van de laagten die worden aangetroffen in de voedselarme zandafzettingen van het middenteras van de Maas. Plaatselijk komt moerasveen voor, variërend in diepte. Het bestaat uit een samenstel van vennen, wilgen- en gageelstruweel, elzen- en berkenbroekbos en zowel natte als drogere graslanden.

4.4.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor Sarsven en De Banen is aangewezen.

Tabel 4

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Sarsven en De Banen.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering

Code	Habitatype	Doelstelling		
		Oppervlakte	Kwaliteit	
H3110	Mineraalarm oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten	>	=	
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	>	=	
H3140	Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische <i>Chara</i> spp. vegetaties	=	=	
Habitatsoort		Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1831 Drijvende waterweegbree		=	=	=

4.5 GROOTE PEEL

4.5.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het gebied de Groote Peel ligt in de gemeente Asten, Meijel en Nederweert. De Groote Peel vormt tezamen met de nabijgelegen Deurnsche Peel en Mariapeel het restant van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. De Groote Peel wordt gekenmerkt door een complex van horsten en slenken. Het gebied kent daardoor een grote landschappelijke afwisseling van open vochtige en droge heideterreinen, pijpestrooijessavannen, struwelen en bosjes en moerassige laagten met veenputten en plaatselijk bossen en natte heide. Door eerdere vernattingsmaatregelen zijn verschillende grote plassen ontstaan. In enkele veenputten vindt veengroei plaats.

4.5.2 INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Groote Peel is aangewezen.

Tabel 5

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Groote Peel.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering
* staat voor prioritaire habitatype. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H4030	Droge Europese heiden	=	=
H7120	Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is	=	>
Vogelrichtlijn (broedvogels)		Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)	
A004	Dodaars	40 broedparen	
A008	Geoorde fuut	40 broedparen	
A119	Porseleinhoen	5 broedparen	
A272	Blauwborst	200 broedparen	
A276	Roodborsttapuit	80 broedparen	
Vogelrichtlijn (niet-broedvogels)		Behoud van omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht	
A039	Taigarietgans	Handhaving van de huidige situatie	
A039	Toendrarietgans	Handhaving van de huidige situatie	
A041	Kolgans	Behoud is voldoende	
A127	Kraanvogel	Herstelopgave van de populatie niet aan de orde	

4.6 DEURNSCHE PEEL & MARIAPEEL

4.6.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Deurnsche Peel & Mariapeel is de naam van een Natura 2000-gebied in de Nederlandse provincies Noord-Brabant en Limburg. Het gebied ligt in de gemeenten Deurne, Horst aan de Maas, Sevenum, Venray. Het Natura 2000-gebied bestaat uit drie deelgebieden: Deurnsche Peel, Mariapeel en het Grauwveen. Samen met het Nationaal Park De Groote Peel zijn het overblijfselen van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend

hoogveen. De oppervlakte van het gehele Natura 2000-gebied is 2736 ha en wordt beheerd door Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en particulieren.

4.6.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Deurnsche Peel & Mariapeel is aangewezen.

Tabel 6

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel.

= staat voor behoud
> staat voor uitbreiding of verbetering

Code	Habitatype	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H4030	Droge Europese heiden	=	=
H7110A	Actieve hoogvenen (<i>hoogveenlandschap</i>)	>	>
H7120	Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is	= (<)	>
Vogelrichtijn (broedvogels)		Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)	
A004	Dodaars	40 broedparen	
A224	Nachtzwaluw	3 broedparen	
A272	Blauwborst	350 broedparen	
A276	Roodborsttapuit	120 broedparen	
Vogelrichtijn (niet-broedvogels)		Behoud van omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud van draagkracht	
A039	Toendrarietgans	Handhaving van de huidige situatie	
A041	Kolgans	Behoud is voldoende	
A127	Kraanvogel	Herstelopgave van de populatie niet aan de orde	

4.7

MAASDUINEN

4.7.1

GEBIEDSBESCHRIJVING

De werking van de Maas en Rijn heeft geresulteerd in terrassen in het landschap. Extra reliëf is veroorzaakt door de wind (paraboolduinen). In de lage delen ontstonden venen en vennen. Verder zijn in het begin van de twintigste eeuw bossen aangelegd.

In het gebied is geen sprake van intensieve ontwikkeling door de mens vanwege de geïsoleerde ligging tussen de Maas en de Duitse grens. Hierdoor zijn de overgangen van hoog- naar laagterras, heide, stuifzand, vennen met hoogveenvegetaties bewaard gebleven.

4.7.2

INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

Onderstaande tabel geeft de instandhoudingsdoelstelling van de habitattypen en soorten waarvoor de Maasduinen is aangewezen.

Tabel 7

Instandhoudingsdoelstellingen uit het ontwerpbesluit van het Natura 2000-gebied Maasduinen.

= staat voor behoud

> staat voor uitbreiding of verbetering

* staat voor prioritaire habitattypen. Hier heeft Nederland speciale verantwoordelijkheid voor.

Code	Habitattypen	Doelstelling Oppervlakte	Kwaliteit
H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>	>	>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen	>	>
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	=	=
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren	>	>
H4010A	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i> (hogere zandgronden)	>	=
H6120	* Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	=	=
H7110B	* Actieve hoogvenen (<i>heideveentjes</i>) "Complementair"	Ontwikkeling	
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>	=	=
H91D0	* Veenbossen	=	>
H91E0C	* Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) (beekbegeleidende bossen)	=	=
Habitatsoort	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied	Populatie
H1337 Bever	=	=	>
H1831 Drijvende waterweegbree	=	=	=
A1059 Pimpernelblauwtje "Complementair"	Ontwikkeling leefgebied en vestiging populatie van ten minste 1.000 volwassen individuen		
H1061 Donker pimpernelblauwtje "Complementair"	Ontwikkeling leefgebied en vestiging populatie van ten minste 1.000 volwassen individuen		
Vogelrichtijn (broedvogels)	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor...(broedparen)		
A004	Dodaars	50 broedparen	
A224	Geoorde fuut	5 broedparen	
A272	Nachtzwaluw	30 broedparen	
A276	Zwarte specht	30 broedparen	
A246	Boomleeuwerik	100 broedparen	
A249	Oeverzwaluw	120 broedparen	
A276	Roodborsttapuit	85 broedparen	
A338	Grauwe klauwier	3 broedparen (uitbreiding en/of verbetering kwaliteit leefgebied)	

4.8

DUITSE NATURA 2000-GEBIEDEN

4.8.1

ELMPTER SCHWALMBRUCH

In onderstaande tabel staan de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied Elmpeter Schwalmbruch. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3.

Tabel 8

Aangemelde habitattypen en soorten voor het gebied Elmpter Schwalmbruch

Habitattypen	Omschrijving
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H3160	Zure vennen
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H5130	Jeneverbesstruwelen
H7140	Overgangs- en trilvenen
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
H9110	Veldbies-beukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91D0	Hoogveenbossen

4.8.2

TANTELBRUCH MIT ELMPTER BACHTAL UND TEILEN DER SCHWALMAUE

In onderstaande tabel staan de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3.

Tabel 9

Aangemelde habitattypen en soorten voor het gebied Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue

Habitattypen	Omschrijving
H3260	Bekeken en rivieren met waterplanten
H9110	Veldbies-beukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91D0	Hoogveenbossen
H91E0	Vochtige alluviale bossen

4.8.3

WÄLDER UND HEIDEN BEI BRÜGGEN-BRACHT

In onderstaande tabel staan de aangewezen habitattypen voor het Natura 2000-gebied Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3.

Tabel 10

Aangemelde habitattypen en soorten voor het gebied Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht

Habitattypen	Omschrijving
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2330	Zandverstuivingen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H3160	Zure vennen
H4010	Vochtige heiden
H4030	Droge heiden
H6230	Heischrale graslanden
H7140	Overgangs- en trilvenen
H7210	Galigaanmoerassen
H9110	Veldbies-beukenbossen
H9190	Oude eikenbossen
H91D0	Hoogveenbossen

4.8.4

VOGELSCHUTZGEBIET SCHWALM-NETTE-PLATTE MIT GRENZWALD U. MEINWEG

Het Natura 2000-gebied Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald u. Meinweg is aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn. De instandhoudingsdoelstellingen staan omschreven in bijlage 3. Effecten van stikstofdepositie op vogels is uitgesloten: dit gebied behandelen we verder niet meer in deze Passende Beoordeling.

4.9

STIKSTOFGEVOELIGE HABITATTYPEN EN SOORTEN

Bij stikstofdepositie gaat het om vermestende en verzurende depositie. Met de huidige gegevens is het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen vermestende en verzurende depositie, zie ook § 5.1. In de bepaling van de kritische depositiewaarden zijn zowel verzuring als vermesting verdisconteerd. Van Dobben & Van Hinsberg (2008) hebben een overzicht gemaakt van kritische depositiewaarden toegepast op de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Uit dit overzicht is per habitatype de gevoeligheidsklasse voor stikstof overgenomen. In onderstaande tabel zijn de verkorte namen voor de habitattypen gebruikt. De tabel geeft aan dat de habitattypen van nabijgelegen Natura 2000-gebieden gevoelig of zeer gevoelig zijn voor stikstofdeposities.

Tabel 11

Gevoeligheid van de aangemelde habitattypen voor stikstofdepositie.

Gevoeligheidsklassen uit Van Dobben & Van Hinsberg 2008:

zg = zeer gevoelig

g = gevoelig

m/ng = minder tot niet gevoelig

Habitattype (verkorte naam)		Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmburch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.	Gevoeligheidsklasse	Kritische depositiewaarde (mol/ha/ja)
H2310	Stuifzanden met struikhei						X			X	zg	1100
H2330	Zandverstuivingen						X			X	zg	740
H3110	Zeer zwak gebufferde vennen			X							zg	410
H3130	Zwakgebufferde vennen			X			X	X		X	zg	410
H3140	Kranswierwateren			X							zg	410
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden							X			g	2100
H3160	Zure vennen						X	X		X	zg	410
H3260	Beken en rivieren met waterplanten (<i>waterranonkels</i>)	X	X						X		m/ng	>2400
H4010	Vochtige heiden						X	X		X	zg	1300
H4030	Droge heiden				X	X		X		X	zg	1100
H5130	Jeneverbesstruwelen							X			g	2180
H6120	*Stroomdalgraslanden	X					X				zg	1250
H6230	Heischrale graslanden									X	zg	830
H7110 A	Actieve hoogvenen (<i>hoogveenlandschap</i>)					X					zg	400
H7110 B	* Actieve hoogvenen (<i>heideveentjes</i>) "Complementair"						X				zg	400
H7120	Herstellende hoogvenen				X	X					zg	400
H7140	Overgangs- en trilvenen							X		X	zg	700
H7150	Pioniersvegetatie met snavelbiezen						X	X			g	1600
H7210	Galigaanmoerassen									X	zg	1100
H9110	Veldbies-beukenbossen							X	X	X	g	1400
H9160 A	Eiken-haagbeukbossen (<i>hogere zandgronden</i>)		X								g	1400
H9190	Oude eikenbossen							X	X	X	zg	1100
H91D0	* Hoogveenbossen						X	X	X	X	g	1800
H91E0 C	*Vochtige alluviale bossen (<i>beekbegeleidende bossen</i>)	X	X				X		X		g	1860

HOOFDSTUK 5 Effectbepaling en – beoordeling

5.1 MOGELIJKE EFFECTEN

In paragraaf 2.3 zijn verschillende effecten van aanpassingen van veehouderijen besproken. Effecten van storende factoren zijn uitgesloten met uitzondering van verzuring en vermessing als gevolg van een veranderende stikstofdepositie. Verbindingen met stikstof slaan neer in de natuurgebieden en cumulatie van stikstof leidt tot verzuring en vermessing van ecosystemen. Iedere bijdrage (hoe klein ook) draagt bij aan deze cumulatie van stikstof.

Vermesting

In natuurgebieden wordt de plantengroei normaal gesproken beperkt door stikstof. Stikstof neemt in de gebieden toe, dit leidt tot vermessing. Dit heeft tot gevolg dat snelgroeiende stikstof minnende planten de concurrentiestrijd winnen van de zeldzame (gewenste) plantensoorten. Voorbeelden van dergelijke snelgroeiende planten zijn pijpenstrootje, grote brandnetel en braam.

Verzuring

De verandering in concurrentie ligt voor verzuring anders. Daar waar bij vermessing sommige soorten sneller van stikstof kunnen profiteren, gaat het bij verzuring om tolerantie voor verzuring. Sommige planten kunnen verzuring beter verdragen dan andere soorten. Onder verzuring wordt ook het verlies aan buffercapaciteit voor zuur gerekend. Dit is de capaciteit van de bodem om de toevoer van verzurende stoffen te neutraliseren. Zolang de bodem nog voldoende buffercapaciteit bezit, ondervinden planten en bomen geen hinder van verzuring (Planbureau voor de Leefomgeving, 2008).

Het veranderen van de vegetaties heeft mogelijk effect op voorkomende soorten, die afhankelijk zijn van de vegetatiesamenstelling. Dergelijke veranderingen leiden tot een kwaliteitsverlies of zelfs het verdwijnen van aanwezige habitattypen.

5.2 HUIDIGE SITUATIE EN AUTONOME ONTWIKKELING

Onderstaande tabellen geven de achtergronddepositie in de huidige situatie en de toekomst in de onderzochte Natura 2000-gebieden. Voor de Duitse Natura 2000-gebieden zijn geen gegevens over de achtergronddepositie beschikbaar. Daarom is voor deze Natura 2000-gebieden een aanname gedaan wat betreft de achtergronddepositie in 2010 (huidige situatie) en 2020 (autonome ontwikkeling). Voor de Duitse Natura 2000-gebieden zijn de achtergronddepositie aan de grens met Nederland aangehouden.

Onderstaande tabellen laat duidelijk zien dat in de meeste Natura 2000-gebieden voor het grootste deel van de habitattypen sprake is van een overbelaste situatie: de kritische depositiewaarde voor stikstofgevoelige habitattypen wordt overschreden met uitzondering

van groen aangegeven getallen in de tabel. Wanneer de kritische depositiewaarde door de achtergronddepositie wordt overschreden, leidt iedere toename mogelijk tot een significant effect.

Tabel 12

Achtergronddeposities in de onderzochte Natura 2000-gebieden in 2010. Aangegeven is of de kritische depositiewaarde wordt overschreden voor het habitatype (rood = overschreden, oranje = mogelijk overschreden, groen = niet overschreden). Achtergronddeposities van het Planbureau voor de Leefomgeving. Gegevens over de achtergronddepositie van de Duitse Natura 2000-gebieden zijn niet bekend: bij benadering zijn de Nederlandse waarden aan de grens genomen.

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalmburch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H2310						1560-3150			1380-2080
H2330						1560-3150			1380-2080
H3110			1650-3500						
H3130			1650-3500			1560-3150	1370-1950		1380-2080
H3140			1650-3500						
H3150							1370-1950		
H3160						1560-3150	1370-1950		1380-2080
H3260	1360-2130	1650-2340						1380-2080	
H4010						1560-3150	1370-1950		1380-2080
H4030				1630-2380	1560-3490		1370-1950		1380-2080
H5130							1370-1950		
H6120	1360-2130					1560-3150			
H6230									1380-2080
H7110A					1560-3490				
H7110B						1560-3150			
H7120				1630-2380	1560-3490				
H7140							1370-1950		1380-2080
H7150						1560-3150	1370-1950		

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalbruch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H7210									1380-2080
H9110							1370-1950	1380-2080	1380-2080
H9160A		1650-2340							
H9190							1370-1950	1380-2080	1380-2080
H91D0						1560-3150	1370-1950	1380-2080	1380-2080
H91E0C	1360-2130	1650-2340				1560-3150		1380-2080	

Tabel 13

Achtergronddeposities in de onderzochte Natura 2000-gebieden in 2020. Aangegeven is of de kritische depositiewaarde wordt overschreden voor het habitatype (rood = overschreden, oranje = mogelijk overschreden, groen = niet overschreden). Achtergronddeposities van het Planbureau voor de Leefomgeving. Gegevens over de achtergronddepositie van de Duitse Natura 2000-gebieden zijn niet bekend: bij benadering zijn de Nederlandse waarden aan de grens genomen.

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalbruch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H2310						1320-2840			1190-1840
H2330						1320-2840			1190-1840
H3110			1450-3180						
H3130			1450-3180			1320-2840	1190-1720		1190-1840
H3140			1450-3180						
H3150							1190-1720		
H3160						1320-2840	1190-1720		1190-1840
H3260	1180-1890	1140-2090						1190-1840	
H4010A						1320-2840	1190-1720		1190-1840
H4030				1420-2260	1340-3060		1190-1720		1190-1840

	Swalmdal	Leudal	Sarsven en De Banen	Groote Peel	Deurnsche Peel & Mariapeel	Maasduinen	Elmpter Schwalbruch	Tantelbruch mit ect.	Wälder und Heiden ect.
H5130							1190-1720		
H6120	1180-1890					1320-2840			
H6230									1190-1840
H7110A					1340-3060				
H7110B						1320-2840			
H7120				1420-2260	1340-3060				
H7140							1190-1720		1190-1840
H7150						1320-2840	1190-1720		
H7210									1190-1840
H9110							1190-1720	1190-1840	1190-1840
H9160A			1140-2090						
H9190							1190-1720	1190-1840	1190-1840
H91D0						1320-2840	1190-1720	1190-1840	1190-1840
H91E0C	1180-1890	1140-2090				1320-2840		1190-1840	

5.3

EFFECTEN VAN ALTERNATIEVEN/VARIANTEN/SCENARIO'S

Navolgende tabel geeft voor de huidige situaties/referentiesituaties en de verschillende alternatieven en varianten de stikstofdeposities.

Tabel 14

De stikstofdeposities voor de huidige situaties/referentiesituaties en alternatieven/varianten/scenario's op de verschillende Natura 2000-gebieden

Alternatief/variant/scenario	Totale depositie (mol N/ha/ja)		
	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
<i>Huidige situatie vergund (HS – vergund)</i>			
Swalmdal	13,9	76,5	29,2
Leudal	16,3	78,7	56,5
Sarsven en de Banen	8,9	54,5	21,5
Groote Peel	12,8	206,5	38,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	12,7	468,8	52,8
Maasduinen	19,2	99,7	43,7
Elmpter Schwalmbruch	14,7	36,9	28,0
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	20,5	34,4	24,5
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	21,9	58,0	43,4
<i>Huidige situatie vergund, correctie CBS (HS- vergund + CBS correctie)</i>			
Swalmdal	10,4	57,3	21,9
Leudal	12,2	59,0	42,4
Sarsven en de Banen	6,6	40,9	16,1
Groote Peel	9,6	154,9	28,9
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,5	351,6	39,6
Maasduinen	14,4	74,7	32,8
Elmpter Schwalmbruch	11,0	27,7	21,0
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	15,4	25,8	18,4
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,5	43,5	32,6
<i>Huidige situatie vergund + Besluit Huisvesting (HS-vergund + besluit huisvesting)</i>			
Swalmdal	10,1	55,9	21,3
Leudal	11,8	57,2	41,1
Sarsven en de Banen	6,3	39,0	15,4
Groote Peel	9,1	155,5	27,3
Deurnsche Peel & Mariapeel	8,9	330,1	37,1
Maasduinen	13,7	71,6	31,4
Elmpter Schwalmbruch	10,7	26,9	20,4
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,0	17,7
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,0	42,1	31,6
<i>Huidige situatie vergund + CBS correctie + Besluit Huisvesting (HS-vergund + besluit huisvesting + CBS correctie)</i>			
Swalmdal	7,6	41,9	16,0
Leudal	8,9	42,9	30,8
Sarsven en de Banen	4,7	29,3	11,5
Groote Peel	6,8	116,6	20,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	6,7	247,6	27,8
Maasduinen	10,3	53,7	23,5
Elmpter Schwalmbruch	8,0	20,2	15,3

Totale depositie (mol N/ha/ja)			
Alternatief/variant/scenario	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	11,1	18,8	13,3
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	12,0	31,6	23,7
<i>Voorkeursalternatief beperkte groei</i>			
Swalmdal	10,4	57,3	21,8
Leudal	12,4	60,1	43,2
Sarsven en de Banen	6,6	40,7	16,0
Groote Peel	9,4	163,8	28,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,1	343,4	37,5
Maasduinen	13,7	71,5	31,3
Elmpter Schwalmbruch	11,0	27,4	20,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	15,1	25,5	18,0
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,4	41,8	31,9
<i>Voorkeursalternatief meer groei</i>			
Swalmdal	11,4	62,7	23,9
Leudal	13,7	65,9	47,4
Sarsven en de Banen	7,3	45,0	17,7
Groote Peel	10,5	179,8	32,6
Deurnsche Peel & Mariapeel	10,2	393,0	41,8
Maasduinen	15,1	78,4	34,3
Elmpter Schwalmbruch	12,0	30,0	22,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	16,5	27,9	19,7
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	17,9	45,5	34,8
<i>Alternatief sterke sturing</i>			
Swalmdal	10,4	57,0	21,8
Leudal	12,5	60,3	43,3
Sarsven en de Banen	6,5	40,4	15,9
Groote Peel	9,2	153,0	27,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	9,1	362,0	37,8
Maasduinen	13,5	69,2	30,4
Elmpter Schwalmbruch	10,9	27,2	20,6
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	14,9	25,2	17,8
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	16,3	40,8	31,4
<i>Scenario opvullen bouwblokken</i>			
Swalmdal	13,9	76,3	29,2
Leudal	16,5	78,9	56,8
Sarsven en de Banen	8,9	54,5	21,6
Groote Peel	13,2	225,6	41,5
Deurnsche Peel & Mariapeel	12,8	530,0	52,8

Totale depositie (mol N/ha/ja)			
Alternatief/variant/scenario	Minimaal	Maximaal	Gemiddelde
Maasduinen	18,9	97,9	43,0
Elmpter Schwalmbruch	14,7	36,7	27,8
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	20,2	34,1	24,2
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	21,9	56,6	42,8
<i>Worst case scenario</i>			
Swalmdal	16,2	88,5	33,8
Leudal	19,4	92,6	66,7
Sarsven en de Banen	10,5	64,4	25,5
Groote Peel	15,3	249,5	47,2
Deurnsche Peel & Mariapeel	14,8	684,3	61,7
Maasduinen	22,1	115,3	50,3
Elmpter Schwalmbruch	17,1	42,4	32,2
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	23,4	39,4	28,0
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	25,3	64,4	49,1

5.3.1

VERANDERING STIKSTOFDEPOSITIE BINNEN NATURA 2000

Onderstaande tabel geeft de veranderde stikstofdeposities van de verschillende alternatieven, varianten en scenario's voor de onderzochte Natura 2000-gebieden ten opzichte van de HS- vergund + CBS correctie.

Tabel 15

Verandering van de stikstofdepositie van de alternatieven/varianten/scenario's vergeleken met de HS- vergund + CBS correctie voor de onderzochte Natura 2000-gebieden

Mol N/ha/ja	VKA beperkte groei	VKA meer groei	Sterke sturing	Opvullen bouwblokken	Worst case
Swalmdal	-0,1	+0,2	-0,1	+7,3	+11,9
Leudal	+0,8	+5	+0,9	+14,4	+24,3
Sarsven en de Banen	-0,1	+1,6	-0,2	+5,5	+9,4
Groote Peel	-0,4	+3,7	-1,7	+12,6	+18,3
Deurnsche Peel & Mariapeel	-2,1	+2,2	-1,8	+13,2	+22,1
Maasduinen	-1,5	+1,5	-2,4	+10,2	+17,5
Elmpter Schwalmbruch	-0,2	+1,8	-0,4	+6,8	+11,2
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	-0,4	+1,3	-0,6	+6,1	+9,6
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	-0,7	+2,2	-1,2	+9,8	+17,5

Uit de tabel volgen de volgende zaken:

- Als gevolg van alle planalternatieven en scenario's zijn stijgingen en dalingen van de stikstofdepositie voorzien voor de omringende Natura 2000-gebieden.
- De (plan) alternatieven VKA beperkte groei en Sterke Sturing laten voor de meeste Natura2000-gebieden een daling zijn. Er is bij deze alternatieven alleen sprake van een toename van de depositie in het Natura2000-gebied Leudal. Dit leidt tot mogelijke effecten op Stroomdalgraslanden [H6120] en Vochtige alluviale bossen [H91E0C].
- Het alternatief VKA meer groei en de beide worst case scenario's laten een toename op alle Natura2000-gebieden zien.
- Omdat voor alle gebieden sprake is van een overbelaste situatie, is voor geen van de alternatieven/varianten/scenario's, voor geen van de betrokken gebieden sprake van dat significante effecten bij voorbaat kunnen uitsluiten. Dat geldt vooral voor de scenario's waarbij de planologische ruimte in sterkere mate wordt benut voor groei van de intensieve veehouderij dan ingeschat in de alternatieven VKA beperkte groei en Sterke Sturing.
- Wanneer Tabel 15 met Tabel 12 en Tabel 13 wordt vergeleken, zijn twee zaken te concluderen:
 - Vergeleken met de achtergronddeposities is de toename van de stikstofdepositie gering.
 - De verbetering die in de toekomst voorzien is, komt niet in gevaar als gevolg van de stikstoftoename, voor geen van de alternatieven/varianten/scenario's. De toekomstige verbetering is alleen wel minder groot wanneer de stikstofdepositie toeneemt.
- Voor de verschillende varianten:
 - Het voorkeursalternatief beperkte groei leidt tot een afname op de meeste gebieden. Alleen voor het Leudal is een toename voorzien.
 - Voorkeursalternatief meer groei leidt voor alle Natura 2000-gebieden tot een toename van de stikstofdeposities.
 - Alternatief sterke sturing leidt tot een afname van stikstofdepositie met uitzondering van het Natura 2000-gebied Leudal. Hoewel deze toename stijging groter is dan voor het voorkeursalternatief beperkte groei, is de daling voor Grote Peel en Maasduinen aanzienlijk meer dan voor het voorkeursalternatief beperkte groei.
 - Het scenario opvullen bouwblokken leidt voor alle Natura 2000-gebieden tot een toename van de stikstofdeposities en daarmee mogelijk tot significante effecten.
 - Het Worst case scenario situatie leidt voor alle Natura 2000-gebieden tot een toename van de stikstofdeposities en daarmee mogelijk tot significante effecten. De stijging van stikstofdeposities zijn voor dit scenario het grootst.

5.3.2

DETAILLERING EFFECTBESCHRIJVING

Wanneer de kritische depositiewaarden van habitattypen worden overschreden, leidt iedere toename mogelijk tot een significant effect. Deze aanname gaat echter uit dat de stikstofproblematiek de beperkende factor is in de betrokken Natura 2000-gebieden. Dit is mogelijk niet het geval. De volgende paragrafen gaan in op de problematiek in de betrokken Natura 2000-gebieden en de relevante habitattypen.

Toename zijn gering

In veel gevallen is de toename van depositie gering vergeleken met de achtergronddepositie. Relatief gezien is de hoogste toename 2,1 % van de achtergronddepositie (voor Leudal bij worst case scenario 24,3 mol N/ha/ja bij een achtergronddepositie van minimaal 1650 mol N/ha/ja in 2020). Voor de overige toenames

liggen de percentages lager. De jaarlijkse fluctuatie van stikstofdepositie is tientallen mol N/ha/ja. De toename van depositie valt in de meeste gevallen binnen de jaarlijks fluctuaties van stikstofdepositie.

In veel gevallen is de toename van depositie (in het bijzonder wanneer deze onder de 1 mol N/ha/ja liggen) te laag om proefondervindelijk in het veld te kunnen meten. Hoewel stikstof cumuleert en bijdraagt aan het probleem, is het de vraag of de effecten werkelijk merkbaar zijn, in het bijzonder wanneer andere problematiek speelt.

Problematiek in de Natura 2000-gebieden

Ten aanzien van de onderzochte Natura 2000-gebieden spelen verschillende factoren een rol bij de instandhouding van de aanwezige waarden. Hierbij gaat het om allerlei factoren die naast stikstofdepositie een rol spelen in de ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden. Voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden is hier onderzoek naar gedaan. Dergelijke onderzoeken voor de betrokken Duitse Natura 2000-gebieden zijn niet bekend:

- Voor de ontwikkeling van de gewenste natuurwaarden in het Swalmdal zijn vooral maatregelen in de hydrologische situatie van belang. Hierbij gaat het niet alleen om binnen het gebied zelf, maar ook buiten het gebied. Verder is het belangrijk dat de kwaliteit van het Maaswater verbeterd. Aangegeven is dat de prioriteit ligt bij het stoppen van bemesting met een verschralend (overgangs)beheer van maaien en afvoeren voor de ontwikkeling van stroomdalgraslanden (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007e).
- In het Leudal spelen vooral hydrologische factoren een rol bij de ontwikkeling van natuurwaarden. Om de waarden te verbeteren zijn maatregelen nodig wat betreft de waterhuishouding buiten het gebied en grondwateronttrekking. Vooral het verminderen van de piekafvoeren is van belang. Verder is aangegeven dat toch ook de nutriëntenbelasting in het gebied af moet gaan nemen, voor de ontwikkeling van de gewenste habitattypen (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007d).
- Voor de Sarsven en de Banen is een tweedeling zichtbaar. De habitattypen hebben zich ontwikkeld in de Banen, maar niet in het Sarsven. Toevoer van eutroof water lijkt de boosdoener. Onderzoek is echter vereist voordat toevoer wordt gestopt, omdat stoppen van toevoer naar het Sarsven mogelijk ook leidt tot de stop van de aanvoer van basenrijk water naar de Banen. (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007c).
- Voor het herstel van het veen zijn in de Grootte Peel vooral maatregelen nodig ten aanzien van de hydrologische situatie. Hierbij gaat het niet alleen om maatregelen in het gebied zelf, maar ook in de omliggende gebieden (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007b).
- In de Deurnsche & Mariapeel speelt vooral de hydrologische situatie een belangrijke rol. Verbetering van de hydrologische situatie heeft geleid tot aanzienlijk herstel van het aanwezige veen (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007a).
- In het Natura 2000-gebied Maasduinen spelen verschillende problemen maar de grootste zijn de waterhuishouding en vermessing. Hierbij heeft het stoppen van bemesting in en rond natte deelgebieden een hoge prioriteit, om vermessing van aanliggende delen tegen te gaan (Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007f).

Problematiek met de betrokken habitattypen

Hieronder wordt ingegaan op de habitattypen waarvoor een overschrijding van de achtergronddepositie is voorzien. Welke problemen spelen bij ontwikkeling en wat is de rol van stikstofdepositie. De onderzoeken die zijn gedaan naar de habitattypen gelden voor

Nederland, maar in sommige gevallen is de problematiek ook door te trekken naar de gebieden in Duitsland:

- Stuiwanden (habitattypen H2310, H2330) zijn een dynamisch systeem dat zich door overstuiving van begroeide delen en begroeiing van overstoven delen ontwikkelt. Het aanplanten van bossen heeft ervoor gezorgd dat de stuiwanden vast kwamen te liggen. Dit proces, in combinatie met een versnelde successie van vegetatie door een verhoogde stikstofdepositie, heeft ervoor gezorgd dat verstuiving verder afnam. Overstuiving van bestaande vegetaties vond daardoor ook niet meer plaats, waardoor het areaal stuiwanden snel is afgenomen. Onder de huidige achtergronddepositie zijn ingrepen nodig voor een duurzaam behoud van stuiwanden (Ministerie van LNV, 2008b; 2008c).
- De vennen in het Natura 2000-gebied behoren tot verschillende habitattypen. Het gaat om zeer zwak gebufferde vennen [H3110], zwak gebufferde vennen [H3130] en zure vennen [H3160]. Voor gebufferde vennen leidt depositie niet alleen tot vermessing en verzuring maar ook tot het vrijkomen van andere stoffen door het oplossen van aanwezige buffers. Juist deze beperking van stoffen zorgt de bijzondere soortensamenstelling en de hoge kwaliteit. Voor deze vennen is de (beperkte) aanvoer van buffers noodzakelijk. Essentieel is het hydrologisch systeem, omdat de aanvoer van buffers de beperkende factor vormt, deze compenseert ook voor een geringe depositie (Ministerie van LNV, 2008d; 2009c; 2009e). Voor de zure vennen blijft depositie een zorg, hoewel de randvoorwaarden op de meeste plaatsen wordt voldaan (Ministerie van LNV, 2009e).
- Kranswierwateren [H3140] zijn begroeiingen in matig voedselrijke, doorgaans basenrijke, wateren. Het habitatype is (vooral op de hoge zandgronden) gevoelig voor vermessing als gevolg van inlaat van voedselrijk water (of stikstofdepositie). Daar waar hydrologische omstandigheden niet optimaal zijn, is regelmatige opschoning gunstig voor de instandhouding van het habitatype (Ministerie van LNV, 2009d).
- Habitattypen van heide ([H4010A] en [H4030]) zijn afhankelijk van actief menselijk beheer voor het voortbestaan (Janssen & Schaminée, 2003). De lage kwaliteit van heide is niet alleen het gevolg van verzuring en vermessing, maar ook inadequaat beheer. Ondanks een verbetering van de luchtkwaliteit en het (kleinschalige) plagbeheer leiden vergrassing, verbossing en te grootschalige verbossing tot een slechte staat van instandhouding. Dit is voornamelijk het gevolg van te eenvormig en ontoereikend beheer (Ministerie van LNV, 2008e). Beheer speelt ook een belangrijke rol voor vochtige heide, naast de hydrologische situatie, vooral voor schommelingen is dit habitatype bijzonder gevoelig (Janssen & Schaminée, 2003). Voor beide soorten betekent dit dat actief beheer een belangrijke rol speelt in het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. In het bijzonder kleinschalig plagbeheer heeft een positieve invloed. Plaggen leidt tot een versraling van de situatie en leidt tot een afname van stikstof die vele malen groter is dan de verwachte toename per jaar. Voor vochtige heide is verdroging ook een belangrijke factor die moet worden tegengegaan voor een goede staat van instandhouding (Ministerie van LNV, 2009f).
- Het gebrek aan kieming lijkt de grootste beperkende factor te zijn voor de ontwikkeling van jeneverbesstruwelen [H5130]. Stikstofdepositie speelt hier een rol bij, omdat dit bijvoorbeeld vergrassing stimuleert. Maar verder spelen ook andere factoren een rol. Bijvoorbeeld het gebrek aan actieve stuiwanden, wat een gunstig effect lijkt te hebben op de kieming. Verder is de afwezigheid van konijnen belangrijk, maar de aanwezigheid van voldoende vee en wild zorgt voor gunstige “trappeldruk” en is dus positief. Verder speelt de basenverhouding in de bodem een belangrijke rol. Ten slotte lijkt plaggen een gunstig effect te hebben en brand ook, hoewel bij deze laatste de oudere struiken beschadigd raken (Ministerie van LNV, 2008f). Kortom: er zijn voldoende factoren naast stikstofdepositie aan te wijzen die het habitatype beïnvloeden.

- Stroomdalgraslanden [H6120] zijn soortenrijke graslanden onder tamelijk voedselarme maar kalkhoudende omstandigheden. Belangrijke processen voor dit habitatype hangen samen met rivierdynamiek. Hierbij gaat het in bijzonder om de buffering (van de wortelzone) van de aanwezige vegetatie. Hoewel het habitatype gevoelig is voor de depositie van stikstof, zijn afzettingen door rivier en wind en toepassen van juist beheer belangrijker in behoud en vorming van het habitatype (Ministerie van LNV, 2008g).
- Heischrale graslanden [H6230] hebben te leiden onder atmosferische depositie. De buffercapaciteit moet voldoende zijn om dit te kunnen compenseren. Naast voldoende aanvoer van buffers is ook de hydrologische situatie belangrijk en is verdroging naast verzuring een factor die bijdraagt aan de achteruitgang van het habitatype. Verder vormt de kortlevende zaadbank en de beperkte dispersiecapaciteit (beperkt door gering aantal bronpopulaties en de grote afstand tussen deze populaties) een rol bij de beperkte ontwikkeling van het habitatype (Ministerie van LNV, 2008h).
- Voor hoogvenen en bijbehorende bossen (habitattypen [H7110], [H7120] en [H91D0]) is de hydrologie van het systeem leidend voor het ontstaan en het behoud (Ministerie van LNV, 2008i; 2008m; 2009g). Dit habitatype is zeer gevoelig voor verhoogde depositie voor stikstof, omdat in een goed functionerend hoogveensysteem stikstof de beperkende factor voor plantengroei vormt (Ministerie van LNV, 2008i). Verhoogde stikstofdepositie versterkt de negatieve effecten van een verstoorde waterhuishouding. In hoogveen met onvervuilde neerslag is stikstof beperkend voor de groei van vaatplanten, doordat de veenmossen het grootste deel van de stikstofdepositie opnemen en in de waterverzadigde veenmoslaag ook omzetting in stikstofgas optreedt, waardoor nauwelijks anorganisch stikstof doordringt in de wortelzone van vaatplanten. Bij een hogere stikstofdepositie kunnen de veenmossen niet meer alle stikstof opnemen en treedt doorslag naar de wortelzone van vaatplanten op. Pijpenstrootje en berken kunnen dan het hoogveen overwoekeren. Doordat deze vaatplanten bij lagere grondwaterstanden nog steeds verdampen, kan de waterstand dieper wegzakken en verliest het veenpakket (een deel van) zijn hydrologische werking. Daarnaast kan door dominantie van pijpenstrootje of berken de groeiomstandigheden voor veenmossen ernstig verslechteren (beschaduwning, verdroging), waardoor de sponswerking van de veenmoslaag afneemt. De achtergrond stikstofdepositie in Nederland is echter zo hoog, dat ook bij een natuurlijke, onverstoorde waterhuishouding, beheermaatregelen nodig zijn voor behoud van hoogveen. Aan de gewenste hydrologische condities kan slechts lokaal met veel kunst en vliegwerk, door het dempen van sloten en bouwen van dammen, worden voldaan. De depositie van stikstof is weliswaar de afgelopen decennia gedaald, maar nog steeds wordt de kritische depositiewaarde overschreden. In hoogveengebieden geldt dat de betrokken habitattypen stikstofgevoelig zijn, maar dat herstel van de waterhuishouding veruit prioriteit heeft om kwaliteitsverbetering en uitbreiding te realiseren. Ook bij de hoge huidige achtergronddepositie is voortdurend beheer nodig om de effecten van verdroging en vermesting door stikstof teniet te doen. Met andere woorden: extra stikstofdepositie draagt vooral in verdroogde systemen bij aan de slechte staat van instandhouding.
- Voor overgangs- en trilvenen [H7140] is de situatie vergelijkbaar, waarbij een stabiele hoge grondwaterstand belangrijk is voor de ontwikkeling. Hoewel stikstofdepositie een belangrijk rol speelt, zijn zaken als de aanvoer van basenrijk en ijzerrijk grond- of oppervlaktewater, het uitblijven van eutrofiëring door meststoffen en maaibeheer om verbossing tegen te gaan, ook belangrijk voor de ontwikkeling (Ministerie van LNV, 2009h).
- Pioniersvegetaties met snavelbiezen [H7150] zijn pioniergemeenschappen op kale zandgrond in natte heiden. De vegetatie is gebonden aan venige grond met een constante waterstand dicht aan het maaiveld. Het habitatype is gevoelig voor

stikstofdepositie, wat de successie naar natte heiden en pijpenstrootjerijke vegetaties versnelt. Plaggen zet deze ontwikkeling terug en het is ook juist het uitblijven van dergelijk beheer waardoor het habitatype niet veel voorkomt. Ook verdroging is een factor die een negatief effect heeft op het habitatype (Ministerie van LNV, 2009i).

- Galigaanmoerassen [H7210] zijn gevoelig voor de depositie van stikstof. Over de precieze achteruitgang in Nederland is echter weinig informatie beschikbaar. Bovendien is het ook niet duidelijk welke factoren de nieuwvestiging van galigaan belemmeren (Ministerie van LNV, 2008j). Mogelijk spelen naast stikstofdepositie ook andere factoren een rol.
- In Nederland komt slechts op één plek veldbies-beukenbos (H9110) voor. Op basis van de informatie is het moeilijk om algemene uitspraken over het habitatype te doen. Hoewel gevoelig voor de depositie van stikstof, lijkt vooral de omstandigheden op de standplaats belangrijk te zijn. Het gaat hierbij om de bodem (vuursteeneluvium, voedselarm en zuur) en klimaat (koel en vochtig) (Ministerie van LNV, 2008k).
- Eiken-haagbeukbossen [H9160] zijn vaak gebonden mineraalrijke gronden (leem of oude klei) en belangrijk is de capillaire opstijging van basenrijk grondwater voor de buffering. De zuurgraad is belangrijk (en stikstofdepositie kan hier een bijdrage aan leveren), maar deze is ook sterk afhankelijk van de aanwezige boomsoorten (Ministerie van LNV, 2009j).
- Oude eikenbossen (habitatype H9190) zijn oude bossen op leemarme zandbodems. Stikstofdepositie heeft een belangrijke rol in achteruitgang van dit habitatype. Samen met de vegetatiesuccessie en uitblijven van bosbeheer is de structuur van het relatief open bos, dicht geworden en is een grasmat ontstaan. Achteruitgang van stikstofdepositie is al tientallen jaren gaande, belangrijk is het terugbrengen van actief bosbeheer, omdat spontane herontwikkeling niet meer is voorzien. Ook liggen mogelijkheden voor herontwikkelingen in het grote oppervlakte aangeplante naaldbos (Ministerie van LNV, 2008l). Gezien de dalende trend van de stikstofdepositie, lijkt het uitblijven van actief beheer de beperkende factor, omdat een spontane herontwikkeling van kwalificerende waarden niet voorzien is.
- Vochtige alluviale bossen [H91E0] van het beekbegeleidende soorten zijn in kwaliteit achteruitgegaan. Hoewel het type gevoelig is voor depositie van stikstof, is de achteruitgang hoofdzakelijk het gevolg van veranderingen in de hydrologie. In het bijzonder verdroging door het rechtekken en verdiepen van beken heeft een effect gehad. Ook vermeting uit de omgeving en bosbouw zijn factoren die een negatief effect hebben op dit habitatype (Ministerie van LNV, 2008n).

Met andere woorden: voor de habitattypen waarvoor significante effecten als gevolg van de stikstofdepositie niet zijn uitgesloten, spelen naast stikstofdepositie nog veel andere factoren een rol in de achteruitgang en ontwikkeling van habitattypen.

5.4

CUMULATIEVE EFFECTEN

In een Passende Beoordeling is het nodig om een beschouwing te geven van de cumulatie van effecten. Immers als een project op zichzelf slechts geringe effecten heeft, kan het effect aanzienlijk zijn in combinatie met een aantal andere projecten met geringe effecten.

In dit geval gaat het om cumulatie van effecten als gevolg van stikstofdeposities.

Naast het vaststellen en aanpassen van een aantal structuurvisies en bestemmingsplannen zijn een aantal ontwikkelingen voorzien. Het samennemen van bestemmingsplannen, aanpassen van regels, bouw van woningen en reconstructie van bestaande wegen (mits geen

toename van verkeer is voorzien) leiden niet tot veranderende stikstofdeposities. Dit geldt echter niet voor de volgende ontwikkelingen (website gemeente Peel en Maas):

- Uitbreiding van de champignonkwekerij in Kessel. Hiervoor is een quick scan flora en fauna gedaan. Effecten zijn uitgesloten, maar het blijkt uit het stuk niet of er sprake is van een toename van uitstoot als gevolg van de uitbreiding.
- Vestiging plantenkwekerij in Helden, niet bekend wat de exacte uitvoering behelst, maar indien een kassencomplex is voorzien leidt dit mogelijk tot meer uitstoot.
- Vestiging van een paardenhouderij in Maasbree leidt mogelijk tot een gering toename van uitstoot.
- Vestiging van een vleeskalverhouderij aan de Vissersweg in Meijel leidt tot een toename van depositie van stikstof
- Realisatie van luchtvaartterrein (Traffic Port) in Maasbree. Dit leidt mogelijk tot verhoogde uitstoot.
- Vestiging van een nieuw agrarisch bedrijf aan de Sevenumse Dijk in Maasbree. Het nieuwe bedrijf leidt mogelijk tot een toename van depositie.
- Uitbreiding bestaand bedrijventerrein "De Wielen" in Meijel. Afhankelijk van de aard van de bedrijven is het mogelijk dat de depositie van stikstof toeneemt.

Gezien de voorziene ontwikkelingen in de gemeente Peel en Maas, is cumulatie van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie niet uit te sluiten. In nadere toetsingen (zowel voor structuurvisie en bestemmingsplan als bovengenoemde initiatieven) dient hier aandacht aan te worden besteed. Indien maatregelen genomen worden (effect- of brongericht) zijn effecten mogelijk uit te sluiten.

5.5

SYNTHESE

Voorzien is in een toename van depositie van stikstof in overbelaste systemen. Significante effecten zijn niet bij voorbaat uitgesloten, hoewel het ene alternatief/variant/scenario meer belastend is dan het andere. Bovendien spelen in de betrokken Natura 2000-gebieden nog verschillende andere zaken een rol bij de ontwikkeling van kwalificerende natuurwaarden.

Door het nemen van bron- of effectgerichte maatregelen is het mogelijk om de uitstoot of effecten van stikstofdepositie te beperken in overbelaste systemen. Bij brongerichte maatregelen moet gedacht worden aan implementatie van nieuwe technieken of verandering van de systemen (bijvoorbeeld verlagen schoorsteenhoogtes) waardoor de stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied niet toeneemt. Bij effectgerichte maatregelen kan gedacht worden aan bijvoorbeeld plaggen. Het plaggen van de gevoelige delen leidt tot een afname van stikstof in het systeem die vele malen groter is dan de verhoogde depositie. Maar er kan ook worden geacht aan maatregelen die bijvoorbeeld de hydrologie verbeteren of de bemesting in de omgeving doen afnemen. Deze maatregelen houden geen direct verband met stikstofdepositie, maar verbeteren de situatie mogelijk dusdanig, dat van negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie geen sprake meer is.

Dergelijke maatregelen komen aan bod in een Passende Beoordeling waarin de ADC-toets verder is uitgewerkt. Het is belangrijk om te realiseren dat hoe kleiner de toename van depositie is, hoe geringer de vereiste inspanning ter voorkomen van effecten zal zijn. In het kader van Natura 2000 heeft het daarom de voorkeur te kiezen voor de variant waarin de uitstoot van stikstof zoveel mogelijk beperkt wordt.

Verder dient in een Passende beoordeling meer gedetailleerd aandacht te worden besteed aan de toename van depositie op stikstofgevoelige habitattypen en problematiek van de habitattypen in de Natura 2000-gebieden waar een toename is voorzien.

HOOFDSTUK

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1

CONCLUSIES

- De aanpassingen als gevolg van het vaststellen van de structuurvisie en het bestemmingsplan buitengebied voor de gemeente Peel en Maas leiden mogelijk tot veranderingen van de stikstofdepositie. Cumulatie van stikstof in de bodem leidt tot vermessing en verzuring. Uiteindelijk heeft dit mogelijk gevolgen voor stikstofgevoelige habitattypen. Wanneer de kritische depositiewaarden van kwalificerende habitattypen overschreden worden, zijn significante effecten niet zonder meer uit te sluiten. Dit geldt voor zowel Natura 2000-gebieden in Nederland als in Duitsland.
- In de huidige situatie leidt de achtergronddepositie voor alle omliggende Natura 2000-gebieden tot een overschrijding van de kritische stikstofdepositie van verschillende stikstofgevoelige habitattypen. Ook in de toekomst (2020) is nog steeds een overschrijding van de kritische depositiewaarden voorzien voor deze stikstofgevoelig habitattypen.
- Onderstaande tabel geeft een overzicht van de te verwachten verschillen in stikstofdepositie voor de verschillende alternatieven/varianten/scenario's in de onderzochte Natura 2000-gebieden. Met uitzondering van het Natura 2000-gebied Leudal leiden het voorkeursalternatief beperkte groei en het alternatief sterke sturing beperkte groei voor de overige Natura 2000-gebieden tot een afname aan stikstofdepositie in vergelijking met de huidige situatie – CBS. De overige alternatieven/varianten/scenario's leiden tot een toename van de stikstofdepositie ten opzichte van de huidige situatie + CBS correctie in de onderzochte Natura 2000-gebieden.

Tabel 16

Depositieverschillen van de alternatieven/varianten/scenario's vergeleken met de HS- vergund + CBS correctie .

Mol N/ha/ja	VKA beperkte groei	VKA meer groei	Sterke sturing	Opvullen bouwblokken	Worst case
Swalmdal	-0,1	+0,2	-0,1	+7,3	+11,9
Leudal	+0,8	+5	+0,9	+14,4	+24,3
Sarsven en de Banen	-0,1	+1,6	-0,2	+5,5	+9,4
Groote Peel	-0,4	+3,7	-1,7	+12,6	+18,3
Deurnsche Peel & Mariapeel	-2,1	+2,2	-1,8	+13,2	+22,1
Maasduinen	-1,5	+1,5	-2,4	+10,2	+17,5
Elmpter Schwalmbruch	-0,2	+1,8	-0,4	+6,8	+11,2

Mol N/ha/ja	VKA beperkte groei	VKA meer groei	Sterke sturing	Opvullen bouwblokken	Worst case
Tantelbruch mit Elmpter Bachtal und Teilen der Schwalmaue	-0,4	+1,3	-0,6	+6,1	+9,6
Wälder und Heiden bei Brügggen-Bracht	-0,7	+2,2	-1,2	+9,8	+17,5

- Voor de gebieden (zowel Nederlands als Duits) en alternatieven/varianten/scenario's waarvoor een toename van de stikstofdepositie is voorzien, zijn significante effecten niet op voorhand uit te sluiten. Bij een keuze voor een dergelijk alternatief/variant/scenario dient nog een ADC-toets te worden uitgevoerd.
- Een toename van stikstofdepositie in overbelaste systemen leidt mogelijk tot significante effecten. Hierbij plaatsen we echter de volgende kanttekeningen:
 - De verwachte toename van stikstofdeposities op de onderzochte Natura 2000-gebieden zijn laag en niet eens altijd meetbaar. De toename valt in veel gevallen weg binnen de jaarlijkse fluctuaties van stikstofdeposities.
 - Voor veel stikstofgevoelige habitattypen geldt dat stikstofdepositie niet de enige beperkende factor is. Naast depositie van stikstof is vooral een verstoorde hydrologische situatie een factor die een belangrijke impact heeft op aanwezige stikstofgevoelige habitattypen.
 - Door het nemen van maatregelen (in overleg met bevoegd gezag en beherende instanties) worden mogelijke effecten teniet gedaan en zijn significante effecten te voorkomen.
 - Cumulatie van effecten is in geringe mate mogelijk. Effectgerichte doen ook effecten van andere initiatieven teniet. Wanneer voldoende brongerichte maatregelen worden genomen is van cumulatie mogelijk niet eens sprake. Hier moeten nadere toetsingen (mogelijk van andere initiatieven) uitsluitsel over geven.

Gelet op de zeer strikte regels van de (huidige) Natuurbeschermingswet zal er bij het vaststellen van het bestemmingsplan buitengebied met zekerheid uitgesloten moeten worden dat er een toename van de depositie van stikstof op de overbelaste Natura 2000-gebieden kan ontstaan. Indien dat op dat moment onvoldoende is geborgd via andere regelingen (provinciale verordening, vertaling PAS in aanpassing Natuurbeschermingswet) zal deze borging c.q. toets een plek moeten krijgen in de planregels van het bestemmingsplan buitengebied.

Deze passende beoordeling is in het kader van de structuurvisie op te vatten als een risico-inschatting. Die risico's zijn ook aan de orde voor mogelijke andere bronnen die leiden tot een toename van de stikstofemissies, zoals WKK-installaties in de glastuinbouw of emissies uit installaties voor het be- en verwerken van mest.

6.2

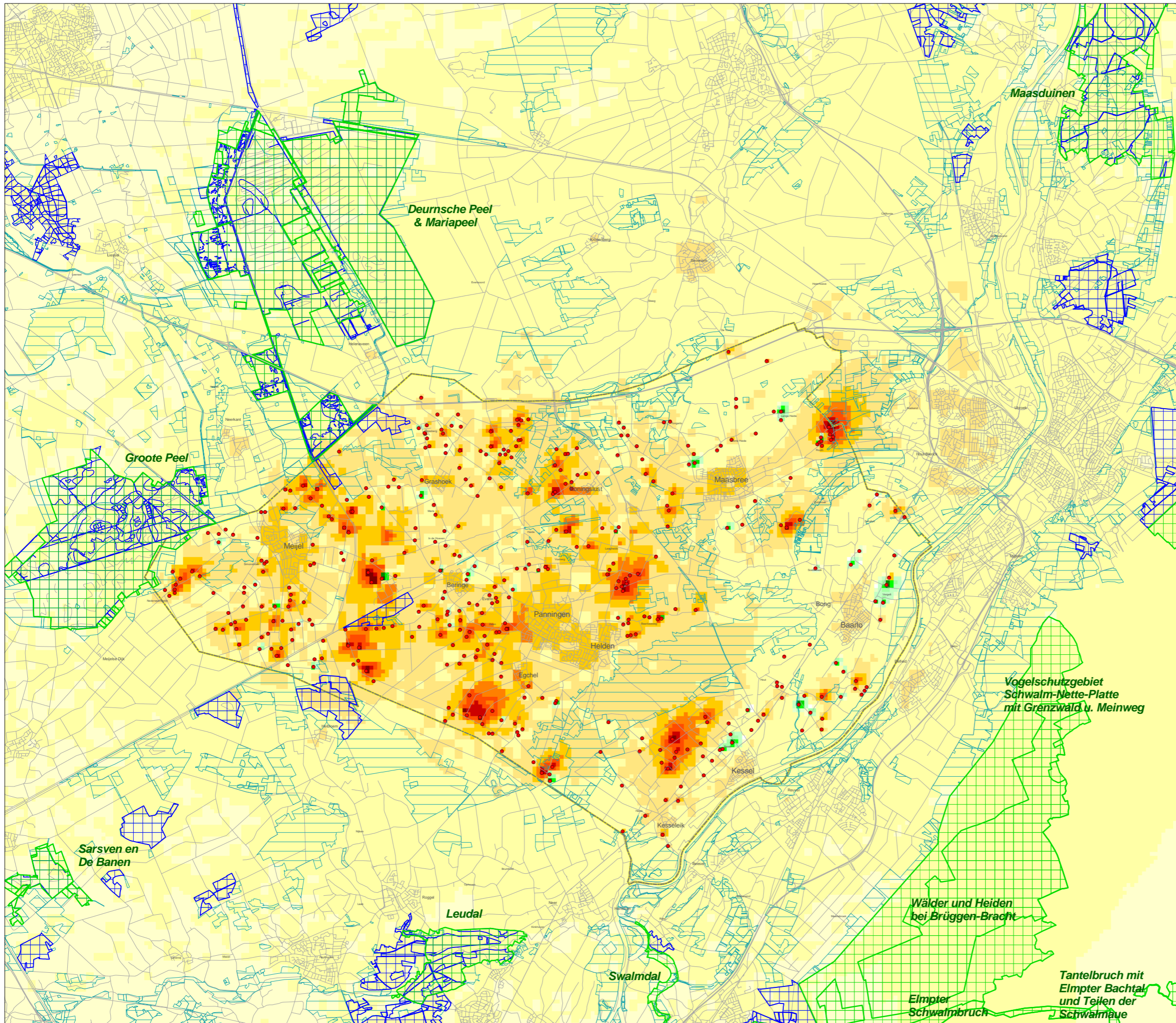
AANBEVELINGEN

Voer brongerichte of effectgerichte maatregelen uit:

- Brongerichte maatregelen verkleinen de depositie van stikstof in op Natura 2000. Hierbij moet gedacht worden aan implementeren en stimuleren van bijvoorbeeld nieuwe stalemissie beperkende technieken (zoals voorzien is in het kader van de nog vast te stellen provinciale verordening stikstof en Natura2000).
- Effectgerichte maatregelen richten zich op de effecten in de Natura 2000-gebieden. Hierbij is te denken aan maatregelen die de overmaat van stikstof in het systeem teniet doen. Maar het is ook mogelijk om een bijdrage te leveren aan andere maatregelen die andere knelpunten aanpakken. Bestudering van (concept)beheerplannen en overleg met beherende instanties leidt tot het vinden van geschikte maatregelen.

Bij concrete initiatieven die gepaard gaan moet een toename van de stikstofemissies op andere effecten, moet de Passende Beoordeling worden toegespitst op de aanvraag voor de omgevingsvergunning en/of een nieuwe planologische procedure. Bij het nemen van voldoende maatregelen (bron- en effectgericht) zijn effecten te voorkomen. Hierbij is het belangrijk om te realiseren dat hoe groter de toename van stikstofdepositie is, hoe meer inspanning vereist is om de effecten te beperken.

BIJLAGE 1 Kaarten stikstofdepositie

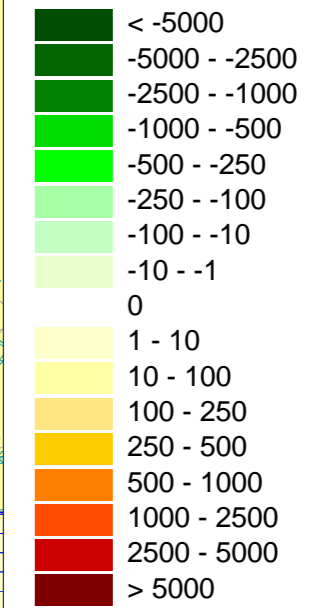

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalemisaties (mol N/ha/jr)

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

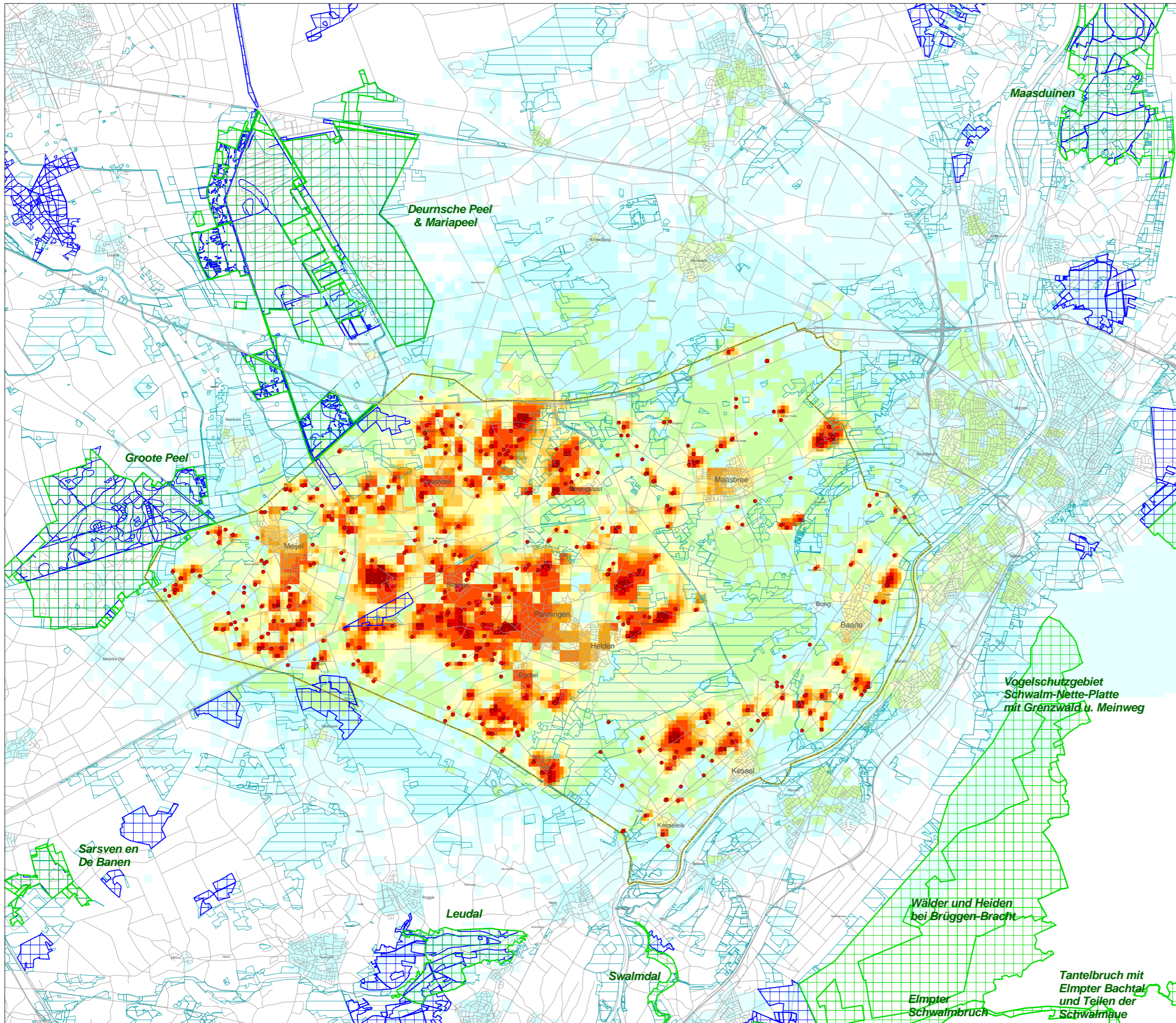
Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalemisaties
- *worst case ten opzichte van de huidige situatie met Cbs-correctie*

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

schaal: 700 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
31 aug 2011

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies Peel en Maas (mol/ha/jr)

0 - 50

50 - 100

100 - 200

200 - 300

300 - 400

400 - 500

500 - 600

600 - 700

700 - 800

800 - 900

900 - 1000

1000 - 2000

2000 - 3000

>3000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
 gemeente Peel en Maas

Depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies vanuit Peel en Maas
 - huidige situatie

opdrachtgever:

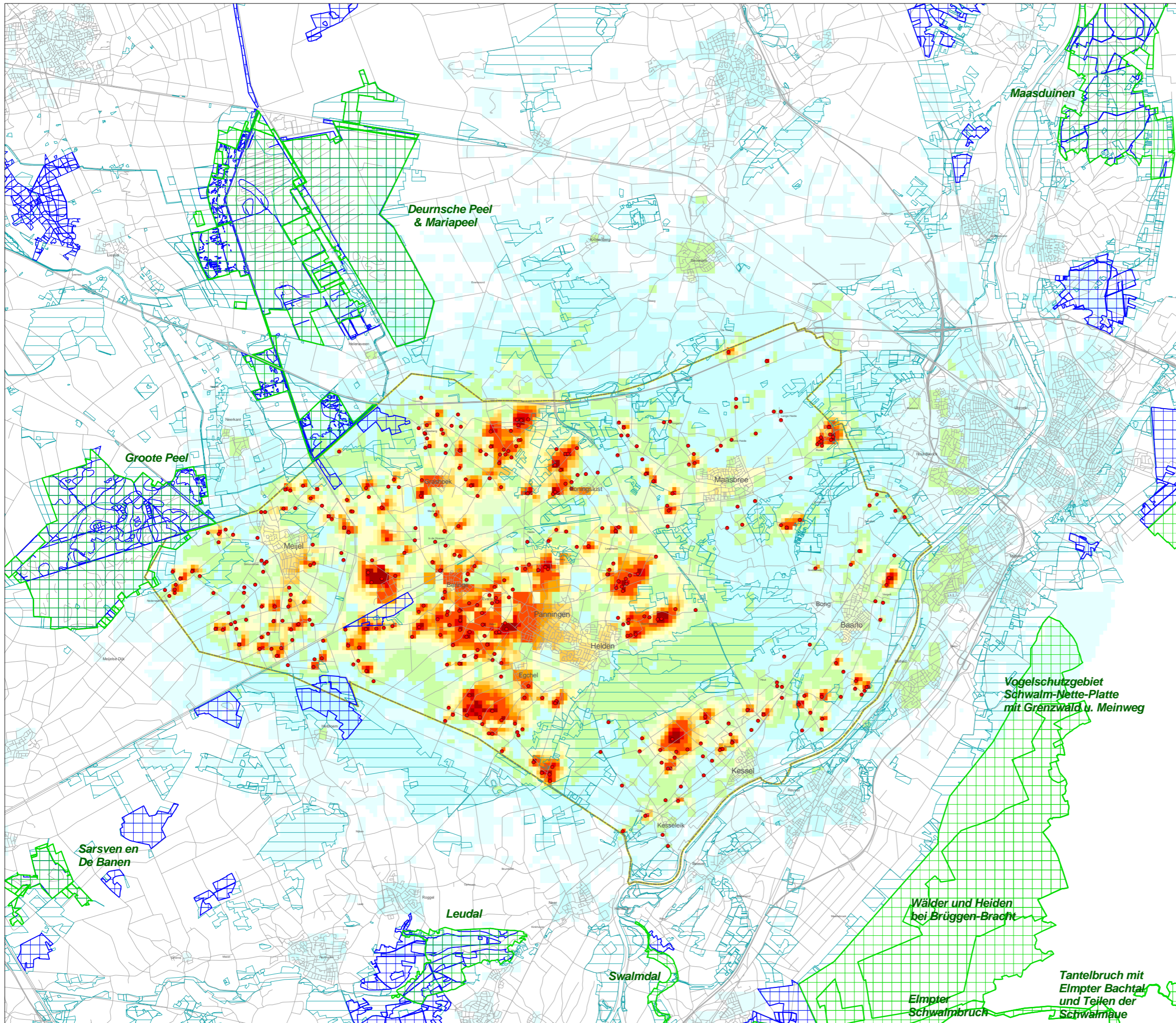
gemeente
 Peel en Maas

uitvoering

schaal: 700 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
 31 aug 2011

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies Peel en Maas (mol/ha/jr)

0 - 50

50 - 100

100 - 200

200 - 300

300 - 400

400 - 500

500 - 600

600 - 700

700 - 800

800 - 900

900 - 1000

1000 - 2000

2000 - 3000

>3000

Natura 2000 gebied

zeer kwetsbaar gebied WAV

overige Ehs (P1)

Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
 gemeente Peel en Maas

Depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies vanuit Peel en Maas
 - Vka beperkte groei

opdrachtgever:

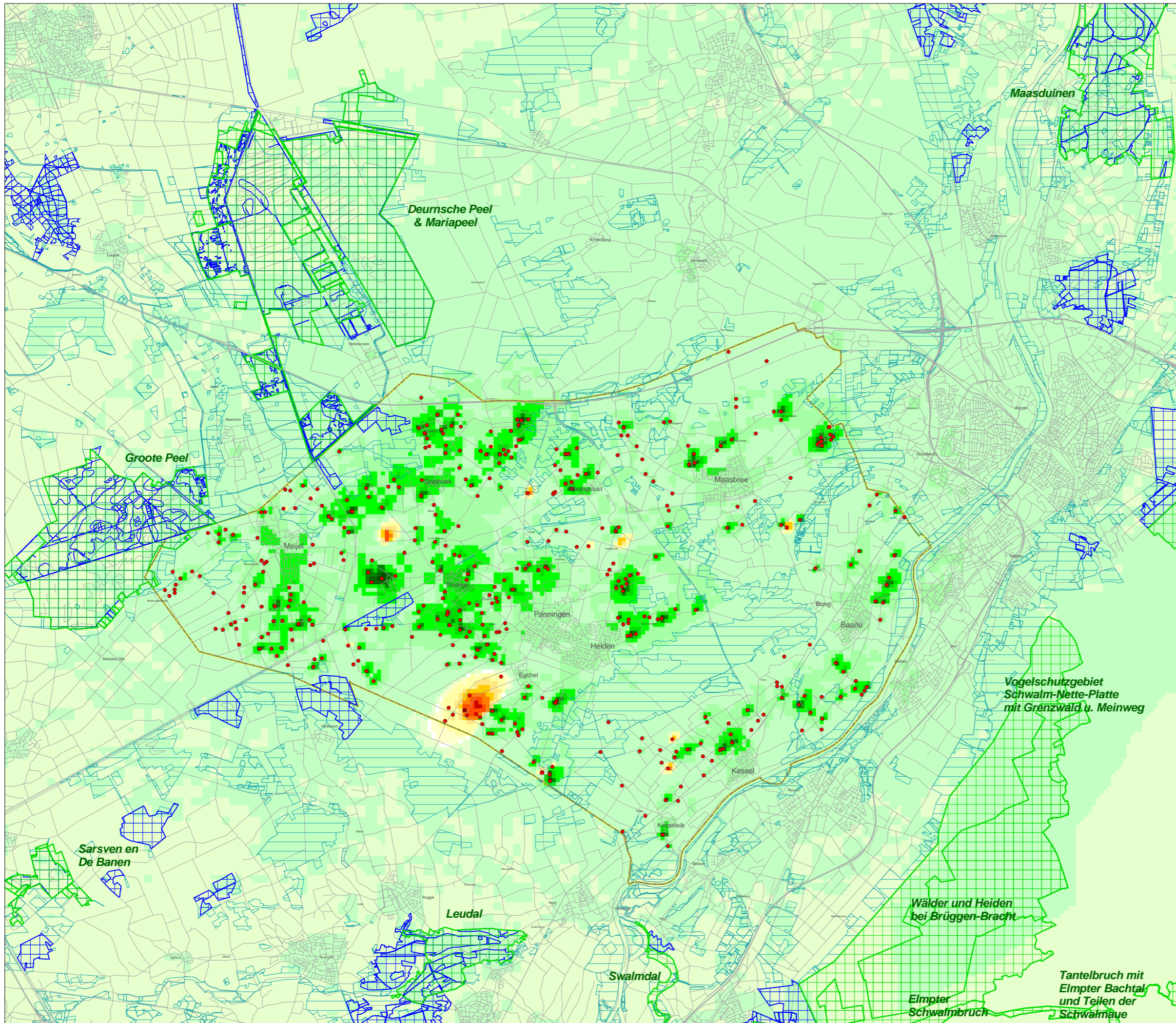
gemeente
 Peel en Maas

uitvoering

schaal: 0 700 1400 2100 Meters

B01055.000330
 31 aug 2011

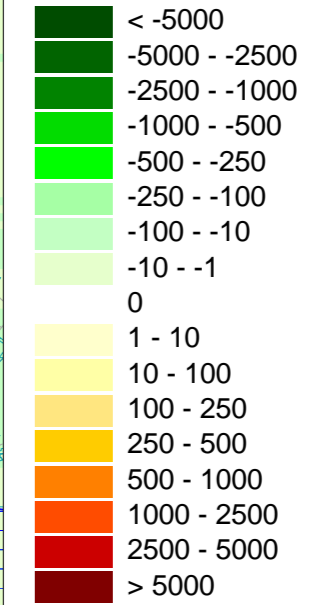

Legenda

veehouderij

- veehouderijbedrijf

verschil in depositie van ammoniak uit stalemmissies (mol N/ha/jr)

- Natura 2000 gebied
- zeer kwetsbaar gebied WAV
- overige Ehs (P1)

**Structuurvisie en Plan Mer
intensieve veehouderij en glastuinbouw
gemeente Peel en Maas**

Verschil in depositie van ammoniak als gevolg van stalemmissies

- Vka beperkte groei ten opzichte van huidige situatie vergund

opdrachtgever:
gemeente
Peel en Maas

uitvoering
 ARCADIS
Infrastructuur, milieu, gebouwen

BIJLAGE 2 Wijzigingen Natuurbeschermingswet 1998 door Crisis- en herstelwet

Hieronder volgen de wijzigingen van de Natuurbeschermingswet 1998 door de Crisis- en herstelwet. Ten aanzien van de reductie van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden:

- Bevoegde gezagen hebben een aanschrijvingsbevoegdheid om passende maatregelen ter vermindering van de stikstofdepositie op te leggen aan iedereen die handelingen verricht die stikstofdepositie veroorzaken (artikel 19ke). Provincies hebben daarbij de mogelijkheid om reductiemaatregelen met betrekking tot inrichtingen in de zin van de Wet milieubeheer, bij verordening als generieke voorschriften vast te stellen.
 - Rijk, provincies en andere overheden maken afspraken om een dalende lijn van de stikstofdepositie te bewerkstelligen en nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken: dit vormt ten juridisch kader voor een programmatische aanpak van de reductie van de stikstofdepositie (artikel 19kg). De wet verplicht overheden om afgesproken maatregelen te realiseren.
 - De gevolgen voor de stikstofdepositie van bestaande, niet-gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004) toetst het bevoegd gezag niet bij de beoordeling van een aanvraag van een Natuurbeschermingswetvergunning. Dat geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten, onder voorwaarde dat per saldo nergens sprake is van een toename van stikstofdepositie (artikel 19kd).

Ten aanzien van bestaand gebruik:

- De vrijstelling van de vergunningplicht en de aanschrijvingsbevoegdheid blijven gelden voor bestaand gebruik (peildatum 1 oktober 2005) dat onverhoopt niet in het beheerplan wordt opgenomen (wijziging artikelen 19c en 19d, derde lid).
De bevoegdheid tot het treffen van passende maatregelen komt, vanaf het moment dat het beheerplan is vastgesteld, te liggen bij het gezag dat, als voor het bestaand gebruik een vergunning zou zijn vereist op grond van artikel 19d, eerste lid, Nb-wet, het bevoegd gezag zou zijn voor vergunningverlening. In de meeste gevallen zijn dat Gedeputeerde Staten; soms is dat de minister van EL&I (Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998).
- Het beschermingsregime van de oude doelen (bijvoorbeeld van Beschermd Natuurmonumenten) van Natura 2000 verlicht door de Crisis- en herstelwet. Het huidige regime van artikel 19a e.v. Natuurbeschermingswet blijft van toepassing. Voor oude doelen geldt een lichter regime van artikel 19ia in samenhang met artikel 16 van de Natuurbeschermingswet. Dit betekent dat voor mogelijk significante effecten op oude doelen geen Passende Beoordeling, voorzorgtoets of ADC-toets vereist is (hierbij gaat het om moeilijk te meten doelen als 'weidsheid' en 'stilte'. Bovendien geldt dat voor oude doelen de externe werking van projecten niet vergunningplichtig is, tenzij anders vermeldt in het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied. Het blijft verboden zonder vergunning handelingen te verrichten die mogelijk schadelijk zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument. Als voor een activiteit op drong van beide regimes (Natura 2000 en Beschermd Natuurmonument) een vergunning is vereist, is maar één vergunningaanvraag nodig bij hetzelfde bevoegd gezag (artikel 19ia, tweede lid).
- Het nieuwe artikel 19kb Nb-wet biedt een basis om bij ministeriële regeling regels te stellen over de wijze waarop de gevolgen voor Natura 2000-gebieden worden vastgesteld, met het oog op de vergunningverlening en de vaststelling van plannen.

Deze regels kunnen onder meer verplichte rekenmodellen, onderzoeksmethoden of meetmethoden voorschrijven voor de beoordeling van de effecten. Het is ook mogelijk, op grond van een ecologische onderbouwing, geografische beperkingen aan het te onderzoeken gebied te stellen.

- In de wet staat nu expliciet dat tegen het besluit tot vaststelling van een beheerplan op grond van artikel 39 beroep open staat bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State en welke onderdelen van het beheerplan voor beroep vatbaar zijn. Dit zijn de beschrijvingen in het beheerplan van handelingen die het bereiken van de instandhoudingsdoelstelling niet in gevaar brengen, en de daarbij in voorkomend geval aangegeven voorwaarden en beperkingen. Niet voor beroep vatbaar zijn de onderdelen van het beheerplan die de beschrijving bevatten van het – op uitvoering gerichte – beleid dat het desbetreffende bevoegd gezag wenselijk acht, waaronder de fasering en prioritering.
- De aanleg, het beheer en onderhoud van rijksinfrastructuur hebben mogelijk effecten op Natura 2000-gebieden. Bij de voorbereiding van een tracébesluit als bedoeld in artikel 15, eerste lid, Tracéwet en bij de voorbereiding van een wegaanpassingsbesluit als bedoeld in artikel 9 Spoodwet wegverbreding wordt in dat geval een ‘natuurtoets’ verricht. Daarbij worden alle mogelijke effecten van het project in beeld gebracht. Die natuurtoets komt overeen met de natuurtoets die op grond van de Nb-wet plaatsvindt bij de beoordeling van een vergunningaanvraag. Daarom is de plicht om een Passende Beoordeling uit te voeren, nu geïntegreerd in de besluitvorming voor een tracébesluit of een wegaanpassingsbesluit en is de vergunningplicht van de Natuurbeschermingswet niet meer van toepassing. In verband met de verantwoordelijkheid van de Minister van EL&I voor de natuurbeschermingsregelgeving is geregeld dat het wegaanpassingsbesluit of het tracébesluit in gevallen waar de natuurtoets deel van uitmaakt in dat besluit, in overeenstemming met de Minister van EL&I wordt genomen.
- In artikel 19a, eerste lid, is nu geregeld dat het Rijk projecten en andere handelingen van nationaal belang kan aanwijzen (bij of krachtens algemene maatregel van bestuur) die bij voorkeur worden opgenomen in het beheerplan. Hierbij gaat het in om infrastructurele werken zoals bijvoorbeeld hoofdwegen, landelijke spoorwegen, hoofdvaarwegen, luchthavens en waterkeringen, inclusief zandsuppleties, en om projecten en andere handelingen die van belang zijn voor economisch relevante sectoren, zoals bijvoorbeeld de schelpdiervisserij. Het is aan het gezag dat het beheerplan vaststelt om te besluiten om de aangewezen projecten en handelingen ook daadwerkelijk op te nemen in het beheerplan. Wanneer dat gebeurt, zijn deze projecten en handelingen vergunningvrij en kunnen de in het geding zijnde natuurbelangen integraal en gebiedsgericht worden afgewogen tegen deze projecten en andere handelingen.
- In artikel 19a, tiende lid, is geregeld dat wanneer in het beheerplan projecten met mogelijk significante effecten zijn opgenomen, er voldaan wordt aan de voorwaarden van artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn. Een beheerplan waarin dergelijke projecten worden opgenomen, kan pas worden vastgesteld indien een Passende Beoordeling van de gevolgen voor het gebied is gemaakt.
- In artikel 19kc is de bevoegdheid opgenomen om bij ministeriële regeling en meldplicht voor bepaalde activiteiten in te voeren. Deze meldplicht is bedoeld voor uitzonderlijke gevallen. In beginsel moet een goed beeld bestaan van alle activiteiten die mogelijk verslechterende of significant versturende effecten hebben op de natuurwaarden aan de hand van:
 - de informatie in het beheerplan en;
 - de informatie op basis van de verleende Natuurbeschermingswetvergunningen en;
 - de informatie die bij de overheid aanwezig is op basis van andere verleende vergunningen of gedane meldingen.

- De Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voorheen Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) is het Bevoegd Gezag voor alle activiteiten met betrekking op rijksinfrastructurele werken, primaire waterkeringen in beheer bij het Rijk, zandsuppleties, luchthavens, inclusief handelingen met betrekking tot het onderhoud daarvan.

BIJLAGE 3 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebieden Duitsland

1. Güte und Bedeutung nach Standarddatenbogen Ziffer 4.2:

Landesweite Bedeutung als das letzte große intakte Bruchgebiet der Schwalmniederung; großer Moor-Heidekomplex mit Birken-Moorwäldern und dystrophen Gewässern. Eines der größten Blaukehlchenvorkommen in NRW.

2. Schutzgegenstand

a) für die Meldung des Gebietes sind ausschlaggebend

Dystrophe Seen (3160)
Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide (4010)
Trockene Heidegebiete (4030)
Wacholderbestände auf Zwergstrauchheiden (5130)
Übergangs- und Schwingrasenmoore (7140)
Moorschlenken-Pioniergesellschaften (7150)
Moorwälder (91D0)
Bauchige Windelschnecke

b) das Gebiet hat darüber hinaus im Gebietsnetz Natura 2000 und/oder für Arten des Anhang / IV Bedeutung für

Erlen-Eschen- und Weichholzauenwälder (91E0)
Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen (9190)
Fließgewässer mit Unterwasservegetation (3260)
Kammolch
Blaukehlchen
Schwarzkehlchen
Wasserralle
Heidelerche
Ziegenmelker
Teichrohrsänger
Wiesenpieper
Zwergtaucher
Krickente
Eisvogel
Schwarzspecht
Löffelente
Knäkente
Tafelente
Große Rohrdommel
Kornweihe
Bekassine
Fischadler
Wespenbussard
Waldwasserläufer
Pirol
Wasserfledermaus
Großer Abendsegler
Rauhhaufledermaus
Zwergfledermaus
Braunes Langohr
Schlingnatter

3. Schutzziele

a) Schutzziele für Lebensraumtypen und Arten, die für die Meldung des Gebietes ausschlaggebend sind

Schutzziele/Maßnahmen für dystrophe Seen (3160)

Erhaltung und Entwicklung der naturnahen huminsäurereichen Stillgewässer mit Torfmoosen und ihrer typischen Fauna durch

- Förderung der Entwicklung einer natürlichen Verlandungsreihe
- Erhaltung bzw. Wiederherstellung des landschaftstypischen Gewässerchemismus und Nährstoffhaushalts
- Nutzungsverbot bzw. Beschränkung der (Freizeit-)Nutzung des Gewässers auf ein naturverträgliches Maß
- Schaffung ausreichend großer Pufferzonen zur Vermeidung bzw. Minimierung von Nährstoffeinträgen

Schutzziele/Maßnahmen für Feuchte Heidegebiete mit Glockenheide (4010) und für trockene Heidegebiete (4030)

Erhaltung und Entwicklung typisch ausgebildeter Feucht- und Trockenheiden mit ihrer charakteristischen Vegetation und Fauna –insbesondere auch als Lebensraum für die Heidelerche und den Ziegenmelker sowie Schwarzkehlchen und Schlingnatter durch

- extensive Beweidung, ggf. Vegetationskontrolle (z.B. Entfernung von Gehölzen)
- Erhaltung einzelner bodenständiger Gehölze und Gehölzgruppen als Habitatstrukturen für typische Faunenelemente
- Wiederherstellung von Feucht- und Trockenheiden auf geeigneten Standorten
- Sicherung und Wiederherstellung des natürlichen Bodenwasserhaushalts
- Sicherung und Schaffung ausreichend großer, nährstoffarmer Pufferzonen

Schutzziele/Maßnahmen für Wacholderheiden auf Zwergstrauchheiden oder Kalktrockengrasen (5130)

Erhaltung und Entwicklung typisch ausgebildeter Wacholderbestände auf Kalkhalbtrockengrasen oder Zwergstrauchheiden mit ihrer charakteristischen Vegetation und Fauna durch

- extensive Beweidung, ggf. Vegetationskontrolle (z.B. Entfernung von Gehölzen)
- Wiederherstellung von Wacholderheiden auf geeigneten Standorten
- Sicherung und Schaffung ausreichend großer, nährstoffarmer Pufferzonen
- ggf. Regelung der Freizeitnutzung

Schutzziele/Maßnahmen für Übergangs- und Schwingrasenmoore (7140) sowie für Moorschlenken – Pioniergesellschaften (7150)

Erhaltung und Entwicklung des charakteristischen Lebensraumkomplexes eines Übergangs- und Schwingrasenmoores mit Hochmoorvegetation und Schwingrasen auf Torfsubstraten sowie Moorschlenken-Pioniergesellschaften und der typischen Fauna durch

- Sicherung bzw. Wiederherstellung des landschaftstypischen Wasserhaushalts, Gewässerchemismus und Nährstoffhaushalts
- Schaffung ausreichend großer Pufferzonen zur Vermeidung bzw. Minimierung von Nährstoffeinträgen, Verbot der Einleitung nährstoffreichen Wassers
- Nutzungsverbot bzw. Beschränkung der (Freizeit-)Nutzung auf ein naturverträgliches Maß
- ggfs. Vegetationskontrolle (z.B. Entfernung von Gehölzen)

Schutzziele/Maßnahmen für Moorwälder (91D0)

Erhaltung und Entwicklung von Moorwäldern mit ihrer typischen Fauna und Flora in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwaldstadien durch

- Erhaltung bzw. Wiederherstellung des landschaftstypischen Wasser-, Nährstoffhaushalts und Bodenwasserchemismus
- Schaffung ausreichend großer Pufferzonen zur Vermeidung bzw. Minimierung von Nährstoffeinträgen, Verbot der Einleitung nährstoffreichen Wassers
- Förderung natürlicher Prozesse, insbesondere natürlicher Verjüngungs- und Zerfallsprozesse bodenständiger Baumarten sowie natürlicher Sukzessionsentwicklungen zu Waldgesellschaften natürlicher Artenzusammensetzung
- Nutzungsaufgabe wegen der Empfindlichkeit der Standorte
- Verbot von Kalkung
- Schaffung ausreichend großer Pufferzonen zur Vermeidung bzw. Minimierung von Nährstoffeinträgen

Schutzziele/Maßnahmen für Blaukehlchen

Erhaltung und Förderung der Blaukehlchen-Population durch

- Schutz geeigneter Lebensräume wie Röhrichflächen an Seen, Teichen und Altarmen sowie Hoch- und Niedermoore mit typischer nährstoffarmer Vegetationsausprägung
- Wiedervernässung ehemaliger Feuchtgebiete
- Aufbau von Sukzessionsstadien in den Randbereichen (z.B. Weiden- oder Gagelgebüsche mit vegetationsfreiem bzw. -armen Boden)
- Verhinderung von Verbuschung und Bewaldung
- „Stehen lassen“ von Altröhrichtbeständen
- Reduzierung der Freizeitnutzung an/in Feuchtgebieten

Schutzziele / Maßnahmen für Bauchige Windelschnecke

Erhaltung und Förderung der Population der Bauchigen Windelschnecke durch

- Sicherstellung einer ausreichenden Vernässung der besiedelten Biotope
- Reduzierung des Nährstoffeintrages aus der Umgebung
- Förderung der Pflanzenarten bzw. Pflanzengesellschaften auf (in) denen die Art lebt. Hierzu zählen Typha, Iris, Glyceria maxima, Carex elongata, C. paniculata, C. riparia, Phragmites australis, Stachys palustris, Lysimachia vulgaris
- Keine Beweidung; keine Mahd außerhalb der Wintermonate

b) Schutzziele für Lebensraumtypen und Arten, die darüber hinaus für das Netz Natura 2000 bedeutsam sind und/oder für Arten nach Anhang IV der FFH-Richtlinie

Schutzziele/Maßnahmen für Fließgewässer mit Unterwasservegetation (3260)

Erhaltung und Entwicklung der naturnahen Strukturen und der Dynamik des Fließgewässers mit seiner typischen Vegetation und Fauna, insbesondere auch als Lebensraum für den Eisvogel, entsprechend dem jeweiligen Leitbild des Fließgewässertyps, ggf. in seiner kulturlandschaftlichen Prägung durch

- Erhaltung und Wiederherstellung einer möglichst unbeeinträchtigten Fließgewässerdynamik
- Erhaltung und Entwicklung der Durchgängigkeit des Fließgewässers für seine typische Fauna im gesamten Verlauf
- möglichst weitgehende Reduzierung der die Wasserqualität beeinträchtigenden direkten und diffusen Einleitungen, Schaffung von Pufferzonen

- Vermeidung von Trittschäden, ggf. Regelung von (Freizeit-)Nutzungen
- Erhaltung und Entwicklung der typischen Strukturen und Vegetation in der Aue, Rückbau von Uferbefestigungen

Schutzziele/Maßnahmen für Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen (9190)

Erhaltung und Entwicklung naturnaher alter bodensaurer Eichenwälder mit ihrer typischen Fauna und Flora (insbesondere Schwarzspecht und Wespenbussard, aber auch verschiedenen Fledermausarten) in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwälder, Gebüsch- und Staudenfluren sowie der Waldränder durch

- naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft
- Erhaltung und Förderung eines dauerhaften und ausreichenden Anteils von Alt- und Totholz, insbesondere von Großhöhlen- und Uraltbäumen
- Förderung der natürlichen Entwicklung von Vor- und Pionierwaldstadien auf Sukzessionsflächen
- Vermehrung der bodensauren Eichenwälder durch den Umbau von mit nicht bodenständigen Gehölzen bestandenen Flächen auf geeigneten Standorten
- angemessene Bewirtschaftung zur Erhaltung eines Bestockungsanteils von mindestens 50 % Stiel- oder Traubeneiche auf Flächen mit konkurrierender Buche

Schutzziele/Maßnahmen für Erlen-Eschenwälder und Weichholzaunenwälder (91E0, Prioritärer Lebensraum)

Erhaltung und Entwicklung der Erlen- und Eschenwälder und Weichholzaunenwälder mit ihrer typischen Fauna und Flora, insbesondere auch als Lebensraum für den Pirol, in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwälder, Gebüsch- und Staudenfluren durch

- naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft
- Vermehrung der Erlen- und Eschenwälder und Weichholzaunenwälder auf geeigneten Standorten durch natürliche Sukzession (Weichholzaunenwald) oder ggfs. Initialpflanzung von Gehölzen der natürlichen Waldgesellschaft (Erlen-Eschenwald)
- Erhaltung und Förderung eines dauerhaften und ausreichenden Anteils von Alt- und Totholz, insbesondere von Höhlen- und Altbäumen
- Nutzungsaufgabe wegen der Seltenheit zumindest auf Teilflächen
- Erhaltung/Entwicklung der lebensraumtypischen Grundwasser - und/oder Überflutungsverhältnisse
- Schaffung ausreichend großer Pufferzonen zur Vermeidung bzw. Minimierung von Nährstoffeinträgen

Schutzziele / Maßnahmen für Kammolch

Erhaltung und Förderung der Kammolch-Population durch

- Erhaltung und Entwicklung ihrer aquatischen und terrestrischen Lebensräume insbesondere der sonnenexponierten, tiefen, vegetationsreichen, permanenten oder spät austrocknenden Laichgewässer, der umgebenden Grünlandflächen mit eingestreuten Hecken und Gehölzen als Sommerlebensraum sowie angrenzender Waldflächen mit Stubben als Winterquartier
- Vermeidung von Strukturveränderungen im Gesamthabitat (keine Rodung von Gehölzen und Stubben) sowie Erhaltung oder Förderung einer extensiven Grünlandnutzung

- Erhalt und Entwicklung von Wanderstrukturen mit Verbindung zu den Laichgewässern wie
Waldsäume und andere bandförmige Biototypen (Raine, Gräben, Hecken)

Weitere nicht-FFH-Lebensraumtyp- oder artbezogene Schutzziele

Außerdem zu schützen, insbesondere vor nachteiligen Veränderungen des Grundwasserregimes bzw. eutrophierenden Einflüssen, sind Bruchwälder und eutrophe Stillgewässer; letztere vor allem auch als Lebensraum für zahlreiche Wasservögel und Limicolen.

Generelle Schutzziele für SPA in Nordrhein-Westfalen

Vermeidung:

- keine weitere Zersiedlung und Zerschneidung
- (u. a. Keine Erschließung durch neue Verkehrswege, keine Neuversiegelung bisher unbefestigter Wege)
- kein Umbruch von Wiesen und Weiden
- keine weitere Installierung von Windkraftanlagen in SPA´s und in einer Pufferzone von mindestens 500 m Breite
- (Korridore zwischen Teilgebieten sollten ebenfalls freigehalten werden)
- keine weiteren Trocken- und Nass-Abgrabungen

Entwicklung:

- Umwandlung von Acker- in Grünland, v. a. in Auenbereichen
- Lenkung der Freizeitnutzung
- (Regelung u.a. von Klettersport, Angelsport, Surfen, Segeln, Kanusport)
- Schaffung von Einrichtungen für das Naturerlebnis
- Anpassung der ordnungsgemäßen Jagdausübung an die speziellen Schutzziele (z.B. in SPA´s mit Vorkommen nordischer Wildgänse)
- Gewährleistung störungsfreier Brut-, Rast-, Nahrungs-, Mauser- und Schlafplätze (bei Bedarf Gelegeschutz, d.h. Lenkung der Mahd, Installierung von Horstschutzzonen)

Natura 2000-Nr.:
DE-4603-401

Gebietsname
**Vogelschutzgebiet „Schwalm-Nette-Platte mit Grenzwald und
Meinweg“**

1. Güte und Bedeutung nach Standarddatenbogen Ziffer 4.2:

Landesweit bedeutsames Vogelschutzgebiet mit herausragenden Brutvorkommen von Blaukehlchen, Ziegenmelker, Heidelerche, Teichrohrsänger, Schwarzkehlchen, Zwergtaucher, Wasserralle und Krickente. Wichtiges Rastgebiet und Überwinterungsgebiet, u.a. für die Große Rohrdommel.

2. Schutzgegenstand

a) Für die Meldung des Gebietes sind die Vorkommen folgender Arten der VS-RL ausschlaggebend:

Zwergtaucher
Krickente
Wasserralle
Ziegenmelker
Schwarzspecht
Heidelerche
Blaukehlchen
Schwarzkehlchen
Teichrohrsänger

b) Das Gebiet hat darüber hinaus insbesondere für die folgenden Arten der VS-RL Bedeutung:

Große Rohrdommel
Fischadler
Wespenbussard
Knäkente
Löffelente
Tafelente
Zwergsäger
Waldwasserläufer
Eisvogel
Uferschwalbe
Wiesenpieper
Nachtigall
Raubwürger
Pirol

3. Schutzziele und Maßnahmen

a) für Vogelarten der natürlichen eutrophen Seen mit Röhrichten wie ZWERGTAUCHER, GROßE ROHRDOMMEL, KRICKENTE, WASSERRALLE, BLAUKEHLCHEN und TEICHROHSÄNGER:

- Förderung und Entwicklung wasserzügiger Schilfbestände

b) für Vogelarten der Fließgewässer, feuchten Hochstaudenfluren, Erlen- und Eschenwälder sowie Weichholzauenwälder wie WALDWASSERLÄUFER, EISVOGEL, UFERSCHWALBE und Nachtigall:

- Erhaltung und Wiederherstellung einer möglichst unbeeinträchtigten Fließgewässerdynamik v. a. von Schwalm und Nette
- Erhaltung und Entwicklung der typischen Strukturen und Vegetation in der Aue
- Rückbau von Uferbefestigungen
- Reduzierung der Gewässerunterhaltung (v.a. extensive Mahd außerhalb der Brutzeit)
- Reduzierung des Stickstoff- und Pestizideintrages in die Gewässer (Uferstrandstreifenprogramm)

- Naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft

c) für Vogelarten der feuchten Heidegebiete mit Glockenheide, trockenen Heidegebiete, Sandtrockenrasen auf Binnendünen und Wacholderheiden wie ZIEGENMELKER, HEIDELERCHE, WIESENPIEPER, SCHWARZKEHLCHEN und RAUBWÜRGER:

- Extensive Beweidung mit geeigneten Nutztierassen; vor allem durch Schafe, Ziegen, Damhirsche, Pferde, ggf. auch Rinder
- Alternativ: partielle Mahd vor allem vergraster Heiden im Juli
- Entfernung von Büschen und Bäumen
- Bei Bedarf Erhaltung einzelner bodenständiger Gehölze, Baumgruppen und Gebüsche als Brutplätze
- Vermeidung von Eutrophierung, Verzicht auf Düngung, ggf. Einrichtung von Pufferzonen
- Unterlassung der Aufforstung

d) für Vogelarten der Hainsimsen-Buchenwälder, Sternmieren-Eichen-Hainbuchenwälder sowie alten, bodensauren Eichenwälder auf Sandebene wie SCHWARZSPECHT und WESPENBUSSARD:

- Naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft
- Erhaltung und Förderung eines dauerhaften und ausreichenden Anteils von Alt- und Totholz, insbesondere von Großhöhlen- und Uraltbäumen
- Förderung der natürlichen Entwicklung von Vor- und Pionierwaldstadien auf Sukzessionsflächen
- Langfristige Sicherung von Höhlenbaumzentren

1. Güte und Bedeutung nach Standarddatenbogen Ziffer 4.2:

Das Gebiet ist Teil der Schwalmaue und erhält seine Bedeutung aufgrund typischer Gewässerabschnitte mit Unterwasservegetation, Auen- und Bruchwäldern sowie Buchen- und feuchten Eichenmischwäldern.

2. Schutzgegenstand

a) Für die Meldung des Gebietes sind ausschlaggebend :

Fließgewässer mit Unterwasservegetation (3260)
Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen (9190)
Glatthafer- und Wiesenknopf-Silgenwiesen (6510)
Hainsimsen-Buchenwald (9110)
Erlen-Eschen- und Weichholzaunenwälder (91E0)
Kammolch
Kleiner Wasserfrosch
Wasserfledermaus
Eisvogel
Teichrohrsänger
Pirol
Nachtigall
Wasserralle
Wespenbussard
Schwarzspecht
Bauchige Windelschnecke

3. Schutzziele

a) Schutzziele für Lebensraumtypen und Arten, die für die Meldung des Gebietes ausschlaggebend sind

Schutzziele/Maßnahmen für Fließgewässer mit Unterwasservegetation (3260)

Erhaltung und Entwicklung der naturnahen Strukturen und der Dynamik des Fließgewässers mit seiner typischen Vegetation und Fauna –insbesondere auch als Lebensraum für den Eisvogel– entsprechend dem jeweiligen Leitbild des Fließgewässertyps, ggf. in seiner kulturlandschaftlichen Prägung durch

- Erhaltung und Wiederherstellung einer möglichst unbeeinträchtigten Fließgewässerdynamik
- Erhaltung und Entwicklung der Durchgängigkeit des Fließgewässers für seine typische Fauna im gesamten Verlauf
- möglichst weitgehende Reduzierung der die Wasserqualität beeinträchtigenden direkten und diffusen Einleitungen, Schaffung von Pufferzonen
- Vermeidung von Trittschäden, ggf. Regelung von (Freizeit-)Nutzungen
- Erhaltung und Entwicklung der typischen Strukturen und Vegetation in der Aue, Rückbau von Uferbefestigungen

Schutzziele/Maßnahmen für Alte bodensaure Eichenwälder auf Sandebenen (9190)

Erhaltung und Entwicklung naturnaher alter bodensaurer Eichenwälder mit ihrer typischen Fauna und Flora, insbesondere auch als Lebensraum für den Wespenbussard in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwälder, Gebüsch- und Staudenfluren sowie der Waldränder durch

- naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft
- Erhaltung und Förderung eines dauerhaften und ausreichenden Anteils von Alt- und Totholz, insbesondere von Großhöhlen- und Uraltbäumen
- Förderung der natürlichen Entwicklung von Vor- und Pionierwaldstadien auf Sukzessionsflächen
- Vermehrung der bodensauren Eichenwälder durch den Umbau von mit nicht bodenständigen Gehölzen bestandenen Flächen auf geeigneten Standorten
- angemessene Bewirtschaftung zur Erhaltung eines Bestockungsanteils von mindestens 50 % Stiel- oder Traubeneiche auf Flächen mit konkurrierender Buche

Schutzziele / Maßnahmen für Bauchige Windelschnecke

Erhaltung und Förderung der Population der Bauchigen Windelschnecke durch

- Sicherstellung einer ausreichenden Vernässung der besiedelten Biotope
- Reduzierung des Nährstoffeintrages aus der Umgebung
- Förderung der Pflanzenarten bzw. Pflanzengesellschaften auf (in) denen die Art lebt. Hierzu zählen Typha, Iris, Glyceria maxima, Carex elongata, C. paniculata, C. riparia, Phragmites australis, Stachys palustris, Lysimachia vulgaris
- Keine Beweidung; keine Mahd außerhalb der Wintermonate

b) Schutzziele für Lebensraumtypen und Arten, die darüber hinaus für das Netz Natura 2000 bedeutsam sind und/oder für Arten nach Anhang IV der FFH-Richtlinie

Schutzziele/Maßnahmen für Glatthafer- und Wiesenknopf-Silgenwiesen (6510)

Erhaltung und Entwicklung artenreicher Flachlandmähwiesen mit ihrer charakteristischen Vegetation und Fauna durch

- zweischürige Mahd bei geringer Düngung (nach Kulturlandschaftsprogramm)
- Förderung und Vermehrung der mageren Flachlandwiesen auf geeigneten Standorten
- Vermeidung von Eutrophierung

Schutzziele/Maßnahmen für Hainsimsen-Buchenwald (9110)

Erhaltung und Entwicklung naturnaher Eichen-Buchenwälder mit ihrer typischen Fauna und Flora, insbesondere als Lebensraum für den Schwarzspecht- in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwälder, Gebüsch- und Staudenfluren sowie ihrer Waldränder durch

- naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft
- Erhaltung und Förderung eines dauerhaften und ausreichenden Anteils von Alt- und Totholz, insbesondere von Großhöhlen- und Uraltbäumen
- Förderung der natürlichen Entwicklung von Vor- und Pionierwaldstadien auf Sukzessionsflächen
- Vermehrung des Hainsimsen-Buchenwaldes durch den Umbau von mit nicht bodenständigen Gehölzen bestandenen Flächen auf geeigneten Standorten (v.a. im weiteren Umfeld von Quellbereichen oder Bachläufen)

Schutzziele/Maßnahmen für Erlen-Eschenwälder und Weichholzaunenwälder (91E0, Prioritärer Lebensraum)

Erhaltung und Entwicklung der Erlen- und Eschenwälder mit ihrer typischen Fauna und Flora, insbesondere als Lebensraum für den Pirol und die Nachtigall in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwälder, Gebüsch- und Staudenfluren durch

- naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausrichtung auf die natürliche Waldgesellschaft einschließlich ihrer Nebenbaumarten sowie auf alters- und strukturdiverse Bestände und Förderung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft
- Vermehrung der Erlen- und Eschenwälder auf geeigneten Standorten durch natürliche Sukzession
- Erhaltung und Förderung eines dauerhaften und ausreichenden Anteils von Alt- und Totholz, insbesondere von Höhlen- und Altbäumen
- Nutzungsaufgabe wegen der Seltenheit zumindest auf Teilflächen
- Erhaltung/Entwicklung der lebensraumtypischen Grundwasser - und/oder Überflutungsverhältnisse
- Schaffung ausreichend großer Pufferzonen zur Vermeidung bzw. Minimierung von Nährstoffeinträgen

Weitere nicht-FFH-Lebensraumtyp- oder artbezogene Schutzziele

Außerdem zu schützen, insbesondere vor nachteiligen Veränderungen des Grundwasserregimes bzw. eutrophierenden Einflüssen, sind die umfangreichen Bruchwälder sowie das Feuchtgrünland und die vorhandenen Stillgewässer mit ihren umgebenden Röhrichten (sämtlich § 62-Biotope); letztere vor allem auch als Lebensraum für zahlreiche Wasservögel (z.B. die Wasserralle), Limicolen, den Kammmolch, den Wasserfrosch und als Jagdhabitat für die Wasserfledermaus.

1. Güte und Bedeutung nach Standarddatenbogen Ziffer 4.2:

Der Lebensraumkomplex aus wertbestimmenden Sandtrockenrasen, Heidemooren und –weihern und Eichenmischwäldern mit erheblichen Kieferanteilen, ist im gesamten Naturraum einzigartig. Hervorzuheben sind bedeutende Vorkommen von Ziegenmelker und Heidelerche

2. Schutzgegenstand

a) Für die Meldung des Gebietes sind ausschlaggebend

Offene Grasflächen mit Corynephorus und Agrostis auf Binnendünen (2330)
Borstgrasrasen im Mittelgebirge (6230, Prioritärer Lebensraum)
Mesotrophe Gewässer (3130)
Feuchtheiden (4010)
Trockene Heiden (4030)
Übergangs- und Schwingrasenmoore (7140)

b) Das Gebiet hat darüber hinaus im Gebietsnetz Natura 2000 und/oder für Arten des Anhang IV der FFH-Richtlinie Bedeutung für

Alte Eichenwälder auf Sand (9190)
Kammolch
Große Moosjungfer
Blaukehlchen
Schwarzkehlchen
Krickente
Zwergtaucher
Ziegenmelker
Heidelerche
Schwarzspecht
Wespenbussard
Baumfalke
Bekassine
Pirol
Gartenrotschwanz
Uferschwalbe
Moorfrosch
Zauneidechse
Schlingnatter
Kreuzkröte
Kleiner Wasserfrosch

3. Schutzziele

a) Schutzziele für Lebensraumtypen und Arten, die für die Meldung des Gebietes ausschlaggebend sind

Schutzziele/Maßnahmen für Sandtrockenrasen auf Binnendünen (2330)

Erhaltung und Entwicklung typisch ausgebildeter Sandtrockenrasen in ihrer komplexen Verzahnung mit Heiden und trockenen Kiefern-Eichenmischwäldern, insbesondere aber auch als Lebensraum für die Heidelerche und den Ziegenmelker, sowie für die Zauneidechse und die Schlingnatter durch
- Verhinderung von Abgrabungen und künstlichen Veränderungen der Dünenmorphologie

- Extensive Beweidung mit geeigneten Nutztierassen, hier vor allem durch Schafe, Damhirsche, Pferde, ggf. auch Rinder
- Gelegentliches Entfernen von Büschen und Bäumen; die Gehölze sollten als Jungwuchs mit Wurzel gezogen oder direkt über dem Boden abgesägt werden; bei Bedarf Erhaltung einzelner bodenständiger Bäume, Baumgruppen und Gebüsche als Brutplätze bzw. Raupenfutterpflanzen.
- Verzicht auf Düngung, Vermeidung/Reduzierung von Eutrophierung.
- Keine Aufforstungen; ggf. Freistellung bewaldeter Binnendünen zur Initiierung und Förderung flugsanddynamischer Prozesse

Schutzziele/Maßnahmen für Borstgrasrasen im Mittelgebirge (6230, Prioritärer Lebensraum)

Erhaltung und Entwicklung artenreiche Borstgrasrasen mit ihrer charakteristischen Vegetation und Fauna durch

- extensive Beweidung ohne Düngung und Kalkung, ggf. Vegetationskontrolle (z.B. Entfernung von Gehölzen)
- Erhaltung einzelner bodenständiger Gehölze und Gehölzgruppen als Habitatstrukturen für typische Faunenelemente (*bei Kenntnis gebietsspezifische Artangaben*)
- Wiederherstellung von Borstgrasrasen auf geeigneten Standorten
- Sicherung und Schaffung ausreichend großer, nährstoffarmer Pufferzonen
- vollständigen Verzicht auf Düngung und Kalkung

Schutzziele/Maßnahmen für nährstoffärmere basenarme Stillgewässer (3130)

Erhaltung und Pflege der naturnahen nährstoffarmen Gewässer mit ihren charakteristischen Arten, insbesondere als Lebensraum für Libellen, speziell der Großen Moosjungfer, vorkommender Amphibien, speziell des Kammmolches und des Moorfrosches sowie für Krickente und Zwergtaucher durch

- Förderung der Entwicklung einer natürlichen Verlandungsreihe mit typischem Pflanzenarteninventar.
- Schaffung der für das Vorkommen gefährdeter/seltener Tierarten notwendigen Voraussetzungen wie Erhaltung der Nährstoffarmut, Vermeidung von den Gewässerchemismus verändernden Einflüssen, Erhaltung unverbauter Uferbereiche
- Nutzungsverbot bzw. Beschränkung der Nutzung des Gewässers auf naturverträgliche Maße; Vermeidung von Trittschäden im Uferbereich
- Ggf. stellenweise Entfernung von randlichen Gehölzen

Schutzziele/Maßnahmen für Feuchtheiden (4010) und Heiden (4030)

Erhaltung und Entwicklung typischer Heiden und Feuchtheiden, insbesondere der Ausbildungen mit Vorkommen von Grauheide (*Erica cinerea*) sowie als Lebensraum für Heidelerche, Ziegenmelker, Zauneidechse und Schlingnatter durch

- Extensive Beweidung mit geeigneten Nutztier-Rassen; alternativ: partielle Mahd vor allem vergraster Heiden jährlich im Juli, Heiden mit dominierender Besenheide alle 5-8 Jahre im September/Oktober kleinflächig auch manuelles Plaggen; gelegentliches Entfernen von Büschen und Bäumen; die Gehölze sollten als Jungwuchs mit Wurzel entnommen oder direkt über dem Boden abgesägt werden;
- bei Bedarf Erhaltung einzelner bodenständiger Gehölze, Baumgruppen und Gebüsche als Brutplätze bzw. Raupenfutterpflanzen
- Verzicht auf Düngung und Reduzierung von eutrophierenden Einflüssen, ggf. Einrichtung von Pufferzonen
- Unterlassung von Entwässerungen, Grundwasserabsenkungen und Aufforstungen

Schutzziele/Maßnahmen für „Übergangs- und Schwingrasenmoore“ (7140)

Erhaltung und Entwicklung des charakteristischen Lebensraumkomplexes eines Übergangs- und Schwingrasenmoores mit Moorvegetation und Schwingrasen auf Torfsubstraten, insbesondere auch als Lebensraum der Großen Moosjungfer, des Moorfrosches und des Blaukehlchens durch

- Wiederherstellung typischer Lebensräume in beeinträchtigten Flächen durch Wiedervernässung und langfristige Sicherstellung eines durch nährstoffarme Verhältnisse und oberbodennah anstehendes Wasser gekennzeichneten Wasserhaushaltes.
- Verhinderung jeglicher Entwässerung und Eutrophierung und Ausschluss aller Nutzungen, insbesondere Ausschluss angelsportlicher Anlagen und Nutzungen und Beeinträchtigung durch Freizeitaktivitäten (z.B. Tritt)
- Erhaltung/Wiederherstellung der natürlichen Abfolge der Lebensraumtypen
- Behutsame Freistellung der Moorrandbereiche von Gehölzen sowie gfls. partielle Plaggemaßnahmen;

b) Schutzziele für Lebensraumtypen und Arten, die darüber hinaus für das Netz Natura 2000 bedeutsam sind und/oder für Arten nach Anhang IV der FFH-Richtlinie

Schutzziele/Maßnahmen für „Alte bodensaure Eichenwälder“ (9190) und typische Vogelarten wie Schwarzspecht und Wespenbussard

Erhaltung und Entwicklung naturnaher, alter bodensaurer Eichenwälder, tlw. in Mischung mit Kiefer und/oder Buche mit ihrer typischen Flora und Fauna (insbesondere als Lebensraum für Schwarzspecht und Wespenbussard) und in ihren verschiedenen Entwicklungsstufen/Altersphasen und in ihrer standörtlichen typischen Variationsbreite, inklusive ihrer Vorwälder, Gebüsch- und Staudenfluren durch

- Förderung der Naturnähe durch eine naturnahe Waldbewirtschaftung unter Ausnutzung der Naturverjüngung aus Arten der natürlichen Waldgesellschaft und Förderung von Nebenbaumarten
- Entwicklung alters- und strukturdiverser Bestände mit einem dauerhaften und ausreichenden Anteil von Alt- und Totholz, insbesondere von Großhöhlen- und Uraltbäumen als Lebensraum für Fledermäuse u.a.
- auf Flächen mit konkurrierender Buche ist eine angemessene Bewirtschaftung mit einem Bestockungsanteil von mindestens 50 % Stiel- oder Traubeneiche zu halten.
- Förderung der natürlichen Entwicklung von Vor- und Pionierwaldstadien auf Sukzessionsflächen .
- Erhaltung und Entwicklung von Vorkommen besonders gefährdeter Tier- und Pflanzenarten
- Erhaltung, Entwicklung und Wiederherstellung von Kleinstandorten wie Quellen und anderen unter § 62 LG fallenden Biotopen
- Vermehrung des alten bodensauren Eichenwaldes durch den Umbau von mit nicht bodenständigen Gehölzen bestandenen Flächen

BIJLAGE 4

Literatuurlijst

- Adviesgroep Huys, 2009. Meer dynamiek bij de uitvoering van nationale en Europese wetgeving. Perspectief van een programmatische aanpak. 19 juni 2009.
- ARCADIS, 2011. Milieueffectrapport Structuurvisie en Bestemmingsplan buitengebied Peel en Maas. In opdracht van de gemeente Peel en Maas.
- Commissie Trojan, 2008. Stikstof/ ammoniak in relatie tot Natura 2000. Een verkenning van oplossingsrichtingen in opdracht van de Minister van LNV.
- Dobben, H.I. van & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op de habitattypen en Natura 2000-gebieden. Alterra-rapport 1654. Alterra, Wageningen.
- Janssen, J.A.M. & Schaminée, J.H.J., 2003. Europese Natuur in Nederland. Habitattypen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007a. Natura 2000-gebied 139 - Deurnsche Peel & Mariapeel *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. juni 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007b. Natura 2000-gebied 140 - Groote Peel *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007c. Natura 2000-gebied 146 - Sarsven en De banen *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. oktober 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007d. Natura 2000-gebied 147 - Leudal *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007e. Natura 2000-gebied 148 - Swalmdal *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. augustus 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Kiwa Water Research/EGG-consult, 2007f. Natura 2000-gebied 145 - Maasduinen *Knelpunten- en kansanalyse*. D.d. juni 2007. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Langan, S.J. & M. Hornung, 1992. An application and review of the critical load concept to the soils of northern England. *Environmental Pollution* 77: 205-210.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998.
- Ministerie van LNV, 2006. Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten.
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Swalmdal. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Leudal. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Sarsven en de Banen. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Groote Peel. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Deurnsche Peel & Mariapeel. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV. Ontwerpbesluit Maasduinen. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*

- Ministerie van LNV, 2008a. Handreiking beoordeling activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden.
- Ministerie van LNV, 2008b. Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista* (H2310). H2310 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008c. Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen (H2330). H2330 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008d. Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten – *Littorelletalia uniflorae* (H3110). H3110 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008e. Droge Europese heide (H4030). H4030 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008f. *Juniperus communis*-formaties in heide of kalkgrasland (H5130). H5130 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008g. *Kalkminnend grasland op dorre zandbodem (H6120). H6120 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008h. *Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) (H6230). H6230 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008i. *Actief hoogveen (H7110). H7110 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008j. *Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae* (H7210). H7210 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008k. Beukenbossen van het type *Luzulo-Fagetum* (H9110). H9110 versie 1 sept 2008 .doc. Gepubliceerd op de website van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008l. Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur* (H9190). H9190 versie 18 dec 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008m. *Veenbossen (H91D0). H91D0 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2008n. *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (H91E0). H91E0 versie 1 sept 2008.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Minister van LNV, 2009a. Brief aan de Tweede Kamer betreffende vergunningverlening Natuurbeschermingswet 1998. 2 juni 2009.
- Minister van LNV, 2009b. Brief aan de Tweede Kamer betreffende Natura 2000. 30 juni 2009.
- Ministerie van LNV, 2009c. Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea* (H3130). H3130 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2009d. Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische *Chara* spp. vegetaties (H3140). H3140 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.
- Ministerie van LNV, 2009e. Dystrofe natuurlijke poelen en meren (H3160). H3160 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.

- Ministerie van LNV, 2009f. Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix* (H4010). H4010 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009g. Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is (H7120). H7120 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009h. Overgangs- en trilveen (H7140). H7140 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009i. Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynscosporion* (H7150). H7150 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Ministerie van LNV, 2009j. Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het *Carpinion betuli* (H9160). H9160 versie 1 sept 2008, met erratum 24 maart 2009.doc. *Gepubliceerd op de website van het ministerie van EL&I.*
- Planbureau voor de Leefomgeving, 2008. Ammoniak in Nederland. PBL-publicatienummer 500125003.
- Steunpunt Natura 2000, 2008. Stappenplan Cumulatietoets.
- Steunpunt Natura 2000, 2009. Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet.

Website

- Commissie MER, veelgestelde vragen thema natuur:
<http://www.commissiemer.nl/themas/natuur/veelgestelde vragen>
- Gemeente Peel en Maas: <http://www.peelenmaas.nl/>
- Ministerie van EL&I: <http://www.rijksoverheid.nl>
- Planbureau voor de Leefomgeving: <http://www.pbl.nl>
- Ruimtelijke plannen: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl>
- Tip en praktijkvoorbeelden plan-MER:
http://docs1.eia.nl/cms/tips_praktijkvoorbeelden_plan_mer.pdf
- Natura 2000-gebieden in Duitsland: <http://www.naturschutzinformationen-nrw.de/natura2000-meldedok/de/fachinfo/listen/gebiete>

Colofon

PASSENDE BEOORDELING STRUCTUURVISIE EN BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED PEEL EN MAAS

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Peel en Maas

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Jordy Houkes
Gijs Kos

GECONTROLEERD DOOR:

Henk Ullenbroeck

VRIJGEGEVEN DOOR:

Henk Ullenbroeck

1 september 2011
075710063:0.2

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

BIJLAGE 10 Gezondheid

Deze bijlage bevat hoofdlijnen van gezondheid in relatie tot de intensieve veehouderij op basis van de bestaande kennis en beleidsstandpunten.

Uitkomsten van het onderzoek "Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden" van juni 2011.

Wonen op korte afstand van bedrijven met intensieve veehouderij kan nadelige gevolgen voor de gezondheid hebben, vooral voor de luchtwegen. Megastallen blijken qua mogelijke schadelijke gevolgen echter niet of nauwelijks te verschillen van gangbare intensieve veehouderijen. Dat blijkt uit een rapport van het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM. Het rapport is geschreven in opdracht van de ministeries van VWS en EL&I.

Het rapport betreft een eerste inventariserende studie van een dergelijke omvang en onderzoeksopzet die uniek is voor de wereld. Harde cijfers over de 'veilige' afstand tot een intensieve veehouderij zijn niet te geven.

Blootstelling en gezondheid

Rond intensieve veehouderijbedrijven is de lucht anders van samenstelling dan elders. De onderzoekers vonden er een verhoogde concentratie fijnstof, met daarin vooral bepaalde micro-organismen en endotoxinen (stoffen die voorkomen in de celwand van sommige bacteriën). Deze blootstelling werd gerelateerd aan de gezondheid van direct omwonenden zoals die bij hun huisarts bekend is. Er bleken weinig verschillen te zijn tussen hun algemene gezondheid en die van plattelandsbevolking die beduidend minder intensieve veehouderij in de buurt heeft. Wat betreft enkele aandoeningen, zoals Q-koorts, longontsteking en astma, zijn echter wel duidelijke verschillen.

Luchtwegaandoeningen

Rond bedrijven met intensieve veehouderij, met name geitenbedrijven, kwam in 2009 duidelijk meer Q-koorts voor. In de nabijheid van pluimvee- en geitenbedrijven zijn bovendien meer gevallen van longontsteking vastgesteld dan elders in het land. Opmerkelijk genoeg komen astma, COPD, hooikoorts en infecties aan de bovenste luchtwegen in de omgeving van intensieve veehouderijen juist iets minder vaak voor dan elders. Bij mensen die eenmaal astma of COPD hebben, worden meer complicaties of infecties aan de bovenste luchtwegen gezien.

Aanbevelingen

Omdat er weinig bekend is over de gezondheidseffecten op omwonenden van intensieve veehouderijbedrijven, doen de onderzoekers meerdere aanbevelingen voor verder onderzoek. Het is onder andere nog niet bekend bij welke concentratie bedrijven er gezondheidseffecten optreden. De concentraties van endotoxinen en micro-organismen in de buurt van pluimvee- en varkensbedrijven zou bijvoorbeeld gericht onderzocht moeten worden. Dat geldt ook voor het optreden van complicaties bij patiënten met astma of COPD die rondom veehouderijen wonen. Tenslotte zouden richtlijnen moeten worden opgesteld voor veilige concentraties micro-organismen en endotoxinen rond veehouderijbedrijven.

Ook moet worden aangegeven welke risico's op gezondheidseffecten als acceptabel worden gezien.

Geur en fijn stof

Uit het informatieblad "Intensieve veehouderij en gezondheid" van de GGD'en Brabant en Zeeland (januari 2009) blijkt dat voor de componenten geur, fijn stof en Q-koorts een effect op het gezondheidsrisico te verwachten is in de algemene leefomgeving. Onder omwonenden van intensieve veehouderijen is minder onderzoek gedaan dan onder werknemers. Uit het beschikbare onderzoek blijkt dat omwonenden vaak meer symptomen rapporteren dan vergelijkingsgroepen. Het gaat vooral om klachten van de luchtwegen en verminderde kwaliteit van leven. Het is duidelijk dat rondom intensieve veehouderij vaak geurhinder optreedt. Omdat blootstellingschattingen in vrijwel alle studies ontbreken, is op grond van de beschikbare gegevens geen relatie te leggen tussen blootstelling aan specifieke componenten uit de intensieve veehouderij en de gezondheidsklachten.

Verspreidingsberekeningen en/of blootstellingsmetingen kunnen meer inzicht geven in de verspreiding van stoffen vanuit de grote intensieve veehouderijen (megastallen). Voor bedrijven van een dergelijke omvang zijn namelijk nog helemaal geen gegevens beschikbaar.

Biologische agentia

Er zijn vele studies gedaan naar de gezondheidseffecten van werknemers van de intensieve veehouderij. Onder werknemers wordt vooral een hoge prevalentie van luchtwegklachten gevonden waaronder hoesten, slijm opgeven, kortademigheid en benauwdheid. Daarnaast heeft een deel van de werknemers systemische klachten zoals rillingen, transpireren, koorts en gewrichtspijnen. Allergie voor allergenen buiten de werksituatie, zoals graspollen (hooikoorts), huisstofmijt en huisdieren (katten en honden) komt echter juist minder voor bij agrariërs en hun kinderen. Als oorzaak van de werkgerelateerde klachten komt uit de literatuur voornamelijk de blootstelling aan endotoxinen naar voren. Het is mogelijk dat ook andere agentia afkomstig van micro-organismen samen met endotoxine deze effecten veroorzaken. Een veehouderij emitteert stoffen naar de omgeving afhankelijk van onder andere staltype, bedrijfsvoering en aantal en type dieren. De bijdrage van deze emissies aan de concentraties op leefniveau lijkt gering en leidt in elk geval niet tot overschrijding van normen of gezondheidkundige advieswaarden. De blootstelling van omwonenden van de intensieve veehouderij aan diverse stoffen is een ordegrootte 100-1000 lager dan van werknemers. Dit is één van de redenen waardoor uit de bij werknemers gevonden effecten niet direct conclusies kunnen worden getrokken aangaande het risico voor omwonenden. Verder is de concentratie endotoxine in huisstof verhoogd in woningen van agrariërs, maar niet in andere plattelandswoningen. Deze gegevens ondersteunen de conclusie dat blootstelling van omwonenden (niet-agrariërs) waarschijnlijk laag is en alleen in de directe nabijheid van agrarische activiteit is terug te vinden. Het is onduidelijk of de licht verhoogde concentraties rond agrarische bedrijven kunnen leiden tot effecten op de gezondheid.

Influenzavirus

Een virus dat verband houdt met de intensieve veehouderij, is het influenzavirus (griep), maar dit komt zelden voor. Infectie met het influenzavirus kan leiden tot acute klachten van de luchtwegen. Door praten, hoesten of niezen wordt het virus verspreid. Mensen kunnen

besmet raken met varkensinfluenzavirus door beroepsmatig in contact te komen met varkens. Verder kunnen mensen geïnfecteerd raken met influenzavirussen door direct contact met geïnfecteerd pluimvee.

Salmonella

Salmonella bij de mens is een belangrijke verwekker van voedselgerelateerde darminfecties bij de mens. Dieren zijn vaak de drager van de Salmonella bacterie zonder er zelf ziek van te worden; door mest besmetten zij elkaar. Door controle programma's is het aantal besmettingen in de pluimveesector afgenomen, onder rundvee en varkens echter niet. Infecties bij de mens treden op door eten van besmet vlees en eieren of producten, die door vlees of eieren zijn besmet.

Toxoplasmose

Ten slotte is toxoplasmose een van de meest voorkomende parasitaire infectieziekten. Mensen kunnen besmet raken door contact met besmette eitjes besmette aarde (die via katten uitgescheiden worden, welke het weer van muizen hebben of varkens en kippen die tussengastheren zijn) of door het eten van met eitjes besmette groente op het eten van niet (goed) doorbakken vlees. Mensen kunnen het niet overdragen op andere mensen en de meeste infecties verlopen zonder verschijnselen.

MRSA

Op het gebied van bacteriën is vooral MRSA een probleem. Circa 40 % van Nederlandse slachtvarkens is drager van MRSA. Van deze bacterie worden mensen in de algemene bevolking gewoonlijk niet ziek. Een risico ontstaat wanneer deze bacterie wordt geïntroduceerd in ziekenhuizen of verpleeghuizen. Patiënten met een MRSA-besmetting zijn moeilijker met antibiotica te behandelen, en vooral bij mensen met verminderde weerstand vormt dit een gezondheidsrisico. In de algemene bevolking is minder dan 0,1 % drager van de bacterie.

Op grond van de huidige inzichten wordt de kans dat de bacterie via het milieu wordt overgedragen aan omwonenden gering geacht omdat in de buitenlucht een sterke verdunning plaatsvindt.

Antibioticumresistentie

Met name antibioticumresistentie is een probleem. In de afgelopen 10 jaar is de antibioticumresistentie met 50% toegenomen. De verspreiding van resistente micro-organismen wordt vergemakkelijkt door een hoge dichtheid van dieren met nauw contact al dan niet in combinatie met slechte hygiënische omstandigheden

Introductie microorganismen

Voor de meeste micro-organismen is de insleep via introductie van nieuwe dieren een van de belangrijkste factoren. In een gesloten bedrijf komt insleep minder voor. Schaalvergroting maakt meer gesloten bedrijven mogelijk en ook het integreren van een deel of de gehele productieketen op één bedrijf. De introductie van micro-organismen kan hierdoor gereduceerd worden. Verder kan er in een nieuwe stal gebruik worden gemaakt van de nieuwste technologieën zoals luchtwassers. Vermindering van het risico bij open bedrijven kan door middel van desinfectie, tussentijdse reiniging en leegstand.

Nieuwe (grote) stallen dienen te voldoen aan de laatste stand der techniek (nieuwste voorzieningen /innovatieve technieken). Bijvoorbeeld door het toepassen van luchtwassers en door in het stalontwerp risico's voor introductie en verspreiding van micro-organismen mee te nemen. Verder dient personeel goed geschoold te zijn zodat ziektes snel worden ontdekt en dient het antibioticumgebruik af te nemen. Het verdient aanbeveling personeel op varkens- en pluimveebedrijven te vaccineren tegen influenza. Daarnaast dient zoveel mogelijk een gesloten bedrijfsvoering plaats te vinden, dienen bedrijven op tenminste 1-2 km van elkaar te liggen en moet het combineren van varkens en kippen op 1 bedrijf vermeden worden.

Q-Koorts

Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. Deze bacterie komt voor bij vrijwel alle diersoorten. De twee grootste kringlopen waarbinnen deze bacterie circuleert zijn wilde knaagdieren en gedomesticeerde dieren, zoals rund, schaap en geit. Tussen de landbouwhuisdieren kan besmetting voornamelijk optreden door het inademen van stofdeeltjes met daarin bacteriën. Het inademen van besmette stofdeeltjes is ook de voornaamste oorzaak van besmetting bij de mens, afkomstig van de landbouwhuisdieren. In Nederland zijn in de periode 1998-2004 jaarlijks tussen de 11 en de 41 humane gevallen gemeld van Q-koorts. Waarschijnlijk is het ware aantal gevallen hoger doordat een deel van de infecties symptomeloos verloopt en doordat er door de vage klachten vaak niet aan Q-koorts gedacht wordt. In 2007 was er een uitbraak van Q-koorts in de provincie Brabant, waarbij ongeveer 140 mensen ziek geweest zijn. Het lijkt erop dat het uitzonderlijk droge en warme weer gezorgd heeft voor verspreiding door de lucht van de bacterie afkomstig van geitenbedrijven met abortusproblemen. In 2008 zijn, in meerdere regio's, ook al relatief veel gevallen van Q-koorts gemeld. (bron: RIVM).

Literatuur

- RIVM-report 50029001/2005 Trens in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980-2020. AB Knol, BAM Staatsen.
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk Centrum Medische Milieukunde. 8-12-2005.
- GGD-Richtlijn Geurhinder. GGD Nederland. 2002.
- Gezondheidseffectscreening Stad & Milieu 2006: Handboek voor een gezonde inrichting van de woonomgeving. GGD Nederland. Oktober 2006.
- RIVM briefrapport 60930006/2008. Intensieve Veehouderij en gezondheid: overzicht van kennis over werknemers en omwonenden. RIVM, Universiteit Utrecht en Institute for Risk Assessment Studies. Nationale MAC-lijst 2007". Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sdu Uitgevers:2007.
- RIVM briefrapport 2151011002. Volksgezondheidsaspecten van veehouderijbedrijven in Nederland: zoönosen en antibioticumresistentie.
- IRAS i.s.m NIVEL en RIVM, tussenrapportage onderzoek, gezondheidseffecten van intensieve veehouderij voor omwonenden, 21 januari 2011 (zie ook www.iras.uu.nl).
- Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van de Universiteit Utrecht, het Nederlands Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL) en het RIVM: Mogelijke effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden, juni 2011.

BIJLAGE 11

Duurzaamheidsaspecten mestvergisten

Nut en noodzaak van mestvergisting

Mestvergisting kan bijdragen aan verschillende duurzaamheidsdoelen:

1. Winnen van energie (biogas) als alternatief voor fossiele brandstof, wat bijdraagt aan het verminderen van CO₂-emissies.
2. Verbeteren van de afzetmogelijkheden van de mest door de mest na vergisten te scheiden en te bewerken tot beter afzetbare deelproducten.
3. Vervangen van kunstmest door scheidingsproducten kan bijdragen aan energiebesparing omdat maken van stikstofkunstmest veel energie kost.
4. Minder transportkilometers en dus minder verkeer en energie voor de mestafzet, mits het volume van de restproducten lager wordt door nabewerking (ontwatering) van het digestaat.
5. Minder emissie van broeikasgas uit de stal mits de mest snel uit de stal wordt afgevoerd naar de vergister.

In een biovergistingsinstallatie is mest te vergisten en de uitgegiste mest (digestaat) te verwerken tot organische mestkorrels, een mineralenconcentraat en loosbaar water.

Nederland heeft in het kader van energievoorziening en klimaatverandering, doelen geformuleerd voor de productie van duurzame energie (biomassa, wind, zon). Programma's van het rijk bevorderen ook de productie van biogas uit biomassa door middel van co-vergisting (dierlijke mest met co-producten).

Covergisting in samenhang met ontwateren van en nabewerken de vergiste mest kan leiden tot flinke besparing op transportkilometers in vergelijking met de huidige mestafzet over grote afstand. Biovergisting dient dan ook de gezamenlijke belangen van milieu, energie en veehouderij.

In een biovergistingsinstallatie wordt onder gecontroleerde omstandigheden in een biologisch proces de organische sloop uit biomassa omgezet in biogas. Het is een proces dat overall in de natuur voorkomt onder zuurstofloze omstandigheden, maar dan alleen ongecontroleerd. Het geproduceerde biogas bestaat voor ongeveer 60% uit methaan en 40% CO₂. Biogas wordt vervolgens verbrand in een biogasmotor met daaraan gekoppeld een generator. De hierbij opgewekte groene stroom wordt verkocht en afgeleverd aan het net. De warmte die vrijkomt wordt voor een klein deel benut voor het op temperatuur houden van de biovergistingsinstallatie en de rest kan worden ingezet voor het drogen van de uitgegiste mest.

Alle biomassa die in een biovergistingsinstallatie wordt vergist, komt er na het vergistingsproces van ongeveer 40 a 60 dagen ook weer uit, met uitzondering van dat gedeelte van de organische stof dat is omgezet in biogas. De uitgegiste biomassa (digestaat) bestaat hoofdzakelijk uit water, mineralen(stikstof, fosfaat, kali, etc.), organische stof en kleinere bestanddelen. Bij verwerking wordt het digestaat gescheiden in een dikke fractie en een dunne fractie. Van de dunne fractie is met behulp van filtratietechnieken een vloeibare kunstmest vervangende meststof (met name stikstof en kali, voor de productie van gangbare kunstmeststikstof is veel fossiele energie vereist) en schoon water te maken. Op dit

moment worden deze technieken in 8 pilots in Nederland beproefd. De dikke fractie kan worden gedroogd met de restwarmte en gekorrelt.

Randvoorwaarden mestvergisting

Onderstaand is op hoofdlijnen een aantal randvoorwaarden gegeven voor nader te formuleren beleid rond het thema (co)vergisting van mest. Dit op basis van mogelijke effecten op de volgende aspecten:

- Effecten van vergisten op de mest en het mestoverschot.
- Energie en broeikasgassen.
- Verkeer.
- Externe veiligheid.
- Landschap, cultuurhistorie en archeologie.
- Luchtkwaliteit: Geur en ammoniak.
- Bodem en water.
- Licht.

Effect van (co)vergisten op de mest en het mestoverschot

Vergisten van mest gaat in de eerste plaats om het winnen van energie in de vorm methaangas uit de organische stof in de mest. Vergisten laat de meststoffen, bijvoorbeeld stikstof, fosfaat en kali niet verdwijnen uit de mest: die blijven in de vergiste mest, het digestaat achter. Als het digestaat wordt gescheiden, ontwatert en bewerkt tot geconcentreerde natte en droge scheidingsproducten (mineralenconcentraat en/of mestkorrels) verbetert dat de afzetbaarheid van de mest. Bijvoorbeeld als kunstmestvervanger (concentraat) of als organische mestkorrels, wat bovendien minder transportvolume en daardoor minder transportkilometers betekent. De bewerking tot kunstmestvervanger verkeert nog in een experimenteel stadium. Of bewerken en afzetten van scheidingsproducten op grote schaal gaat lukken is nog onzeker en afhankelijk van wettelijke erkenning van de kunstmestvervangers, de afzetbaarheid van de scheidingsproducten en de rentabiliteit van mestvergisting: kosten versus de energieprijzen. Positief voor de mestafzet is het hygiëniserende effect van verhitten, wat vereist is bij export van mest.

Vergisten van mest gebeurt, om het rendabel(er) te maken, vaak in combinatie met het vergisten van organische reststoffen en/of speciaal daarvoor geteelde gewassen, bijvoorbeeld energiemais. Daarmee nemen de hoeveelheid digestaat en de hoeveelheid meststoffen daarin wel toe, wat de hoeveelheid mest (digestaat) dus juist vergroot. Wettelijk is bepaald dat als meer (gewicht) covergistingmateriaal dan mest vergist wordt, het digestaat niet meer een toegelaten meststof is maar afval.

Duurzaamheid, energie en broeikasgassen

Gebruik van landbouwgrond voor energieteelt (bijvoorbeeld energiemais) vergroot de concurrentie om de ruimte tussen energievoorziening, voedselvoorziening en biodiversiteit.

(Co)ergisten van mest levert per saldo veel meer energie dan het (transport)energie kost. Een vergister van 100.000 ton per jaar kan circa 5000 huishoudens van elektriciteit voorzien, door het gas te verbranden in een motor die een dynamo aandrijft. Het gas is ook als biogas

af te zetten, wat wel investeringen vergt voor het reinigen van het gas en het injecteren van het gas in het gasnet.

Of er bespaard wordt op transportkosten van de mest is afhankelijk van het al of niet scheiden en indikken van het digestaat. Als dat wel gebeurt is flink te besparen op transportenergie voor de mestafzet. Als dat niet gebeurt is zelfs meer transportenergie nodig in geval van covergisting.

Biogas vermindert de behoefte aan fossiele energie wat bijdraagt aan het sluiten van de koolstofkringloop en daarmee bijdraagt aan het verminderen van de uitstoot van CO₂ naar de atmosfeer.

Als vergisten van de mest leidt tot een kortere verblijftijd van de mest in mestkelders in de stal of andere opslagen, dan kan dat leiden tot minder uitstoot van methaangas (een sterk broeikasgas) uit deze opslagen.

Verkeer

Nabij de vergister neemt het verkeer toe naarmate de installatie groter is en meer covergisting toepast. Of vergisting in ruimer verband leidt tot minder transport is afhankelijk van het al of niet scheiden en indikken van het digestaat. Als dat wel gebeurt is flink minder transport nodig voor de mestafzet. Als dat niet gebeurt is zelfs meer transport nodig in geval van covergisting. Vergisters zullen moeten liggen aan voor de mate van transport geschikte infrastructuur. Aanvoer van mest met een pijpleiding kan het transport nog aanzienlijk beperken.

Externe veiligheid

Opslag van biogas in een drukloos gasreservoir vormt geen groot extern veiligheidsrisico, zeker als er zich geen grote groepen mensen in de nabijheid bevinden. Afhankelijk van de omvang van de gasopslag ligt de risicocontour (kans van één op op 1 miljoen om te overlijden als gevolg van een ongeval in verband met de inrichting) op 25 tot 120 meter afstand.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Meest opvallend zijn de mestvergistingssilo's die tot circa 10 meter hoog kunnen zijn. Boerderijvergisters zullen in de regel goed inpasbaar zijn op een boerderijerf. Grote industriële vergisters zullen het best passen (aansluitend) op een bedrijventerrein met vergelijkbare activiteiten. De inpassing van buurtvergisters zal moeten gebeuren op de meest geschikte plek in een buurt: aansluitend bij een agrarisch erf of andere geschikte locatie, bijvoorbeeld een industrieterrein.

Luchtkwaliteit: Geur, ammoniak, NO_x en PM₁₀

De installaties zullen moeten voldoen aan geluidseisen en aan de uitstooteisen voor ammoniak, geurstoffen, stikstofoxiden en fijnstof. Verder zullen de installaties moeten voldoen aan de uitstooteisen voor NO_x en PM₁₀. Locale toename van emissie van ammoniak uit mestvergisting is niet uit te sluiten zodat een passende beoordeling vereist zal zijn van geval tot geval. Mestbe- en verwerking waarbij gebruikt wordt gemaakt van de algemene technieken als mestscheiding leveren een relatief geringe bijdrage aan de emissie

van een agrarisch bedrijf en is qua aard van uitstoot vergelijkbaar met een stalsysteem. Door kortere verblijftijd van de mest in de stallen zal minder emissie van ammoniak optreden. Aangenomen wordt dat door het toepassen van vergistingsinstallaties in de gemeente Peel en Maas de stikstofdepositie per saldo niet zal toenemen. Weliswaar kan ter plaatse van de vergistingsinstallaties de stikstofdepositie toenemen. Dit omdat bij de mestvergistingstechniek met co-producten NOx-emissies optreden (de omvang daarvan is sterk afhankelijk van o.a de co-producten en de vormgeving van de installaties). Aangenomen kan echter ook worden dat bij aanwending van een verbeterd mestproduct minder emissies zouden kunnen optreden, mede door de betere beschikbaarheid van mineralen voor het gewas.

Geluid

Geluidbronnen van covergisting zijn de WKK-motoren (voor opwekken stroom uit biogas), transport, pompen, drogen en pelleteren van het digestaat, ventilatoren, noodfakkel. Afhankelijk van de omvang van de installatie is in het algemeen een grotere afstand tot geluidgevoelige objecten vereist. Op een industrieterrein geldt de geluidzoning voor dat industrieterrein.

Bodem en water

Installaties voor mestvergisten zijn zo aan te leggen en te beheren dat niet of nauwelijks effecten op water en bodem optreden. Dit door afkoppelen en infiltreren van hemelwater en goede voorzieningen om de bodem te beschermen die bij de vergunningverlening geëist worden.

Licht

De installaties brengen extra verlichting met zich mee. Dat betekent dat bij voorkeur is aan te sluiten bij al "lichte" locaties.

Colofon

MER VOOR STRUCTUURVISIE INTENSIEVE VEEHOUDERIJ EN GLASTUINBOUW & BESTEMMINGSPAN BUITENGEBIED

OPDRACHTGEVER:

Gemeente Peel en Maas

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Pim Zweedijk
Henk Ullенbroeck
Koen Albers
Leo Lamers en Jordy Houkes

GECONTROLEERD DOOR:

Henk Ullенbroeck

VRIJGEGEVEN DOOR:

Henk Ullенbroeck

1 september 2011
075709914:0.1

ARCADIS NEDERLAND BV
Utopialaan 40-48
Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Tel 073 6809 211
Fax 073 6144 606
www.arcadis.nl
Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.